

Home>Court procedures>Civil cases>Which country's court is responsible?

Kuras valsts tiesai ir piekrišana?

ES tiesību normas var paredzēt, kura tiesa izskata lietu gadījumā, kad abas strīda puses iesniedz prasību dažādās ES dalībvalstīs.

Piemēram, var gadīties, ka pēc satiksmes negadījuma, kurā iesaistītas divas personas, no kurām viena dzīvo Vācijā, bet otra — Francijā, tās katra savā dzīvesvietas valstī iesūdz vienu otru tiesā par zaudējumu atlīdzību.

Lai izvairītos no pretrunīgiem lēmumiem, dalībvalstis un tiesas, kurās attiecīgā lieta jāizskata, nosaka saskaņā ar Eiropas Savienības (ES) tiesībām. Parasti prasība jāiesniedz tās valsts tiesā, kurā atrodas atbildētāja dzīvesvieta. Turklāt konkrētā lietā alternatīvi var būt piemērojami citi noteikumi par jurisdikciju, piemēram, personu, kas nepilda savas līgumsaistības, var iesūdzēt tiesā attiecīgo saistību izpildes vietā (piemēram, vietā, kur bija jāpiegādā nopirktās preces). Pastāv īpaši noteikumi, lai aizsargātu tādas iedzīvotāju grupas kā patērētāji, darba ņēmēji un apdrošinātas personas.

Ģimenes tiesību jomā pastāv Eiropas Savienības noteikumi, kas nosaka, kurā valstī jāizskata ar laulības šķiršanu, vecāku atbildību vai uzturēdzenību piedziņu saistīti strīdi.

Lai iegūtu sīkāku informāciju par konkrētu valsti, noklikšķiniet uz tās karodziņa.

Kad esat noskaidrojis, kurā dalībvalstī saskaņā ar jurisdikcijas noteikumiem jāizskata jūsu prasība, atliek atrast kompetento tiesu.

Eiropas tiesiskās sadarbības atlantā civillietās atradīsiet civillietās un komercietās kompetento tiesu (pirmās instances tiesu, apelācijas tiesu utt.) nosaukumus un adreses visās dalībvalstīs, kā arī tiesu jurisdikcijas ģeogrāfiskos apgabalus.

Lapa atjaunināta: 30/05/2023

Šo lapu uztur Eiropas Komisija. Informācija šajā tīmekļa vietnē nav uzskatāma par Eiropas Komisijas oficiālo nostāju. Komisija neuzņemas nekādu atbildību vai saistības attiecībā uz informāciju vai datiem, kas ietverti vai izmantoti šajā dokumentā. Autortiesību noteikumus Eiropas tīmekļa vietnēs lūdz skatīt juridiskajā paziņojumā.

Kuras valsts tiesai ir piekrišana? - Beļģija

1 Vai man prasība ir jāceļ vispārējā tiesā vai specializētajā tiesā (piemēram, darba strīdu tiesā)?

Skatīt turpmāk.

2 Ja lieta ir piekritīga vispārējai tiesai (t.i. par lietu izskatīšanu atbild šādas tiesas), kā lai noskaidroju, konkrēti kurā tiesā man ir jāiesniedz prasības pieteikums?

2.1 Vai pastāv atšķirība starp zemākām un augstākām vispārējām tiesām (piemēram, rajona tiesas kā zemākās tiesas un apgabala tiesas kā augstākās tiesas), un, ja, jā, tad kura ir kompetenta manā gadījumā?

Ievads

Skaidrības labad, ņemot vērā Beļģijas tiesību sistēmas specifiku, 1. un 2.1. jautājums ir aplūkoti kopā.

Vispirms būtu jānoskaidro jurisdikcija pēc būtības (*compétence d'attribution/volstrekte bevoegdheid*, zināma arī kā *compétence matérielle/materiële bevoegdheid*) un teritoriālā jurisdikcija (*compétence territoriale/territoriale bevoegdheid*).

Ikvienā prasībā tiek izvirzīts kāds prasījums, kam bieži ir monetāra vērtība, un tiesas jurisdikciju pēc būtības nosaka tiesību akti, kuros ir precizēts to prasījumu veids un vērtība, ko tiesai ir atļauts izskatīt.

Šī atbilde uz 1. un 2.1. jautājumu attiecas uz jurisdikciju pēc būtības.

Zemākās instances tiesām nav jurisdikcijas visā Beļģijā. Ar likumu valsts ir iedalīta atsevišķās teritorijās (apakšreģionos, reģionos utt.). Katrai tiesai ir jurisdikcija tikai savā teritorijā. To sauc par teritoriālo jurisdikciju, kas aprakstīta atbildē uz 2.2. jautājumu.

Neierobežota jurisdikcija — pirmās instances tiesa

Pirmās instances tiesai (*tribunal de première instance/rechtbank van eerste aanleg*) ir "neierobežota jurisdikcija" (*plénitude de compétence/volheid van bevoegdheid*). Tas nozīmē, ka pirmās instances tiesa atšķirībā no pārējām tiesām var izskatīt visas lietas, tostarp tās, kas ir citu tiesu jurisdikcijā.

Civilprocesa kodeksa (*Code judiciaire/Gerechtigd Wetboek*) 568. pantā ir noteikts, ka pirmās instances tiesa izskata visus prasījumus, izņemot tos, kas tieši ierosināti apelācijas tiesā (*cour d'appel/hof van beroep*) vai Kasācijas tiesā (*Cour de cassation/Hof van Cassatie*). Pirmās instances tiesas neierobežotā jurisdikcija ir "nosacīta", proti, atbildētājs var iebilst, ka tiesai nav jurisdikcijas, jo citai tiesai ir īpaša jurisdikcija pēc būtības. Pirmās instances tiesai ir arī ekskluzīva jurisdikcija attiecībā uz konkrētām lietām. Konkrētu veidu strīdu lietas jāierosina pirmās instances tiesā, pat ja prasījuma vērtība ir mazāka nekā 2500 EUR; kā piemēru var minēt prasījumus, kas saistīti ar personas statusu.

Citas tiesas

Turpmāk ir sniegts citu tiesu uzskaitījums un īss apraksts par to jurisdikciju pēc būtības.

a) Miertiesas

Atbilstoši Civilprocesa kodeksa 590. pantam miertiesai (*juge de paix/vrederechter*) ir vispārēja jurisdikcija attiecībā uz visiem prasījumiem, kuru vērtība ir mazāka nekā 2500 EUR, izņemot prasījumus, kas saskaņā ar likumu nepārprotami ir citas tiesas jurisdikcijā. Papildus šai vispārējai jurisdikcijai miertiesai ir arī īpaša jurisdikcija (skatīt Civilprocesa kodeksa 591., 593. un 594. pantu) vai ekskluzīva jurisdikcija (Civilprocesa kodeksa 595. un 597. pants) attiecībā uz konkrētām lietām neatkarīgi no prasījuma vērtības. Lietas, kas ir miertiesas īpašajā jurisdikcijā, ir, piemēram, strīdi saistībā ar nomu, kopīpašumu, ceļa tiesībām un citiem servitūtiem, un uzturēdzenību maksājumiem. Miertiesas jurisdikcijā ir izskatīt adopcijas dokumentus un paternitātes atzīšanas lietas. Steidzamas ekspropiācijas un īpašuma aizsargāšana ir miertiesas ekskluzīvā jurisdikcijā.

b) Policijas tiesa

Saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 601. bis pantu policijas tiesa (*tribunal de police/politierechtbank*) izskata visus prasījumus par kompensācijām saistībā ar ceļu satiksmes negadījumiem neatkarīgi no prasījumu summas. Šajā ziņā policijas tiesai ir ekskluzīva jurisdikcija.

c) Komerctiesas

Saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 573. pantu komerctiesas (*tribunal de commerce/rechtbank van koophandel*) pirmajā instancē izskata strīdus starp uzņēmumiem, proti, strīdus starp personām vai sabiedrībām, kas iesaistījušās ilgtermiņa saimnieciskajā darbībā, ja šādi strīdi saistīti ar darbībām, kuras īsteno kā daļa no minētās saimnieciskās darbības, un nav citas tiesas īpašajā jurisdikcijā.

Prasītājs, kas nav uzņēmums un kas uzsāk tiesvedību pret uzņēmumu, var pēc izvēles ierosināt lietu komerctiesā. Komerctiesas arī izskata strīdus saistībā ar pārveidu vekseliem un vienkāršajiem vekseliem.

Papildus šai vispārējai jurisdikcijai komerctiesai ir īpaša un ekskluzīva jurisdikcija konkrētās lietās. Lietas, kas ir tās īpašajā jurisdikcijā, ir uzskaitītas Civilprocesa kodeksa 574. pantā. Starp tām ir strīdi, kas saistīti ar komercuzņēmumiem, un prasības, kas saistītas ar jūras un iekšzemes navigāciju.

Saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 574. panta 2. punktu komercietībai ir ekskluzīva jurisdikcija prasībās un strīdos, kas tieši izriet no bankrota un tiesas uzraudzībā notiekošas reorganizācijas procesa, saskaņā ar 1997. gada 8. augusta Bankrota likumu (*loi du 8 août 1997 sur les faillites/faillissementswet van 8 augustus 1997*) un 2009. gada 31. janvāra Likumu par uzņēmumu darbības turpināšanu (*loi du 31 janvier 2009 relative à la continuité des entreprises/wet van 31 januari 2009 betreffende de continuïteit van de ondernemingen*), ja šādas prasības un strīdus reglamentē konkrētie tiesību akti, kas piemērojami bankrota un tiesas uzraudzībā notiekošas reorganizācijas procesam.

d) Darba tiesa

Darba tiesa (*tribunal du travail/arbeidsrechtbank*) ir galvenā īpašā tiesa, un tai ir jurisdikcija galvenokārt lietās, kas tai īpaši uzticētas. Šīs lietas ir aprakstītas Civilprocesa kodeksa 578. pantā un turpmākajos pantos un ir šādas:

darba strīdi;

strīdi, kas saistīti ar nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām;

strīdi, kas saistīti ar sociālo nodrošinājumu.

Darba tiesai ir ekskluzīva jurisdikcija attiecībā uz tādu administratīvu sodu piemērošanu, kas noteikti normatīvajos aktos, kuri minēti Civilprocesa kodeksa 578.–582. pantā, un Likumā par administratīviem sodiem, kas piemērojami konkrētu sociālo tiesību aktu pārkāpumu gadījumā (*loi relative aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales/wet betreffende de administratieve geldboeten in geval van inbreuk op sommige sociale wetten*), kā arī attiecībā uz prasījumiem, kas saistīti ar parādu kolektīvu nokārtošanu.

e) Zemākas instances tiesu priekšsēdētāji — pagaidu noregulējuma tiesvedība

Civilprocesa kodeksa 584.–589. pantā ir noteikts, ka pirmās instances tiesu, komercietīsu un darba tiesu priekšsēdētājiem ir pilnvaras visos steidzamajos gadījumos izdot pagaidu nolēmumus lietās, kas ir viņu tiesas kompetencē (pagaidu noregulējuma tiesvedība (*référé/kort geding*)). Piemēro nosacījumu, ka lietai jābūt steidzamai un lēmumam jābūt tikai pagaidu lēmumam, proti, lēmumam, kas neskar pašu lietu. Kā piemērus var minēt rīkojumu ekspertam veikt izmeklēšanu, rīkojumu uzklaut liecnieku u. tml.

f) Īpašuma apķīlāšanas tiesnesis

Īpašuma apķīlāšanas tiesnesis (*juge des saisies/beslagrechter*, skatīt Civilprocesa kodeksa 1395. pantu) izskata visus prasījumus, kas saistīti ar preventīvu apķīlāšanu (*saisies conservatoires/bewarende beslagen*), spriedumu piespiedu izpildi un pasākumiem, kurus veic Uzturīdzekļu prasījumu birojs, kas minēts 2003. gada 21. februāra Likumā, ar kuru izveido Uzturīdzekļu maksājumu biroju Valsts Federālajā finanšu dienestā (*loi du 21 février 2003 créant un Service des créances alimentaires au sein du SPF Finances/wet van 21 februari 2003 tot oprichting van een Dienst voor alimentatievorderingen bij de FOD Financiën*).

g) Mazgadīgo tiesa

Jauniešu aizsardzība ir Beļģijas federālās valsts kopienas atbildībā, bet mazgadīgo tiesu organizācija ir federāls jautājums, ko reglamentē 1965. gada 8. aprīļa federālais Jauniešu aizsardzības likums (*loi relative à la protection de la jeunesse du 8 avril 1965/wet op de jeugdbescherming van 8 april 1965*). Mazgadīgo tiesa (*tribunal de la jeunesse/jeugdrechtbank*) ir pirmās instances tiesas nodaļa, kuras kompetencē ir jauniešu aizsardzības pasākumi.

h) Ģimenes lietu tiesa

Ģimenes lietu tiesai (*tribunal de la famille/familierechtbank*) ir jurisdikcija visos ar ģimeni saistītos strīdos. Tai jo īpaši (Civilprocesa kodeksa 572. *bis* pants) ir jurisdikcija

strīdos starp laulātajiem un starp likumīgajiem kopdzīves partneriem;

strīdos par aizgādības tiesībām;

strīdos par uzturīdzekļu maksāšanas pienākumiem;

strīdos par laulāto mantiskām attiecībām.

2.2 Teritoriālā piekritība (vai par manu lietu ir atbildīga A pilsētas vai B pilsētas tiesa?)

2.2.1 Teritoriālās piekritības pamatnoteikums.

Beļģijas tiesību sistēmas pamatprincips nosaka, ka pieteikuma iesniedzējam ir izvēles brīvība. Vispārējā prakse ir paredzēta Civilprocesa kodeksa 624. panta 1. punktā. Parasti pieteikuma iesniedzējs ierosina prasību tās vietas tiesā, kur ir adrese (*domicile/woonplaats*) atbildētājam vai vienam no atbildētājiem.

Kas nozīmē, ja atbildētājs ir juridiska persona, nevis privātpersona? Juridiskās personas adrese ir tās galvenā biroja (*siège/hoofdzetel*) atrašanās vietā, t. i., vietā, no kuras juridiskā persona tiek pārvaldīta.

2.2.2 Šī pamatnoteikuma izņēmumi.

2.2.2.1 Kādos gadījumos varu izvēlēties starp tiesu pēc atbildētāja dzīvesvietas (atbilstoši pamatnoteikumiem) un citu tiesu?

Konkrētos gadījumos pieteikuma iesniedzējam ir tiesības ierosināt prasību citā tiesā. Šādas iespējas ir aprakstītas jo īpaši Civilprocesa kodeksa 624. panta 2.–4. punktā. Papildus tiesai, kas atrodas vietā, kur ir adrese atbildētājam vai vienam no atbildētājiem, pieteikuma iesniedzējs var izvēlēties:

tās vietas tiesu, kur ir izcelsme vienam vai vairākiem pienākumiem, uz kuriem attiecas strīds, vai kur pienākumi tiek izpildīti, ir izpildīti vai tiem vajadzētu būt izpildītiem;

tās vietas tiesu, kur atrodas dokumentu izsniegšanas adrese, kas apstiprināta konkrētā dokumenta piemērošanai;

tās vietas tiesu, kur tiesu izpildītājs *huissier de justice/gerechtsdeurwaarder*) ir personīgi runājis ar atbildētāju, ja atbildētājam vai atbildētājiem nav adreses Beļģijā vai ārvalstīs.

Saskaņā ar iedibināto judikatūru pagaidu noregulējuma tiesvedībā teritoriālā jurisdikcija ir tās vietas tiesas priekšsēdētājam, kur paredzēta sprieduma piespiedu izpilde.

Attiecībā uz uzturīdzekļu maksājumiem Civilprocesa kodeksa 626. pantā ir noteikts, ka uzturīdzekļu maksājumu prasījumus, kas saistīti ar tiesībām uz sociālās integrācijas palīdzību, var iesniegt pieteikuma iesniedzēja (t. i., ģimenes locekļa, kurš ir tiesīgs saņemt uzturīdzekļu maksājumus) adreses vietas tiesā.

Šie noteikumi, kas paredzēti 624. un 626. pantā, ir noteikumi, kas ir piemērojami, ja nav noteikumu par pretējo, un puses var brīvi atkāpties no tiem. Tāpēc puses var noslēgt tiesas izvēles līgumu, kas paredz, ka jebkādi strīdi ir jāiesniedz izšķiršanai tikai norādītajās pirmās instances tiesās.

Tomēr attiecībā uz šo izvēles brīvības pamatprincipu pastāv dažī izņēmumi.

Tiesību aktos ir noteikti vairāki gadījumi, kad pieteikuma iesniedzējam nav izvēles. Tie ir gadījumi, kas uzskaitīti galvenokārt Civilprocesa kodeksa 627.–629. pantā. Piemēri:

strīdos, kas saistīti ar darba līgumiem (627. panta 9. punkts), jurisdikcija ir tās vietas tiesai, kur atrodas raktuve, rūpnīca, darbnīca, veikals, birojs vai — vispārīgi — telpas, ko izmanto darījumdarbībai, profesionālajai darbībai vai uzņēmuma, apvienības vai grupas darbībai;

pieteikumos par laulības šķīršanu vai laulāto atšķiršanu sakarā ar laulības neatgriezenisku iziršanu (628. panta 1. punkts) jurisdikcija ir tās vietas tiesai, kur ir laulāto pēdējā dzīvesvieta vai atbildētāja adrese.

Pat šajos gadījumos joprojām ir zināma rīcības brīvība. Civilprocesa kodeksa 630. pantā ir noteikts, ka pēc strīda rašanās puses var vienoties par atkāpšanos no šīm tiesību normām. Tomēr jebkura šāda vienošanās, kas noslēgta pirms strīda rašanās, nav spēkā.

2.2.2.2 Kādos gadījumos man prasība ir jāceļ citā tiesā nevis pēc atbildētāja dzīves vietas (atbilstoši pamatnoteikumiem)?

Konkrētos gadījumos, jo īpaši gadījumos, kas aprakstīti Civilprocesa kodeksa 631.–633. pantā, ekskluzīva teritoriāla jurisdikcija ir vienai tiesai. Tādā gadījumā pieteikuma iesniedzējam nav izvēles iespēju, un ne pirms, ne pēc strīda rašanās nevar noslēgt tiesas izvēles līgumu. Minētie gadījumi cita starpā ir šādi:

bankrots (Civilprocesa kodeksa 631. panta 1. punkts) — komerctiesa, kuras jurisdikcijā ir bankrota pasludināšana, ir tās vietas tiesa, kur ir tirgotāja galvenā darbījumbūvības vieta vai — juridiskas personas gadījumā — kur ir juridiskās personas galvenais birojs dienā, kad tiesā tiek iesniegts lūgumraksts vai pieteikums par bankrota pasludināšanu. Sekundārais bankrots — tās vietas komerctiesa, kur atrodas bankrotējušā subjekta attiecīgā darbījumbūvības vieta. Ja ir vairākas darbījumbūvības vietas, jurisdikcija ir pirmajai tiesai, kurā iesniegts pieteikums; reorganizācija tiesas uzraudzībā (Civilprocesa kodeksa 631. panta 2. punkts) — jurisdikcija ir tās vietas komerciesai, kur ir parādnieka galvenā darbījumbūvības vieta vai — juridiskas personas gadījumā — kur ir juridiskās personas galvenais birojs dienā, kad tiesā tiek iesniegts pieteikums; strīdi saistībā ar nodokļu tiesību aktu piemērošanu (632. pants) — jurisdikcija ir tiesai, kas mitinās tās vietas apelācijas tiesas ēkā, kur atrodas birojs, kuram bija jāiekasē vai ir jāiekasē attiecīgais nodoklis, vai — ja strīds nav saistīts ar nodokļu iekasēšanu — kur ir reģistrēta nodokļu iestāde, kas pieņēmusi apstrīdēto lēmumu. Tomēr, ja tiesvedība notiek vācu valodā, ekskluzīva jurisdikcija ir Eipenes pirmās instances tiesai; prasījumi saistībā ar preventīvu apķīlāšanu un piespiedu izpildes pasākumiem (633. pants) — jurisdikcija ir apķīlāšanas vietas tiesai, ja vien likumā nav noteikts citādi. parāda piedziņas rīkojuma (*saisie-arrêt/ beslag onder derden*) gadījumā jurisdikcija ir tās vietas tiesai, kur atrodas parādnieka–trešās personas adrese. Ja parādnieka–trešās personas adrese ir ārpus Beļģijas vai nav zināma, jurisdikcija ir parāda piedziņas vietas tiesai (skatīt arī 22. panta 5. punktu Padomes 2000. gada 22. decembra Regulā (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civiltiesās un komercietās).

2.2.2.3 Vai tiesas procesa dalībnieki var vienoties par kompetento tiesu, kas citādi nebūtu kompetenta šajā procesā?

Kā minēts iepriekš, piemēro 624. un 626. panta noteikumus, ja nav noteikumu par pretējo, un puses var brīvi atkāpties no tiem. Puses var noslēgt tiesas izvēles līgumu, kas paredz, ka jebkuri strīdi ir jāiesniedz izšķiršanai tikai norādītajās pirmās instances tiesās.

Gadījumos, kas minēti Civilprocesa kodeksa 627.–629. pantā, tiesas izvēles līgumu nevar noslēgt pirms strīda rašanās. Tomēr saskaņā ar 630. pantu šādos līgumus var noslēgt pēc strīda rašanās.

Gadījumos, kas aprakstīti Civilprocesa kodeksa 631.–633. pantā, nav atļauts noslēgt tiesas izvēles līgumus.

3 Ja kompetenta ir kāda speciāla tiesa, kā var noteikt, tieši pie kuras tiesas būtu jāvērsas?

Atbilde uz šo jautājumu ir sniegta atbildē uz 1. un 2. jautājumu.

Saites

Attiecīgie Civilprocesa kodeksa panti: [☞ Valsts Federālais tieslietu birojs](#)

noklikšķiniet uz *Législation consolidée/Geconsolideerde wetgeving* (Konsolidēti tiesību akti);

sadaļā *Nature juridique/ Juridische aard* (Tiesisks raksturs) atlasiet *Code judiciaire/ Gerechtelijk Wetboek* (Civilprocesa kodekss);

laukā *Mot(s)/Woord(en)* (vārds(-i) ierakstiet “624”;

noklikšķiniet uz *Recherche/Opzoeking* (meklēt);

noklikšķiniet uz *Liste/ Lijst* (saraksts);

* noklikšķiniet uz *Justice de A à Z/Justitie van A tot Z* (Tiesiskums no “A” līdz “Z”);

* atlasiet *Cours: compétence/Hoven: bevoegdheid* (Tiesas: jurisdikcija).

Palīdzība, lai atrastu tiesu, kurai ir teritoriālā jurisdikcija: [☞ Valsts Federālais tieslietu birojs](#)

noklikšķiniet uz *Compétence territoriale/ Territoriale bevoegdheid* (teritoriālā jurisdikcija).

Lapa atjaunināta: 25/09/2019

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kuras valsts tiesai ir piekrišana? - Bulgārija

1 Vai man prasība ir jāceļ vispārējā tiesā vai specializētajā tiesā (piemēram, darba strīdu tiesā)?

Civiltiesu tiesvedībā lēmumus par strīdiem un citiem juridiskiem jautājumiem, kas izriet no civiltiesiskām attiecībām, izskata un pieņem vispārējās jurisdikcijas tiesas (Civilprocesa kodeksa (*Grazhdanski protsesualen kodeks* — GPK) 14. panta 1. punkts). Atsevišķās lielās apgabaltiesās ir neatkarīgas komercietu palātas, kas ir nodalītas no kriminālietu un civiltiesu palātām.

Izņēmums no šā noteikuma ir prasības par to zaudējumu atlīdzību, kas administratīvo darbību izpildes gaitā vai saistībā ar tām nodarīti privātpersonām vai juridiskām personām izpildestāžu un amatpersonu nelikumīgo aktu dēļ, kā arī to darbības vai bezdarbības dēļ. Šādas lietas ir to administratīvo tiesu sākotnējā jurisdikcijā, kuras izskata visas administratīvās lietas saistībā ar administratīvo aktu un administratīvo līgumu izdošanu, grozīšanu, atcelšanu vai anulēšanu, kā arī aizsardzību pret administrācijas nelikumīgu darbību un bezdarbību, izņemot lietas, kas ir Augstākās administratīvās tiesas (*Varhoven administrativen sad*) jurisdikcijā. Civiltiesību jomā nav izveidota neviena cita specializētā tiesa.

Saskaņā ar Bulgārijas tiesību aktiem noziegumā cietušais var celt prasību par radītajiem zaudējumiem gan civilprocesā, gan kriminālprocesā, kas ierosināts pret apsūdzēto. Civilprasību kriminālprocesā var celt gan pret atbildētāju, gan pret citām personām, kas uzņemas civilatbildību par nodarījumā radītajiem zaudējumiem. Ir jāpatur prātā, ka tiesa var atteikties izskatīt civilprasību kriminālprocesā. Šādā gadījumā cietušais var celt prasību un aizstāvēt savas tiesības saskaņā ar Civiltiesu standartprocedūru.

2 Ja lieta ir piekrišana vispārējai tiesai (t.i. par lietu izskatīšanu atbild šādas tiesas), kā lai noskaidroju, konkrēti kurā tiesā man ir jāiesniedz prasības pieteikums?

2.1 Vai pastāv atšķirība starp zemākām un augstākām vispārējām tiesām (piemēram, rajona tiesas kā zemākās tiesas un apgabala tiesas kā augstākās tiesas), un, ja, jā, tad kura ir kompetenta manā gadījumā?

Rajona tiesa (*rayonen sad*) ir galvenā tiesa, kuras sākotnējā jurisdikcijā ir civiltiesas, izņemot tās, kas ietilpst apgabaltiesas (*okrazhen sad*) sākotnējā jurisdikcijā (GPK 103. pants).

Saskaņā ar GPK 104. pantu apgabaltiesu sākotnējā jurisdikcijā ir:

paternitātes un/vai maternitātes noteikšana vai apstrīdēšana, adopcijas izbeigšana, personas atzīšana par tiesībnespējīgu vai šādas tiesībnespējas atcelšana,

īpašumtiesības vai lietu tiesības uz īpašumu, ja prasības vērtība pārsniedz 50 000 BGN,

civilstrīdi vai komercstrīdi par summu, kas pārsniedz 25 000 BGN (ja vien strīds nav saistīts ar uzturlīdzekļu maksājumiem, prasību saskaņā ar darba tiesībām vai neatļautu izdevumu atgūšanu), prasības (neatkarīgi no to vērtības), kas apgabaltiesas jurisdikcijā apvienotas vienā pieteikumā, ja tās izskata saskaņā ar vienu un to pašu procedūru, strīdi, ko izskata apgabaltiesa saskaņā ar citiem tiesību aktiem.

Saskaņā ar Komerclikumu (*Targovski Zakon*) prasības, kas celtas atbilstīgi šim likumam, lai aizstāvētu uzņēmuma locekļa tiesības, apstrīdētu uzņēmuma akcionāru lēmumu, panāktu uzņēmuma dibināšanas atcelšanu, panāktu uzņēmuma slēgšanu vai uzsāktu maksātnespējas procesu, izskata apgabaltiesa, kuras jurisdikcijā ir uzņēmuma reģistrētā darbīšanas vieta. Kompetentā maksātnespējas tiesa ir apgabaltiesa, kuras jurisdikcijā ir teritorija, kurā komersantam ir galvenais birojs tajā laikā, kad tiek iesniegts pieteikums sākt maksātnespējas procesu. Administratīvo tiesu sākotnējā jurisdikcijā ir lietas par to zaudējumu atlīdzināšanu, kas radušies administratīvo iestāžu un amatpersonu nelikumīgo aktu dēļ, kā arī to darbības vai bezdarbības dēļ.

Kriminālprocesā cēlto civilprasību izskata tiesa, kuras jurisdikcijā ir izdarītais noziedzīgais nodarījums.

2.2 Teritoriālā piekrišana (vai par manu lietu ir atbildīga A pilsētas vai B pilsētas tiesa?)

2.2.1 Teritoriālās piekrišanas pamatnoteikums.

Prasības ir jāceļ tiesā, kuras jurisdikcijā ir rajons (*rayon*), kurā atbildētājs ir rezidents vai kurā atrodas tā reģistrētā darbīšanas vieta vai galvenais birojs. Prasības pret juridiskām personām ir jāceļ tiesā, kuras jurisdikcijā ir to juridiskā adrese. Turpretī strīdos, kuru pamatā ir tieši darījumi ar juridisku personu struktūrvienībām vai filiālēm, prasības var celt tiesā, kuras jurisdikcijā ir minēto struktūrvienību vai filiāļu atrašanās vieta.

Prasības pret valsts un valdības iestādēm, tostarp to struktūrvienībām un filiālēm, ir jāceļ tiesā, kuras jurisdikcijā ir strīda pamatā esošās tiesiskās attiecības. Ja šīs tiesiskās attiecības tika izveidotas ārzemēs, prasība ir jāceļ Sofijas kompetentajā tiesā.

Prasība pret personu, kuras adrese nav zināma, ir jāceļ tiesā, kuras jurisdikcijā ir minētās personas advokāta vai likumīgā pārstāvja dzīvesvieta vai, ja tas nav iespējams, prasības iesniedzēja dzīvesvieta. Tas attiecas arī uz gadījumiem, kad atbildētājs dzīvo ārpus Bulgārijas. Ja prasības iesniedzējs arī dzīvo ārpus Bulgārijas, prasība ir jāceļ Sofijas kompetentajā tiesā.

Prasības pret nepilngadīgu personu vai personu bez tiesīspējas ir jāceļ tiesā, kuras jurisdikcijā ir tās juridiskā pārstāvja dzīvesvieta.

Prasības, kas attiecas uz mantojumu, pilnīgu vai daļēju testamenta atcelšanu, mantojuma nodalīšanu vai brīvprātīgas nodalīšanas atcelšanu, ir jāceļ tiesā atbilstīgi vietai, kur manta tika atklāta. Ja mirušais ir Bulgārijas pilsonis, bet manta tika atklāta ārpus Bulgārijas, prasība ir jāceļ vai nu tiesā, kuras jurisdikcijā ir mirušā pēdējā dzīvesvieta Bulgārijā, vai vieta, kur atrodas tā aktīvi.

2.2.2 Šī pamatnoteikuma izņēmumi.

2.2.2.1 Kādos gadījumos varu izvēlēties starp tiesu pēc atbildētāja dzīvesvietas (atbilstoši pamatnoteikumiem) un citu tiesu?

Prasību par finansiāla rakstura pretenziju, kuras pamatā ir līgums, var celt tiesā, kuras jurisdikcijā ir atbildētāja tā brīža dzīvesvieta.

Uzturlīdzekļu prasības var celt arī tiesā, kuras jurisdikcijā ir prasības iesniedzēja dzīvesvieta.

Darba ņēmēji arī var celt prasību pret darba devēju vietā, kurā atrodas to pastāvīgās darba vietas.

Darba tiesību strīdi starp ārvalstu personām, uzņēmumiem vai kopuzņēmumiem, kuru reģistrētā darbīšanas vieta atrodas Bulgārijā, no vienas puses, un ārvalstu darba ņēmējiem, kas to labā strādā Bulgārijā, no otras puses, tiek izskatīti darba devēja reģistrētās darbīšanas vietas tiesās, ja vien puses nav vienojušās citādi.

Darba tiesību strīdi, kuros iesaistīti darba ņēmēji ar Bulgārijas pilsonību, kas strādā ārvalstīs Bulgārijas darba devēju labā, tiek izskatīti Sofijas tiesās, ja lieta ir ierosināta pret darba devēju, un darbinieka Bulgārijas dzīvesvietas tiesās, ja lieta ir ierosināta pret darba ņēmēju.

Prasību par nepamatotu kaitējumu var celt tiesās tajā vietā, kur kaitējums nodarīts.

Prasību pret atbildētājiem no dažādiem tiesas rajoniem vai attiecībā uz īpašumu, kas atrodas vairāk nekā vienā tiesas rajonā, pēc prasības iesniedzēja izvēles var celt tiesā vienā no šiem rajoniem.

2.2.2.2 Kādos gadījumos man prasība ir jāceļ citā tiesā nevis pēc atbildētāja dzīves vietas (atbilstoši pamatnoteikumiem)?

Prasības, kas skar lietu tiesības uz īpašumu, kopīpašuma nodalīšanu, nekustamā īpašuma robežu noteikšanu vai nekustamā īpašuma īpašumtiesību atjaunošanu, ir jāceļ tiesās atbilstīgi vietai, kur atrodas īpašums. Prasības attiecībā uz dokumentu, kas apliecina lietu tiesības uz īpašumu vai kura mērķis ir atsaukt, izbeigt vai anulēt nekustamā īpašuma dokumentu, arī ir jāceļ tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas konkrētais īpašums.

Patērētāju prasības un prasības pret patērētājiem ir jāceļ tiesā, kuras jurisdikcijā ir patērētāja tā brīža adrese, bet, ja šādas adreses nav, tad patērētāja pastāvīgā adrese.

Saskaņā ar Apdrošināšanas kodeksu (*Kodeks za zastrahovaveto*) atlīdzības prasības, ko cietusī persona ierosina pret apdrošinātāju, Garantiju fondu (*Garantsionen fond*) un Bulgārijas Mehānisko transportlīdzekļu apdrošinātāju valsts biroju (*Natsionalno byuro na balgarskite avtomobilni zastrahovatel*), ir jāceļ tiesā, kuras jurisdikcijā ir vieta, kur atradās prasītāja pastāvīgā adrese vai juridiskā adrese, kad iestājās apdrošināšanas gadījums, vai apdrošināšanas gadījuma iestāšanās vieta.

Prasība atlīdzināt zaudējumus, kas radušies noziedzīgā nodarījumā, ir jāiesniedz tiesā, kurā izvirzīta kriminālsūdzība, lai to vienlaicīgi izskatītu arī kriminālprocesā.

2.2.2.3 Vai tiesas procesa dalībnieki var vienoties par kompetento tiesu, kas citādi nebūtu kompetenta šajā procesā?

Principā jurisdikciju, kas noteikta likumā, nedrīkst piešķirt no jauna, pamatojoties uz pušu vienošanos.

Tomēr īpašuma strīda puses var atkāpties no teritoriālās jurisdikcijas noteikumiem, parakstot līgumu, kas piešķir jurisdikciju konkrētai tiesai. Tomēr tas nav iespējams, ja prasība attiecas uz nekustamā īpašuma tiesībām, kopīpašuma nodalīšanu, nekustamā īpašuma robežu noteikšanu vai nekustamā īpašuma īpašumtiesību atjaunošanu, dokumentu, kurš apliecina lietu tiesības uz īpašumu vai kura mērķis ir atsaukt, izbeigt vai anulēt nekustamā īpašuma dokumentu, jo šajos gadījumos likums nosaka, kurai tiesai ir teritoriālā jurisdikcija.

Prasības par patērētāju aizsardzību vai darba tiesībām vienošanās starp abām pusēm par to, kurai tiesai būs jurisdikcija, ir spēkā tikai tad, ja tā ir noslēgta pēc strīda rašanās.

Īpašuma strīda puses var vienoties atrisināt šo jautājumu šķīrējtiesā, ja vien tas neattiecas uz lietu tiesībām vai nekustamo īpašumu, uzturlīdzekļu maksājumiem vai darba tiesībām. Lai uzsāktu šķīrējtiesas procesu, visām iesaistītajām pusēm jānoslēdz īpaša procesuāla vienošanās (*arbitrazhno sporazumenie* jeb šķīrējtiesas līgums). Šķīrējtiesa var izmantot jebkādas attiecīgus starptautisko tiesību avotus un īpašu Bulgārijas avotu, proti, Starptautiskās tirdzniecības strīdu šķīrējtiesas aktu (*Zakon za mezhdunarodniya trgovski arbitrazh*).

Saskaņā ar Starptautiskās tirdzniecības strīdu šķīrējtiesas aktu šķīrējtiesas vienošanās nozīmē to, ka visas iesaistītās puses lūdz šķīrējtiesu izšķirt visus vai daļu no strīdiem, kas konkrētās līgumattiecībās vai ārpuslīgumiskās attiecībās var rasties vai ir radušies starp tām. Vienošanās var šķīrējklauzulas veidā ietvert citā līgumā vai atsevišķā līgumā. Šķīrējtiesas vienošanās jānoslēdz rakstveidā. Šķīrējtiesa var būt pastāvīga institūcija vai var būt izveidota konkrēta strīda izšķiršanai. Šķīrējtiesa var norītēt ārpus Bulgārijas, ja viena no pusēm atrodas ārpus Bulgārijas un tur saskaņā ar statūtiem atrodas tās darbīšanas vieta vai izvietota galvenā mītne.

3 Ja kompetenta ir kāda speciāla tiesa, kā var noteikt, tieši pie kuras tiesas būtu jāvērsas?

Bulgārijā vienīgās specializētās tiesas, kuru jurisdikcijā ir civiltiesību strīdi, ir administratīvās tiesas.

Prasības pret izpildiestādēm par zaudējumu atlīdzināšanu var celt administratīvajā tiesā, kuras jurisdikcijā ir vieta, kur nodarīts kaitējums, vai cietušās personas tā brīža adrese vai juridiskā adrese, un, ja šādas prasības tiek apvienotas ar paša administratīvā akta apstrīdēšanu, tās ir jāceļ tiesā, kuras jurisdikcijā ir apelācijas sūdzības iesniedzēja adrese vai juridiskā adrese (Administratīvā procesa kodeksa (*Administrativno protsesualen kodeks*) 133. panta 5. punkts).

Visas administratīvās lietas izskata administratīvās tiesas, izņemot tās, kuras izskata Augstākā administratīvā tiesa. Augstākajai administratīvajai tiesai ir sākotnējā jurisdikcija, ja tiek apstrīdēts: regulējums, ko izdevusi publiskā sektora iestāde, kas nav pašvaldības padome, Ministru padomes, ministru prezidenta, ministru prezidenta vietnieka vai ministra izdots regulējums, Augstākās tiesu padomes lēmums, Bulgārijas Valsts bankas izdots regulējums vai jebkurš cits regulējums, attiecībā uz kuru likumā paredzēts, ka Augstākajai administratīvajai tiesai ir sākotnējā jurisdikcija.

Lapa atjaunināta: 10/09/2021

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešu kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kuras valsts tiesai ir piekrišana? - Čehija

1 Vai man prasība ir jāceļ vispārējā tiesā vai specializētajā tiesā (piemēram, darba strīdu tiesā)?

Čehijas civiltiesībās nav procesuālo noteikumu, kas regulē specializētās tiesas, lai risinātu konkrētus lietu veidus. Vispārējām tiesām civillietās principā ir jurisdikcija strīdu risināšanai visos civiltiesību jautājumos. Tās ir būtiski definētas tā, ka tiesas procesos civiltiesas izskata un lemj par strīdiem un citām juridiskām lietām, kas izriet no privāttiesiskajām attiecībām (likuma Nr. 99/1963 Coll. 7. panta 1. punkts, Civilprocesa kodekss ar grozījumiem). Turklāt Čehijas Republikā stājas spēkā jauns likums - 2014. gada 1. janvāra Likums Nr. 292/2013 Coll. par īpašu tiesvedību. Saskaņā ar šo likumu tiesas izskata un lemj par šajā aktā noteiktajiem juridiskajiem jautājumiem.

Atsevišķos gadījumos īpašie tiesību akti piešķir pilnvaras administratīvajām iestādēm lemt par civillietām. Tomēr šajā gadījumā administratīvās iestādes lēmumu pēc tam vienmēr var pārskatīt civillietu tiesvedībā saskaņā ar piekto daļu Likumā Nr. 99/1963 Coll., Civilprocesa kodekss, ar grozījumiem (244. un turpmākie panti).

2 Ja lieta ir piekritīga vispārējai tiesai (t.i. par lietu izskatīšanu atbild šādas tiesas), kā lai noskaidroju, konkrēti kurā tiesā man ir jāiesniedz prasības pieteikums?

2.1 Vai pastāv atšķirība starp zemākām un augstākām vispārējām tiesām (piemēram, rajona tiesas kā zemākās tiesas un apgabala tiesas kā augstākās tiesas), un, ja, jā, tad kura ir kompetenta manā gadījumā?

Čehijas Republikā pirmās instances civiltiesas ir rajonu tiesas (*okresní soud*) un apgabaltiesas (*krajský soud*), bet retos gadījumos arī Čehijas Republikas Augstākā tiesa (*Nejvyšší soud České republiky*).

1. Rajona tiesām ir jurisdikcija izskatīt lietu pirmajā instancē, ja vien likumā nav skaidri noteikts, ka jurisdikcija piekrīt Čehijas apgabaltiesām vai Augstākajai tiesai.

2.

a) Saskaņā ar Likumu Nr. 99/1963 Coll., rajona tiesām ir jurisdikcija pār šādiem gadījumiem pirmajā instancē:

strīdos par savstarpēju atlīdzību par pensiju apdrošināšanas pabalsta pārmaksāšanu, slimības apdrošināšanu, valsts sociālā atbalsta un materiālo vajadzību palīdzību un strīdos par regresīvās kompensācijas savstarpēju atlīdzību, kas izmaksāta, pamatojoties uz tiesībām uz veselības apdrošināšanas pabalstiem, strīdos par streiku vai aizlieguma prettiesiskumu,

strīdos par ārvalsti vai personām, kam ir diplomātiskā imunitāte un privilēģijas, ja šie strīdi ietilpst Čehijas tiesu jurisdikcijā,

strīdos par šķirējtiesneša lēmuma atcelšanu attiecībā uz to pienākumu izpildi, kas izriet no koplīguma,

lietās, kas izriet no tiesiskajām attiecībām, kas saistītas ar komercsabiedrību, fondu, dotāciju un dotāciju fondu dibināšanu, un strīdos starp

komercsabiedrībām, to partneriem vai dalībniekiem, kā arī strīdos starp partneriem vai dalībniekiem, kas izriet no viņu līdzdalības komercsabiedrībā,

strīdos starp komercsabiedrībām, to partneriem vai dalībniekiem, kā arī to likumā noteikto institūciju locekļiem vai likvidatoriem, ja strīdi attiecas uz likumā

paredzēto struktūru locekļu pilnvaru īstenošanu vai likvidāciju,

strīdos, kas izriet no autortiesību likuma,

strīdos par to tiesību aizsardzību, kuras tiek pārkāptas vai kurām draud negodīga konkurence vai nelikumīgi konkurences ierobežojumi,

jautājumos, kas saistīti ar juridiskās personas vārda un reputācijas aizsardzību,

strīdos par finanšu nodrošinājumu un strīdos saistībā ar vekseliem, čekiem un ieguldījumu instrumentiem,

strīdos, kas rodas no preču biržas darījumiem,

lietās, kas attiecas uz ģimenes asociācijas kopsapulcēm, un no tām izrietošajos strīdos,

jautājumos, kas attiecas uz uzņēmumu un kooperatīvu pārveidi, tostarp jebkuru kompensācijas procedūru, ievērojot īpašu tiesisko regulējumu,

strīdos par rūpnīcas iegādi, rūpnīcas vai tās daļas nomu,

strīdos par būvdarbu līgumiem, kas pārsniedz valsts līgumus, ieskaitot piegādes, kas vajadzīgas, lai izpildītu šādus līgumus.

b) Saskaņā ar Likumu Nr. 292/2013 Coll. rajona tiesām ir jurisdikcija pār šādiem gadījumiem pirmajā instancē:

attiecībā uz juridisko personu statusu, tostarp par to anulēšanu un likvidāciju, to likumā noteikto struktūru locekļu vai likvidatora iecelšanu un atcelšanu, to pārveidi un jautājumiem par to vispārējo stāvokli,

jautājumos par juridisko personu aizbildnību,

attiecībā uz noguldījumiem, lai izpildītu saistības nodrošināt atlīdzību vai kompensāciju vairāk nekā vienai personai, pamatojoties uz tiesas lēmumu saskaņā ar Komerccarības korporācijas likumu vai Uzņēmumu un kooperatīvu pārveidošanas likumu (turpmāk tekstā — "obligātais depozīts"),

jautājumos, kas saistīti ar kapitāla tirgu,

attiecībā uz iepriekšēju piekrišanu veikt izmeklēšanu konkurences aizsardzības jautājumos,

attiecībā uz Čehijas Advokātu kolēģijas pārstāvja vai Nodokļu padomnieku palātas piekrišanas aizstāšanu par piekļuvi dokumentu saturam.

3. Čehijas Augstākā tiesa ir kompetenta pirmajā un vienīgajā instancē procesā par ārvalstu spriedumu atzīšanu par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu, laulības atzīšanu par spēkā neesošu un laulības pastāvēšanas vai neesamības noteikšanu, ja vismaz viena no pusēm ir pilsonis no Čehijas Republikas saskaņā ar Likuma Nr. 91/2012 Coll. 51. pantu par starptautiskajām privāttiesībām. Tomēr šo procedūru neizmanto, atzīstot spriedumus no citām ES dalībvalstīm gadījumos, ja tiek piemērota Padomes Regula (EK) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu vai ja piemēro divpusēju vai daudzpusēju līgumu, kas paredz citu procedūru, nevis Čehijas tiesību aktus.

Augstākajai tiesai ir arī jurisdikcija jautājumos, kas saistīti ar ārvalstu sprieduma atzīšanu un vecāku tiesību atņemšanu saskaņā ar Likuma Nr. 91/2012 Coll., 55. pantu par starptautiskajām privāttiesībām.

2.2 Teritoriālā piekritība (vai par manu lietu ir atbildīga A pilsētas vai B pilsētas tiesa?)

Apstākļi, kas pastāvēja laikā, kad tika uzsākta tiesvedība, ir noteicošie materiāltiesiskās jurisdikcijas (skatīt 2.1. jautājumu) un teritoriālās jurisdikcijas noteikšanai. Jebkādas turpmākas izmaiņas šajos apstākļos (piemēram, atbildētāja dzīvesvietas maiņa) ar dažiem izņēmumiem (jurisdikcijas nodošana lietās par nepilngadīgo aprūpēšanu, aizbildnības un tiesībspējas lietu izskatīšanu) nav saistošas.

Saskaņā ar Likuma Nr. 99/1963, Civilprocesa kodeksa 105. panta 1. punktu, tiesai principā ir tiesības pārbaudīt teritoriālo piekritību procesa sākumā — līdz sagatavošanas procesa beigām vai, ja sagatavošanas process netiek veikts, līdz brīdim, kad lietu sāk izskatīt pēc būtības, t.i., kad prasītājs prasa celt prasību sākotnējās tiesvedības laikā vai kad tiesa izdod lēmumu, ja process notiek bez tiesas sēdes. Pēc tam teritoriālo piekritību var pārbaudīt tikai tad, ja nav notikusi sagatavošanās procedūra, un puse ir izvirzījusi iebildumus pret vietējo jurisdikciju, kad tā pirmo reizi bija tiesīga to darīt. Iespējams, ka atsevišķos gadījumos vairākām tiesām būs teritoriālā piekritība. Prasītājs var izvēlēties starp vispārējo tiesu un tiesām, kas norādītas likuma Nr. 99/1963 Coll., 87. nodaļā, Civilprocesa kodeksā (piemēram, pēc darba vietas, kompensācijas gadījumos atkarībā no vietas, kur nodarīts kaitējums). Prasītājam ir jāizvēlas vēlākais, kad tiek ierosināta prasība — jurisdikcijā būs tiesa, kurā vispirms tika uzsākta tiesvedība.

Attiecībā uz konkrētiem juridiskiem jautājumiem teritoriālo jurisdikciju nosaka likums Nr. 292/2013 Coll. par īpašu tiesvedību.

2.2.1 Teritoriālās piekritības pamatnoteikums.

Teritoriālās piekritības pamatnoteikumi ir izklāstīti Likuma Nr. 99/1963 Coll., Civilprocesa kodeksa 84.-86. punktā un Likuma Nr. 292/2013 Coll. 4. punktā. Tomēr jāpatur prātā, ka dažos gadījumos teritoriālo jurisdikciju var reglamentēt tieši piemērojami ES tiesību akti, kas ir pārāki par valsts tiesību aktiem (skat. dažus Regulas Nr. 44/2001 noteikumus, kas ne tikai reglamentē starptautiskos, bet arī teritoriālos jurisdikcija), kas nozīmē, ka teritoriālās jurisdikcijas noteikumi saskaņā ar Čehijas tiesību aktiem ne vienmēr tiek piemēroti.

Likuma Nr. 99/1963 Coll. pamatnoteikums ir Civilprocesa kodekss, saskaņā ar kuru vispārējās jurisdikcijas tiesa ir atbildētāja vispārējā tiesa. Vispārējā tiesa vienmēr ir rajona tiesa. Ja pirmās instances tiesai ir jurisdikcija (sk. 2.1. jautājumu), tās apgabaltiesā, kuras apgabalā atrodas pusei piederošās vispārējās (rajonu) tiesas, ir teritoriālā piekritība. Ja prasība ir iesniegta pret vairākiem apsūdzētajiem, teritoriālā piekritība ir jebkurai no vispārējām tiesām.

Fiziskās personas vispārējā tiesa ir apgabaltiesa, kuras apgabalā ir viņa / viņas dzīvesvieta, un, ja pusei nav, tad tiesa, kuras apgabalā viņš / viņa uzturas. Dzīvošana tiek uzskatīta par vietu, kur persona dzīvo, ar mērķi uzturēties pastāvīgi (iespējams, ka pastāv vairākas šādas vietas, un tādā gadījumā visas šādas tiesas ir vispārējā tiesa).

Uzņēmējdarbībā iesaistītas fiziskās personas vispārējā tiesa attiecībā uz lietās, kas saistītas ar uzņēmējdarbību, ir apgabaltiesa, kuras apgabalā ir viņa / viņas uzņēmējdarbības vieta (uzņēmējdarbības vieta ir publiskajā reģistrā ierakstītā adrese); ja viņam / viņai nav uzņēmējdarbības vietas, rajona tiesa, kuras apgabalā viņš / viņa dzīvo, un, ja pusei nav, rajona tiesa, kuras apgabalā viņš / viņa uzturas.

Juridiskās personas vispārējās tiesas noteikšanas kritērijs ir tā juridiskā adrese (skat. Likuma Nr. 89/2012 Coll., Civilprocesa kodekss, 136.-137. pantu).

Maksātnespējas pārvaldnieka vispārējā tiesa viņa biroja laikā ir apgabaltiesa, kuras apgabalā viņam / viņai ir juridiskā adrese.

Īpašie noteikumi attiecas uz valsts vispārīgo tiesu (tiesa, kuras apgabalā ir tās valsts organizatoriskā vienība, kuras jurisdikcijā ir īpašs tiesiskais regulējums, un, ja teritoriālo piekritību nevar noteikt šādā veidā, tiesa, kuras apgabalā ir izvirzīti prasību pamatojošie apstākļi), pašvaldība (tiesa, kuras apgabalā atrodas pašvaldība) un augstāka teritoriālā pašvaldība (tiesa, kuras apgabalā ir tās administratīvo struktūru juridiskā adrese).

Ja atbildētājam, kas ir Čehijas Republikas pilsonis, nav vispārējās tiesas vai nav vispārējās tiesas Čehijas Republikā, jurisdikcija ir tai tiesai, kuras apgabalā bija viņa pēdējā zināmā dzīvesvieta Čehijas Republikā. Īpašumtiesības var īstenot pret personu, kuras tiesā, kuras apgabalā atrodas viņa aktīvi, Čehijas Republikā nav citas kompetentas tiesas.

Prasību (lūgumu uzsākt tiesvedību) pret ārvalstu personu var iesniegt arī tiesā, kuras apgabalā Čehijas Republikā atrodas tā rūpnīca vai tās rūpnīcas struktūrvienība.

Likuma Nr. 292/2013 Coll. 4. panta noteikumi par īpašu tiesvedību nosaka, ka jurisdikcija tiesvedībā ir tās personas vispārējā tiesā, kuras interesēs notiek tiesvedība, ja vien šajā aktā nav paredzēts citādi. Nepilngadīgā vispārējā tiesā, kurai nav pilnīgas tiesībspējas, ir tiesa, kuras apgabalā nepilngadīgais ir bijis viņa dzīvesvieta, kā noteikts līgumā starp vecākiem vai tiesas lēmumu vai ar citiem izšķirošiem apstākļiem.

2.2.2 Šī pamatnoteikuma izņēmumi.

Papildus atbildētāja vispārējās tiesas teritoriālajai piekritībai pastāv vēl viena īpaša teritoriāla jurisdikcija, kas ir a) īpaša teritoriāla jurisdikcija pēc izvēles (sk.

2.2.2.1. jautājumu zemāk) un b) ekskluzīva īpaša teritoriālā piekritība (sk. 2.2.2.2. jautājumu zemāk). Prorogācijas līgums ir iespējams arī komerciāliem jautājumiem (skat. 2.2.2.3. jautājumu).

Turklāt saskaņā ar Likuma Nr. 292/2013 Coll. 5. pantu par īpašu tiesvedību, ja apstākļi, kas nosaka jurisdikciju, mainās nepilngadīgā tiesas procesā par aizbildnību, tiesvedībā par tiesībspēju, tiesai ir tiesības nodot savu jurisdikciju citai tiesai, ja tas ir nepilngadīgā, aizbildņa vai personas, kuras tiesībspēju lemj, interesēs. Tomēr jurisdikcijas nodošana saskaņā ar šo punktu vienmēr ir atkarīga no tiesas apsvērumiem.

2.2.2.1 Kādos gadījumos varu izvēlēties starp tiesu pēc atbildētāja dzīvesvietas (atbilstoši pamatnoteikumiem) un citu tiesu?

Šī ir tā sauktā "īpaša teritoriālā jurisdikcija pēc izvēles", kuru regulē 87. pants Likumā Nr. 99/1963 Coll., Civilprocesa kodekss. Prasītājs var izvēlēties, vai iesniegt prasību atbildētāja vispārējā tiesā vai citā tiesā, kurai ir teritoriālā piekritība. Tomēr jāievēro teritoriālās piekritības noteikumi — ja pirmajā instancē jurisdikcija ir reģionālajai tiesai, prasītājam ir jāiesniedz prasība reģionālajā tiesā. Tiklīdz prasība ir iesniegta tiesā, prasītājs nevar mainīt savu izvēli. Ja teritoriālo piekritību regulē tieši piemērojama ES regula, kurai ir prioritāte attiecībā pret valsts tiesību aktiem (sk. noteiktus Regulas Nr. 44/2001 noteikumus, kas regulē ne tikai starptautisko, bet arī teritoriālo jurisdikciju), nevar piemērot noteikumus par teritoriālo piekritību, pamatojoties uz Čehijas Republikas likumiem.

Atbildētāja vispārējās tiesas vietā prasītājs var izvēlēties tiesu, kuras apgabalā:

ir atbildētāja pastāvīgā darba vieta;

ir radušies apstākļi, kas rada tiesības uz kompensāciju;

ja strīds attiecas uz šo vienību, atrodas fiziskas vai juridiskas personas, kas ir atbildētāja, rūpnīcas struktūrvienība;

atrodas personas, kas organizē regulētu tirgu vai darbojas daudzpusējā tirdzniecības sistēmā, juridiskā adrese, komerciāla strīda gadījumā

attiecībā uz šīs personas organizētu regulētu tirgu vai šādas uzņēmējdarbības norēķiniem, vai

šīs personas organizētu daudzpusējās tirdzniecības sistēmu vai šādas tirdzniecības norēķiniem,

atrodas maksājuma vieta, kurā tiek izmantotas tiesības, kas izriet no vekseļa, vekseļa vai cita nodrošinājuma;

atrodas preču apmaiņas juridiskā adrese strīda gadījumā par preču apmaiņas tirdzniecību.

2.2.2.2 Kādos gadījumos man prasība ir jāceļ citā tiesā nevis pēc atbildētāja dzīves vietas (atbilstoši pamatnoteikumiem)?

Šī ir tā sauktā "ekskluzīvā īpaša teritoriālā jurisdikcija", kuru reglamentē Likuma Nr. 99/1963 Coll., 88. pants, Civilprocesa kodekss un atsevišķi Likuma Nr. 292/2013 Coll. noteikumi par īpašu tiesvedību. Ja noteiktiem jautājumiem ir uzlikta ekskluzīvā teritoriālā piekritība, teritoriālo piekritību nevar noteikt saskaņā ar atbildētāja vispārējo tiesu vai pēc izvēles tiesas.

Ja teritoriālo jurisdikciju regulē tieši piemērojama ES regula, kurai ir prioritāte pār valsts tiesību aktiem (sk. dažus noteikumus Regulā (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās, kas ne tikai reglamentē starptautisko, bet arī teritoriālo jurisdikciju), nevar piemērot ekskluzīvu teritoriālo jurisdikciju saskaņā ar Čehijas tiesību aktiem.

Saskaņā ar Likuma Nr. 99/1963 Coll., 88. pantu, Civilprocesa kodeksu, ekskluzīvā teritoriālā piekrišana galvenokārt tiek noteikta šādiem procesiem:

laulāto kopējā īpašuma vai citu īpašumu atdošana vai dzīvokļa kopīgas īres atcelšana pēc laulības šķiršanas — tiesai, kas nolēmusi laulības šķiršanu, ir teritoriālā piekrišana

tiesvedība par tiesībām uz nekustamo īpašumu (tiesvedībai ir jābūt tieši saistītai ar tiesībām uz īpašumu - tas galvenokārt attiecas uz īpašuma tiesībām vai īres tiesībām), — tiesa, kuras apgabalā atrodas īpašums, ir teritoriāla jurisdikcija, ja tā nav tiesvedība laulāto vai citu īpašumu kopīgu īpašumu vai dzīvokļa kopīgas īres atcelšanas pēc laulības šķiršanas (šajā gadījumā tiesai, kas nolēmusi laulības šķiršanu, būtu teritoriālā piekrišana - sk. iepriekš)

tiesvedība, lai izlemtu strīdu, kas saistīts ar probācijas procesu - tiesai, kurā notiek probācijas process, ir teritoriālā piekrišana

Likums Nr. 292/2013 Coll., par īpašiem tiesas procesiem paredz īpašu teritoriālu jurisdikciju šādām procedūrām:

laulības šķiršanas tiesvedība, tiesvedība, lai noteiktu, vai laulība pastāv vai nav, un laulības spēkā neesamība - saskaņā ar 373. un 383. pantu šī ir tiesa, kuras apgabalā laulātajiem bija pēdējā kopīgā dzīvesvieta Čehijas Republikā, ja vismaz viens no laulātajiem dzīvo šajā rajonā; ja šāda tiesa nepastāv, kopējā laulātā tiesa, kas nav iesniegusi pieteikumu par lietas ierosināšanu, ir kompetenta un, pat ja šī tiesa nepastāv, laulātā vispārējā tiesa, kas iesniegusi pieteikumu par lietas ierosināšanu.

iztiesāšanas process - saskaņā ar 98. pantu šī ir mirušā reģistrētās pastāvīgās dzīvesvietas vieta, viņa pēdējā dzīvesvieta vai vieta, kurā viņš / viņa palika, kurā atrodas mirušā nekustamais īpašums vai miris (šie ir hierarhijas kritēriji).

starptautiskās bērnu nolaupīšanas jautājumos (bērna atgriešana) saskaņā ar 479. pantu tiesai, teritoriālā jurisdikcija ir tiesai, kuras apgabalā ir Starptautiskās bērnu tiesību aizsardzības biroja juridiskā adrese, t.i., Brno pašvaldības tiesai.

2.2.2.3 Vai tiesas procesa dalībnieki var vienoties par kompetento tiesu, kas citādi nebūtu kompetenta šajā procesā?

Puses vienīgi var vienoties par citu teritoriālo jurisdikciju, kas noteikta likumā (tā dēvētais prorogācijas līgums) saskaņā ar Likuma Nr. 99/1963 Coll., 89.a pantu, Civilprocesa kodekss, jautājumos, kas attiecas uz attiecībām starp uzņēmumiem, kas rodas no uzņēmējdarbības, un tikai ar nosacījumu, ka konkrētajā lietā nav izveidota ekskluzīvā teritoriālā jurisdikcija saskaņā ar Likuma Nr. 99/1963 Coll., 88. pantu, Civilprocesa kodekss (sk. iepriekš).

Prorogācijas līgumam jābūt rakstveidā. Ja prasītājs iesniedz prasību izvēlētajai tiesai un izveido prorogācijas līgumu, prasībai jāpievieno līgums (ticamā veidā — vēlams, oriģināls vai apstiprināta kopija), lai gan tas nav priekšnoteikums saskaņā ar spēkā esošajiem tiesību aktiem .

3 Ja kompetenta ir kāda speciāla tiesa, kā var noteikt, tieši pie kuras tiesas būtu jāvērsas?

Čehijas Republikā nav specializētu tiesu (sk. atbildi uz 1. jautājumu).

Lapa atjaunināta: 16/09/2020

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kuras valsts tiesai ir piekrišana? - Vācija

Vācijas tiesu starptautisko jurisdikciju nosaka vai nu saskaņā ar attiecīgajiem Eiropas Savienības tiesību aktiem, vai arī saskaņā ar autonomiem civilprocesa starptautiskajiem tiesību aktiem, kas ietver arī starptautiskās konvencijas. Veidlapa attiecas tikai uz valsts jurisdikcijas jautājumiem.

1 Vai man prasība ir jāceļ vispārējā tiesā vai specializētajā tiesā (piemēram, darba strīdu tiesā)?

Vācijā civilstrīdu risināšanai pastāv divas dažādas tiesu sistēmas — civiltiesas (*Zivilgerichte*) un darba tiesas (*Arbeitsgerichte*).

Darba tiesu jurisdikcijā ir visi civiltiesiskie strīdi starp darba ņēmējiem un darba devējiem un strīdi starp sociālajiem partneriem. Citi darba tiesu pienākumi izriet no Darba tiesu likuma (*Arbeitsgerichtsgesetz, ArbGG*) 2. un 2.a panta. Saskaņā ar Darba tiesu likuma 5. panta 1. punkta otro teikumu to jurisdikcijā ir arī strīdi starp personām, kuras atrodas attiecībās, kas līdzīgas darba ņēmēju un darba devēju attiecībām. Visi pārējie civiltiesiskie strīdi ir civiltiesu jurisdikcijā, kas ir daļa no vispārējās jurisdikcijas.

2 Ja lieta ir piekrišana vispārējai tiesai (t.i. par lietu izskatīšanu atbild šādas tiesas), kā lai noskaidroju, konkrēti kurā tiesā man ir jāiesniedz prasības pieteikums?

2.1 Vai pastāv atšķirība starp zemākām un augstākām vispārējām tiesām (piemēram, rajona tiesas kā zemākās tiesas un apgabala tiesas kā augstākās tiesas), un, ja, jā, tad kura ir kompetenta manā gadījumā?

Pirmās instances civiltiesas ir vietējās tiesas (*Amtsgerichte*) un reģionālās tiesas (*Landgerichte*).

1. Vietējās tiesas parasti izskata civiltiesiskos strīdus, ja prasības apmērs lietā nepārsniedz 5 000 EUR, un ja nav noteikta reģionālo tiesu ekskluzīva jurisdikcija (Tiesu likuma (*Gerichtsverfassungsgesetz, GVG*) 23. panta 1. punkts).

Vietējām tiesām ir ekskluzīva jurisdikcija arī turpmāk minētajos gadījumos, neraugoties uz prasības apmēru (Tiesu likuma 23. un 23.a pants).

Vietējo tiesu piekrišana ir prasības, kas saistītas ar dzīvojamās telpas īres līgumiem vai ar šādu līgumu esamību (Tiesu likuma 23. panta 2. punkta a) apakšpunkts).

Turklāt vietējām tiesām ir ekskluzīva jurisdikcija ģimenes lietās un parasti arī lietās, kas saistītas ar strīdiem par jurisdikciju (23.a panta 1. punkta pirmais teikums un 1. un 2. apakšpunkts).

Vietējām tiesām ir ekskluzīva jurisdikcija arī citos jautājumos, kas paredzēti Tiesu likuma 23. panta 2. punkta b), c) un d) apakšpunktā un g) apakšpunktā.

2. Reģionālo tiesu jurisdikcijā pirmajā instancē ir visi civiltiesiskie strīdi, kas nav piekritīgi vietējām tiesām. Tās galvenokārt ir lietas, kuru prasības apmērs pārsniedz 5 000 EUR.

Tāpat saskaņā ar Likuma 71. panta 2. punktu reģionālajām tiesām neatkarīgi no prasības apmēra ir ekskluzīva jurisdikcija šādos gadījumos:

- attiecībā uz prasībām pret nodokļu iestādēm, pamatojoties uz tiesību aktiem par civildienestu;
- attiecībā uz prasībām par nepatiesu un maldinošu informāciju par valsts kapitāla tirgu vai par šādas informācijas neizpaušanu, nepatiesas vai maldinošas informācijas par valsts kapitāla tirgu izmantošanu vai par sabiedrības neinformēšanu, ka publiskotā informācija par valsts kapitāla tirgu ir nepatiesas vai maldinoša;

- attiecībā uz strīdiem par pasūtītāja tiesībām veikt pasūtījumu un no tā izrietošajām uzņēmēja tiesībām pielāgot atbildību par būvniecības līgumiem Civilt kodeksa 650.a panta nozīmē (*Bürgerliches Gesetzbuch, BGB*);
- un attiecībā uz prasībām saistībā ar amatpersonu atbildību.

Reģionālās tiesas var izveidot komercietu palātas (Tiesu likuma 93. pants). To jurisdikcijā cita starpā ir civilprasības pret tirgotājiem un strīdi, kas saistīti ar tiesību normām par čekiem un pārvedu vekseliem. Tiesu likuma 95. pantā ir izklāstīts izsmērējošs to jautājumu saraksts, kas ir komercietu palātu jurisdikcijā. Lai prasība tiktu izskatīta komercietu palātā, personai tas ir jānorāda sākotnējā prasībā (Likuma 96. panta 1. punkts).

2.2 Teritoriālā piekrišana (vai par manu lietu ir atbildīga A pilsētas vai B pilsētas tiesa?)

2.2.1 Teritoriālās piekrišanas pamatnoteikums.

Vācijā saskaņā ar Civilprocesa kodeksu (*Zivilprozessordnung, ZPO*) (12. līdz 18. pants) teritoriālā jurisdikcija ir atkarīga no atbildētāja dzīvesvietas. Ja personai nav pastāvīgas dzīvesvietas, tad tiek ņemta vērā tā vieta Vācijā, kur šī persona ir apmetusies, un, ja šādas vietas nav, — pēdējā zināmā dzīvesvieta (*ZPO* 16. pants). Juridisku personu gadījumā teritoriālo jurisdikciju nosaka personas juridiskā adrese (*ZPO* 17. pants).

2.2.2 Šī pamatnoteikuma izņēmumi.

2.2.2.1 Kādos gadījumos varu izvēlēties starp tiesu pēc atbildētāja dzīvesvietas (atbilstoši pamatnoteikumiem) un citu tiesu?

Dažu prasību gadījumā prasītājs var alternatīvi izvēlēties īpašu, bet ne ekskluzīvu jurisdikciju, kas nav tā jurisdikcija, kura būtu jāpiemēro atbilstīgi atbildētāja dzīvesvietai. Turpmāk izklāstīti daži šādi piemēri.

* Strīdus, kas saistīti ar līgumiskajām attiecībām, un strīdus par līguma esību var izskatīt arī tiesā, kuras jurisdikcijā attiecīgās apstrīdētās saistības ir jāizpilda (izpildes vietas īpašā jurisdikcija, Civilprocesa kodeksa 29. panta 1. punkts). Vienošanās par strīda izskatīšanas vietu ir būtiska procesuālā ziņā tikai tad, ja līgumslēdzēji ir to personu kategorijā, kurām ir atļauts slēgt vienošanos par piekriktīgās tiesas izvēli saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 38. panta 1. punktu (sk. 2.2.2.3. punktu).

Termins "līgumiskās attiecības" ietver visus līgumus, uz kuriem attiecas saistību normas neatkarīgi no šo saistību veida. Šo noteikumu piemēro *mutatis mutandis*, ja attiecīgais jautājums ir darba tiesu jurisdikcijā.

* Prasības par civiltiesisko atbildību prettiesiskas darbības gadījumā ir piekriktīgas arī tai tiesai, kuras jurisdikcijā šī darbība ir notikusi (Civilprocesa kodeksa 32. pants)

* Saskaņā ar Ceļu satiksmes likuma (*Straßenverkehrsgesetz, StVG*) 20. pantu, tiesai, kuras jurisdikcijā iestāties notikums, kas rada kaitējumu, t. i., ceļu satiksmes negadījums, ir arī jurisdikcija attiecībā uz prasībām, kuru pamatā ir šis Likums.

* Noziedzīgā nodarījumā cietušais krimināltiesvedības laikā var iesniegt pieteikumus, lai tiesā, kurā lieta tiek izskatīta, pieprasītu finansiālu kompensāciju par nodarījumā radīto kaitējumu (piemēro kopā ar Kriminālprocesa kodeksa (*Strafprozessordnung, StPO*) 403. un 404. panta noteikumiem).

* Teritoriālo jurisdikciju attiecībā uz lietām par laulības šķiršanu reglamentē 122. pants Likumā par tiesvedību ģimenes lietās un lietās, kas saistītas ar strīdiem par jurisdikciju (*Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit, FamFG*). Līdz ar to teritoriālā jurisdikcija ir tikai tai ģimenes lietu tiesai (*Familiengericht*, (vietējās tiesas palāta)), kuras jurisdikcijā atrodas viena laulātā, pie kura dzīvo visi laulāto nepilngadīgie bērni, pastāvīgā dzīvesvieta (proti, faktiskā dzīves vieta). Ja šādas pastāvīgās dzīvesvietas, kurā dzīvo visi laulāto nepilngadīgie bērni, nav laikā, kad ir sākusies tiesvedība, t. i., brīdī, kad prasības dokuments tiek izsniegts otrai pusei, šī lieta ir piekriktīga tikai tai ģimenes lietu tiesai, kuras jurisdikcijā pastāvīgi dzīvo viens laulātais kopā ar dažiem laulāto nepilngadīgajiem bērniem, ar noteikumu, ka neviens laulāto bērns pastāvīgi nedzīvo kopā ar otru laulāto.

Ja jurisdikciju šādi neizdodas noteikt, tad lieta ir piekriktīga tikai tai ģimenes lietu tiesai, kuras jurisdikcijā atradās laulāto pēdējā kopējā pastāvīgā dzīvesvieta, ja vismaz viens no laulātajiem joprojām pastāvīgi dzīvo šajā vietā tiesvedības uzsākšanas laikā (sk. iepriekš). Ja arī šo noteikumu nevar piemērot, lietas piekriktība ir atkarīga no atbildētāja pastāvīgās dzīvesvietas, izņemot, ja šī dzīvesvieta neatrodas Vācijas teritorijā. Šādā gadījumā piekriktība atkarīga no prasītāja pastāvīgās dzīvesvietas.

Ja lietas piekriktība netiek noteikta arī šādā veidā, tad tā ir tikai Berlīnes Šēnebergas (*Berlin-Schöneberg*) vietējās tiesas ģimenes lietu tiesas jurisdikcijā.

* Teritoriālā jurisdikcija lietās par uzturēšanas jautājumiem ir reglamentēta 232. pantā Likumā par tiesvedību ģimenes lietās un lietās, kas saistītas ar strīdiem par jurisdikciju. Tiesai, kurā pirmajā instancē tiek izskatīta vai tiks izskatīta prasība saistībā ar laulības lietām, ir ekskluzīva jurisdikcija attiecībā uz laulāto un bērnu uzturēšanu.

Ja prasība, kas saistīta ar laulības lietām, vairs netiek izskatīta, tad piekriktība par uzturēšanas jautājumiem attiecībā uz nepilngadīgu vai bērnu līdzvērtīgā statusā ir tikai tai tiesai, kuras jurisdikcijā atrodas bērna vai tā vecāka, kuram ir tiesības rīkoties nepilngadīga bērna vārdā, pastāvīgā dzīvesvieta. Tas neattiecas uz bērnu vai vecāku, kura pastāvīgā dzīvesvieta ir ārzemēs.

Attiecībā uz visiem pārējiem uzturēšanas jautājumiem (laulāto vai bērnu, uz kuriem neattiecas iepriekš minētie noteikumi, uzturēšana, kā arī mazbērnu, vecāku vai vientuļo māšu uzturēšana) piemēro vispārīgos noteikumus, t. i., noteicošā ir atbildētāja pastāvīgā dzīvesvieta. Attiecībā uz dažiem īpašiem gadījumiem jurisdikciju var izvēlēties arī saskaņā ar Likumā par tiesvedību ģimenes lietās un lietās, kas saistītas ar strīdiem par jurisdikciju, 182. panta 3. punkta otro teikumu.

* Saskaņā ar Likuma 152. pantu attiecībā uz tiesas procesu par vecāku aizgādību vai saskarsmes tiesībām tiek piemēroti tādi paši noteikumi, t. i., ja ir sācies tiesas process par laulības šķiršanu, jurisdikcija ir šai tiesai. Ja nav uzsākts tiesas process par laulības lietām, atskaites punkts ir bērna pastāvīgā dzīvesvieta. Lietas piekriktības noteikšanā noteicošais ir datums, kad attiecīgā prasība celta tiesā.

2.2.2.2 Kādos gadījumos man prasība ir jāceļ citā tiesā nevis pēc atbildētāja dzīves vietas (atbilstoši pamatnoteikumiem)?

Ja likumā ir skaidri paredzēts, ka kāds jautājums ir kādas tiesas ekskluzīvā jurisdikcijā, šī jurisdikcija prevalē pār citu tiesu jurisdikcijām, proti, tiesvedību var uzsākt (obligāti) tikai šajā ekskluzīvas jurisdikcijas tiesā. Ekskluzīva jurisdikcija galvenokārt ir reglamentēta Civilprocesa kodeksa noteikumos, kā arī speciālajos likumos (122. pants Likumā par tiesvedību ģimenes lietās un lietās, kas saistītas ar strīdiem par jurisdikciju).

Ja tiesvedība ir saistīta ar tiesībām uz zemi vai ar tiesībām, kas ir līdzvērtīgas tiesībām uz zemi (piemēram, mantotām apbūves tiesībām), atsevišķos gadījumos ekskluzīva jurisdikcija ir tiesai, kuras apgabalā atrodas attiecīgais nekustamais īpašums; tas attiecas uz tiesvedībām saistībā ar nekustamā īpašuma īpašumtiesībām vai apgrūtinājumiem, strīdiem par šādu apgrūtinājumu dzēšanu, valdījumu, robežām vai īpašuma dalīšanu (Civilprocesa kodeksa 24. pants).

Ja strīds ir saistīts ar telpu nomu vai īri vai par šādu tiesību esību, tas ir tās tiesas ekskluzīvā jurisdikcijā, kuras apgabalā atrodas attiecīgais īpašums (Civilprocesa kodeksa 29.a panta 1. punkts). Tomēr šis noteikums neattiecas uz dzīvojamo telpu īri īslaicīgai izmantošanai (brīvdienu dzīvokļi, viesnīcas utt.), uz mēbeļtām telpām, kas paredzētas individuāliem īrniekiem, vai uz ēkām un telpām, kas paredzētas sabiedrisko uzdevumu pildīšanai (29.a panta 2. punkts).

Tiesvedībā pret Vācijas teritorijā esošas iekārtas īpašnieku, ja ir celta prasība par kompensāciju par zaudējumiem, kas radušies videi nodarīta kaitējuma rezultātā, ekskluzīva jurisdikcija ir tiesai, kuras apgabalā atrodas iekārta, kura nodarījis kaitējumu videi (32.a pants).

Tiesvedībā par kompensāciju saistībā ar nepatiesas vai maldinošas informācijas sniegšanu par valsts kapitāla tirgu vai šādas informācijas neizpaušanu sabiedrībai, vai par līguma izpildi, kura pamatā ir piedāvājums saskaņā ar Vērtspapīru iegādes un pārņemšanas likumu (*Wertpapiererwerbs- und Übernahmegesetz*), ekskluzīva jurisdikcija ir tiesai, kuras apgabalā atrodas attiecīgā emitenta juridiskā adrese, citu kapitāla ieguldījumu piedāvātāja juridiskā adrese, vai arī mērķsabiedrības juridiskā adrese, ja juridiskā adrese ir reģistrēta Vācijā un ja prasība, vismaz cita starpā, ir vērsta pret emitentu, piedāvātāju vai mērķsabiedrību.

Parādu piedziņas tiesvedībā (maksājuma rīkojuma procesā (*Mahnverfahren*)) ekskluzīva jurisdikcija ir parastajai vietējai tiesai, kuru nosaka saistībā ar prasītāju, proti, pēc prasītāja dzīvesvietas vai juridiskas personas gadījumā — juridiskās adreses (Civilprocesa kodeksa 689. panta 2. punkta pirmais teikums). Ja prasītājam Vācijā nav piesaistes punkta, piekriktība ir tikai Berlīnes Vēdingas (Wedding) apgabaltiesai. Šis nosacījums ir spēkā arī gadījumā, ja citos tiesību aktos ir noteikta cita ekskluzīva jurisdikcija.

Tiesvedībā par sprieduma piespiedu izpildi ekskluzīva jurisdikcija ir vietējai tiesai, kuras apgabalā piespiedu izpilde notiks vai ir notikusi (Civilprocesa kodeksa 764. panta 2. punkts un 802. pants). Prasību un citu tiesību uz īpašumu izpildes gadījumā jurisdikcija ir tai apgabaltiesai, kuras teritorijā atrodas parādnieka dzīvesvieta (828. panta 2. punkts). Lietās par zemes piespiedu pārdošanu izsolē vai piespiedu zemes pārvaldīšanu ekskluzīva teritoriālā jurisdikcija ir tai apgabaltiesai kā izpildes tiesai, kuras apgabalā atrodas attiecīgais zemes gabals (1. panta 1. punkts un 146. pants Likumā par piespiedu izsoli un pārvaldību (*Gesetz über die Zwangsversteigerung und die Zwangsverwaltung* (ZVG)) un Civilprocesa kodeksa 802. un 869. pants).

Ja piespiedu izpildei pakļautu priekšmetu nevar atsavināt, jo kāda trešā persona īsteno savas tiesības, jurisdikcija ir tikai tai tiesai, kuras apgabalā tiek veikta piespiedu izpilde (Civilprocesa kodeksa 771. pants).

Ja saistības var izpildīt tikai un vienīgi atbildētājs (*unvertretbare Handlung*), pirmās instances tiesai (*Prozessgericht des ersten Rechtszugs*) ir jurisdikcija panākt to piespiedu izpildi – neatkarīgi no tā, vai tas ir pienākums veikt kādu darbību, dot atļauju darbības veikšanai vai atturēties no darbības (Civilprocesa kodeksa 894., 895., 888. un 890. pants). Pirmās instances tiesai ir jurisdikcija attiecībā arī uz pretpasībām attiecībā uz spriedumā noteiktiem prasījumiem (Civilprocesa kodeksa 767. pants).

2.2.2.3 Vai tiesas procesa dalībnieki var vienoties par kompetento tiesu, kas citādi nebūtu kompetenta šajā procesā?

a) Vienošanās

Civilprocesa kodeksā ir paredzēta iespēja vienoties par piekritīgo tiesu. Saskaņā ar Kodeksa 38. panta 1. punktu pirmās instances tiesa, kurai attiecīgā lieta nav piekritīga, var iegūt jurisdikciju, ja procesa puses par to tieši vai klusējot vienojas, ja puses ir uzņēmumi, juridiskas personas publisko tiesību izpratnē vai publiskie fondi. Par konkrētas pirmās instances tiesas jurisdikciju var vienoties arī tad, ja vismaz viena no līgumslēdzējiem pusēm neietilpst kādas parastās Vācijas tiesas jurisdikcijā (Civilprocesa kodeksa 38. panta 2. punkts). Pēdējā gadījumā šāda vienošanās ir jānoslēdz rakstiski vai mutiskas vienošanās gadījumā tā ir jāapliecina rakstiski. Ja viena no pusēm atrodas kādas parastās Vācijas tiesas jurisdikcijā, tad attiecībā uz Vāciju var izvēlēties tikai to tiesu, kuras vispārējā jurisdikcijā atrodas šī puse vai attiecībā uz kuru ir pamatota īpaša piekritība.

Saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 38. panta 3. punktu vienošanās par piekritīgo tiesu ir pieņemama tikai tad, ja tā noslēgta tieši un rakstiski pēc strīda rašanās vai ja tā noslēgta ar mērķi novērst problēmas, kas rodas, ja atbildētājs pēc līguma noslēgšanas maina savu adresi vai pastāvīgo dzīvesvietu, pārceloties uz ārzemēm, vai ja pušu adreses vai pastāvīgās dzīvesvietas prasības celšanas brīdī nav zināmas.

Vienošanās par piekritīgās tiesas izvēli vienmēr jābūt saistītai ar konkrētām tiesiskajām attiecībām un radušos tiesisko strīdu; pretējā gadījumā tā nav spēkā (Civilprocesa kodeksa 40. panta 1. punkts). Vienošanās par piekritīgās tiesas izvēli nav pieļaujama arī tad, ja tā ir saistīts ar nefinanšu prasībām, kuras ir piekritīgas vietējai tiesai, neraugoties uz strīda priekšmeta vērtību. Vienošanās par piekritīgās tiesas izvēli nav iespējama arī tad, ja tiesību aktos ir noteikta ekskluzīva jurisdikcija (40. panta 2. punkts).

Pareizi noslēgta vienošanās par piekritīgās tiesas izvēli ir saistoša tiesām. Tas, vai ir noteikta ekskluzīva jurisdikcija, ir atkarīgs no vienošanās satura.

b) Jurisdikcijas neapstrīdēšana

Piekritību pirmās instances tiesai var pamatot arī tad, ja atbildētājs, neapstrīdot tiesas jurisdikciju, pauž mutiskus apsvērumus pamattiesvedībā (Civilprocesa kodeksa 39. pants). Tiesvedībā vietējā tiesā šādas juridiskās sekas stājas spēkā tikai tad, ja tiesa ir sniegusi atbilstošu norādi (504. pants).

Tomēr jurisdikciju nevar pamatot, ja pamattiesvedībā jurisdikcija netiek apstrīdēta gadījumos, kad vienošanās par piekritīgās tiesas izvēli nav pieņemama (sk. sadaļu par nefinanšu strīdiem un ekskluzīvu jurisdikciju).

3 Ja kompetenta ir kāda speciāla tiesa, kā var noteikt, tieši pie kuras tiesas būtu jāvērsas?

Saskaņā ar Darba tiesu likuma (*Arbeitsgerichtsgesetz, ArbGG*) 2. un 3. pantu darba tiesas īpašo jurisdikciju noteikšanā ir īpatnības, ņemot vērā ne tikai tās lietu piekritību.

Arī attiecībā uz teritoriālo jurisdikciju ir jāņem vērā īpatnības. Attiecībā uz tiesvedību, kuras rezultātā ir taisīts spriedums Darba tiesu likuma 2. panta nozīmē, vispirms ņem vērā Civilprocesa kodeksa vispārējās normas, kas ietvertas 12. līdz 40. pantā (Kodeksa 46. panta 1. punkts). Tomēr Darba tiesu likuma 48. panta 1.a punktā ir noteikta īpaša teritoriālā piekritība pēc darba vietas atrašanās (sk. atbildi uz 2.2.2.1. jautājumu), kuras tiesā arī var iesniegt prasību. Uz vienošanos par piekritīgās tiesas izvēli attiecas vispārīgie noteikumi, kas izklāstīti atbildē uz 2. jautājumu. Tomēr ir jānorāda, ka saskaņā ar Likuma 48. panta 2. punktu dažos strīdos sociālie partneri, neievērojot Kodeksa 38. panta 2. un 3. punktu, ir tiesīgi noteikt tās tiesas jurisdikciju, kurai nav teritoriālas jurisdikcijas *per se*.

Attiecībā uz tiesvedību, kuras rezultātā tiek pieņemts rīkojums Darba tiesu likuma 2.a panta nozīmē, Likuma 82. panta 1. punktā ir noteikta ekskluzīva jurisdikcija pēc uzņēmuma darbības vietas vai juridiskās adreses.

Lapa atjaunināta: 31/07/2023

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kuras valsts tiesai ir piekritība? - Igaunija

1 Vai man prasība ir jāceļ vispārējā tiesā vai specializētajā tiesā (piemēram, darba strīdu tiesā)?

Civillietas ietilpst aprīņķa tiesu (*maakohus*) kompetencē. Aprīņķa tiesas izskata civillietas pirmajā instancē. Civillietas aptver plašu tiesību jomu klāstu, un to ietvaros tiek izskatīti strīdi, kas izriet no dažādiem līgumiem un saistībām, ģimenes un mantojuma lietas, strīdi par īpašumtiesībām, lietas, kas saistītas ar uzņēmumu un bezpeļņas organizāciju darbību un pārvaldību, maksātnespējas lietas, kā arī darba tiesību lietas.

Lai ierosinātu civillietu, aprīņķa tiesā ir jāiesniedz prasības pieteikums vai lūguma pieteikums. Minētajā prasības pieteikumā, kas iesniedzams tiesā, ir jānorāda persona, pret kuru tiek celta prasība, kas tiek prasīts, prasības pamatā esošie faktiskie apstākļi un pierādījumi, ar kuriem apstākļi tiek pamatoti.

Tiesvedību civillietās reglamentē [Civilprocesa kodekss](#) (*tsivillkohtumenetluse seadustik*).

Lai gan Igaunijā nav specializētu tiesu, pirms īstenošanas tiesības vērsties tiesā, noteiktus strīdus var izskatīt ārpustiesas komisijās.

Piemēram, darba strīdi tiek izšķirti [Darba strīdu komisijā](#) (*töövaidluskomisjon*). Darba strīdu komisija ir neatkarīga pirmstiesas iestāde, kas izšķir individuālus darba strīdus. Komisijā var vērsties gan darbinieki, gan darba devēji, par to nemaksājot valsts nodevas. Darba strīdu izšķiršanu Darba strīdu komisijā reglamentē [Darba strīdu izšķiršanas likums](#) (*töövaidluse lahendamise seadus*). Procedūra, kas norisinās Darba strīdu komisijā, nav obligāta pirmstiesas procedūra. Darba strīdu komisijas lēmums, kas ir stājies spēkā, ir pusēm saistošs. Darba strīdu komisijā var vērsties, lai izšķirtu šādus strīdus, kas izriet no darba tiesiskajām attiecībām: 1) darba strīds, kas izriet no darba tiesiskajām attiecībām starp darba ņēmēju un darba devēju, kurš reģistrēts Igaunijā, vai ārvalstu darba devēju, kurš darbojas Igaunijā ar filiāles starpniecību, un no gatavošanās šādām darba tiesiskajām attiecībām (individuāls darba strīds); 2) darba strīds, kas izriet no Igaunijā norīkotu darba ņēmēju nodarbinātības nosacījumu 7. panta, starp darba ņēmēju, kurš norīkots Igaunijā, un viņa darba devēju (individuāls darba strīds); 3) kolektīvs darba strīds, kas izriet no koplīguma izpildes (kolektīvais darba strīds). Darba strīdu komisija neizšķir strīdus, kas saistīti ar kompensāciju par kaitējumu veselībai, miesas bojājumiem vai nāvi, kuru izraisījis nelaimes gadījums darbā vai arodslimība. Darba strīdu komisijā iesniedzamajā pieteikumā ir jāizklāsta pieteikuma iesniedzēja skaidri pausta prasība, kā arī apstākļi, kas ir būtiski saistībā ar konkrēto strīdu. Piemēram, apstrīdot darba līguma izbeigšanu, jānorāda izbeigšanas laiks un pamatojums. Ir jāapraksta pušu domstarpību būtība, t. i., ko darbinieks vai

darba devējs nav izdarījis vai ko ir paveicis prettiesiski. Visi apgalvojumi un prasības ir jāpamato, tāpēc ir jāpievieno rakstveida pierādījumi par konkrētajiem apstākļiem (darba līgums, savstarpēja vienošanās vai sarakste starp darbinieku un darba devēju utt.) vai jānorāda citi pierādījumi vai liecinieki. Minētie rakstveida pierādījumi, ar kuriem tiek pamatota darbinieka vai darba devēja prasība, ir jāpievieno pieteikuma iesniegšanas laikā. Ja pieteicējs uzskata, ka izskatīšanas gaitā ir jāpieaicina liecinieks, pieteikumā ir jānorāda arī liecinieka vārds un adrese. Prasības, kas izriet no līguma starp patērētāju un tirgotāju, var izskatīt [Patērētāju strīdu komisija](#) (*tarbijavaidluste komisjon*). Patērētāju strīdu izšķiršanu šajā komisijā reglamentē [Patērētāju tiesību aizsardzības likums](#) (*tarbijakaitseadus*). Patērētāju strīdu komisijas kompetencē ir izšķirt gan vietējos, gan pārrobežu patērētāju strīdus, kas izriet no līgumiem starp patērētājiem un tirgotājiem un ko ierosina patērētājs, ja viena no strīda pusēm ir tirgotājs, kura darbūmdarbības vieta ir Igaunijas Republikā. Patērētāju strīdu komisijas kompetencē ir arī tādu strīdu izšķiršana, kas ir saistīti ar zaudējumiem, kuri radušies bojātu izstrādājumu dēļ, ja šādus zaudējumus ir iespējams konstatēt. Ja ir konstatēts, ka zaudējumi ir radušies, taču to precīzu apmēru nav iespējams noteikt (piemēram, beznaudas zaudējumu vai nākotnes zaudējumu gadījumā), kompensācijas apmēru nosaka tiesa. Komisija neizskata strīdus, kas ir saistīti ar ekonomiku nesaistītiem vispārējās nozīmes pakalpojumiem, izglītības pakalpojumiem, ko sniedz publisko tiesību subjekti, veselības aprūpes pakalpojumiem, ko pacientiem sniedz veselības aprūpes speciālisti pacientu veselības novērtēšanas, saglabāšanas vai atjaunošanas nolūkā vai kas ir saistīti ar zāļu un medicīnas ierīču izrakstīšanu, izsniegšanu vai piegādi. Tāpat komisija neizšķir strīdu, ja prasība izriet no nāves, miesas bojājumiem vai kaitējuma veselībai, vai strīdus, attiecībā uz kuriem noregulējuma procedūra ir paredzēta citos likumos. Šādus strīdus izskata kompetentā iestāde vai tiesa. Procedūra, kas norisinās Patērētāju strīdu komisijā, nav obligāta pirmstiesas procedūra, un strīda atrisinājums nenoved pie lēmuma, kas ir obligāti piemērojams izpildes procedūras ietvaros. To tirgotāju sarakstu, kuri nav izpildījuši komisijas lēmumus, publicē Patērētāju tiesību aizsardzības un tehniskās uzraudzības iestādes tīmekļa vietnē. Ja puses nepiekrīt komisijas lēmumam vai to neizpilda, tās var nodot strīdu izskatīšanai apriņķa tiesā.

Nomas strīdus var izšķirt nomas strīdu komisijā, kuras procedūras reglamentē [Nomas strīdu izšķiršanas likums](#) (*ūürivaidluse lahendamise seadus*). Nomas strīdu komisija var būt veidota kā neatkarīga vietējās iestādes struktūra, kas izšķir nomas strīdus. Nomas strīdu komisijas neizšķir strīdus, kuros finanšu prasības pārsniedz 3200 EUR. Procedūra, kas norisinās nomas strīdu komisijā, nav obligāta pirmstiesas procedūra. Pēc nomas strīdu komisijas lēmuma stāšanās spēkā puses nevar iesniegt to pašu prasību tiesai uz tāda paša pamata, un nomas strīdu komisijas lēmums, kas ir stājies spēkā, ir pusēm saistošs.

2 Ja lieta ir piekritīga vispārējai tiesai (t.i. par lietu izskatīšanu atbild šādas tiesas), kā lai noskaidroju, konkrēti kurā tiesā man ir jāiesniedz prasības pieteikums?

Lai noskaidrotu, kura tiesa ir kompetenta izskatīt kādu lietu, ir būtiski zināt jurisdikcijas principus. Jurisdikcija tiek iedalīta trijās sfērās:

vispārējā jurisdikcija, ko nosaka atkarībā no personas dzīvesvietas;

izvēles jurisdikcija;

ekskluzīvā jurisdikcija (sk. 2.2. sadaļu).

2.1 Vai pastāv atšķirība starp zemākām un augstākām vispārējām tiesām (piemēram, rajona tiesas kā zemākās tiesas un apgabala tiesas kā augstākās tiesas), un, ja, jā, tad kura ir kompetenta manā gadījumā?

Zemākas un augstākas instances tiesas ir atšķirīgas, jo Igaunijas tiesu sistēmā ir trīs instances.

Apriņķa tiesas (*maakohus*) izskata visas civillietas pirmajā instancē. Likumā var paredzēt, ka noteikta veida lietas izskatāmas noteiktās apriņķa tiesās, ja tas paātrina lietas izskatīšanas gaitu vai citādi optimizē procesu.

Apgabaltiesa (*ringkonnakohus*) pārskata tās teritoriālajā jurisdikcijā esošo apriņķa tiesu pieņemtos lēmumus civillietās, pamatojoties uz apelācijas sūdzībām par pieņemtajiem lēmumiem un spriedumiem. Apgabaltiesa iztiesā arī citus jautājumus, kas saskaņā ar likumu ietilpst tās jurisdikcijā.

Augstākā tiesa (*Riigikohus*) pārskata apgabaltiesu pieņemtos lēmumus civillietās, pamatojoties uz kasācijas sūdzībām un apelācijas sūdzībām pret nolēmumiem. Augstākā tiesa izskata arī pieteikumus par spēkā esošu tiesas lēmumu pārskatīšanu, likumā noteiktajos gadījumos nozīmē tiesu, kurai ir atbilstošā piekritība kādas lietas izskatīšanai, kā arī izšķir citus jautājumus, kas saskaņā ar likumu ir tās jurisdikcijā. Augstākā tiesa vienlaikus ir arī Igaunijas Konstitucionālā tiesa.

Vispirms lietu izskata un lēmumu pieņem pirmās instances tiesa — apriņķa tiesa. Ja persona uzskata, ka pirmās instances tiesas sprieduma pamatā ir tiesību normas pārkāpums vai ka, ņemot vērā apstākļus un pierādījumus, kas jāņem vērā apelācijas procedūrā, apelācijas procedūrā būtu jāpieņem spriedums, kas atšķiras no pirmās instances tiesas sprieduma, tai ir tiesības iesniegt apelāciju augstākas instances tiesā, t. i., apgabaltiesā. Apgabaltiesas ir otrās instances tiesas, tāpēc tās pārskata apriņķa tiesu un administratīvo tiesu pieņemtos lēmumus, pamatojoties uz apelācijas sūdzībām par lēmumiem un spriedumiem. Apgabaltiesa civillietas izskata koleģiāli — apelācijas sūdzības tiesa izskata trīs tiesnešu sastāvā, ja vien tiesību aktos nav noteikts citādi. Augstākā tiesa ir augstākās instances tiesa. Augstākā tiesa pārskata apgabaltiesu pieņemtos lēmumus civillietās, pamatojoties uz kasācijas sūdzībām un apelācijas sūdzībām pret nolēmumiem. Augstākā tiesa izskata arī pieteikumus par spēkā esošu tiesas lēmumu pārskatīšanu, likumā noteiktajos gadījumos nozīmē tiesu, kurai ir atbilstošā piekritība kādas lietas izskatīšanai, kā arī izšķir citus jautājumus, kas saskaņā ar likumu ir tās jurisdikcijā. Kasācijas process ietver apelācijas sūdzības iesniegšanu pret tiesas spriedumu, kas nav stājies spēkā, balstoties uz juridiskiem apsvērumiem, un šāda sprieduma pārskatīšanu augstākas instances tiesā, atkārtoti neizvērtējot faktus. Tiesas lēmumu pārskatīšana ietver spēkā stājušos lēmumu un spriedumu atkārtotu izskatīšanu gadījumos, kad ir tapuši zināmi jauni apstākļi, kā arī pamatojoties uz kādas procesa dalībnieka pieteikumu.

Apelācijas procesa dalībnieks var iesniegt sūdzību pret apgabaltiesas spriedumu Augstākajā tiesā, ja apgabaltiesa ir būtiski pārkāpusi procesuālo tiesību normu vai kļūdaini piemērojusi materiālo tiesību normu. Augstākajā tiesā celtas prasības gadījumā tiesvedības dalībnieks var veikt procesuālas darbības un iesniegt lūgumrakstus un pieteikumus tikai ar advokāta starpniecību. Lūgumrakstu lietās, kas norisinās Augstākajā tiesā, tiesvedības dalībnieks var veikt procesuālas darbības un iesniegt lūgumrakstus un pieteikumus personīgi vai ar jurista starpniecību. Augstākā tiesa pieņem kasācijas sūdzību, ja tā atbilst tiesību aktu prasībām, ir iesniegta laikus un ja:

apgabaltiesa savā spriedumā ir acīmredzami kļūdaini piemērojusi materiālo tiesību normu un šādas normas nepareiza piemērošana varētu būt bijusi par iemeslu nepareizam spriedumam;

apgabaltiesa, pieņemot spriedumu, ir būtiski pārkāpusi procesuālo tiesību normu, un tā rezultātā varētu būt pieņemts nepareizs spriedums.

Turklāt Augstākā tiesa pieņem lietu izskatīšanā, ja kasācijas sūdzības izskatīšanai ir būtiska nozīme attiecībā uz juridiskās noteiktības garantēšanu un vienotas tiesu prakses izveidi vai arī attiecībā uz tiesību tālākveidošanu.

2.2 Teritoriālā piekritība (vai par manu lietu ir atbildīga A pilsētas vai B pilsētas tiesa?)

Jurisdikcija ir personas tiesības un pienākums izmantot savas procesuālās tiesības noteiktā tiesā. Jurisdikcija var būt vispārēja, izvēles vai ekskluzīva.

Vispārējā jurisdikcija nosaka tiesu, kurā var iesniegt prasību pret personu un var veikt citas procesuālās darbības attiecībā uz personu, ja vien tiesību aktos nav noteikts, ka prasība jāceļ vai darbība jāveic citā tiesā.

Izvēles jurisdikcija nosaka tiesu, kurā var iesniegt prasību pret personu un var veikt citas procesuālās darbības attiecībā uz personu papildus vispārējai jurisdikcijai. Tas nozīmē, ka, piemēram, prasību, kas saistīta ar īpašumtiesību prasījumiem pret fizisku personu, var iesniegt arī tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas šādas personas pastāvīgā uzturēšanās vieta. Ja persona dzīvo ārvalstīs, tad prasību, kas saistīta ar īpašumtiesību prasījumiem, var iesniegt arī tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas īpašums, par ko ir iesniegts prasījums, vai arī tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas minētās personas cits īpašums.

Ekskluzīvā jurisdikcija nosaka vienīgo tiesu, kurā var vērsties, lai izskatītu civillietu. Lūgumrakstu lietās jurisdikcija ir ekskluzīva, ja vien tiesību aktos nav noteikts citādi. Ekskluzīvu jurisdikciju var noteikt, piemēram, atbilstoši nekustamā īpašuma atrašanās vietai, juridiskas personas darbījumdarbības vietai u. c.

2.2.1 Teritoriālās piekirtības pamatnoteikums

Prasību pret fizisku personu var iesniegt tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas šīs personas dzīvesvieta, savukārt prasību pret juridisku personu var iesniegt tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas šīs juridiskās personas juridiskā adrese. Ja fiziskās personas dzīvesvieta nav zināma, prasību pret šo personu var iesniegt tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas tās pēdējā zināmā dzīvesvieta.

2.2.2 Št pamatnoteikuma izņēmumi

Prasību pret Igaunijas Republikas pilsoni, kas dzīvo ārvalstīs un uz kuru attiecas ekstrateritorialitāte, vai pret Igaunijas Republikas pilsoni, kas strādā ārvalstīs un ir civildienesta ierēdnis, var iesniegt tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas šīs personas pēdējā dzīvesvieta Igaunijā. Ja personai Igaunijā dzīvesvietas nav bijis, prasību pret šādu personu var iesniegt Harju apriņķa tiesā (*Harju Maakohus*). Prasību pret Igaunijas Republiku vai vietējo iestādi var iesniegt tiesā, kuras piekirtības teritorijā atrodas attiecīgās valsts vai vietējās iestādes juridiskā adrese. Ja attiecīgo valsts iestādi nav iespējams noteikt, prasību iesniedz Harju apriņķa tiesā. Ja nav iespējams noteikt attiecīgo vietējo iestādi, prasību iesniedz tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas pagasta vai pilsētas padomes birojs. Prasītājs var arī iesniegt prasību pret Igaunijas Republiku un vietējo iestādi tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas prasītāja dzīvesvieta vai mītne.

2.2.2.1 Kādos gadījumos varu izvēlēties starp tiesu pēc atbildētāja dzīvesvietas (atbilstoši pamatnoteikumiem) un citu tiesu?

Likumā noteiktajos gadījumos papildus vispārējai jurisdikcijai var izvēlēties tiesu, kurā var iesniegt prasību pret personu un var veikt citas procesuālās darbības attiecībā uz personu.

Jurisdikcijas noteikšana pēc uzturēšanās vietas. Prasību, kas saistīta ar īpašumtiesību prasījumiem, pret fizisku personu var iesniegt arī tajā tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas šīs personas uzturēšanās vieta, ja šī persona tur tika uzturējusies ilgāku laiku darba vai dienesta attiecību, studiju vai citu iemeslu dēļ. Jurisdikcijas noteikšana pēc uzņēmējdarbības veikšanas vietas. Prasību, kas saistīta ar atbildētāja saimniecisko vai profesionālo darbību, var iesniegt arī tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas darbījumdarbības vieta.

Jurisdikcijas noteikšana pēc juridiskas personas juridiskās adreses. Pamatojoties uz dalību, juridiska persona, tostarp uzņēmums, vai dalībnieks, partneris vai akcionārs var iesniegt prasību, kas izriet no personas dalības vai īpašumtiesībām, pret juridiskās personas dalībnieku, partneri vai akcionāru arī tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas juridiskās personas juridiskā adrese.

Jurisdikcijas noteikšana pēc īpašuma atrašanās vietas. Ja persona dzīvo vai tai ir juridiskā adrese ārvalstīs, prasību, kas saistīta ar īpašumtiesību prasījumiem, pret šo personu var iesniegt tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas īpašums, attiecībā uz kuru ir iesniegts prasījums, vai arī tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas cits īpašums, kas pieder minētajai personai. Ja īpašums ir reģistrēts publiskā reģistrā, prasību var iesniegt tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas reģistrs, kurā īpašums ir reģistrēts. Ja īpašums ir prasījums saskaņā ar saistību tiesībām, prasību var iesniegt tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas parādnieka dzīvesvieta vai juridiskā adrese. Ja prasījums ir nodrošināts ar parādnieka īpašumu, prasību var iesniegt tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas parādnieka īpašums.

Prasību, lai saņemtu prasījumu, kas apgrūtināts ar hipotēku vai reālilstu, vai citu prasību saistībā ar tamlīdzīgu prasījumu var iesniegt nekustamā īpašuma atrašanās vietas tiesā, ja parādnieks ir tā reģistrētā nekustamā īpašuma īpašnieks, kas ir apgrūtināts ar hipotēku vai reālilstu.

Jurisdikcijas noteikšana prasībai, kas izriet no dzīvokļa īpašumtiesībām. Prasību pret dzīvokļa īpašnieku, kura izriet no tiesiskām attiecībām saistībā ar dzīvokļa īpašuma tiesībām, var iesniegt arī tiesā, kuras jurisdikcijā ir tā nekustamā īpašuma atrašanās vieta, kas ir dzīvokļa īpašuma tiesību priekšmets. Jurisdikcijas noteikšana pēc līguma izpildes vietas. Prasību, kas izriet no līguma, vai prasību, ar ko noskaidro līguma spēkā neesību, var iesniegt arī tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas vieta, kur izpildāmas apstrīdamās līgumsaistības. Kustamas mantas pārdošanas līguma gadījumā par saistību izpildes vietu uzskatāma vieta, uz kuru kustamā manta tika nogādāta vai bija jānogādā pircējam, un pakalpojuma sniegšanas līguma gadījumā — vieta, kur pakalpojums tika sniegts vai bija jāsniedz. Citos gadījumos par saistību izpildes vietu uzskatāma parādnieka uzņēmējdarbības vieta vai, ja tādas nav, dzīvesvieta vai vieta, kur reģistrēta uzņēmuma juridiskā adrese. Šie noteikumi ir spēkā, ja puses nav vienojušās citādi.

Jurisdikcijas noteikšana pēc patērētāja dzīvesvietas. Patērētājs prasību, kas izriet no līguma vai attiecībām, kuras aprakstītas [Saisību tiesību likuma](#) (*võlaõigusseadus*) 35., 46., 52. pantā, 208. panta 4. punktā, 379., 402. pantā, 635. panta 4. punktā, 709., 734. un 866. pantā, vai prasību, kas izriet no cita līguma, kurš noslēgts ar uzņēmumu, kam juridiskā adrese vai uzņēmējdarbības veikšanas vieta ir Igaunijā, var iesniegt arī tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas patērētāja dzīvesvieta. Šis noteikums neattiecas uz prasībām, kas izriet no pārvadājumu līgumiem.

Jurisdikcijas noteikšana prasībai, kas izriet no apdrošināšanas līguma. Polises turētājs, apdrošinātā persona vai cita persona, kurai ir tiesības pieprasīt, lai apdrošinātājs pildītu savus pienākumus, pamatojoties uz apdrošināšanas līgumu, prasību, kas izriet no apdrošināšanas līguma, pret apdrošinātāju var iesniegt arī tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas minētās personas dzīvesvieta vai juridiskā adrese. Civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas gadījumā vai gadījumā, kad apdrošināta ir būvniecība, nekustamais īpašums vai arī kustamā manta un būvniecība vai nekustamais īpašums, prasību pret apdrošinātāju var iesniegt arī tiesā, kuras jurisdikcijā ir vieta, kur norisinājās rīcība vai notikums, kura rezultātā ir radušies zaudējumi, vai arī vieta, kur zaudējumi tika izraisīti.

Jurisdikcijas noteikšana prasībai, kas izriet no līguma par intelektuālā īpašuma tiesībām. Prasību, kas izriet no līguma par autortiesību priekšmeta nodošanu, saistītājām tiesībām vai intelektuālā īpašuma tiesībām, vai licences līguma, vai prasību par šāda līguma spēkā neesības noskaidrošanu var iesniegt arī Harju apriņķa tiesā.

Jurisdikcijas noteikšana pēc darbinieka dzīvesvietas vai darbavietas. Darbinieks prasību, kas izriet no darba līguma, var iesniegt arī tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas šā darbinieka dzīvesvieta vai darbavieta.

Jurisdikcijas noteikšana prasībai, kas izriet no vekseļa vai čeka. Prasību, kas izriet no vekseļa vai čeka, var iesniegt arī tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas vekseļa vai čeka apmaksas vieta.

Jurisdikcijas noteikšana prasībai par tādu zaudējumu atlīdzināšanu, kas radušies kriminālpārkāpuma rezultātā. Prasību par tādu zaudējumu atlīdzināšanu, kas radušies kriminālpārkāpuma rezultātā, var iesniegt arī tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas vieta, kur tika veikta rīcība vai atgadījās notikums, kas izraisīja zaudējumus kriminālpārkāpuma rezultātā, vai arī vieta, kur radās zaudējumi.

Jurisdikcijas noteikšana prasībai, kas izriet no jūras prasības, glābšanas darbiem vai glābšanas līguma. Prasību, kas izriet no vienas vai vairākām jūras prasībām, kuras noteiktas [Jūras īpašuma likumā](#) (*laeva asjaõigusseadus*), var iesniegt arī tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas atbildētāja kuģis vai kuģa piederības osta. Prasību, kas izriet no glābšanas darbiem vai glābšanas līguma, var iesniegt arī tiesā, kuras jurisdikcijā tika veikti glābšanas darbi.

Jurisdikcijas noteikšana prasībai par īpašuma sadali. Prasību, kuras mērķis ir noteikt mantojuma tiesības, mantinieka prasījumu pret īpašuma turētāju, prasījumu, kas izriet no novēlējuma vai mantojuma līguma, vai prasījumu par obligātu īpašuma daļu vai īpašuma sadali, var iesniegt arī tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas mantojuma atstājēja dzīvesvieta nāves brīdī. Ja mantojuma atstājējs bija Igaunijas Republikas pilsonis, taču nāves brīdī tam dzīvesvietas Igaunijā nebija, prasību var iesniegt arī tajā tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas mantojuma atstājēja pēdējā dzīvesvieta Igaunijā. Ja mantojuma atstājējam Igaunijā dzīvesvietas nav bijis, prasību var iesniegt Harju apriņķa tiesā (*Harju Maakohus*).

Prasība pret līdzatbildētājiem un vairākas prasības pret vienu atbildētāju. Prasību pret vairākiem atbildētājiem var iesniegt tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas viena līdzatbildētāja (pēc pieteicēja izvēles) dzīvesvieta vai juridiskā adrese. Ja pret vienu atbildētāju tiek iesniegtas vairākas prasības, pamatojoties uz vienu un to pašu faktu, visas prasības var iesniegt tiesā, kurā var iesniegt prasību saistībā ar vienu vai vairākiem prasījumiem, kas izriet no viena un tā paša fakta.

Jurisdikcijas noteikšana pretprasībai un trešās personas prasībai ar neatkarīgu prasījumu. Pretprasību var iesniegt tiesā, kurā tika iesniegta sākotnējā prasība, ja ir ievēroti pretprasības celšanas nosacījumi un ja uz pretprasību neattiecas ekskluzīvā jurisdikcija, un ja netiek konstatēts, ka šāda veida lietas izskata tikai konkrēta apriņķa tiesa. Tas attiecas arī uz gadījumiem, kad saskaņā ar vispārējiem noteikumiem pretprasība būtu ceļama ārvalstu tiesā.

Trešās personas prasību ar neatkarīgu prasījumu var iesniegt tiesā, kas izskata pamatprasību.

Jurisdikcijas noteikšana bankrota procesos. Prasību par bankrota procesu parādniekam, kas ir fiziska persona, iesniedz tiesā saskaņā ar vispārējo jurisdikciju, kura piemērojama parādniekam. Ja parādnieka, kurš ir juridiska persona, juridiskā adrese ir Harju apriņķī, prasību par bankrota procesu iesniedz Harju apriņķa tiesā. Citos gadījumos tāda parādnieka prasību par bankrota procesu, kas ir juridiska persona, iesniedz Tartu apriņķa tiesā (*Tartu Maakohus*). Tiek pieņemts, ka juridiskā adrese, kas norādīta reģistrā vienu gadu pirms prasības par bankrota procesu iesniegšanas, ir parādnieka juridiskā adrese, ja vien netiek pierādīts, ka parādniekam ir cita juridiskā adrese. Ja par vienu parādnieku tiek iesniegtas vairākas dažādas prasības par bankrota procesu, prasības apvieno vienā procedūrā un izskata tiesa, kurā iesniegta pirmā prasība par bankrota procesu. Ja saistībā ar bankrota procesu par parādnieku, kas ir juridiska persona, tiek pieprasīta arī bankrota pasludināšana partnerim vai loceklim, kurš ir atbildīgs par juridiskās personas saistību izpildi ar saviem aktīviem, prasību par bankrota procesu var iesniegt arī tiesai, kura izskata prasību par bankrota procesu pret juridisko personu. Strīdi saistībā ar prasību, tostarp publisko tiesību reglamentētu prasību, pieņemšanu, bankrota procesa ietvaros ir tās apriņķa tiesas kompetencē, kura izskata bankrota lietu. Ja parādnieks nomirst pēc prasības par bankrota procesu iesniegšanas, īpašuma bankrota procesu, ko veic par parādnieka īpašumu, turpina tiesā, kurā iesniegta prasība par bankrota procesu saskaņā ar Bankrota likuma (*pankrotiseadus*) 4. panta 2. punktu. Parādnieka nāves gadījumā prasību par īpašuma bankrota procesu attiecībā uz parādnieka īpašumu iesniedz parādnieka dzīvesvietas tiesai saskaņā ar dzīvesvietas datiem parādnieka nāves brīdī. Prasību par bankrota procesu vai bankrota īpašumu iesniedz tiesai, kas pasludinājusi bankrotu.

Ja lieta vienlaicīgi ir vairāku Igaunijas tiesu jurisdikcijā, pieteicējs var izvēlēties tiesu, kurā iesniegt pieteikumu. Šādos gadījumos lietu izskata tiesa, kas pirmā saņem pieteikumu.

Ja prasība ir iesniegta tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas atbildētāja dzīvesvieta vai juridiskā adrese, vai ekskluzīvas jurisdikcijas tiesā, lieta tiek izskatīta tajā tiesu namā, kura teritoriālajā jurisdikcijā atrodas atbildētāja dzīvesvieta vai juridiskā adrese, vai vieta, saskaņā ar kuru tiek noteikta ekskluzīvā jurisdikcija. Ja vairākas vietas, pēc kurām nosaka jurisdikciju, ir vienas apriņķa tiesas teritoriālajā jurisdikcijā, taču dažādu tiesu namu apgabalā, tad tiesu namu, kurā lieta izskatāma, izvēlas pieteicējs. Ja pieteicējs izvēli neveic, to, kur lieta tiks izskatīta, nosaka tiesa.

Precīzāka informācija par tiesu ģeogrāfiskajiem apgabaliem un kompetences jomām ir izklāstīta [☞ Likumā par tiesām \(kohtute seadus\)](#).

2.2.2.2 Kādos gadījumos man prasība ir jāceļ citā tiesā nevis pēc atbildētāja dzīves vietas (atbilstoši pamatnoteikumiem)?

Likumā noteiktajos gadījumos jurisdikcija ir ekskluzīva. Ekskluzīvā jurisdikcija nosaka vienīgo tiesu, kurā var vērsties, lai izskatītu civillietu.

1) *Jurisdikcija atbilstoši nekustamā īpašuma atrašanās vietai.* Tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas nekustamais īpašums, iesniedz prasību par šādiem prasības priekšmetiem:

prasījumi, kas saistīti ar īpašumtiesību atzīšanu, ierobežotām lietu tiesībām vai citiem lietu tiesību apgrūtinājumiem attiecībā uz nekustamo īpašumu, vai šādu tiesību vai apgrūtinājumu neesamības atzīšanu, vai prasījumi, kas saistīti ar citām tiesībām uz nekustamo īpašumu;

nekustamā īpašuma robežu noteikšana vai tā sadalīšana;

nekustamā īpašuma valdījuma aizsardzība;

tādi prasījumi attiecībā uz lietu tiesībām, kas izriet no dzīvokļa īpašuma;

prasījumi, kas saistīti ar nekustamā īpašuma obligātu uzraudzību;

prasījumi, kas izriet no īres līguma vai komercnomas līguma attiecībā uz nekustamo īpašumu vai citu līgumu par nekustamā īpašuma lietošanu saskaņā ar saistību tiesībām, vai no šādu līgumu spēkā esības.

Prasību, kas saistīta ar reālservitūtu, reālu apgrūtinājumu vai pirmtiesībām, iesniedz tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas nekustamais īpašums, kurā ir servitūts, vai apgrūtinātais nekustamais īpašums.

2) *Prasījums par standarta noteikumu piemērošanas izbeigšanu.* Prasību par negodīga standarta noteikuma piemērošanas izbeigšanu vai par to, lai persona, kas iesaka piemērot kādu noteikumu, to izbeigtu darīt vai atsauktu minēto ieteikumu (Saistību tiesību likuma 45. pants) iesniedz tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas atbildētāja uzņēmējdarbības vieta vai, ja tādas nav, tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas atbildētāja dzīvesvieta vai juridiskā adrese. Ja atbildētājam Igaunijā nav uzņēmējdarbības veikšanas vietas, dzīvesvietas vai juridiskās adreses, prasību iesniedz tiesā, kuras teritoriālajā jurisdikcijā standarta noteikums tika piemērots.

3) *Jurisdikcija lietā, ar ko atceļ juridiskas personas struktūras pieņemtu lēmumu vai atzīst tā spēkā neesību.* Prasību par juridiskas personas struktūras pieņemta lēmuma atcelšanu vai tā atzīšanu par spēkā neesošu iesniedz tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas juridiskās personas juridiskā adrese.

4) *Jurisdikcija laulības lietās.*

Laulības lietas ir uzskatāmas par civillietām, kurās prasības priekšmets ir:

laulības šķiršana;

laulības atzīšana par neesošu;

laulības pastāvēšanas vai nepastāvēšanas noskaidrošana;

mantas sadale vai citi prasījumi, kas izriet no laulāto mantiskajām attiecībām;

citi prasījumi, kas izriet no laulāto attiecībām un kurus viens laulātais ir cēlis pret otru laulāto.

Igaunijas tiesai ir kompetence izskatīt laulības lietu, ja:

vismaz viens no laulātajiem ir Igaunijas Republikas pilsonis vai bija pilsonis laulības noslēgšanas brīdī;

abu laulāto dzīvesvieta ir Igaunijā;

laulātā dzīvesvieta ir Igaunijā, izņemot gadījumus, kad pasludināmais spriedums nepārprotami netiktu atzīts viena vai otra laulātā valstspiederības valstī.

Igaunijas tiesā izskatāmas laulības lietas prasība ir jāiesniedz tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas laulāto kopīgā dzīvesvieta, vai, ja tādas nav, tad tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas atbildētāja dzīvesvieta. Ja atbildētāja dzīvesvieta nav Igaunijā, tad prasību iesniedz tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas pušu kopīgā nepilngadīgā bērna dzīvesvieta, savukārt, ja laulātajiem nav kopīga nepilngadīgā bērna, tad tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas pieteicēja dzīvesvieta.

Ja prombūtnē esošas personas īpašumam ir noteikta aizgādība, tāpēc ka šī persona ir bezvēsts pazudusi, vai ja personai ir nozīmēts aizbildnis tās ierobežotās aktīvās tiesībaspējas dēļ, vai ja personai kā soda mērs ir piespriesta brīvības atņemšana, laulības šķiršanas prasību pret šādu personu var iesniegt arī tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas prasītāja dzīvesvieta.

5) *Jurisdikcija paternitātes un uzturēdzenību lietās.* Paternitātes noteikšanas lieta ir civillietā, kurā izskata prasījumu, kura mērķis ir noteikt paternitāti vai apstrīdēt bērna dzimšanas apliecības vai iedzīvotāju reģistra ierakstu par bērna vecāku. Igaunijas tiesa var izskatīt paternitātes noteikšanas lietu, ja vismaz viena no pusēm ir Igaunijas Republikas pilsonis vai vismaz vienas puses dzīvesvieta ir Igaunijā. Igaunijas tiesā izskatāmā paternitātes noteikšanas lietā prasība ir iesniedzama tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas bērna dzīvesvieta. Ja bērna dzīvesvieta nav Igaunijā, tad prasība ir iesniedzama tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas atbildētāja dzīvesvieta. Ja atbildētāja dzīvesvieta nav Igaunijā, tad prasība ir iesniedzama tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas pieteicēja dzīvesvieta.

Šie noteikumi piemērojami arī uztur līdzekļu piedziņas lietās. Uztur līdzekļu piedziņas lieta ir civillieta, kurā izskata prasību par:

saskaņā ar likumu noteiktā vecāku uztur līdzekļu maksāšanas pienākuma izpildi attiecībā uz nepilngadīgu bērnu;

to, kā izpildāms uztur līdzekļu maksāšanas pienākums starp vecākiem;

to, kā izpildāms uztur līdzekļu maksāšanas pienākums starp laulātajiem;

citu likumā noteikto uztur līdzekļu maksāšanas pienākumu izpildi.

6. Jurisdikcija lūgumrakstu lietās.

Lūgumrakstu lietās jurisdikcija ir ekskluzīva, ja vien tiesību aktos nav noteikts citādi.

Paātrinātais maksājuma rīkojumu process. Paātrinātais maksājuma rīkojumu process notiek Pērnavas apriņķa tiesas Hāpsalu tiesu nama (*Pärnu Maakohtu Haapsalu kohtumaja*) maksājuma rīkojumu departamentā, izņemot Eiropas maksājuma rīkojumus, kas iesniegti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1896/2006, ar ko izveido Eiropas maksājuma rīkojuma procedūru (OV L 399, 30.12.2006., 1.–32. lpp.). Lai uzsāktu paātrināto maksājuma rīkojumu procesu attiecībā uz atbalsta maksājumu vai parāda prasību, var izmantot tīmekļa vietni <https://www.e-toimik.ee/>, kas ir paredzēta saziņai ar apriņķa tiesas maksājuma rīkojumu departamentu. Paātrinātais maksājuma rīkojumu process nav piemērojams prasībām, kuru summa pārsniedz 8000 EUR (parādu prasījumi). Šajā summā ietilpst gan pamatprasība, gan blakusprasībās norādītās summas. Tāpat paātrināto procesu nepiemēro, ja pieprasītais atbalsts 1,5 reizes pārsniedz atbalsta minimālo likmi, kas noteikta [Gimenes likuma](#) (*perekonnaseadus*) 101. panta 3. punktā. Paātrinātais maksājuma rīkojumu process nav piemērojams, ja bērna dzimšanas apliecībā parādnieks nav norādīts kā bērna vecāks.

Personas pasludināšana par mirušu un nāves laika noteikšana. Igaunijas tiesa var pasludināt personu par mirušu un noteikt viņas nāves laiku šādos gadījumos: 1) laikā, kad bezvēsts pazudusi persona pēdējo reizi redzēta, viņa bija Igaunijas Republikas pilsonis vai tobrīd dzīvoja Igaunijā; 2) pastāv citas tiesiskas intereses, lai Igaunijas tiesa pasludinātu personu par mirušu un noteiktu viņas nāves laiku.

Prasību pasludināt personu par mirušu un noteikt viņas nāves laiku iesniedz bezvēsts pazudušās personas pēdējās dzīvesvietas tiesā. Ja persona pazudusi bez vēsts saistībā ar Igaunijā reģistrētu kuģa katastrofu, prasību iesniedz kuģa piederības ostas valsts tiesā. Citos gadījumos prasību pasludināt personu par mirušu un noteikt viņas nāves laiku iesniedz prasītāja dzīvesvietas vai juridiskās adreses atrašanās vietas tiesā. Ja prasītāja dzīvesvieta vai juridiskā adrese nav Igaunijā, prasību iesniedz Harju apriņķa tiesā. Prasību mainīt personas nāves laiku vai atcelt personas pasludināšanu par mirušu iesniedz tiesā, kas noteikusi nāves laiku vai pasludinājusi personu par mirušu.

Aizbildnības lietas. Aizbildnības lieta ir lieta, kas saistīta ar aizbildņa iecelšanu personai, vai cita ar aizbildnību saistīta lieta. Igaunijas tiesa var iztiesāt aizbildnības lietu šādos gadījumos:

persona, kurai vajadzīga aizbildnība, vai persona, kura ir aizbildnībā, ir Igaunijas Republikas pilsonis(-e) vai viņas dzīvesvieta ir Igaunijā;

personai, kurai vajadzīga aizbildnība, vai personai, kura ir aizbildnībā, ir vajadzīga aizsardzība Igaunijas tiesā cita iemesla dēļ, ieskaitot gadījumus, kad attiecīgās personas īpašums atrodas Igaunijā.

Aizbildnis nav jāieceļ Igaunijā, ja Igaunijas tiesa un ārvalstu tiesa ir vienlīdz kompetentas iecelt aizbildni un aizbildnis jau ir iecelts ārvalstu tiesā vai ārvalstu tiesā notiek process par aizbildnības iecelšanu, ar nosacījumu, ka ārvalstu tiesas lēmumu var uzskatīt par atzīstamu Igaunijā un aizbildņa neiecēlšana Igaunijā ir personas, kurai vajadzīga aizbildnība, interesēs.

Aizbildnības lietu iztiesā personas, kurai vajadzīga aizbildnība, dzīvesvietas tiesā. Lietas par aizbildņa iecelšanu bērnam pirms bērna piedzimšanas iztiesā mātes dzīvesvietas tiesā. Ja aizbildnības noteikšana tiek prasīta brāļiem vai māsām, kuri dzīvo vai uzturas vairāku tiesu teritoriālajā jurisdikcijā, aizbildni iecel jaunākā bērna dzīvesvietas tiesā. Ja šādā gadījumā aizbildnības procedūra jau notiek tiesā, aizbildnības lietu iztiesā šī tiesā. Ja personai, kurai vajadzīga aizbildnība, nav dzīvesvietas Igaunijā vai ja dzīvesvietu nevar noteikt, lietu var iztiesāt tiesā, kuras teritoriālajā jurisdikcijā personai vai viņas īpašumam ir vajadzīga aizsardzība, vai Harju apriņķa tiesā. Lietu, kas saistīta ar aizbildnībā esošu personu vai viņas īpašumu, iztiesā tiesā, kura iecēlusi aizbildni. Ja ir pamatots iemesls, šādu lietu var iztiesāt arī aizbildnībā esošās personas dzīvesvietas tiesā vai šādas personas īpašuma atrašanās vietas tiesā.

Personas ievietošana slēgtā iestādē. Lietu par personas ievietošanu slēgtā iestādē iztiesā tiesā, kas iecēlusi personai aizbildni, vai tiesā, kurā notiek process aizbildnības lietā. Citos gadījumos šādas lietas iztiesā tiesā, kuras teritoriālajā jurisdikcijā atrodas slēgtā iestāde. Lietu var iztiesāt arī tiesā, kas piemērojuši pagaidu tiesisko aizsardzību.

Pagaidu tiesisko aizsardzību šādā lietā var piemērot jebkura tiesā, kuras teritoriālajā jurisdikcijā jāpiemēro attiecīgais pasākums. Citas lietas, kas saistītas ar personas ievietošanu slēgtā iestādē, tostarp lietas par personas ievietošanas slēgtā iestādē atcelšanu vai izbeigšanu, un lietas saistībā ar iecelšanas perioda izmaiņām, iztiesā tiesā, kas izlēmusi par personas ievietošanu slēgtā iestādē.

Aizgādības noteikšana pār prombūtnē esošas personas īpašumu. Lietas par prombūtnē esošas personas īpašuma aizgādības noteikšanu iztiesā prombūtnē esošās personas dzīvesvietas tiesā. Ja prombūtnē esošai personai nav dzīvesvietas Igaunijā, lietu par prombūtnē esošās personas īpašuma aizgādības noteikšanu iztiesā īpašuma, attiecībā uz kuru tiek prasīts turējums, atrašanās vietas tiesā. Citas lietas saistībā ar prombūtnē esošas personas īpašuma aizgādības noteikšanu, tostarp lietas par aizgādības izbeigšanu un pārvaldītāja maiņu un viņa pienākumiem, iztiesā tiesā, kas iecēlusi pārvaldītāju.

Adopcija. Adopcijas lietas var iztiesāt Igaunijas tiesā, ja adoptētājs, viens no laulātajiem, kurš vēlas adoptēt, vai bērns ir Igaunijas Republikas pilsonis vai ja adoptētājam, vienam no laulātajiem, kurš vēlas adoptēt, vai bērnam dzīvesvieta ir Igaunijā. Adopcijas pieteikumu iesniedz adoptētā bērna dzīvesvietas tiesai. Ja adoptējamam bērnam dzīvesvieta nav Igaunijā, prasību iesniedz Harju apriņķa tiesai. Lietu par adopcijas atzīšanu par neesošu iztiesā tiesā, kas lēmusi par adopciju.

Nepilngadīgā aktīvās tiesībspējas paplašināšana. Lietu par nepilngadīgā aktīvās tiesībspējas paplašināšanu var iztiesāt Igaunijas tiesā, ja nepilngadīgais ir Igaunijas Republikas pilsonis vai viņa dzīvesvieta ir Igaunijā. Prasību par nepilngadīgā aktīvās tiesībspējas paplašināšanu vai lēmuma paplašināt nepilngadīgā aktīvās tiesībspējas atcelšanu iesniedz nepilngadīgā dzīvesvietas tiesā. Ja nepilngadīgajam nav dzīvesvietas Igaunijas Republikā, prasību iesniedz Harju apriņķa tiesā.

Paternitātes noteikšana un ieraksta par vecāku apstrīdēšana pēc personas nāves. Ja persona pieprasa noteikt viņas paternitāti attiecībā pret personu, kura ir mirusi, vai ja persona apstrīd ierakstu par vecāku bērna dzimšanas apliecībā vai iedzīvotāju reģistrā pēc tās personas nāves, kura dzimšanas apliecībā vai iedzīvotāju reģistrā ierakstīta kā vecāks, prasību iesniedz tās personas pēdējās dzīvesvietas tiesā, attiecībā pret kuru tiek prasīts noteikt paternitāti vai attiecībā uz kuru tiek apstrīdēts ieraksts dzimšanas apliecībā vai iedzīvotāju reģistrā. Ja personas pēdējā zināmā dzīvesvieta nav Igaunijā vai ja dzīvesvieta nav zināma, prasību iesniedz Harju apriņķa tiesā.

Citas ar ģimeni saistītas lūgumrakstu lietas. Uz citām ar ģimeni saistītām lūgumrakstu lietām attiecas noteikumi par aizbildnības lietām, ja vien likums vai lietas būtība nenosaka citādi. Lūgumrakstu lietas saistībā ar tiesiskajām attiecībām starp laulātajiem vai šķirti laulātajiem iztiesā laulāto kopīgās dzīvesvietas vai laulāto pēdējās kopīgās dzīvesvietas teritoriālās jurisdikcijas tiesā. Ja laulātajiem nav bijis kopīgas dzīvesvietas Igaunijā vai ja nevienam no laulātajiem patlaban nav dzīvesvietas viņu pēdējās kopīgās dzīvesvietas tiesas jurisdikcijā, lietu iztiesā tā laulātā dzīvesvietas valsts, kura tiesības tiktu ierobežotas ar pieprasīto nolēmumu. Ja minētā laulātā dzīvesvieta nav Igaunijā vai ja dzīvesvietu nav iespējams noteikt, lietu iztiesā prasītāja dzīvesvietas tiesā. Ja jurisdikciju nevar noteikt, lietu iztiesā Harju apriņķa tiesā. Pagaidu tiesisko aizsardzību ar ģimeni saistītās lūgumrakstu lietās var piemērot tiesā, kuras teritoriālajā jurisdikcijā ir jāpiemēro attiecīgais pasākums.

Īpašuma pārvaldības pasākumu piemērošana. Igaunijas tiesa var piemērot pārvaldības pasākumus īpašumam, kas atrodas Igaunijā, neatkarīgi no tā, kuras valsts tiesību akti ir piemērojami mantošanai un kuras valsts iestāde vai amatpersona ir kompetenta saskaņā ar vispārējo jurisdikciju vadīt tiesvedību saistībā ar īpašumu. Īpašuma pārvaldības pasākumus piemēro mantojuma lietas ierosināšanas vietas tiesa. Ja mantojuma lieta ierosināta ārvalstīs un īpašums atrodas Igaunijā, īpašuma pārvaldības pasākumus var piemērot īpašuma atrašanās vietas tiesa.

Jurisdikcija izsaukšanas uz tiesu lietās. Prasību atzīt vērtspapīru par nederīgu iesniedz vērtspapīra izpiršanas vietas tiesā un, ja izpiršanas vietas nav, saskaņā ar vispārējo jurisdikciju, kas piemērojama vērtspapīra emitentam. Prasību uzsākt izsaukšanas uz tiesu procedūru, lai liegtu tiesību izmantošanu nekustamā īpašuma īpašniekam, iesniedz nekustamā īpašuma turētājs saskaņā ar [Ē Īpašumtiesību likuma \(asjaõigusseadus\)](#) 124. pantu tiesā, kuras teritoriālajā jurisdikcijā atrodas īpašums. [Ē Jūras īpašumtiesību likuma](#) 13. pantā paredzētajā gadījumā tiesīgā persona Harju apriņķa tiesā iesniedz prasību uzsākt izsaukšanas uz tiesu procedūru, lai liegtu tiesību izmantošanu kuģa īpašniekam. Prasību uzsākt izsaukšanas uz tiesu procedūru, lai liegtu tiesību izmantošanu nezināmam hipotēkas ņēmējam ([Ē Īpašumtiesību likuma](#) 331. pants), iesniedz apgrūtinātā nekustamā īpašuma īpašnieks tiesā, kuras teritoriālajā jurisdikcijā atrodas apgrūtinātais nekustamais īpašums. Prasību par nezināma jūras hipotēkas vai ķīlas ņēmēja tiesību izslēgšanu iesniedz apgrūtinātā kuģa īpašnieks vai apkārtlātāja objekta, kas apgrūtināts ar reģistrētu nodrošinājumu par kustamo mantu, īpašnieks atbilstoši [Ē Jūras īpašumtiesību likuma](#) 59. pantam Harju apriņķa tiesā.

Jurisdikcija lūgumrakstu lietās, kas saistītas ar juridiskām personām privāttiesību jomā. Lūgumrakstu lietas, kas nav reģistrācijas lietas un kas ir saistītas ar uzņēmuma, bezpeļņas apvienības un fonda darbībām, tostarp lietas, kas saistītas ar valdes vai uzraudzības padomes locekļa aizstājēja, revidenta, īpašas revīzijas revidenta un likvidatora iecelšanu, kā arī lietas, kas saistītas ar kompensācijas summas noteikšanu uzņēmuma partneriem vai akcionāriem, iztiesā juridiskās personas vai ārvalstu uzņēmuma filiāles juridiskās adreses vietas tiesa.

Dzīvokļu īpašumtiesību un kopīgu īpašumtiesību lietas. Lūgumrakstu lietu, kas saistīta ar dzīvokļa īpašumtiesībām vai kopīgām īpašumtiesībām, izšķir nekustamā īpašuma atrašanās vietas tiesa.

Lietas par piekļuvi koplietošanas ceļiem, zemes labiekārtošanas sistēmu mākslīgo uztvērēju un inženiertehnisko darbu pieļaušanu. Lietas, kas saistītas ar piekļuvi publiskiem ceļiem un zemes labiekārtošanas sistēmu mākslīgo uztvērēju un inženiertehnisko darbu pieļaušanu, izšķir tās vietas tiesa, kur atrodas nekustamais īpašums, no kura vēlas piekļūt koplietošanas ceļam vai attiecībā uz kuru tiek prasīta zemes labiekārtošanas sistēmas mākslīgā uztvērēja izbūve vai kurā notiek inženiertehniskie darbi.

Ārvalstu tiesu lēmumu atzīšanas, izpildāmības pasludināšanas un izpildes lietas. Prasību par ārvalstu tiesas lēmuma atzīšanu, izpildāmības pasludināšanu un izpildi, prasību par atteikšanos atzīt vai izpildīt lēmumu vai par izpildes apturēšanu vai citu prasību izpildes procedūrā iesniedz atbilstoši parādnieka dzīvesvietai vai juridiskās adreses vietai vai tiesai, kuras teritoriālajā jurisdikcijā tiek prasīta izpildes procedūras norise, ja vien likums vai starptautisks nolīgums neparedz citādi.

Lietas, kas saistītas ar samierināšanas procedūrā panākta izlīguma izpildāmības atzīšanu. Izlīgumu, kas panākts samierināšanas procedūrā, kā minēts [Ē Samierināšanas likuma \(lepitusseadus\)](#) 14. panta 1. punktā, atzīst par izpildāmu tā tiesa, kuras teritoriālajā jurisdikcijā norisinājās samierināšanas procedūra.

Lietas par šķīrējtiesas lēmumu atzīšanu un izpildāmības pasludināšanu. Prasības par Igaunijas šķīrējtiesas lēmumu vai ārvalstu šķīrējtiesas lēmumu atzīšanu un izpildāmības pasludināšanu un prasības par atteikšanos atzīt vai izpildīt šādus lēmumus iesniedz Pērnavas apriņķa tiesā (*Pärnu Maakohus*). Prasību par ārvalstu šķīrējtiesas lēmuma izpildes apturēšanu vai citu prasību izpildes procedūrā iesniedz atbilstoši parādnieka dzīvesvietai vai juridiskajai adresei vai tai tiesai, kuras teritoriālajā jurisdikcijā tiek prasīta izpildes procedūras norise, ja vien likumā vai starptautiskā nolīgumā nav paredzēts citādi. Ja viena no vienošanās pusēm šķīrējtiesas procedūrā ir patērētājs, prasību par šķīrējtiesas lēmuma atzīšanu un izpildāmības pasludināšanu vai prasību par atteikšanos atzīt vai izpildīt šķīrējtiesas lēmumu iesniedz tiesā, kuras teritoriālajā jurisdikcijā ir šķīrējtiesas procedūras vieta.

Lūgumrakstu lietas tiek izskatītas tiesu namā, kura teritoriālajā jurisdikcijā atrodas vieta, pēc kuras tiek noteikta jurisdikcija. Ja dažādas vietas, pēc kurām nosaka jurisdikciju, ir vienas apriņķa tiesas teritoriālajā jurisdikcijā, taču dažādu tiesu namu apgabalā, tad to, kur lieta izskatāma, nosaka tiesa.

Precīzāka informācija par tiesu ģeogrāfiskajiem apgabaliem un kompetences jomām ir izklāstīta [Ē Likumā par tiesām](#).

2.2.2.3 Vai tiesas procesa dalībnieki var vienoties par kompetento tiesu, kas citādi nebūtu kompetenta šajā procesā?

Tiesa var arī izskatīt lietu atbilstoši jurisdikcijai lietās, kurās šīs tiesas jurisdikcija ir noteikta pēc pušu vienošanās, ja strīds attiecas uz abu pušu saimniecisko vai profesionālo darbību vai ja strīds attiecas uz vienas puses saimniecisko vai profesionālo darbību, un otra puse ir valsts, valsts iestāde vai cita juridiska persona, kura darbojas saskaņā ar publiskajām tiesībām, vai ja abas puses ir juridiskas personas, kas darbojas saskaņā ar juridiskām tiesībām.

Vienošanos par jurisdikciju var noslēgt arī, ja vienai pusei vai abām pusēm dzīvesvieta vai juridiskā adrese nav Igaunijā.

Neatkarīgi no iepriekš minētā, vienošanās par jurisdikciju ir piemērojama arī tad, ja:

šāda vienošanās panākta pēc strīda rašanās;

vienošanos par jurisdikciju panākta lietā, kurā atbildētājs pārceļas uz ārvalstīm vai pārceļ darbūmdarbības vietu vai juridisko adresi uz ārvalstīm pēc vienošanās noslēgšanas vai ja atbildētāja dzīvesvieta, darbūmdarbības vieta vai juridiskā adrese prasības iesniegšanas brīdī nav zināma.

Jurisdikcija, kas noteikta pēc vienošanās, ir ekskluzīva jurisdikcija, ja vien puses nav vienojušās citādi.

Pirmās instances tiesa var ar nolēmumu nodot lietu citai pirmās instances tiesai, ja puses iesniedz kopīgu šādu prasību pirms pirmās tiesas sēdes vai — rakstveida procedūrā — pirms argumentu iesniegšanas termiņa beigām.

3 Ja kompetenta ir kāda speciāla tiesa, kā var noteikt, tieši pie kuras tiesas būtu jāvērsas?

Igaunijā nav specializētu tiesu.

Saistītas saites

[Ē Tiesu sistēma](#)

Lapa atjaunināta: 25/04/2024

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešu kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kuras valsts tiesai ir piekrišana? - Īrija

1 Vai man prasība ir jāceļ vispārējā tiesā vai specializētajā tiesā (piemēram, darba strīdu tiesā)?

Īrijas civiltiesas ir tiesīgas izskatīt lietas, kas saistītas ar strīdiem starp personām, organizācijām vai valsti. Šie strīdi var attiekties uz jebkādu kaitējumu, sākot no tāda, kas nodarīts autoavārijā, līdz pat, lai apstrīdētu uzņēmuma pārņemšanu. Civillietās prasītājs iesūdz atbildētāju par zaudējumu kompensāciju.

Kompensācija parasti ir naudas atlīdzība par zaudējumiem.

Apgabaltiesa, iecirkņa tiesa un Augstā tiesa ir pirmās instances tiesas. Augstākajai tiesai ir tikai apelācijas jurisdikcija, izņemot atsevišķus ar Konstitūciju saistītus jautājumus. Apelācijas tiesai ir tikai apelācijas jurisdikcija.

Apgabaltiesas un iecirkņu tiesas ir vietējās un ierobežotas jurisdikcijas tiesas, t.i., tās var risināt tikai lietas, kuru vērtība nepārsniedz noteikto sliekšni, un, ja puses dzīvo vai to reģistrētā uzņēmējdarbības vieta ir noteiktā ģeogrāfiskā atrašanās vietā, vai ja līgums ir noslēgts noteiktā ģeogrāfiskā atrašanās vietā. Pārsūdzības par apgabaltiesu tiek izskatītas iecirkņa tiesā, un pārsūdzības par iecirkņa tiesu tiek izskatītas Augstajā tiesā. Maza apmēra prasību tiesa ir daļa no apgabaltiesas, kas izskata ar patērētājiem saistītās lietas, ka pieprasītā summa nepārsniedz EUR 2 000. Šo procedūru var izmantot arī viens uzņēmums pret citu.

Apgabaltiesa izskata lietas, kas attiecas uz prasībām, kuru vērtība nepārsniedz EUR 15 000. Iecirkņa tiesa izskata prasības, kuras nepārsniedz EUR 75 000 (EUR 60 000 personiskās traumas gadījumā). Tai ir arī jurisdikcija ģimenes lietu tiesvedībā, ieskaitot laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu un laulības spēkā neesamību. Augstā tiesa izskata prasības, kuras pārsniedz EUR 75 000 (EUR 60 000 personiskās traumas gadījumā).

Prasības attiecībā uz nodarbinātības tiesībām izskata Apelācijas instances tiesa nodarbinātības lietās, kas ir neatkarīga iestāde. Tas izskata dažādus strīdus par nodarbinātības tiesībām. Noteiktos gadījumos jebkura puse var iesniegt pārsūdzību iecirkņa tiesai sešu nedēļu laikā pēc tiesas lēmuma pieņemšanas. Ja iecirkņa tiesā nav iesniegta pārsūdzība, un darba devējs neīsteno apņemšanos, nodarbinātības, uzņēmējdarbības un inovācijas ministrs var celt prasību iecirkņa tiesā darbinieku vārdā. Jebkura no pusēm var pārsūdzēt tiesas pieņemto lēmumu Augstajā tiesā, bet tikai tiesību jautājumos.

Komerctiesa, kas izveidota 2004. gadā, ir specializēta [Augstās tiesas](#) nodaļa, un to reglamentē [Noteikumu par augstākajām tiesām 63A sadaļa](#). Tā izskata komercstrīdus, kuros prasības vērtība ir vismaz 1 miljons euro, strīdus par intelektuālo īpašumu un pārsūdzības vai pieteikumus regulatīvo lēmumu tiesiskai izskatīšanai. Tā izskata arī citas lietas, kuras tiesnesis uzskata par atbilstošām. Nav automātisku tiesību reģistrēties Augstās tiesas komercreģistrā. To veic komerctiesas tiesnesis pēc saviem ieskatiem. Tiesa izmanto detalizētu lietu pārvaldības sistēmu, kas ir izstrādāta, lai vienkāršotu sagatavošanas tiesas procesam, novērstu nevajadzīgās izmaksas un kavēšanas taktiku, un nodrošinātu pilnīgu pirmstiesas informācijas izpaušanu.

2 Ja lieta ir piekrišļa vispārējai tiesai (t.i. par lietu izskatīšanu atbild šādas tiesas), kā lai noskaidroju, konkrēti kurā tiesā man ir jāiesniedz prasības pieteikums?

2.1 Vai pastāv atšķirība starp zemākām un augstākām vispārējām tiesām (piemēram, rajona tiesas kā zemākās tiesas un apgabala tiesas kā augstākās tiesas), un, ja, jā, tad kura ir kompetenta manā gadījumā?

Attiecīgo tiesu, kurā var iesniegt prasību pirmajā instancē, nosaka prasības būtība (līgums, civiltiesību pārkāpums utt.) un vērtība (skatīt iepriekš). Apgabaltiesas nolūkā valsts ir sadalīta 24 apgabalos, no kuriem katram ir pastāvīgi piešķirts viens vai vairāki tiesneši. Attiecībā uz divām lielākajām pilsētām — Dublinu un Korku — uzņēmējdarbības apjoms prasa pastāvīgu vairāku tiesnešu norīkošanu. Iecirkņa tiesas vajadzībām valsts ir sadalīta astoņos iecirkņos. Katram iecirknim ir piešķirts viens iecirkņa tiesas tiesnesis, izņemot Dublīnas un Korkas iecirkņus, kur uzņēmējdarbības apjoma dēļ ir lielāks tiesnešu skaits. Augstā tiesa atrodas Dublīnā, lai izskatītu sākotnējās lietas. Tā izskata arī lietas par miesas bojājumiem un nāvējošām traumām vairākās provinces vietās noteiktos laikos gada laikā. Turklāt Augstā tiesa norit arī provincēs, lai izskatītu pārsūdzības par iecirkņa tiesu civillietās un ģimenes tiesībās. Apgabaltiesai ir jurisdikcija izskatīt lietas par līgumiem, atsevišķiem civiltiesību pārkāpumiem, līgumiem par pirkšanu uz nomaksu un kredītu piešķiršanas līgumiem, trīs lietu gadījumiem, piemēram, izlikšanu par nomas nemaksāšanu, un lietas par nelikumīgu preču aizturēšanu, ja prasības vērtība nepārsniedz EUR 15 000. Apgabaltiesai ir arī dažādas pilnvaras attiecībā uz jebkuras tiesas spriedumu izpildi attiecībā uz parādu, tādu licenču izsniegšanu kā alkoholisko dzērienu pārdošanas licences, kā arī bērnu aizbildnību un uzturēšanu.

Iecirkņa tiesai ir jurisdikcija lietās, kas attiecas uz līgumiem un civiltiesību pārkāpumiem, testamenta lietās un lietās par īpašuma pārvaldīšanu, lietās par taisnīgu tiesu, izlikšanas lietās vai pieteikumos par jaunu trīs maksu, kas pamatojas uz nolīgumiem par nomu un kredīta piešķiršanu, ja prasības vērtība nepārsniedz EUR 75 000 (EUR 60 000 personiskās traumu gadījumos). Iecirkņa tiesai ir jurisdikcija ģimenes lietu tiesvedībā (tostarp par laulāto nošķiršanu, laulības šķiršanas spēkā neesamību un pārsūdzībām par apgabaltiesu), un tai ir pārsūdzības piekrišana šķīrējtiesnešu lēmumiem strīdos saistībā ar zemes nomas maksu saskaņā ar iznomātāju un īrnieku tiesību aktiem.

Civillietas iecirkņa tiesā izskata tiesnesis sēdē bez zvērinātajiem. Pārsūdzības par apgabaltiesu notiek atkārtotas izskatīšanas veidā, un iecirkņa tiesas lēmums ir galīgs un to nevar pārsūdzēt.

Saskaņā ar Konstitūciju Augstajai tiesai ir pilnīga sākotnējā jurisdikcija visos faktu vai tiesību jautājumos. Tas nozīmē, ka tā ir kompetenta izskatīt visas civillietas valstī, kurā dzīvo atbildētājs, kurā tika noslēgts iespējamais noziedzīgais līgums, kurā tika nodarīts iespējamais noziedzīgais civiltiesību pārkāpums, vai kurā atrodas nekustamais īpašums, par kuru ir ierosināta tiesvedība. Augstā tiesa izskata pārsūdzības par iecirkņa tiesu un īsteno uzraudzības jurisdikciju apgabaltiesā un citās zemāka līmeņa tiesās. Pārsūdzības par Augsto tiesu izskata Apelācijas tiesa vai Augstākā tiesa, ja Augstākā tiesa ir apliecinājusi, ka tā ir vispārējās nozīmes jautājums vai tiesiskuma interesēs. Pārsūdzību par Apelācijas tiesu var iesniegt Augstākajai tiesai, ja Augstākā tiesa ir apliecinājusi, ka tā ir vispārējās nozīmes jautājums vai tiesiskuma interesēs. Pārsūdzības laikā lieta netiek izskatīta atkārtoti, bet tās pamatā ir pirmās instances pieraksti par pierādījumiem un tiesiskie argumenti.

2.2 Teritoriālā piekrišana (vai par manu lietu ir atbildīga A pilsēta vai B pilsēta tiesa?)

2.2.1 Teritoriālās piekrišanas pamatnoteikums.

Attiecīgo apgabalu vai iecirkni, kurā celt civilprasību, nosaka vieta, kurā pastāvīgi dzīvo vai strādā, veic uzņēmējdarbību vai ir nodarbināts atbildētājs vai kāds no atbildētājiem. Lielākajā daļā līgumu lietu attiecīgais apgabals vai iecirknis ir tas, kurā tiek apgalvots, ka līgums ir noslēgts, civiltiesību pārkāpuma gadījumos vietā, kurā tiek uzskatīts, ka pārkāpums ir izdarīts, ģimenes lietās vietā, kurā dzīvo prasītājs, un lietās, kas attiecas uz nekustamo īpašumu, īpašumtiesībām vai citām tiesībām uz nekustamo īpašumu, vietā, kur atrodas telpas vai zeme, par kuru ierosināta šī tiesvedība.

2.2.2 Šī pamatnoteikuma izņēmumi.

2.2.2.1 Kādos gadījumos varu izvēlēties starp tiesu pēc atbildētāja dzīvesvietas (atbilstoši pamatnoteikumiem) un citu tiesu?

Netiek piemērots.

2.2.2.2 Kādos gadījumos man prasība ir jāceļ citā tiesā nevis pēc atbildētāja dzīves vietas (atbilstoši pamatnoteikumiem)?

Netiek piemērots.

2.2.2.3 Vai tiesas procesa dalībnieki var vienoties par kompetento tiesu, kas citādi nebūtu kompetenta šajā procesā?

Netiek piemērots.

3 Ja kompetenta ir kāda speciāla tiesa, kā var noteikt, tieši pie kuras tiesas būtu jāvērsas?

[Īrijas Tiesu dienesta](#) tīmekļa vietne sniedz visaptverošu paskaidrojumu par šīs valsts tiesu struktūru. Tā arī publicē brošūru “*Explaining the Court*” sabiedrības informēšanai. Sīkāka informācija par tiesu sistēmu ir pieejama arī Pilsoņu informācijas pārvaldē, kas ir oficiāla iestāde, kas atbalsta informācijas, konsultāciju un aizstāvības nodrošināšanu plaša spektra valsts un sociālo pakalpojumu jomā. Pilsoņu informācijas pārvalde nodrošina tīmekļa vietni, tālruna līniju un daudzus centrus visā valstī.

Saites

[Īrijas Tiesu dienests - Īrija](#)

<http://www.citizensinformation.ie/>

Lapa atjaunināta: 12/04/2023

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kuras valsts tiesai ir piekrišana? - Grieķija

1 Vai man prasība ir jāceļ vispārējā tiesā vai specializētajā tiesā (piemēram, darba strīdu tiesā)?

Vispārējās piekrišanas civiltiesām ir jurisdikcija izskatīt lielāko daļu civillietu un komerclietu Grieķijā. Izņēmuma kārtā ar īpašu likumu lielo pilsētu civiltiesu ietvaros ir izveidotas specializētas palātas, kurām ir ekskluzīva jurisdikcija izskatīt specifiskas lietas saskaņā ar juridisko aspektu. Šīs palātas ir: palātas, kas ir kompetentas izskatīt Kopienas preču zīmju lietas Atēnās un Salonikos, un palāta, kuras kompetencē ir izskatīt jūras tiesību lietas Pirejā.

2 Ja lieta ir piekrišana vispārējai tiesai (t.i. par lietu izskatīšanu atbild šādas tiesas), kā lai noskaidroju, konkrēti kurā tiesā man ir jāiesniedz prasības pieteikums?

Lielākajā daļā gadījumu tiesu jurisdikciju nosaka strīda priekšmeta vērtība. Lai noteiktu strīda priekšmeta vērtību, ņem vērā ierosinātās lietas prasību, ņemot vērā nevienu blakus prasību. Ja ierosinātā lieta attiecas uz vairākām prasībām, tās apkopo.

2.1 Vai pastāv atšķirība starp zemākām un augstākām vispārējām tiesām (piemēram, rajona tiesas kā zemākās tiesas un apgabala tiesas kā augstākās tiesas), un, ja, jā, tad kura ir kompetenta manā gadījumā?

Lietas, kas ietilpst civiltiesu jurisdikcijā, pirmajā instancē izskata apgabaltiesas, ko sauc arī par maza apmēra prasību tiesām (*Irinodikia*), pirmās instances tiesas viena locekļa sastāvā (*Monomeli Protodikia*) un pirmās instances tiesas vairāku tiesnešu sastāvā (*Polymeli Protodikia*).

Maza apmēra prasību tiesu jurisdikcija galvenokārt attiecas uz: a) visiem strīdiem, kurus var novērtēt naudas izteiksmē, ja strīda vērtība nepārsniedz divdesmit tūkstošus euro (EUR 20 000); b) visiem strīdiem — gan pamata, gan izrietošajiem — saskaņā ar nomas līgumu, ar noteikumu, ka visos gadījumos saskaņotā mēneša īres maksa nepārsniedz sešus simtus euro (EUR 600).

Maza apmēra prasību tiesu jurisdikcija neatkarīgi no strīda vērtības attiecas arī uz lielāko daļu strīdu, kas saistīti ar lauksaimniecību, dzīvnieku pārdošanu, īpašuma strīdiem ar kaimiņiem, strīdiem, kas izriet no līgumiem ar viesnīcu un transporta operatoriem, asociāciju un kooperatīvu prasībām pret to locekļiem un otrādi, juristu prasībām par viņu sniegtajiem pakalpojumiem pirmās instances tiesās un policijas tiesās (*Ptaismatodikia*), kā arī liecinieku, tulku, sekvestatoru vai sargu tiesībām, kompensācijām vai izmaksām, kas ir liecinājuši jebkurā tiesā vai kurus tiesa ir izraudzījies.

Pirmās instances tiesu viena locekļa sastāvā jurisdikcija attiecas uz visiem strīdiem, kurus var novērtēt naudas izteiksmē, ja lietas vērtība pārsniedz divdesmit tūkstošus euro (EUR 20 000), bet nepārsniedz divsimt piecdesmit tūkstošus euro (EUR 250 000).

Pirmās instances tiesu viena locekļa sastāvā jurisdikcija attiecas arī uz šādiem strīdiem, pat ja to vērtība pārsniedz divsimt piecdesmit tūkstošus euro (EUR 250 000): strīdiem, kas izriet no nomas vai īres līgumiem; darba strīdiem par darbiniekiem vai attiecībā uz profesionāļu vai amatnieku izgatavotiem darbiem vai priekšmetiem; strīdiem, kas saistīti ar kolektīvajiem darba līgumiem starp sociālās apdrošināšanas organizācijām un apdrošinātajām personām; strīdiem par juristu honorāriem, kompensācijām un izmaksām, izņemot iepriekš minētos, kas tiek izskatīti maza apmēra prasību tiesās; strīdiem par personām, kas nodarbojas ar juridisko, medicīnisko vai paramedicīnisko darbu, kā arī par inženieriem, ķīmiķiem vai māklieriem / aģentiem, kā arī par tiesu iestādes ieceltajiem pārstāvjiem, piemēram, ekspertiem, ekspertiem-šķīrējtiesnešiem, novērtētājiem, šķīrējtiesnešiem, testamentu izpildītājiem, administratoriem, likvidatoriem; strīdiem par visiem kompensācijas prasību veidiem, kas radušies transportlīdzekļa radītā kaitējuma dēļ, ieskaitot prasības saistībā ar transportlīdzekļu apdrošināšanas līgumiem, kā arī strīdiem par kustamo vai nekustamo īpašumu īpašumtiesību vai apdzīvošanas apstrīdēšanu. Pirmās instances tiesu viena locekļa sastāvā jurisdikcija vienmēr attiecas, neatkarīgi no to vērtības, uz: strīdiem, kas saistīti ar laulības šķiršanu; laulības atzīšanu par spēkā neesošu; laulības esamības vai neesamības atzīšanu; laulāto mantiskajām attiecībām laulības laikā un no tās izrietošajām attiecībām, tostarp paternitātes apstrīdēšanu, atzīšanu, vai pastāv vai nepastāv vecāku un bērnu attiecības vai vecāku atbildība; ārliulībā dzimuša bērna paternitātes atzīšanu; atzīšanu, vai ārliulībā dzimušais bērns tiek vai netiek atzīts brīvprātīgi, kā arī vai šāda atzīšana ir derīga, vai šādam bērnam ir tāds pats statuss kā laulībā dzimušajam bērnam sakarā ar tā vecāku laulībām, kā arī brīvprātīgas atzīšanas apstrīdēšanu; atzīšanu par adopcijas pastāvēšanu vai nepastāvēšanu vai tās izbeigšanu, vai arī par aizbildniecības pastāvēšanu vai nepastāvēšanu. Tāpat arī uz strīdiem par uzturlīdzekļiem laulības, laulības šķiršanas vai radniecības dēļ; vecāku atbildības īstenošanu; domstarpībām starp vecākiem kopīgas vecāku aizgādības īstenošanā, kā arī par domstarpībām saziņā starp vecākiem un citiem radniekiem augšupejošā saiknē ar bērnu; par ģimenes dzīvesvietas izmantošanas noteikumiem un kustamo aktīvu sadali starp laulātajiem, tostarp arī par ģimenes dzīvesvietas izmantošanas noteikumiem un kustamo aktīvu sadali starp laulātajiem kopdzīves izbeigšanas gadījumā; strīdiem, kas saistīti ar īpašumtiesībām uz ēkas stāviem, un strīdiem, kas saistīti ar apvienību vai kooperatīvu kopsapulču pieņemto lēmumu atcelšanu.

Pirmās instances tiesu vairāku tiesnešu sastāvā jurisdikcija attiecas uz visiem strīdiem, par kuriem maza apmēra prasību tiesām un pirmās instances tiesām viena locekļa sastāvā nav jurisdikcijas.

2.2 Teritoriālā piekrišana (vai par manu lietu ir atbildīga A pilsētas vai B pilsētas tiesa?)

2.2.1 Teritoriālās piekrišanas pamatnoteikums.

Teritoriālā jurisdikcija ir tā apgabala tiesai, kurā atrodas atbildētāja pastāvīgā dzīvesvieta.

Ja atbildētājam nav pastāvīgas dzīvesvietas Grieķijā vai ārvalstīs, jurisdikcija ir tā apgabala tiesai, kurā ir tā uzturēšanās vieta. Ja atbildētāja dzīvesvieta nav zināma, jurisdikcija ir tā apgabala tiesai, kurā atradās atbildētāja pēdējā pastāvīgā dzīvesvieta Grieķijā vai pēdējā uzturēšanās vieta bez pastāvīgas dzīvesvietas.

Valsts atrodas tā apgabala tiesas jurisdikcijā, kurā atrodas konkrētā iestāde, kas saskaņā ar likumu ir aicināta pārstāvēt valsti tiesā.

Juridiskās personas, kuras spēj būt lietas dalībnieki, ietilpst tā apgabala jurisdikcijā, kurā atrodas to vai to filiāles juridiskā adrese, ja strīds ir saistīts ar to darbību.

2.2.2 Šī pamatnoteikuma izņēmumi.

2.2.2.1 Kādos gadījumos varu izvēlēties starp tiesu pēc atbildētāja dzīvesvietas (atbilstoši pamatnoteikumiem) un citu tiesu?

Ja jurisdikcija piekrīt vairāk nekā vienai tiesai, prasītājam ir tiesības izvēlēties. Starp tām prioritāte tiek noteikta, pamatojoties uz prasības iesniegšanas datumu.

Ja tiesai nav jurisdikcijas attiecībā uz *ratione materiae* vai *ratione loci*, tiesa pati par to nolemj *ex officio* un nosaka, kurai tiesai ir jurisdikcija, kā arī nodod lietu šai tiesai. Ierosinātās lietas tiesiskās sekas saglabājas.

Līgumiski strīdi

Strīdus, kas saistīti ar tiesību akta pastāvēšanu vai spēkā esamību personas dzīves laikā un visām no tā izrietošajām tiesībām, var iesniegt arī tā reģiona tiesā, kurā tika sastādīts tiesību akts, vai arī tajā reģionā, kurā jāveic izpilde. Strīdus, kas saistīti ar zaudējumu atlīdzību (negatīvas procentu likmes) un kompensāciju vainas dēļ sarunu laikā, var iesniegt arī tajā pašā tiesā.

Delikts

Strīdus, kas radušies no deliktiem, var iesniegt arī tās vietas tiesā, kurā ir noticis vai notiks notikums, kas radījis kaitējumu.

Civilprasība

Civilprasību par zaudējumu atlīdzināšanu un restitūciju par noziegumu, kā arī par morālo kaitējumu vai garīgo ciešanu kompensāciju var iesniegt krimināltiesai, kas izskata lietu.

Lietas, kas saistītas ar uzturlīdzekļiem, laulības šķiršanu un vecāku atbildību

Strīdus starp laulātajiem (strīdi par uzturlīdzekļiem laulības, laulības šķiršanas vai radniecības dēļ; vecāku atbildības īstenošanu; domstarpībām starp vecākiem kopīgas vecāku aizgādības īstenošanā, kā arī par domstarpībām saziņā starp vecākiem un citiem radniekiem augšupejošā saiknē ar bērnu; par ģimenes dzīvesvietas izmantošanas noteikumiem un kustamo aktīvu sadali starp laulātajiem, tostarp arī par ģimenes dzīvesvietas izmantošanas noteikumiem un kustamo aktīvu sadali starp laulātajiem kopdzīves izbeigšanas gadījumā) arī var iesniegt tiesā tajā apgabalā, kurā atrodas laulāto pēdējā kopīgā dzīvesvieta.

Strīdus par uzturlīdzekļu prasībām var iesniegt arī tās vietas tiesā, kurā atrodas uzturlīdzekļu saņēmēja domicils vai dzīvesvieta.

2.2.2.2 Kādos gadījumos man prasība ir jāceļ citā tiesā nevis pēc atbildētāja dzīves vietas (atbilstoši pamatnoteikumiem)?

Strīdi saistībā ar tiesībām *in rem* attiecībā uz nekustamo īpašumu un strīdi, kas iriet no nekustamā īpašuma nomas, ietilpst tā apgabala tiesas izņēmuma jurisdikcijā, kurā atrodas nekustamais īpašums.

(Ja nekustamais īpašums atrodas apgabalā, kurā ir vairāk nekā viena tiesa, prasītājam ir tiesības izvēlēties.)

Strīdi, kas attiecas uz administrāciju, kas tiek veikta pēc tiesas rīkojuma, ietilpst tās tiesas izņēmuma jurisdikcijā, kura izdevusi rīkojumu.

Strīdi par mantošanu ietilpst tā reģiona tiesas izņēmuma jurisdikcijā, kurā mirušajam bija domicils, vai, ja domicila nav, viņa / viņas dzīvesvieta nāves brīdī.

Ja secīga lieta ir saistīta ar galveno lietu, tostarp jo īpaši gadījuma rakstura prasības vai prasības par garantiju, šāda ieviešana un citas līdzīgas prasības ietilpst tās tiesas izņēmuma jurisdikcijā, kurā tiek izskatīta galvenā lieta.

Galvenās saistītās lietas ietilpst pirmās iesaistītās tiesas izņēmuma jurisdikcijā.

Pirmās instances tiesas vairāku tiesnešu sastāvā, kas izskata galveno lietu, jurisdikcija attiecas uz visām secīgajām lietām, kas ietilpst pirmās instances tiesas viena locekļa sastāvā un apgabaltiesas jurisdikcijā, kā arī pirmās instances tiesas viena locekļa sastāvā, kas izskata galveno lietu, jurisdikcija attiecas uz visām secīgajām lietām, kas ietilpst apgabaltiesas jurisdikcijā.

2.2.2.3 Vai tiesas procesa dalībnieki var vienoties par kompetento tiesu, kas citādi nebūtu kompetenta šajā procesā?

Pirmās instances vispārējā tiesa, kurai nav teritoriālas jurisdikcijas, ar lietas dalībnieku tiešu vai netiešu piekrišanu var kļūt kompetenta, ja vien attiecīgais strīds nav saistīts ar īpašumu. Nepārprotama vienošanās jāpanāk attiecībā uz strīdiem, kuriem ir izņēmuma jurisdikcija.

Pieņemšana klusuciešot tiek secināta, ja atbildētājs piedalās atklātā tiesas sēdē un savlaicīgi neiebilst pret jurisdikcijas trūkumu.

Pušu vienošanās, ar kuru vispārējās piekrišanas tiesa kļūst kompetenta turpmākos strīdos, ir spēkā tikai tad, ja tā ir uzrakstīta un attiecas uz konkrētām tiesiskajām attiecībām, no kurām izriet strīdi.

3 Ja kompetenta ir kāda speciāla tiesa, kā var noteikt, tieši pie kuras tiesas būtu jāvērsas?

Attiecībā uz specializētajām palātām, kas ir kompetentas Kopienas preču zīmes un jūras tiesību jomā: *Ratione materiae* jurisdikcija tiek noteikta saskaņā ar vispārējās piekrišanas civiltiesu noteikumiem. Attiecībā uz teritoriālo jurisdikciju: a) palātas, kas ir kompetenta par Kopienas preču zīmi Atēnās, kompetencē ietilpst Atēnu, Egejas, Dodekanēzas, Korfu, Krētas, Lamijas, Nafplionu, Patrasu un Pireju apelācijas tiesu rajoni; b) palātas, kas ir kompetenta par Kopienas preču zīmi Salonikos, kompetencē ietilpst Soloniku, Rietumekoedonijas, Trāķijas, Joaninas un Larissas apelācijas tiesu reģioni, un c) palāta, kas ir kompetenta Pireju jūras tiesību jomā, aptver visu Atikas prefektūru.

Lapa atjaunināta: 05/06/2018

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Please note that the original language version of this page [\[es\]](#) has been amended recently. The language version you are now viewing is currently being prepared by our translators.

Kuras valsts tiesai ir piekrišana? - Spānija

1 Vai man prasība ir jāceļ vispārējā tiesā vai specializētajā tiesā (piemēram, darba strīdu tiesā)?

Spānijā tiesu organizācijas pamatā ir jurisdikcijas vienotības princips. Izņēmumi ir tikai militārā jurisdikcija kara laikā un aplenkuma stāvokļos un Konstitucionālā tiesa (*Tribunal Constitucional*) kā galvenais pamattiesību un pilsonisko brīvību garantants, kad tiek iesniegts pieteikums par pamattiesību un brīvību izpildi (*recurso de amparo*).

Tomēr jurisdikcija ir sadalīta starp četrus veidu tiesām, proti, civiltiesām, krimināltiesām, administratīvo strīdus procedūru tiesām un sociālajām tiesām.

Civiltiesu "stūrakmens" ir pirmās instances tiesa (*Juzgado de Primera Instancia*), kas izskata civilstrīdus pirmajā instancē un lietas, kuras nav skaidri piešķirtas citai tiesai. Tāpēc pirmās instances tiesu var raksturot kā vispārējās piekrišanas jeb parasto tiesu.

Civillietu nodaļa ietver bāriņtiesas (*Juzgados de Familia*), kas ir pirmās instances tiesas. Vietās, kur ir pieejamas bāriņtiesas (parasti blīvāk apdzīvotos centros), tās atbild par ģimenes tiesību strīdu izskatīšanu saistībā ar laulības atzīšanu par neesošu, laulāto atšķiršanu un laulības šķiršanu, vecāku un bērnu attiecībām un to personu aizsardzību, kurām ir ierobežota tiesībspēja un rīcībspēja. Ja pret vienu no pusēm tiek uzsākts kriminālprocess tiesā, kas izskata vardarbības gadījumus pret sievietēm (*Juzgado de Violencia sobre la Mujer*), šādai tiesai ir arī jurisdikcija attiecībā uz konkrēto civiltiesvedību.

Civillietu nodaļa ietver arī specializētās komercietas (*Juzgados de lo Mercantil*) un ES preču zīmju tiesas (*Juzgados de Marca Comunitaria*).

Sociālās tiesas (*Juzgados de lo Social*) atbild par to lietu izskatīšanu, kas saistītas ar darba tiesībām. Tās izskata individuālus strīdus starp darba ņēmējiem un darba devējiem par darba līgumiem, strīdus par koplīgumiem, prasības saistībā ar sociālo nodrošinājumu un pret valsti iesniegtas prasības par tās saistībām atbilstoši darba tiesībām.

Krimināltiesas atbild par krimināllietu izskatīšanu.

Spānijas tiesību raksturīgā iezīme ir tas, ka civiltiesvedību, kas izriet no noziedzīgiem nodarījumiem, var apvienot ar krimināltiesvedību. Šādās lietās krimināltiesā lemj par zaudējumu atlīdzības summu, kas maksājama saistībā ar pārkāpumu. Ja civilprasību neceļ cietuši puse, to ceļ prokurors cietušās puses vārdā, ja vien tā nav skaidri atteikusies no savām tiesībām celt prasību krimināllietā.

Visbeidzot, administratīvo strīdus procedūru tiesas pārrauga publisko iestāžu darbību likumību un izskata pret šādām iestādēm ierosinātas finanšu prasības.

2 Ja lieta ir piekritīga vispārējai tiesai (t.i. par lietu izskatīšanu atbild šādas tiesas), kā lai noskaidroju, konkrēti kurā tiesā man ir jāiesniedz prasības pieteikums?

Skatīt turpmāk sniegtās atbildes.

2.1 Vai pastāv atšķirība starp zemākām un augstākām vispārējām tiesām (piemēram, rajona tiesas kā zemākās tiesas un apgabala tiesas kā augstākās tiesas), un, ja, jā, tad kura ir kompetenta manā gadījumā?

Spānijā dažādās pirmās instances tiesas netiek nošķirtas pēc tādiem kritērijiem kā prasību summas vai lietu nopietnība, un neviena pirmās instances tiesa neizskata apelācijas pret citu pirmās instances tiesu pieņemtiem nolēmumiem. Civiltiesvedībā apelācijas vienmēr izskata provinču tiesas (*Audiencias Provinciales*).

2.2 Teritoriālā piekritība (vai par manu lietu ir atbildīga A pilsētas vai B pilsētas tiesa?)

No ģeogrāfiskā viedokļa tiesas Spānijā ir iedalītas municipālajās tiesās, apgabaltiesās, provinču tiesās un autonomo kopienu tiesās. Apgabals ir teritoriāla vienība, kas aptver vienu vai vairākas blakusesošas municipalitātes vienā un tajā pašā provincē. Šis ir vissvarīgākais teritoriālais iedalījums, jo tā ir teritorija, kurā pirmās instances tiesai ir jurisdikcija. (Plašāka informācija atrodama Tieslietu ministrijas tīmekļa vietnē mjusticia.gob.es.)

Var būt vairākas viena un tā paša veida tiesas, ja tas vajadzīgs lietu apjoma dēļ. Pašlaik šāda situācija ir lielākajā daļā pilsētu. Tiesas ir secīgi numurētas atbilstīgi to izveides laikam.

Principā visām tiesām ir vienāda jurisdikcija, un darbs starp tām ir sadalīts atbilstoši iekšējiem valdības piešķiruma noteikumiem. Tomēr dažos apstākļos piešķiruma noteikumus var izmantot, lai piešķirtu atšķirīgu veidu lietas atšķirīgām tiesām vienā un tajā pašā apgabalā.

2.2.1 Teritoriālās piekritis pamatnoteikums.

Ja nav vienošanās vai obligātu noteikumu, piemēro pamatnoteikumu, saskaņā ar kuru jurisdikcija ir tā apgabala pirmās instances tiesai, kurā ir atbildētāja domicils vai dzīvesvieta. Ja atbildētāja domicils un dzīvesvieta nav Spānijā, kompetentā tiesa ir tā apgabala pirmās instances tiesa, kurā atbildētājs atrodas vai kurā bijusi viņa pēdējā dzīvesvieta. Ja neviens no šiem kritērijiem nav piemērojams, prasītājs var celt prasību tā apgabala pirmās instances tiesā, kurā atrodas viņa domicils.

Šajā nolūkā:

prasības pret uzņēmumu īpašniekiem un profesionāliem saistībā ar viņu darījumdarbību vai profesionālo darbību var ierosināt pēc prasītāja izvēles jebkurā no vietām, kurās viņi veic savas darbības;

prasības pret juridiskām personām var ierosināt arī vietā, kur norisinājusies vai jāsteno situācija vai tiesiskās attiecības, kas ir prasības priekšmets, ar nosacījumu, ka tajā pašā vietā juridiskā persona ir reģistrēta vai tai ir pārstāvis.

2.2.2 Šī pamatnoteikuma izņēmumi.

2.2.2.1 Kādos gadījumos varu izvēlēties starp tiesu pēc atbildētāja dzīvesvietas (atbilstoši pamatnoteikumiem) un citu tiesu?

Pašreizējā Spānijas procesuālajā sistēmā nemēdz teritoriālās jurisdikcijas izvēli atstāt prasītāja ziņā. Tas notiek tikai šādos gadījumos:

- prasības par lietu tiesībām uz nekustamo īpašumu — vairākiem vai vienu nekustamā īpašuma objektu, kas atrodas dažādos apgabalos. Šādos gadījumos prasītāji var izvēlēties ierosināt prasību jebkurā no apgabaliem, kam ir jurisdikcija;
- prasības, pieprasot personām, kuras atbild par citas puses aktīvu pārvaldību, uzrādīt un apstiprināt kontus, ja vieta, kur konti jāuzrāda, nav noteikta. Šādos gadījumos prasītāji var izvēlēties starp atbildētāja domicilu un vietu, kur tiek pārvaldīti aktīvi;
- strīdi par mantojumu — prasītāji var izvēlēties starp mirušās personas pēdējā domicila tiesām Spānijā un tiesām, kuru jurisdikcijā atrodas lielākā daļa īpašuma;

- prasības saistībā ar intelektuālo īpašumu — prasītāji var izvēlēties starp vietu, kur noticis pārkāpums, vietu, kur atrodas *prima facie* pierādījumi par pārkāpuma izdarīšanu, un vietu, kur atrodas nelikumīgās kopijas;

- lietas saistībā ar negodīgu konkurenci, ja atbildētāja reģistrācijas vieta, domicils vai dzīvesvieta neatrodas Spānijā. Šādos gadījumos prasītāji var izvēlēties vai nu vietu, kur notikusi negodīga konkurence, vai vietu, kur ir jūtamas tās sekas;

- prasības, kas attiecas tikai uz nepilngadīgo aizgādību, vai prasības par uzturlīdzekļu piedziņu, ko iesniedz viens no vecākiem pret otru vecāku, ja abi vecāki dzīvo dažādos tiesas apgabalos. Šādos gadījumos prasītāji var izvēlēties tiesu, kuras jurisdikcijā ir atbildētāja domicils, vai bērna dzīvesvietas tiesu;

- vispārīgi — prasības, kas saistītas ar individuālu patērētāju vai lietotāju tiesību īstenošanu, pēc patērētāja izvēles var izskatīt tiesa, kuras jurisdikcijā ir patērētāja, lietotāja vai atbildētāja domicils.

2.2.2.2 Kādos gadījumos man prasība ir jāceļ citā tiesā nevis pēc atbildētāja dzīves vietas (atbilstoši pamatnoteikumiem)?

Turpmāk minētajos gadījumos piemēro imperatīvas normas, kas nosaka, ka prasītajam jāvērsas tiesā, kuras jurisdikcijā neatrodas atbildētāja domicils. Šajos gadījumos puses nevar izvēlēties celt prasību konkrētas tiesas jurisdikcijā — ne tieši, ne netieši:

- lietu tiesības vai tiesības saņemt īres maksu par nekustamo īpašumu, kā arī lietas, kas saistītas ar kopīpašumu (*propiedad horizontal*) — jurisdikcija ir tā apgabala tiesām, kurā atrodas īpašums;

- mantojuma lietas — pēc prasītāja izvēles ir piekritis vai nu tiesai, kuras jurisdikcijā bijis mirušās personas pēdējais domicils Spānijā, vai tiesai, kuras jurisdikcijā atrodas lielākā daļa nekustamā īpašuma;

- lietas, kas saistītas ar palīdzības sniegšanu personām bez rīcības spējas un tiesības spējas vai šādu personu pārstāvību — izskata attiecīgās personas dzīvesvietas tiesa;

- pamattiesību aizsardzība, vērsties civiltiesās — šādas lietas izskata prasītāja domicila tiesa vai, ja prasītāja domicils nav Spānijā, tās vietas tiesa, kurā noticis attiecīgo tiesību pārkāpums;

- prasības par zaudējumu atlīdzināšanu saistībā ar mehānisko transportlīdzekļu izmantošanu — jurisdikcija ir tās vietas tiesai, kurā radīti zaudējumi;

- uzņēmuma lēmumu apstrīdēšana — teritoriālo jurisdikciju nosaka, vadoties no vietas, kur ir uzņēmuma juridiskā adrese;

- prasības atzīt, ka konkrēti līguma vispārējie nosacījumi nav daļa no līguma vai ka kāds no līguma noteikumiem nav spēkā — jurisdikcija ir tās vietas tiesai, kur atrodas prasītāja domicils;

- deklaratīvas prasības izbeigt vai atsaukt standartlīgumu nosacījumus, ja atbildētāja reģistrācijas vieta vai domicils nav Spānijā — šādos gadījumos jurisdikcija ir standartlīguma noslēgšanas vietas tiesai;

- prasības izbeigt standartlīgumu nosacījumus, aizstāvēt patērētāju vai lietotāju kolektīvās vai kopīgās intereses, ja atbildētāja reģistrācijas vieta vai domicils nav Spānijā — šādos gadījumos jurisdikcija ir prasītāja domicila tiesai;

- prasības, kurās pieprasa šādu personu saistību izpildi: apdrošināšanas sabiedrība, persona, kura pārdevusi personīgo īpašumu citai personai pa daļām vai finansējusi šāda īpašuma iegādi, persona, kura izteikusi publisku piedāvājumu par personīgo īpašumu vai pakalpojumiem, ko cita persona ir pieņēmusi. Šādos gadījumos jurisdikcija ir tās vietas tiesai, kur atrodas prasītāja domicils;

- trešo personu prasības, ar ko apstrīd īpašuma konfiskāciju — jurisdikcija ir tās vietas tiesai, kur atrodas konfiskāciju pieprasījušās struktūras domicils;

- prasības pieteikumi par laulāto atšķiršanu, laulības atzīšanu par neesošu vai laulības šķiršanu — jurisdikcija ir ģimenes mājokļa atrašanās vietas bāriņtiesai vai, ja bāriņtiesas nav, pirmās instances tiesai. Ja ģimenei nav kopīga mājokļa, jurisdikcija ir tās vietas tiesai, kur atradies pēdējais ģimenes mājoklis, vai otra laulātā dzīvesvietas tiesai. Visos pārējos gadījumos jurisdikcija ir tās vietas tiesai, kur atrodas attiecīgās personas domicils. Ja prasības pieteikumu iesniedz pēc abpusējas vienošanās, jurisdikcija ir tās vietas tiesai kur atradies pēdējais kopīgais mājoklis vai kur atrodas otra laulātā domicils;

- prasības, kas attiecas tikai uz nepilngadīgo aizgādību, vai prasības par uzturlīdzekļu piedziņu, ko ierosina viens no vecākiem pret otru vecāku nepilngadīgo vārdā — šādos gadījumos jurisdikcija ir tās vietas tiesai, kur atradies pēdējais vecāku kopīgais mājoklis. Ja vecāki dzīvo dažādos tiesas apgabalos, prasītājs var izvēlēties starp tiesu, kuras jurisdikcijā ir atbildētāja domicils, un bērna dzīvesvietas tiesu.

2.2.2.3 Vai tiesas procesa dalībnieki var vienoties par kompetento tiesu, kas citādi nebūtu kompetenta šajā procesā?

Parasti Spānijā teritoriālo jurisdikciju var mainīt, proti, ka tiesvedības dalībnieki var, paužot brīvu gribu vai klusējot, celt prasības konkrēta apgabala tiesās ar nosacījumu, ka šādām tiesām ir jurisdikcija attiecībā uz prasības priekšmetu.

Prasības celšana, paužot brīvu gribu, ir tad, ja ieinteresētās personas noslēdz skaidru vienošanos, kurā norāda konkrēto apgabalu, kura tiesās tās ceļ prasības.

Prasības celšana klusējot notiek šādos gadījumos:

- prasītāja gadījumā — vērsties konkrēta apgabala tiesās un ierosinot prasību vai iesniedzot prasības pieteikumu, kas jāiesniedz tiesai, kurai ir jurisdikcija to izskatīt;
- atbildētāja gadījumā — ja atbildētājs ir ieradies klātienē un vēlāk veic jebkādu procesuālu darbību, kas nav prasības pieteikuma iesniegšana noteiktajā termiņā un tiesas jurisdikcijas apstrīdēšana.

Pušu domicila, strīdus priekšmeta atrašanās vietas vai tiesvedības mērķa izmaiņas, kas notiek pēc tiesvedības sākšanas, nemaina jurisdikciju, ko nosaka atkarībā no situācijas, kuru apstiprina tiesvedības sākumā (*Perpetuatio iurisdictionis*).

Tomēr:

Prasības celšana, paužot brīvu gribu, nav atļauta attiecībā uz standarta formāta līgumiem, līgumiem, kuros vispārējos nosacījumus noteikusi viena no pusēm, un patērētāju/lietotāju līgumiem. Tomēr minētajos gadījumos ir iespējama prasības celšana klusējot.

Nekāda veida prasības celšana nav iespējama, ja tiesību aktos ir paredzētas imperatīvas normas par teritoriālo jurisdikciju.

Nekāda veida prasības celšana nav atļauta paātrinātajā tiesvedībā, maksājuma rīkojuma procedūrās vai parāda piedziņas procedūrās.

3 Ja kompetenta ir kāda speciāla tiesa, kā var noteikt, tieši pie kuras tiesas būtu jāvērsas?

Specializētās tiesas Spānijā ietver turpmāk uzskaitītās tiesas.

Bāriņtiesas ir pirmās instances tiesas. Vietās, kur ir pieejamas bāriņtiesas (parasti blīvāk apdzīvotos centros), tām ir ekskluzīva jurisdikcija ģimenes lietās.

Konkrētāk, tās izskata lietas, kas attiecas uz:

laulāto atšķiršanu, laulības atzīšanu par neesošu un laulības šķiršanu un

vecāku aizgādības īstenošanu attiecībā uz nepilngadīgajiem.

Noteikumi par teritoriālo jurisdikciju ir tie paši, kurus piemēro pirmās instances tiesām, kas izskata ģimenes tiesību lietas, ja attiecīgajā apgabalā nav specializētas bāriņtiesas.

Sociālās tiesas izskata ar darba tiesībām saistītas prasības. Tās ietver individuālus strīdus starp darba ņēmējiem un darba devējiem par darba līgumiem, strīdus par koplīgumiem, prasības saistībā ar sociālo nodrošinājumu un pret valsti iesniegtas prasības par tās saistībām atbilstoši darba tiesībām.

Vispārējais noteikums paredz, ka teritoriālā jurisdikcija pēc prasītāja izvēles ir tās vietas tiesai, kur darba ņēmējs sniedz pakalpojumus vai kur ir atbildētāja domicils.

Komerctiesas darbojas provinču līmenī, un tajās notiek komerciāla tiesvedība.

Šīs tiesas izskata ar maksātnespēju saistītas lietas, izņemot, ja maksātnespējas procesā ir iesaistīta privātpersona, kas nav uzņēmējs, — šādos gadījumos jurisdikcija ir nespecializētajām pirmās instances tiesām.

Minētās tiesas arī izskata šādas saistītās lietas:

- finanšu civilprasības pret maksātnespējīgas personas aktīviem, izņemot prasības tiesvedībā, kas saistīta ar tiesībspēju un rīcībspēju, izcelšanos, laulību un nepilngadīgajiem;
- korporatīvas prasības par darba līgumu kolektīvu izbeigšanu, grozīšanu vai apturēšanu, ja maksātnespējīgā puse ir darba devējs, vai prasības apturēt vai izbeigt augstākās vadības līgumus;
- jebkāda izpildes prasība vai pagaidu pasākums pret maksātnespējīgās puses aktīviem un ekonomiskajām tiesībām neatkarīgi no tā, kura tiesa izdevusi rīkojumu;
- civiltiesiskās atbildības prasības pret uzņēmumu direktoriem, revidentiem vai likvidatoriem saistībā ar kaitējumu un zaudējumiem, kas radušies maksātnespējīgajai pusei maksātnespējas procedūrā;
- prasības, kas saistītas ar:
 - negodīgu konkurenci;
 - intelektuālo īpašumu un reklāmu;
 - uzņēmējdarbības tiesībām un tiesībām, kas reglamentē kooperatīvās sabiedrības;
 - vietējiem vai starptautiskiem pārvadājumiem;
 - jūras tiesībām;
 - līgumu vispārējiem nosacījumiem;
 - šķīrējtiesas noteikumu piemērošanu iepriekš uzskaitītajām lietām.

Jurisdikcija uzsākt un izskatīt maksātnespējas procedūras ir tās teritorijas komerctiesai, kurā ir parādnieka galveno interešu centrs. Ja parādniekam ir arī domicils Spānijā un ja domicils un galveno interešu centrs atrodas dažādās vietās, pēc kreditora, kurš iesniedzis prasības pieteikumu, izvēles arī parādnieka domicila komerctiesai ir kompetenta izskatīt lietu.

Ja parādnieks ir juridiska persona, pieņem, ka tā juridiskā adrese ir tā galveno interešu centrs. Šajā nolūkā juridiskās adreses izmaiņas, kas notiek sešu mēnešu laikā pirms prasības pieteikuma iesniegšanas, ar ko uzsāktā maksātnespējas procedūra, neņem vērā.

Komerctiesas Alikantē darbojas kā ES preču zīmju tiesas, ja tās īsteno savu ekskluzīvo jurisdikciju pirmajā instancē izskatīt jebkuru lietu, kas tajās ierosināta atbilstoši Padomes 1993. gada 20. decembra Regulai (EK) Nr. 40/94 par Kopienas preču zīmi un Padomes 2001. gada 12. decembra Regulai (EK) Nr. 6/2002 par Kopienas dizainparaugiem.

Īstenojot savu jurisdikciju šajos jautājumos, preču zīmju tiesām ir jurisdikcija visā valsts teritorijā.

Papildus šīm specializētajām tiesām pēc likuma Vispārējā tiesu padome (*Consejo General del Poder Judicial*) var nospriest, ka gadījumos, kad ir vairākas viena veida tiesas, vienai vai vairākām no tām ir ekskluzīva jurisdikcija izskatīt konkrētu kategoriju lietas vai pārraudzīt izpildi attiecīgajā tiesību jomā.

Šīs pilnvaras jau ir īstenotas vairākās vietās, jo īpaši saistībā ar rīcībspēju un piespiedu institucionalizāciju, pamatojoties uz garīgu slimību, kur jurisdikcija nodota pārsvarā bāriņtiesām.

Lapa atjaunināta: 14/06/2021

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kuras valsts tiesai ir piekrišana? - Francija

1 Vai man prasība ir jāceļ vispārējā tiesā vai specializētajā tiesā (piemēram, darba strīdu tiesā)?

Francijas tiesību struktūrā pastāv divu veidu tiesas — administratīvās un vispārējās jurisdikcijas tiesas.

Katrai kategorijai ir trīs līmeņu struktūra.

Pirmajā kategorijā vispārējās piekritības tiesas, kas pasludina spriedumus, ir administratīvās tiesas (*tribunaux administratifs*), kā arī dažādas specializētas administratīvās tiesas. To lēmumus var apstrīdēt administratīvajās apelācijas tiesās (*cours administratives d'appel*). Visbeidzot, šo tiesu nolēmumus pārskata Valsts padome (*Conseil d'Etat*).

Otrajā kategorijā vispārējās piekritības tiesas, kas pieņem lēmumus pirmajā instancē, ir apgabaltiesas (*tribunaux de grande instance*), kā arī vairākas citas tiesas, kuru jurisdikcija noteikta ar tiesību aktiem. Šādos lēmumus var apstrīdēt apelācijas tiesās (*cours d'appel*), kurās ir vairākas palātas (civillietu (*civile*), sociālo lietu (*sociale*), komercietu (*commerciale*) un kriminālietu (*criminelle*) palātas). Apelācijas tiesu nolēmumus var pārsūdzēt Kasācijas tiesā (*Cour de cassation*) (kam ir vairākas palātas, kuras strukturētas atbilstoši jomām, kas uzskaitītas attiecībā uz apelācijas tiesām).

Tiesu kategoriju iedalījums ir norādīts turpmāk.

Administratīvās tiesas:

Valsts padome (1)

Administratīvās apelācijas tiesas (8)

Administratīvās tiesas (42)

Vispārējās tiesas:

Kasācijas tiesa (1)

Apelācijas tiesas (36)

Augstākā apelācijas tiesa (*Tribunal supérieur d'appel*) (1)

Apgabaltiesas (164) (no tām 16 ir jurisdikcija komercietās)

Pirmās instances tiesas (*Tribunaux de première instance*) (4) (no tām 2 ir jurisdikcija komercietās)

Mazgadīgo tiesas (*Tribunaux pour enfants*) (155)

Sociālā nodrošinājuma lietu tiesas (*Tribunaux des affaires de sécurité sociale*) (114)

Rajona tiesas (*Tribunaux d'instance*) (307)

Nodarbinātības lietu tiesas (*Conseils de prud'hommes*) (210)

Darba tiesas (*Tribunaux du travail*) (6)

Komercietības (*Tribunaux de commerce*) (134)

Vispārējo tiesu specializācija ir šāda:

Rajona tiesas izspriež visbiežāk sastopamos strīdus. Parasti tās izskata visas prasības par summām, kas nepārsniedz EUR 10 000. Tām ir arī jurisdikcija spriest par konkrētiem specifiskiem strīdiem (nesamaksāta īres maksa, darba samaksas apķīlāšana, darbvietas līmeņa vēlēšanas, kredīts patērētāju tiesību jautājumos);

Komercietībām ir jurisdikcija attiecībā uz strīdiem starp tirgotājiem, kredītiestādēm vai abu minēto veidu uzņēmumiem, strīdiem, kas saistīti ar tirdzniecības uzņēmumiem, kā arī strīdiem, kas attiecas uz komercdarījumiem starp jebkurām personām un uz tirdzniecības uzņēmumu finansiālām grūtībām (likvidāciju un maksātnespējas administrēšanu, utt.);

lauksaimniecības zemes tiesām (*tribunaux paritaires des baux ruraux*) ir jurisdikcija izskatīt strīdus starp lauksaimniecības zemes nomniekiem un īpašniekiem (nomas saimniecība, graudniecības līgumu slēgšana);

nodarbinātības lietu tiesas izskata visus strīdus starp darba ņēmējiem un darba devējiem, uz ko attiecas individuāli privāttiesību darba līgumi;

līdz datumam, kas noteikts ar dekrētu, un vēlākais līdz 2019. gada 1. janvārim sociālā nodrošinājuma lietu tiesām (*tribunaux des affaires de sécurité sociale*) ir jurisdikcija izskatīt strīdus, kuriem piemērojami tiesību akti un noteikumi par sociālo nodrošinājumu un lauksaimniecisko savstarpējo apdrošināšanu; no datuma, kas noteikts ar dekrētu, un vēlākais no 2019. gada 1. janvāra šādi strīdi būs īpaši izraudzīti apgabaltiesu jurisdikcijā;

līdz datumam, kas noteikts ar dekrētu, un vēlākais līdz 2019. gada 1. janvārim darbnespējas strīdu tiesas (*tribunaux du contentieux de l'incapacité*) izskata strīdus, kas attiecas uz darbnespēju vai darbnespējas pakāpēm, pastāvīgu darbnespēju un neatbilstību amatam; no datuma, kas noteikts ar dekrētu, un vēlākais no 2019. gada 1. janvāra šādi strīdi būs īpaši izraudzīti apgabaltiesu jurisdikcijā;

militāro pensiju tiesas izskata strīdus, kas saistīti ar militārajām pensijām.

2 Ja lieta ir piekritīga vispārējai tiesai (t.i. par lietu izskatīšanu atbild šādas tiesas), kā lai noskaidroju, konkrēti kurā tiesā man ir jāiesniedz prasības pieteikums?

2.1 Vai pastāv atšķirība starp zemākām un augstākām vispārējām tiesām (piemēram, rajona tiesas kā zemākās tiesas un apgabala tiesas kā augstākās tiesas), un, ja, jā, tad kura ir kompetenta manā gadījumā?

Jurisdikcijas sadalījums starp apgabaltiesām, rajona tiesām un vietējām tiesām (*juridictions de proximité*) ir norādīts iepriekš. Jāņem vērā, ka gadījumos, kad jurisdikcija nav īpaši piešķirta citām tiesām, kompetentās vispārējās piekritības tiesas ir apgabaltiesas.

Rajona tiesām ir jurisdikcija iztiesāt strīdus par summu līdz EUR 10 000 ieskaitot un strīdus saistībā ar konkrētām lietām, piemēram, patērētāju tiesībām, pieaugušo aizgādību un telpu nomu, par neierobežotām summām.

Apgabaltiesām ir jurisdikcija attiecībā uz visiem citiem civilstrīdiem, kas nav citu tiesu jurisdikcijā, īpaši saistībā ar ģimenes lietām.

2.2 Teritoriālā piekritība (vai par manu lietu ir atbildīga A pilsētas vai B pilsētas tiesa?)

2.2.1 Teritoriālās piekritības pamatnoteikums.

Vispārējais noteikums paredz, ka jurisdikcija ir atbildētāja dzīvesvietas tiesai. Šā noteikuma mērķis ir sniegt atbildētājiem noteiktu aizsardzības pakāpi, jo viņiem ir vieglāk aizstāvēties tiesā, kas atrodas vistuvāk to mājām.

Tāpēc, ja atbildētājs ir fiziska persona, jurisdikcija ir tās vietas tiesai, kur atrodas atbildētāja domicils vai dzīvesvieta. Juridiskas personas (uzņēmuma, apvienības) gadījumā jurisdikcija ir tās reģistrācijas vietas tiesai, parasti — juridiskās adreses vietas tiesai. Dažreiz galvenā zināmā reģistrācijas vieta atšķiras no juridiskās adreses. Šādos gadījumos ir iespējams vērsties galvenās reģistrācijas vietas tiesā. Attiecībā uz lieliem uzņēmumiem ar vairākām filiālēm prasības pieteikumu var iesniegt tās vietas tiesai, kur atrodas viena no uzņēmuma filiālēm.

2.2.2 Šī pamatnoteikuma izņēmumi.

2.2.2.1 Kādos gadījumos varu izvēlēties starp tiesu pēc atbildētāja dzīvesvietas (atbilstoši pamatnoteikumiem) un citu tiesu?

Līgumi — prasītāji var ierosināt prasību vai nu tās vietas tiesai, kur atbildētājs ir rezidents, vai — atkarībā no līguma veida — tās vietas tiesai, kur paredzēts piegādāt preces vai sniegt pakalpojumus.

Lietās, kas attiecas uz atbildību par kaitniecisku darbību (kaitējumu/deliktu), un civiltiesvedībā, kas apvienota ar kriminālvajāšanu, prasību var ierosināt atbildētāja dzīvesvietas tiesā vai tās vietas tiesā, kur radušies zaudējumi vai kur notikusi kaitnieciskā darbība.

Ar nekustamo īpašumu saistītās lietās — prasītājs lietu var ierosināt īpašuma atrašanās vietas tiesā.

Lietās, kas saistītas ar uzturlīdzekļiem vai iemaksām laulības izmaksu segšanā — prasītājs var izvēlēties starp atbildētāja dzīvesvietas tiesu vai kreditora dzīvesvietas tiesu, t. i., prasītāja dzīvesvietas tiesu.

Strīdos, kuros iesaistīti patērētāji — patērētāji var izvēlēties vērsties tās vietas tiesā, kur viņi dzīvojuši līguma noslēgšanas vai kaitnieciskās darbības brīdī.

2.2.2.2 Kādos gadījumos man prasība ir jāceļ citā tiesā nevis pēc atbildētāja dzīves vietas (atbilstoši pamatnoteikumiem)?

Strīdos par uzturlīdzekļiem vai kompensācijas maksājumiem — jurisdikcija ir kreditora laulātā dzīvesvietas tiesai vai tā vecāka dzīvesvietas tiesai, kurš ir galvenais bērnu aprūpētājs, pat ja bērni ir pieauguši.

Laulības šķiršana — jurisdikcija ir ģimenes dzīvesvietas tiesai. Ja laulātie dzīvo atsevišķi, jurisdikcija ir bērnu dzīvesvietas tiesai. Ja laulātajiem nav bērnu, jurisdikcija ir atbildētāja dzīvesvietas tiesai.

Mantošana — jurisdikcija ir mirušās personas pēdējās dzīvesvietas tiesai.

Ar nekustamo īpašumu saistītās lietās — jurisdikcija ir īpašuma atrašanās vietas tiesai.

Īpašuma noma — jurisdikcija ir īpašuma atrašanās vietas tiesai.

2.2.2.3 Vai tiesas procesa dalībnieki var vienoties par kompetento tiesu, kas citādi nebūtu kompetenta šajā procesā?

Visām specializētajām tiesām ir ekskluzīva jurisdikcija, un tiesai iebildums pret jurisdikciju jāizvirza automātiski. Vienīgā iespēja iesniegt prasību tiesā, kam parasti nebūtu jurisdikcijas, ir izvēlēties starp apgabaltiesām un rajona tiesām lietās, kurās tām nav ekskluzīvas kompetences.

Līguma noteikumi, kas ir pretrunā teritoriālās jurisdikcijas un piešķiršanas noteikumiem, parasti nav spēkā, izņemot starp diviem tirgotājiem noslēgtus līgumus, ar nosacījumu, ka konkrētais noteikums ir formulēts ļoti skaidri.

3 Ja kompetenta ir kāda speciāla tiesa, kā var noteikt, tieši pie kuras tiesas būtu jāvērsas?

Komerctiesas — parasti jurisdikcija ir atbildētāja dzīvesvietas tiesai. Lietās, kas attiecas uz atbildību par kaitniecisku darbību, jurisdikcija ir tās vietas tiesai, kur notikusi kaitnieciskā darbība, vai tiesai, kuras jurisdikcijā nodarīts kaitējums.

Lauksaimniecības zemes tiesas — jurisdikcija ir īpašuma atrašanās vietas tiesai.

Nodarbinātības lietu tiesas — darba ņēmēji var vērsties tās vietas tiesā, kur reģistrēta viņu darbavieta, līguma noslēgšanas vietas tiesā vai tās vietas tiesā, kur ir uzņēmuma, kas viņus nodarbina, juridiskā adrese. Ja darbs veikts ārpus uzņēmuma reģistrācijas vietas, lieta jāierosina darba ņēmēja dzīvesvietas nodarbinātības lietu tiesai.

Sociālo lietu tiesas (līdz datumam, kas noteikts ar dekrētu, un vēlākais līdz 2019. gada 1. janvārim) — jurisdikcija parasti ir attiecīgā maksājumu saņēmēja vai darba devēja dzīvesvietas tiesai vai atbildētājorganizācijas juridiskās adreses vietas tiesai, ja strīds ir starp organizācijām, kuru juridiskās adreses ir dažādās jurisdikcijās.

Saistītās saites

[Tieslietu ministrijas tīmekļa vietne](#)

[Legifrance tīmekļa vietne](#)

Lapa atjaunināta: 23/07/2018

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešus kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kuras valsts tiesai ir piekrišana? - Horvātija

1 Vai man prasība ir jāceļ vispārējā tiesā vai specializētajā tiesā (piemēram, darba strīdu tiesā)?

Prasības pieteikumu iesniedz tiesai, kam ir teritoriālā jurisdikcija vai jurisdikcija izskatīt attiecīgo lietu pēc būtības, un specifiska strīda gadījumā — specializētai tiesai. Tomēr tikai Zagrebas pilsētā (*Grad Zagreb*) ir municipālā civiltiesa (*Općinski građanski sud*) un municipālā darba tiesa (*Općinski radni sud*), kas ir specializētas tiesas šādu lietu iztiesāšanai, savukārt citviet jurisdikcija parasti ir municipālajām tiesām (*Općinski sudovi*).

2 Ja lieta ir piekritīga vispārējai tiesai (t.i. par lietu izskatīšanu atbild šādas tiesas), kā lai noskaidroju, konkrēti kurā tiesā man ir jāiesniedz prasības pieteikums?

Noteikumi par tiesu jurisdikciju ir atrodami Civilprocesa likumā.

Tie konkrēti paredz, ka prasības pieteikumu iesniedz tiesai, kurai ir vispārējā teritoriālā jurisdikcija attiecībā uz atbildētāju, t. i., vispārējā teritoriālā jurisdikcija, pamatojoties uz atbildētāja pagaidu vai pastāvīgo dzīvesvietu vai juridisko adresi, ja atbildētājs ir juridiska persona. Ja iesniedz strīdu pret županiju, Zagrebas pilsētu, pilsētām un pašvaldībām, tiesu, kam ir vispārējā teritoriālā jurisdikcija, nosaka, pamatojoties uz šo teritoriālo vienību pārstāvniecības atrašanās vietu.

Tomēr strīdos pret Horvātijas Republiku tiesu, kam ir vispārējā teritoriālā jurisdikcija, nosaka, vadoties no tā, kur ir prasītāja pastāvīgā dzīvesvieta vai juridiskā adrese Horvātijā. Ja prasītāja pastāvīgā dzīvesvieta vai juridiskā adrese nav Horvātijā, tiesa, kam ir vispārējā teritoriālā jurisdikcija strīdos pret Horvātijas Republiku, ir tiesa, kam ir jurisdikcija teritorijā, kur atrodas Horvātijas Parlaments (*Hrvatski Sabor*).

2.1 Vai pastāv atšķirība starp zemākām un augstākām vispārējām tiesām (piemēram, rajona tiesas kā zemākās tiesas un apgabala tiesas kā augstākās tiesas), un, ja, jā, tad kura ir kompetenta manā gadījumā?

Izšķir zemākās un augstākās tiesas. Municipālās tiesas (*Općinski sudovi*) un komerctiesas (*Trgovački sudovi*) ir pirmās instances tiesas, un županiju tiesas (*Županijski sudovi*) un Horvātijas Republikas Augstā komerctiesas (*Visoki trgovački sud RH*) ir apelācijas tiesas. Konkrēti, županiju tiesas lemj par apelācijām, kas iesniegtas pret municipālo tiesu lēmumiem, un Horvātijas Republikas Augstā komerctiesas lemj par apelācijām, kas iesniegtas pret komerctiesu lēmumiem.

Tikai īpaši noteiktos gadījumos županiju tiesas un Horvātijas Republikas Augstā komerctiesas var būt pirmās instances tiesas; tādā gadījumā to lēmumus var pārsūdzēt Horvātijas Republikas Augstākajā tiesā (*Vrhovni sud RH*).

Tāpēc augstākās tiesas ir kompetentas izskatīt apelācijas tikai izņēmuma gadījumos, kad zemākās tiesas pasludina, ka tām nav jurisdikcijas, un nodod lietu turpmākai izskatīšanai.

2.2 Teritoriālā piekrišana (vai par manu lietu ir atbildīga A pilsētas vai B pilsētas tiesa?)

Kompetentās tiesas noteikšana konkrētai lietai ir atkarīga no dažādiem apstākļiem, tomēr parasti kompetentā tiesa ir tiesa, kam ir vispārējā teritoriālā jurisdikcija attiecībā uz atbildētāju.

2.2.1 Teritoriālās piekrišanas pamatnoteikums.

Teritoriālās jurisdikcijas pamatnoteikums ir atbildētāja pastāvīgā vai pagaidu dzīvesvieta vai — ja atbildētājs ir juridiska persona — juridiskās adreses vieta.

2.2.2 Šī pamatnoteikuma izņēmumi.

2.2.2.1 Kādos gadījumos varu izvēlēties starp tiesu pēc atbildētāja dzīvesvietas (atbilstoši pamatnoteikumiem) un citu tiesu?

2.2.2.2 Kādos gadījumos man prasība ir jāceļ citā tiesā nevis pēc atbildētāja dzīves vietas (atbilstoši pamatnoteikumiem)?

2.2.2.3 Vai tiesas procesa dalībnieki var vienoties par kompetento tiesu, kas citādi nebūtu kompetenta šajā procesā?

Atkāpjoties no vispārējās teritoriālās jurisdikcijas pamatnoteikuma, Civilprocesa likumā (50.–66. pantā) ir noteikti īpašas teritoriālās jurisdikcijas gadījumi, kas attiecināmi uz pusēm, kuras lietā pievienojas prasītājam, strīdiem par likumā noteiktiem uzturīdzekļiem, strīdiem par kaitējumu, strīdiem, kas izriet no ražotāju garantijām, strīdiem par paternitātes vai maternitātes noteikšanu vai noliegšanu, strīdiem par nekustamo īpašumu un īpašuma robežu pārkāpšanu, strīdiem par gaisa kuģiem un kuģiem, kā arī uz jurisdikcijas noteikšanu attiecībā uz personām, kurām nav vispārējās teritoriālās jurisdikcijas Horvātijas Republikā, jurisdikcijas noteikšanu atbilstoši vietai, kur atrodas juridiskas personas filiāle, jurisdikcijas noteikšanu atbilstoši vietai Horvātijas Republikā, kur atrodas citas valsts personas pārstāvniecība, jurisdikcijas noteikšanu strīdos, kas izriet no attiecībām ar Horvātijas Republikas bruņoto spēku organizatoriskām vienībām, jurisdikcijas noteikšanu strīdos, kas izriet no mantojuma tiesību attiecībām, jurisdikcijas noteikšanu strīdos izpildes un bankrota procedūrās, jurisdikcijas noteikšanu atbilstoši maksājuma veikšanas vietai, jurisdikcijas noteikšanu ar nodarbinātību saistītos strīdos un savstarpējās jurisdikcijas noteikšanu attiecībā uz sūdzībām pret ārvalstniekiem.

Iepriekš minētajos gadījumos prasītājs vienmēr var — bet tam nav pienākums — izvēlēties citu tiesu, nevis atbildētāja dzīvesvietas tiesu, kas noteikta, piemērojot pamatnoteikumu.

Visbeidzot, saskaņā ar Civilprocesa likuma 70. pantu puses var vienoties par citas tādas tiesas teritoriālo jurisdikciju, kurai ir piekrišana iztiesāt lietu pēc būtības, bet tikai tad, ja tā ir tiesa, kam nav ekskluzīvas jurisdikcijas.

3 Ja kompetenta ir kāda speciāla tiesa, kā var noteikt, tieši pie kuras tiesas būtu jāvērsas?

Atkarībā no tā, vai strīds ir civiltiesisks vai komerciāls, prasības pieteikumu var iesniegt municipālajā tiesā (*Općinski sud*) vai komercietesā (*Trgovački sud*), un Zagrebas pilsētā darba strīdu gadījumā prasības pieteikumu var iesniegt arī municipālajā darba tiesā (*Općinski radni sud*).

Lapa atjaunināta: 28/03/2024

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kuras valsts tiesai ir piekrišana? - Itālija

1 Vai man prasība ir jāceļ vispārējā tiesā vai specializētajā tiesā (piemēram, darba strīdu tiesā)?

Kopumā Itālijas juridiskajā sistēmā jurisdikcija ir parastajām tiesām, jo šīm tiesām ir īpaša jurisdikcija attiecībā uz strīdiem, kas saistīti ar personīgajām un maksājumtiesībām. Miertiesā (*Giudice di Pace*), vispārējās piekrišanas tiesa (*Tribunale*) un apelācijas tiesa (*Corte di Appello*) ir parastās tiesu iestādes. Pēdējās instances tiesa ir Augstākā kasācijas tiesa (*Suprema Corte di Cassazione*), savukārt Konstitucionālā tiesa (*Corte Costituzionale*) skata konstitucionālos jautājumus. Papildus parasto tiesu sistēmai ir arī paredzēta administratīvo tiesu sistēma. Administratīvās tiesas ir tiesīgas skatīt strīdus, kas attiecas uz leģitīmu interešu jautājumiem, kā arī noteiktās tiesību aktos paredzētās jomās strīdus, kuri saistīti ar individuālām tiesībām un publisko iestāžu administratīvu pilnvaru izmantošanu vai neizmantošanu pasākumiem, aktiem, līgumiem vai rīcību šādu pilnvaru ietvaros. Valdības akti vai pasākumi, kas pieņemti, īstenojot politisko varu, nav apstrīdami tiesās. Atbilstīgi Administratīvā procesa kodeksam administratīvo jurisdikciju īsteno reģionālās administratīvās tiesas (*Tribunali Amministrativi Regionali* — *TAR*) un Valsts padome (*Consiglio di Stato*). Pēdējās instances tiesa ir Augstākā kasācijas tiesa (bet tikai attiecībā uz jurisdikcijas jautājumiem). Ir vēl viena specializētā tiesa — nodokļu tiesa (*tributario*). Fiskālā jurisdikcija ir provinču nodokļu tiesām (*Commissioni Tributarie Provinciali* — *CTP*) un reģionālām nodokļu tiesām (*Commissioni Tributarie Regionali* — *CTR*). Nodokļu tiesas ir tiesīgas izskatīt visus strīdus, kas saistīti ar jebkāda veida un nosaukuma nodokļiem, tostarp reģionāliem, provinces un pašvaldību nodokļiem un iemaksām Itālijas Valsts veselības dienestam, papildnodokļiem un papildu nodokļiem, saistītajām sankcijām un procentu maksām, kā arī jebkādam citām speciālām maksām. Itālijas juridiskās sistēmās parasto tiesu struktūrā ir vairākas "specializētās" palātas. Dažas no visnozīmīgākajām specializētajām palātām ir: a) palātas, kuras specializējas imigrācijas, starptautiskās aizsardzības un ES pilsoņu brīvas pārvietošanās jautājumos, b) palātas, kuras specializējas korporatīvajos jautājumos, un c) palātas, kuras specializējas lauksaimniecības jautājumos. Ir arī tādas specializētās tiesas kā Juvenālā tiesa (*Tribunale per i Minorenni*) vai *Tribunale di Sorveglianza* (tiesa, kura uzrauga noteiktā soda mēra izpildi). Ar nodarbinātību saistītus strīdus skata parastajās tiesās. Dažās no šīm tiesām ir īpašas palātas (nodarbinātības palātas). Tomēr tehniski tās nav specializētas palātas, bet gan tiesas darba organizatoriski modeļi.

Kopumā vispārējās piekrišanas tiesai ir jurisdikcija attiecībā uz visām lietām, kas nav citu tiesu jurisdikcijā. Vispārējās piekrišanas tiesai ir arī ekskluzīva jurisdikcija attiecībā uz visām lietām, kas saistītas ar nodokļiem un nodevām (un kas nav nodotas izskatīšanai nodokļu tiesās), visām lietām, kas saistītas ar personu statusu un rīcībspēju, kā arī goda tiesībām, lietām saistībā ar krāpšanu, izpildes panākšanu un visām lietām, kur nav nosakāma vērtība.

Miertiesā ir tiesīga skatīt lietas, kas saistītas ar kustamo īpašumu līdz EUR 50 000 vērtībā, ja vien atbilstoši tiesību aktiem nav noteikta lietas piekrišana citai tiesai. No 2021. gada 31. oktobra minētā summa būs EUR 30 000. Miertiesā ir arī tiesīga skatīt visas lietas, kas saistītas ar Civilprocesa kodeksa 7. pantā norādītajiem strīdiem.

2 Ja lieta ir piekritīga vispārējai tiesai (t.i. par lietu izskatīšanu atbild šādas tiesas), kā lai noskaidroju, konkrēti kurā tiesā man ir jāiesniedz prasības pieteikums?

Kritēriju tās tiesas noteikšanai, kurā sniedzama prasība strīda gadījumā, sauc par jurisdikciju. Itālijas tiesību sistēmā jurisdikcija parasti apzīmē pilnvaru un funkciju kopumu, ko var īstenot tiesību subjekts. Ir dažādu veidu jurisdikcija — atbilstoši pamatam, teritorijai, tiesu instancei un vērtībai. Civilprocesā jurisdikcija apzīmē katrai tiesu iestādei noteikto pilnvaru līmeni un tādējādi arī darbības jomu, kurā šīs iestādes lēmumu pieņemšanas pilnvaras ir pamatotas. Attiecīgā jurisdikcija tiek noteikta tehniski, un tās juridiskā kārtība ir izklāstīta Civilprocesa kodeksa 7. pantā un turpmākos pantos. Pamatojoties uz šiem noteikumiem, jurisdikcijas procesuālā daba veido prejudiciālu jautājumu un tāpēc strīdus ietvarā var kalpot par lēmuma priekšmetu. Ja tiek pārkāpti jebkādi jurisdikcijas noteikumi, pārskatīšanas iestāde jo īpaši var pamatot pieņemt spriedumu par jurisdikcija neesamību (skat. Civilprocesa kodeksa 38. pantu). Tehniskā nozīmē jurisdikcija atšķiras no tā sauktās iekšējās jurisdikcijas, proti, lietu sadales kompetentajā tiesu iestādē. Šī otrā jurisdikcijas forma, ko sauc arī par tabulāru, ir atkarīga no vispārējās piekrišanas tiesas struktūras, piemēram, iekšējām palātām (1. civillietu palāta) vai struktūrām, kas pievēršas konkrētiem jautājumiem (nodarbinātības palāta), vai atsevišķiem veidojumiem. Neievērojot nosacījumus par lietu sadali, nerodas ar jurisdikciju saistīts procesuāls pārkāpums — tā ir tikai organizatoriska problēma, kas saistīta ar lietu sadali tiesu iestādē.

Attiecībā uz strīda izskatīšanas vietu kompetentā tiesa ir atbildētāja dzīvesvietas vai domicila tiesa, izņemot gadījumus, kad tiesību aktos ir noteikts citādi. Ja nav zināma atbildētāja dzīvesvieta vai domicils, izmanto atbildētāja mītnes vietu. Ja atbildētājam nav dzīvesvietas, domicila vai mītnes Itālijā vai ja šī mītne nav zināma, prasītāja dzīvesvietas tiesa ir kompetentā tiesa. Teritoriālās jurisdikcijas noteikumi ir izklāstīti Civilprocesa kodeksa 18. pantā un turpmākajos pantos.

2.1 Vai pastāv atšķirība starp zemākām un augstākām vispārējām tiesām (piemēram, rajona tiesas kā zemākās tiesas un apgabala tiesas kā augstākās tiesas), un, ja, jā, tad kura ir kompetenta manā gadījumā?

Parastā tiesu sistēma ir sadalīta divās daļās — krimināllietu daļā, kur lemj par to, vai ir pamatota tiesvedība krimināllietās, ko pret kādu fizisku vai juridisku personu uzsācis prokurors, un civillietu daļā, kuras mērķis ir juridiski aizsargāt tiesības, kas to savstarpējās attiecībās ir fiziskām personām vai fiziskām personām un publiskām iestādēm, ja, veicot savus pienākumus, šīs iestādes pārkāpj citu personu personīgās un maksājumtiesības. Krimināltiesību jomā tiesu darbinieki veic iztiesāšanas un kriminālvajāšanas pienākumus. Pirmajā gadījumā tiek pieņemti spriedumi, bet otrajā — veikta izmeklēšana

(prokuratūras paspārnē). Pēc izmeklēšanas pabeigšanas kriminālvajāšanas iestādes darbinieki nosūta lietu izskatīšanai tiesā vai iesniedz lūgumu lietu slēgt, uztur apsūdzību tiesā vai veic kriminālvajāšanas pienākumus turpmākās tiesu instancēs. Atbilstīgi Itālijas Konstitūcijas 107. panta pēdējai daļai krimināllietas izskatīšanu tiesā rosina prokuratūras pārstāvji (pat tad, ja viņi ir daļa no parastajām tiesām). Krimināllietas izskatīšanas laikā cietušie var iesniegt civiltiesisku prasību, lai saņemtu kompensāciju par nodarīto kaitējumu. Cietušie var arī iesniegt atsevišķu prasību civillietu tiesā. Uz civillietu un krimināllietu izskatīšanu tiesā attiecas divi atsevišķi procesuālo noteikumu kopumi: Civilprocesa kodekss un Kriminālprocesa kodekss. Parasto jurisdikciju īsteno gan profesionāli tiesneši, gan tā saucamie goda tiesneši, kas ir daļa no tiesu varas.

Pirmajā instancē gan civillietās, gan krimināllietās jurisdikciju īsteno šādas iestādes:

miertiesa — goda tiesnesis spriež lietu viens pats;

parastā vispārējās piekritības tiesa (*Tribunale Ordinario*), kas atkarībā no lietas rakstura sastāv no viena tiesneša vai to paneļa;

juvenālā tiesa, kas sastāv no tiesnešu paneļa, kam palīdz eksperti;

Tribunale di Sorveglianza, kas sastāv no viena tiesneša vai to paneļa (kam palīdz eksperti).

Pirmajā instancē kriminālvajāšanas pienākumus veic šādas personas:

parastās vispārējās piekritības tiesas prokurors (tostarp tādu noziedzīgu nodarījumu gadījumā, kas ir miertiesas jurisdikcijā);

juvenālās tiesas prokurors;

apelācijas tiesas prokurors gadījumos, kad tiesvedība uzsākta *Tribunale di Sorveglianza*.

Otrajā tiesu instancē jurisdikciju īsteno šādas iestādes:

apelācijas tiesa attiecībā uz tādu spriedumu pārsūdzību, ko pieņēmusi parastā vispārējās piekritības tiesa un juvenālā tiesa;

parastā vispārējās piekritības tiesa attiecībā uz miertiesas pieņemtu spriedumu pārsūdzību (arī attiecībā uz tādu rīkojumu pārsūdzību, kas saistīti ar personīgo brīvību);

Tribunale di Sorveglianza attiecībā uz soda mēra uzraudzības tiesneša spriedumu pārsūdzību.

Otrajā instancē kriminālvajāšanas pienākumus pilda apelācijas tiesas prokurors. Jurisdikciju saistībā ar spriedumu leģitimitāti īsteno Augstākā kasācijas tiesa. Lietās, ko skata šī tiesa, kriminālvajāšanas pienākumus izpilda Augstākās kasācijas tiesas prokurors. Visbeidzot, ir jānorāda, ka Itālijā kriminālvajāšanas iestāde ir arī Mafijas un terorisma apkarošanas valsts direktorāts (*Direzione Nazionale Antimafia e Antiterrorismo*), kas atbilstoši Leģislatīvajam dekrētam Nr. 160/06 veic valsts līmenī koordinētus kriminālvajāšanas pienākumus.

2.2 Teritoriālā piekritība (vai par manu lietu ir atbildīga A pilsētas vai B pilsētas tiesa?)

Atbildētāja dzīvesvietas vai domicila tiesa ir kompetentā tiesa, izņemot gadījumus, kad tiesību aktos ir noteikts citādi. Ja nav zināma atbildētāja dzīvesvieta vai domicils, izmanto atbildētāja mītnes vietu. Ja atbildētājam nav dzīvesvietas, domicila vai mītnes Itālijā vai ja šī mītne nav zināma, prasītāja dzīvesvietas tiesa ir kompetentā tiesa. Tomēr ir spēkā īpaši noteikumi tās vietas noteikšanai, kur izskatāms strīds — vispārīgie un īpašie noteikumi ir izklāstīti Civilprocesa kodeksa 18. pantā un turpmākajos pantos. Tomēr īpašajos tiesību aktos, kas, piemēram, reglamentē ar ģimeni vai bērniem saistītus jautājumus, spriedumu izpildi vai patērētāju tiesību aizsardzību, ir arī paredzēti atšķirīgi noteikumi.

2.2.1 Teritoriālās piekritības pamatnoteikums.

Fizisku personu gadījumā atbildētāja dzīvesvietas vai domicila tiesa ir kompetentā tiesa, izņemot gadījumus, kad tiesību aktos ir noteikts citādi. Ja nav zināma atbildētāja dzīvesvieta vai domicils, izmanto atbildētāja mītnes vietu. Ja atbildētājam nav dzīvesvietas, domicila vai mītnes Itālijā vai ja šī mītne nav zināma, prasītāja dzīvesvietas tiesa ir kompetentā tiesa.

Ja atbildētājs ir juridiska persona, kompetentā tiesa ir tās vietas tiesa, kur atrodas šīs juridiskās personas mītnes vieta, ja vien tiesību aktos nav noteikt citādi. Ja juridiskai personai ir citas telpas vai pārstāvis, kas pilnvarots to pārstāvēt tiesā saistībā ar pieteikumu, kompetenta ir arī tās vietas tiesa, kur atrodas minētais pārstāvis vai šīs telpas. Ar jurisdikciju saistītos nolūkos uzņēmumiem, kam nav juridiskas personas statusa, neregistrētām biedrībām un komitejām galvenā mītne atrodas vietā, kur minētie veidojumu parasti veic savu darbību.

Lietās, kas saistītas ar tiesībām pret noteiktām personām (*diritti di obbligazione*), jurisdikcija ir arī tās vietas tiesai, kur saistības radušās vai jāizpilda.

2.2.2 Šī pamatnoteikuma izņēmumi.

Tiesas piekritība ar bērniem saistītās lietās (*Foro per le cause relative a bambini*)

Attiecībā uz iejaukšanās rīkojumiem saistībā ar vecāku atbildību galvenais kritērijs ir bērna pastāvīgā dzīvesvieta pieteikuma iesniegšanas brīdī. Šo dzīvesvietu nosaka, pamatojoties uz objektīviem kritērijiem. Ja bērns tiek aizvests uz citu vietu, jaunās dzīvesvietas tiesa neiegūst piekritību, ja nav pagājis minimālais paredzētais laika periods, ņemot vērā bērna vecumu.

Tiesas piekritība ar laulību saistītās lietās (*Foro per le cause relative al matrimonio*)

Laulāto atšķiršana. Laulāto atšķiršanas gadījumā pieteikumu iesniedz tās vietas tiesā, kurā pārim bija pēdējā kopīgā dzīvesvieta vai, ja pārim nekad nav bijusi kopīga dzīvesvieta – atbildētāja dzīvesvieta vai domicils. Ja atbildētājs dzīvo citā valstī vai ar atbildētāju nevar sazināties, pieteikumu iesniedz tās vietas tiesai, kur atrodas pieteicēja dzīvesvieta vai domicils. Ja arī šis laulātais dzīvo citā valstī, pieteikumu var iesniegt jebkurā Itālijas tiesā.

Laulības šķiršana. Neatkarīgi no citiem tajā pašā juridiskajā normā paredzētajiem alternatīvajiem kritērijiem jurisdikcijas noteikšanai, tiesa, kas ir kompetenta skatīt pieteikumu par civiltiesiski noslēgtas laulības šķiršanu vai konkordāta [katoļu rituālā noslēgtas] laulības civiltiesisko seku pārtraukšanu, ir tās vietas tiesa, kur atrodas atbildētāja dzīvesvieta vai domicils. Tomēr kopējus pieteikumus var iesniegt jebkura laulātā dzīvesvietas vai domicila tiesā.

Tiesas piekritība ar nodarbinātību saistītās lietās (*Foro per le cause di lavoro*)

Pirmajā instancē vispārējās piekritības tiesa, kas rīkojas kā darba tiesa, ir tiesīga lemt par strīdiem, kuri saistīti ar nodarbinātību. Teritoriālā piekritība ir tās vietas tiesai, kur ir nodibinātas darba attiecības vai kur atrodas uzņēmums vai filiāle, uz kuru darbinieks tika norīkots, vai kur darbinieks sniedza savus pakalpojumus darba attiecību izbeigšanas laikā. Šī piekritība nemainās pēc uzņēmuma pārcelšanas vai uzņēmuma vai tā filiāles slēgšanas, ja pieteikums tiek iesniegts sešu mēnešu laikā pēc minētās pārcelšanas vai slēgšanas. Teritoriālā piekritība strīdos par darba attiecībām ar publisku administratīvu iestāžu filiālēm ir tās vietas tiesai, kurā atrodas struktūrvienība, uz kuru darbinieks ir norīkots vai bija norīkots, kad tika izbeigtas darba attiecības. Strīdos, kur viena no pusēm ir valsts pārvaldes struktūra, tiesa nevar rīkoties kā *foro erariale* (tiesa, kura lemj par jautājumiem, kas saistīti ar publiskajām finansēm).

Tiesas piekritība lietās, kas saistītas ar tiesībām uz nekustamo īpašumu, izlikšanu vai īpašuma atpakaļpārņemšanu (*Foro per le cause relative a diritti reali e ad azioni possessorie*)

Lietās, kas saistītas ar tiesībām uz nekustamo īpašumu, attiecas uz ēku izīrēšanu vai bezmaksas nodošanu lietošanā (*commodatum*) un uzņēmuma nomu, kā arī lietās, kas saistītas ar tiesību aktos, noteikumos vai paražās noteikto termiņu un attālumu ievērošanu attiecībā uz koku un dzīvzogu stādīšanu, jurisdikcija ir tās vietas tiesai, kur atrodas ēka vai uzņēmuma īpašums. Ja ēka atrodas vairākos juridiskajos apgabalos, jurisdikcija ir tā apgabala tiesai, kurā attiecīgā puse maksā lielāko daļu nodokļa valstij. Ja attiecīgā puse nemaksā nodokli, jurisdikcija ir jebkurai tā apgabala tiesai, kurā atrodas daļa no ēkas. Izlikšanas vai atpakaļpārņemšanas gadījumā, kā arī saistībā ar ziņojumiem par jaunu darbu veikšanu vai iespējamu kaitējumu, jurisdikcija ir tās vietas tiesai, kurā notikusi apstrīdētā darbība.

Tiesas piekritība ar mantojumu saistītās lietās (*Foro per le cause ereditarie*)

Tās vietas tiesai, kur mantošanas process tika uzsākts, ir jurisdikcija šādās lietās:

- 1) saistībā ar mantojuma prasībām vai mantojuma sadali, vai jebkādās citās lietās par mantojuma sadali starp mantiniekiem;
- 2) saistībā ar mantojuma sadales anulēšanu un daļu aizsargāšanu, ja šādas lietas ir uzsāktas divu gadu laikā pēc mantojuma sadales;
- 3) saistībā ar mirušajam piešķirtajiem aizdevumiem vai mantinieka parādsaistībām attiecībā uz mantojumu, ja šādas lietas ir uzsāktas pirms mantojuma sadales, bet ne vēlāk kā divus gadus pēc mantošanas procesa sākšanas;
- 4) pret testamenta izpildītāju, ja šādas lietas ir uzsāktas termiņos, kā noteikts iepriekšējā punktā.

Tiesas piekritība lietās, kur puses ir darījumu partneri vai daudzdzīvokļu mājas iedzīvotāji (Foro per le cause tra soci e tra condomini)

Lietās, kur puses ir darījumu partneri, jurisdikcija ir tās vietas tiesai, kur atrodas uzņēmuma galvenā mītne. Lietās, kur puses ir daudzdzīvokļu mājas iedzīvotāji vai kur viena puse ir daudzdzīvokļu mājas iedzīvotāji un otra puse ir daudzdzīvokļu māja, jurisdikcija ir tā apgabala tiesai, kur atrodas (lielākā daļa) koplietošanas telpu.

Forums lietām, kurās iesaistītas publiskas administratīvās iestādes (Foro della pubblica amministrazione)

Atbilstīgi speciālajiem tiesību aktiem, kas nosaka valsts pārstāvību un aizstāvību tiesās, kā arī šajos aktos minētajos gadījumos lietās, kurās viena no pusēm ir valsts pārvaldes struktūra, jurisdikcija ir tās vietas tiesai, kurā atrodas prokuratūra (*Ufficio dell'Avvocatura dello Stato*), kuras apgabalā atrodas atbilstīgi parastajiem noteikumiem piekritīgā tiesa. Ja administratīvā iestāde ir atbildētājs, šo apgabalu nosaka attiecībā uz tās vietas tiesu, kur saistības radās vai jāizpilda vai kur atrodas pieteikuma pamatā esošais kustamais vai nekustamais īpašums.

Izpildes panākšanas tiesa (Foro dell'Esecuzione Forzata)

Par izpildes pasākumiem attiecībā uz kustamo vai nekustamo īpašumu ir kompetenta lemt tās vietas tiesa, kurā atrodas minētais īpašums. Par izpildes pasākumiem attiecībā uz mehāniskajiem transportlīdzekļiem un piekabēm ir kompetenta lemt tās vietas tiesa, kurā atrodas parādnieka dzīvesvieta, domicils, mītne vai galvenā mītne. Par izpildes pasākumiem attiecībā uz pienākumu veikt vai neveikt konkrētas darbības ir kompetenta lemt tās vietas tiesa, kurā saistības ir jāizpilda.

Patērētāju tiesību aizsardzības tiesa (Foro del Consumatore)

Tās vietas tiesa, kurā patērētājs dzīvo vai kurā ir viņa/viņas faktiskais domicils, ir tiesīga lemt lietās saistībā ar patērētājiem. Šīs tiesas jurisdikcija ir ekskluzīva un obligāta, ja vien puses nav tikušās, lai vienotos par citas tiesas iesaisti. Patērētāja procesuālā rīcība, kas nepārprotami veikta pēc tiesvedības sākšanas, nav uzskatāma par līdzvērtīgu sarunām un nevar kalpot par pamatu, lai atkāptos no Patērētāju tiesību aizsardzības tiesas iesaistes.

2.2.2.1 Kādos gadījumos varu izvēlēties starp tiesu pēc atbildētāja dzīvesvietas (atbilstoši pamatnoteikumiem) un citu tiesu?

Dažos gadījumos prasību var iesniegt vairākās tiesās, kuras uzskata par alternatīvām tiesām. Šāda prakse jo īpaši tiek izmantota lietās par prasījumiem pret konkrētām personām. Šajā gadījumā papildus tiesai, kas atrodas atbildētāja domicila vietā, jurisdikcija ir arī tiesai, kur saistības radušās vai ir jāizpilda.

2.2.2.2 Kādos gadījumos man prasība ir jāceļ citā tiesā nevis pēc atbildētāja dzīvesvietas (atbilstoši pamatnoteikumiem)?

Atbildētāja dzīvesvietas tiesai nav jurisdikcijas, ja Itālijas tiesību aktos ir paredzēta cita tiesa ar ekskluzīvu jurisdikciju. Attiecīgo informāciju skat. 2.2.2. nodaļā ("Pamatnoteikuma izņēmumi").

2.2.2.3 Vai tiesas procesa dalībnieki var vienoties par kompetento tiesu, kas citādi nebūtu kompetenta šajā procesā?

Izņemot gadījumus, kad ir obligātā jurisdikcija (proti, nav pieļauta atkāpe par vienošanos), puses var vienoties par citu tiesu (Civilprocesa kodeksa 20. pants).

3 Ja kompetenta ir kāda speciāla tiesa, kā var noteikt, tieši pie kuras tiesas būtu jāvērsas?

Ja specializētai tiesai ir jurisdikcija, piemēro kompetences kritērijus, kas noteikti attiecīgajos speciālajos tiesību aktos.

Administratīvās tiesas. Reģionālā administratīvā tiesa, kuras apgabalā atrodas publiskas administratīvās iestādes galvenā mītne, vienmēr ir kompetenta lemt par strīdiem, kas saistīti ar šīs iestādes pasākumiem, aktiem, līgumiem vai rīcību. Jebkurā gadījumā reģionālā administratīvā tiesa vienmēr ir kompetenta lemt par strīdiem, kas saistīti ar tādiem publiskas administratīvās iestādes pasākumiem, aktiem, līgumiem vai rīcību, kuras tiešās sekas ietekmē tikai tā reģiona teritoriju, kurā tiesa atrodas. Tiesa, kuras apgabalā atrodas ierēdņu darba vieta, vienmēr ir kompetenta lemt par strīdiem, kas saistīti ar attiecīgiem ierēdņiem. Citos gadījumos jurisdikcija vienmēr tiek noteikta šādi — *Lazio* Reģionālā administratīvā tiesa (kuras galvenā mītne ir Romā) ir kompetenta lemt attiecībā uz valsts rīcību, bet par pārreģionālu publisku personu rīcību ir kompetenta lemt tā reģiona reģionālā administratīvā tiesa, kura teritorijā atrodas attiecīgo personu galvenā mītne.

Nodokļu tiesas. Provinču nodokļu tiesām ir jurisdikcija saistībā ar visām sūdzībām, kas iesniegtas par nodokļu iestādēm un nodokļu iekasētājiem, kuri atrodas to attiecīgajā apgabalā. Ja sūdzība tiek iesniegta par Nodokļu dienesta (*Agenzia delle Entrate*) nodaļu, kam ir jurisdikcija attiecībā uz visu valsti vai tās daļu, tiesīga lemt ir provinces nodokļu tiesa, kuras apgabalā atrodas struktūra, kam uzticēti apstrīdētajā ziņojumā izklāstītie pienākumi.

Saistītās saites

► Itālijas Konstitūcija (EN)

► https://www.senato.it/sites/default/files/media-documents/COST_INGLESE.pdf

► Itālijas tiesību akti un kodeksi (IT)

► <https://www.normattiva.it/?language=en>

► Itālijas Civilprocesa kodekss (IT)

► <http://www.altalex.com/documents/codici-altalex/2015/01/02/codice-di-procedura-civile>

► Administratīvās tiesvedības kodekss (EN)

► https://www.giustizia-amministrativa.it/cdsintra/wcm/idc/groups/public/documents/document/mday/mzk3/~edisp/nsiga_4276977.pdf

► Code de justice administrative (FR)

► https://www.giustizia-amministrativa.it/cdsintra/wcm/idc/groups/public/documents/document/mday/njiz/~edisp/nsiga_4506451.pdf

► Italianische Verwaltungsprozessordnung (DE)

► https://www.giustizia-amministrativa.it/cdsintra/wcm/idc/groups/public/documents/document/mday/nda5/~edisp/nsiga_4289867.pdf

► Itālijas tiesu sistēma (EN)

► https://www.csm.it/web/csm-international-corner/consiglio-superiore-della-magistratura/sistema-giudiziario-italiano?show=true&title=&show_breadcrumb=

► Nodokļu procesuālais kodekss (IT)

► <http://def.finanze.it/DocTribFrontend/getAttoNormativoDetail.do?id=%7bECD81E71-D37B-4722-AA36-116B5BCB2232%7d>

► Tieslietu ministrija (IT)

► <https://www.giustizia.it/giustizia>

Lapa atjaunināta: 06/12/2023

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kuras valsts tiesai ir piekritība? - Kipra

1 Vai man prasība ir jāceļ vispārējā tiesā vai specializētajā tiesā (piemēram, darba strīdu tiesā)?

Vispārējās piekrišanas civiltiesām (Kipras tiesību sistēmā tās dēvē par rajona tiesām) ir jurisdikcija uzklaut gandrīz visas civillietas.

Tomēr specifiska tiesību strīda gadījumā būtu jāvērtē specializētajā tiesā, kurai ir jurisdikcija attiecīgajā lietā.

Piemēram, ģimenes strīdus (laulības šķiršanas, alimentu, vecāku atbildības, saziņas ar nepilngadīgiem bērniem, mantisku strīdu u. c. lietas) uzklaut Kipras Republikas **ģimenes tiesas**.

Darba strīdu (darba devēja un darba ņēmēja attiecības, piem., nelikumīga atlaišana, atlaišana darbinieku skaita samazināšanas dēļ u. c.) gadījumā ir jāvērtē tā rajona **darba strīdu tiesā**, kurā strīds radies, vai, ja tur šādas tiesas nav, tad darba strīdu tiesā, kurai ir jurisdikcija vietā, kur atrodas prasītāja parastais domicils vai pastāvīgā dzīvesvieta. Taču vispārējās piekrišanas civiltiesu (rajona tiesu) jurisdikcijā ietilpst tādu lietu izskatīšana, kurās prasītā zaudējumu kompensācija pārsniedz divu (2) gadu algas apmēru, tāpēc ar šādām prasībām būtu jāvērtē šajās tiesās.

Ja strīds attiecas uz īrētu īpašumu (piem., saistībā ar īres maksas palielināšanu, izlikšanu no dzīvokļa), ir jāvērtē **nomas pārraudzības tiesā** tajā rajonā, kur ir īpašuma atrašanās vieta.

2 Ja lieta ir piekritīga vispārējai tiesai (t.i. par lietu izskatīšanu atbild šādas tiesas), kā lai noskaidroju, konkrēti kurā tiesā man ir jāiesniedz prasības pieteikums?

Skatīt atbildi uz 2.2. jautājumu turpmāk.

2.1 Vai pastāv atšķirība starp zemākām un augstākām vispārējām tiesām (piemēram, rajona tiesas kā zemākās tiesas un apgabala tiesas kā augstākās tiesas), un, ja, jā, tad kura ir kompetenta manā gadījumā?

Kipras tiesību sistēmā starp vispārējās piekrišanas pirmās instances civiltiesām nav atšķirību. Taču atšķiras rajona tiesu tiesnešu kvalifikācijas klase (rajona tiesas sastāva priekšsēdētāji, rajona tiesu vecākie tiesneši un rajona tiesu tiesneši) un no tās ir atkarīga viņu jurisdikcija konkrētu lietu izskatīšanā.

2.2 Teritoriālā piekritība (vai par manu lietu ir atbildīga A pilsētas vai B pilsētas tiesa?)

2.2.1 Teritoriālās piekritības pamatnoteikums.

Rajona tiesai (vispārējās piekrišanas civiltiesai) ir jurisdikcija izspriest jebkādu strīdu, ja:

strīda cēlonis pilnībā vai daļēji ir radies tā rajona robežās, kurā ir attiecīgās tiesas jurisdikcija;

atbildētājs vai kāds no atbildētājiem prasības iesniegšanas brīdī dzīvoja vai strādāja rajonā, kurā ir attiecīgās tiesas jurisdikcija;

visas lietā iesaistītās puses ir Kipras valstspiederīgie un ja prasības cēlonis pilnībā vai daļēji ir radies Suverēnajās bāzu teritorijās vai ja atbildētājs (vai kāds no atbildētājiem) tur dzīvo vai strādā;

prasības cēlonis pilnībā vai daļēji ir radies Suverēnajā bāzes teritorijā, jo persona, kas bija apdrošināta vai kurai vajadzēja būt apdrošinātai atbilstīgi

Mehānisko transportlīdzekļu (Trešo personu apdrošināšana) likumam, izmantoja mehānisku transportlīdzekli;

prasības cēlonis pilnībā vai daļēji ir radies Suverēnajā bāzes teritorijā saistībā ar nodarbinātības laikā notikušu negadījumu, kurā ir cietis darba ņēmējs, vai darba ņēmēja arodslimības dēļ, kas ir radusies nodarbinātības laikā, un attiecībā uz darba devēja saistībām, par ko viņš/viņa bija vai par ko viņam/viņai bija jābūt apdrošinātam(-ai) atbilstīgi Mehānisko transportlīdzekļu (Trešo personu apdrošināšana) likuma 4. pantam;

prasība attiecas uz jebkāda nekustamā īpašuma sadalīšanu vai pārdošanu vai jebkādu citu aspektu saistībā ar nekustamo īpašumu, kas atrodas tā rajona robežās, kurā ir attiecīgās tiesas jurisdikcija.

2.2.2 Šī pamatnoteikuma izņēmumi.

Ja prasība attiecas uz labdarības iestādi vai jebkādu patentu vai preču zīmi, par ko saskaņā ar 7. pantu un uzskaitījumu Likumā Nr. 29/1983 atbild apgabaltiesa, minēto prasību iesniedz jebkurā rajona tiesā.

2.2.2.1 Kādos gadījumos varu izvēlēties starp tiesu pēc atbildētāja dzīvesvietas (atbilstoši pamatnoteikumiem) un citu tiesu?

Ja 2.2.1. punktā minētajos gadījumos jau ir iespējama alternatīva teritoriālā jurisdikcija vai 2.2.2. punktā minētajos gadījumos.

2.2.2.2 Kādos gadījumos man prasība ir jāceļ citā tiesā nevis pēc atbildētāja dzīves vietas (atbilstoši pamatnoteikumiem)?

Ja kādai tiesai ir ekskluzīva jurisdikcija attiecībā uz īpašumu (skatīt pēdējo punktu atbildē uz 2.2.1. jautājumu).

2.2.2.3 Vai tiesas procesa dalībnieki var vienoties par kompetento tiesu, kas citādi nebūtu kompetenta šajā procesā?

Nē.

3 Ja kompetenta ir kāda speciāla tiesa, kā var noteikt, tieši pie kuras tiesas būtu jāvērtē?

Parasti procesu ierosina pilnvarots advokāts, kas zina, kurā tiesā jāvērtē. Ja juridiskā pārstāvja nav, vajadzīgo informāciju var lūgt Augstākās tiesas Reģistrācijas departamentā.

Kipras Augstākā tiesa

Charalambou Mouskou,

1404 Nicosia, Cyprus

Tālr.: +357 22865741

Fakss: +357 22304500

e-pasts: chief.reg@sc.judicial.gov.cy

Lapa atjaunināta: 07/12/2023

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kuras valsts tiesai ir piekritība? - Latvija

1 Vai man prasība ir jāceļ vispārējā tiesā vai specializētajā tiesā (piemēram, darba strīdu tiesā)?

Civilprocesa likums garantē katras fiziskas un juridiskas personas tiesības uz savu aizskarto vai apstrīdēto civilo tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizsardzību tiesā. Pēc vispārēja noteikuma visi civiltiesiskie strīdi ir pakļauti tiesai un izskatāmi prasības tiesvedības kārtībā. Vienīgi izņēmuma kārtā un tikai likums var noteikt civiltiesiskajiem strīdiem citādu, ārpus tiesas izskatīšanas kārtību. Tiesa izskata arī fizisko un juridisko personu pieteikumus, kuriem nav civiltiesiska strīda rakstura, ja tas noteikts likumā. Taču jebkurā gadījumā jautājumu par strīda pakļautību izšķir tiesa vai tiesnesis. Ja tiesa vai tiesnesis atzīst, ka strīds nav pakļauts tiesai, lēmumā tiek norādīta iestāde, kuras kompetencē ietilpst šī strīda izšķiršana.

Vienlaikus pastāv atsevišķi piekritības izņēmumi, nosakot kuras instances tiesā lieta izskatāma kā pirmās instances tiesā.

Latvijā no 2021.gada 31.marta darbojas specializētā Ekonomisko lietu tiesa atsevišķu civillietu un krimināllietu kategoriju izskatīšanai.

2 Ja lieta ir piekritīga vispārējai tiesai (t.i. par lietu izskatīšanu atbild šādas tiesas), kā lai noskaidroju, konkrēti kurā tiesā man ir jāiesniedz prasības pieteikums?

Rajona (pilsētas) tiesa izskata civillietas kā pirmās instances tiesa. Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa izskata lietas, kuru materiālos ir iekļauts valsts noslēpuma objekts, un lietas par patenttiesību, pusvadītāju izstrādājumu topogrāfiju, dizainparaugu, preču zīmju un ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aizsardzību. Rajona (pilsētas) tiesas zemesgrāmatu nodaļa izskata pieteikumus par saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanu un saistību piespiedu izpildīšanu brīdinājuma kārtībā, kā arī pieteikumus par izsoles aktu apstiprināšanu, izņemot to apstiprināšanu maksātnespējas procesa lietās.

2.1 Vai pastāv atšķirība starp zemākām un augstākām vispārējām tiesām (piemēram, rajona tiesas kā zemākās tiesas un apgabala tiesas kā augstākās tiesas), un, ja, jā, tad kura ir kompetenta manā gadījumā?

Lieta nav izskatāma pēc būtības augstākā tiesu instancē, iekams tā nav izskatīta zemākā tiesu instancē. Pirmā instance civillietām atbilstoši to piekritībai ir rajona (pilsētas) tiesa un apgabaltiesa. Piekritība civilprocesā nozīmē tiesai pakļauto civillietu sadalījumu starp pirmās instances tiesām to izskatīšanai pēc būtības, ievērojot sugas jeb priekšmetisko piekritību, kā arī teritoriālo piekritību.

2.2 Teritoriālā piekritība (vai par manu lietu ir atbildīga A pilsētas vai B pilsētas tiesa?)

Civillietu kompetences sadalījumu starp dažāda līmeņa pirmās instances tiesu iestādēm sauc par sugas jeb priekšmetisko piekritību, jo šīm tiesām piekritīgās civillietas nošķir atkarībā no lietas sugas (šķiras) vai šo lietu prasības priekšmeta (rakstura). Taču arī šajos gadījumos jāskatās pēc teritoriālās piekritības starp viena līmeņa tiesu iestādēm.

2.2.1 Teritoriālās piekritības pamatnoteikums.

Vispārīgā teritoriālās piekritības kārtība nosaka, ka prasību pret fizisko personu ceļ tiesā pēc tās deklarētās dzīvesvietas (Civilprocesa likuma 26.pants). Prasību pret juridisko personu ceļ tiesā pēc tās juridiskās adreses. Tas nozīmē, ka prasība ceļama pirmās instances tiesā, ievērojot sugas jeb priekšmetisko piekritību, kā arī ievērojot teritoriālās piekritības noteikumus.

2.2.2 Šī pamatnoteikuma izņēmumi.

Civilprocesa likums paredz arī izņēmuma gadījumus no civillietu teritoriālās piekritības, dodot prasītājam izvēles iespējas - celt prasību pēc vispārējās teritoriālās piekritības noteikumiem, t.i. griezties tiesā pēc atbildētāja deklarētās dzīvesvietas vai juridiskās adreses, vai arī iesniegt prasību citā tā pašā līmeņa pirmās instances tiesā, kura kā alternatīva tiesa norādīta likumā.

2.2.2.1 Kādos gadījumos varu izvēlēties starp tiesu pēc atbildētāja dzīvesvietas (atbilstoši pamatnoteikumiem) un citu tiesu?

Prasība pret atbildētāju, ja atbildētājam nav deklarētās dzīves vietas, ceļama pēc viņa dzīvesvietas, Savukārt, ja atbildētāja dzīvesvieta nav zināma, vai atbildētājam nav pastāvīgas dzīvesvietas Latvijā, prasība ceļama pēc viņa nekustamā īpašuma atrašanās vietas vai pēc viņa pēdējās zināmās dzīvesvietas.

Atsevišķos, likumā noteiktos gadījumos, prasītājam ir noteiktas izvēles tiesības prasību iesniegt tiesā pēc atbildētāja deklarētās dzīvesvietas vai juridiskās adreses, vai citā tiesā.

2.2.2.2 Kādos gadījumos man prasība ir jāceļ citā tiesā nevis pēc atbildētāja dzīves vietas (atbilstoši pamatnoteikumiem)?

Piekritība pēc prasītāja izvēles noteikta Civilprocesa likuma 28.pantā, dodot izsmelošu uzskaitījumu lietu kategorijām un alternatīvai tiesai, kurā ceļama prasība:

prasību, kas radusies sakarā ar juridiskās personas filiāles vai pārstāvniecības darbību, var celt tiesā arī pēc filiāles vai pārstāvniecības juridiskās adreses;

prasību par uzturēdzenību piedziņu bērnam vai vecākam vai paternitātes noteikšanu prasītājs var celt arī pēc savas deklarētās dzīvesvietas;

prasību, kas izriet no personiskiem aizskārumiem (Civillikuma 1635., 2347.—2353.pants), prasītājs var celt arī pēc savas deklarētās dzīvesvietas vai pēc aizskāruma nodarīšanas vietas;

prasību par fiziskās vai juridiskās personas mantai nodarītajiem zaudējumiem var celt arī pēc to nodarīšanas vietas;

prasību par mantas atdošanu vai tās vērtības atlīdzināšanu prasītājs var celt arī pēc savas deklarētās dzīvesvietas;

jūras prasību var celt arī pēc atbildētāja kuģa aresta vietas;

prasību pret vairākiem atbildētājiem, kuri dzīvo vai atrodas dažādās vietās, var celt pēc viena atbildētāja deklarētās dzīvesvietas vai juridiskās adreses;

prasību par laulības šķiršanu vai laulības neesamību var celt tiesā pēc prasītāja izvēles vai deklarētās dzīvesvietas, bet ja tādas nav, - pēc prasītāja dzīvesvietas, ja:

pie prasītāja ir nepilngadīgi bērni;

laulība šķirama ar personu, kas izcieš sodu brīvības atņemšanas vietā;

laulība šķirama ar personu, kurai nav deklarētās dzīvesvietas un kuras dzīvesvieta nav zināma vai kura dzīvo ārzemēs;

prasību, kas izriet no darba tiesiskajām attiecībām, prasītājs var celt arī pēc savas deklarētās dzīvesvietas vai darbavietas.

Savukārt, ja prasītājam iepriekš minētajos gadījumos nav deklarētās dzīvesvietas, viņš prasību var celt pēc savas dzīvesvietas.

Civillietu izņēmuma piekritība nosaka izņēmumu ne tikai no vispārējās teritoriālās civillietu piekritības, bet arī no visiem pārējiem teritoriālās piekritības veidiem. Piekritības gadījumu uzskaitījums prasības tiesvedības lietās:

prasība par īpašuma tiesībām un par jebkuru citu lietu tiesību uz nekustamo īpašumu vai tā piederumiem, kā arī prasība par minēto tiesību ierakstīšanu zemesgrāmatā vai par šo tiesību dzēšanu un par mantas izslēgšanu no aprakstes akta ceļama pēc mantas atrašanās vietas;

kreditora prasības pret mantojuma masu, kad nav zināmi mantojuma tiesības apstiprinātie vai mantojumu pieņēmušie mantinieki, piekrt tiesai pēc mantojuma atstājēja deklarētās dzīvesvietas vai dzīvesvietas, bet, ja viņa deklarētā dzīvesvieta vai dzīvesvieta nav bijusi Latvijā vai ja tā nav zināma, — tiesai pēc mantojamās mantas vai tās daļu atrašanās vietas.

Izņēmuma piekritība var būt noteikta arī citos likumos.

Turpmāk minētie noteikumi attiecināmi arī uz sevišķās tiesāšanās kārtības lietām:

pieteikums par adopcijas apstiprināšanu iesniedzams tiesai pēc adoptētāja deklarētās dzīvesvietas, bet, ja tādas nav, — pēc adoptētāja dzīvesvietas, bet pieteikums par adopcijas atcelšanu — tiesai pēc viena pieteicēja deklarētās dzīvesvietas, bet, ja tādas nav, — pēc pieteicēja dzīvesvietas.

Ārvalstnieka vai ārvalstīs dzīvojošas personas pieteikums par adopcijas apstiprināšanu iesniedzams tiesai pēc adoptējamā deklarētās dzīvesvietas, bet, ja adoptējamais atrodas ārpusģimenes aprūpē, — pēc tās vietas adreses, kur tiek nodrošināta ārpusģimenes aprūpe. (Civilprocesa likuma 259.panta otrā daļa);

Pieteikumu par personas rīcības ierobežošanu garīga rakstura vai citu veselības traucējumu dēļ iesniedz tiesā pēc šīs personas deklarētās dzīvesvietas, bet, ja tādas nav, — pēc šīs personas dzīvesvietas; ja persona ievietota ārstniecības iestādē, — pēc ārstniecības iestādes adreses. (Civilprocesa likuma 264.pants);

pieteikums par rīcības ierobežošanu un aizgādības nodibināšanu personai izlaidīgas vai izšķērdīgas dzīves dēļ, kā arī alkohola vai citu apreibinošo vielu pārmērīgas lietošanas dēļ iesniedzams tiesā pēc šīs personas deklarētās dzīvesvietas, bet, ja tādas nav, — pēc tās dzīvesvietas (Civilprocesa likuma 271.pants);

lietas par promesošanās vai pazudušās personas mantas aizgādību izskata tiesa pēc promesošanās vai pazudušās personas pēdējās dzīvesvietas (Civilprocesa likuma 278.pants);

pieteikums par pazudušās personas izsludināšanu par mirušu iesniedzams tiesai pēc šīs personas pēdējās zināmās dzīvesvietas (Civilprocesa likuma 282.pants);

pieteikumu par juridiskā fakta konstatēšanu iesniedz tiesai pēc pieteicēja deklarētās dzīvesvietas, bet, ja tādas nav, - pēc dzīvesvietas (Civilprocesa likuma 290.pants);

pieteikums par tādu tiesību dzēšanu, kas saistītas ar nekustamo īpašumu, iesniedzams tiesā pēc šā īpašuma atrašanās vietas, bet par citām tiesībām — pēc pieteicēja — fiziskās personas deklarētās dzīvesvietas, bet, ja tādas nav, — pēc dzīvesvietas vai juridiskās personas juridiskās adreses, ja likumā nav noteikts citādi (Civilprocesa likuma 294.panta otrā daļa);

pieteikums par nozaudētā, nozagtā vai iznīcinātā dokumenta anulēšanu un tiesību atjaunošanu iesniedzams tiesai pēc dokumentā norādītās maksāšanas vietas, bet, ja maksāšanas vieta nav zināma, — tiesai pēc parādnieka — fiziskās personas deklarētās dzīvesvietas, bet, ja tādas nav, — pēc dzīvesvietas vai juridiskās personas juridiskās adreses; ja arī tā nav zināma, — pēc dokumenta izdošanas vietas (Civilprocesa likuma 299.pants);

pieteikums par nekustamā īpašuma izpirkšanu iesniedzams tiesai pēc izpērkamā nekustamā īpašuma atrašanās vietas (Civilprocesa likuma 336.pants); tiesiskās aizsardzības procesa lietu tiesa izskata pēc parādnieka juridiskās adreses, kas parādniekam bija reģistrēta trīs mēnešus pirms pieteikuma iesniegšanas tiesā. (Civilprocesa likuma 341.1pants);

juridiskās personas maksātspējas procesa lietu atbilstoši parādnieka, kreditora vai Maksātspējas likuma 42. panta trešajā daļā noteiktā kreditoru vairākuma pieteikumam tiesa izskata pēc parādnieka juridiskās adreses, kas parādniekam bija reģistrēta trīs mēnešus pirms pieteikuma iesniegšanas tiesā. Savukārt, lietu par Padomes regulas Nr. 1346/2000 3.panta 1.punktā noteiktās maksātspējas procedūras uzsākšanu izskata tiesa pēc parādnieka galveno interešu centra atrašanās vietas, bet šīs regulas 3.panta 2.punktā noteiktās maksātspējas procedūras uzsākšanas gadījumā — pēc parādnieka uzņēmuma (Padomes regulas Nr. 1346/2000 2.panta "h" punkta izpratnē) atrašanās vietas (Civilprocesa likuma 363.1.pants);

fiziskās personas maksātspējas procesa lietu atbilstoši parādnieka pieteikumam tiesa izskata pēc parādnieka deklarētās dzīvesvietas, kas parādniekam bija reģistrēta trīs mēnešus pirms pieteikuma iesniegšanas tiesā, bet, ja tādas nav, — pēc dzīvesvietas. Lietu par Padomes regulas Nr. 1346/2000 3.panta 1. punktā noteiktās maksātspējas procedūras uzsākšanu izskata tiesa pēc parādnieka galveno interešu centra atrašanās vietas, bet šīs regulas 3.panta 2. punktā noteiktās maksātspējas procedūras uzsākšanas gadījumā — pēc parādnieka uzņēmuma (Padomes regulas Nr. 1346/2000 2.panta "h" punkta izpratnē) atrašanās vietas (Civilprocesa likuma 363.22 pants);

kredītiestādes maksātspējas vai likvidācijas lietu izskata tiesa pēc kredītiestādes juridiskās adreses (Civilprocesa likuma 364.pants);

pieteikumu par streika vai streika pieteikuma atzīšanu par nelikumīgu saskaņā ar Streiku likumā minēto pamatu un noteikto kārtību var iesniegt darba devējs.

Pieteikums par streika vai streika pieteikuma atzīšanu par nelikumīgu iesniedzams tiesai pēc streika norises vietas (Civilprocesa likuma 390.pants);

pieteikumu par lokauta vai lokauta pieteikuma atzīšanu par nelikumīgu saskaņā ar Darba strīdu likumā minēto pamatu un noteikto kārtību var iesniegt darbinieku pārstāvji. Pieteikums par lokauta vai lokauta pieteikuma atzīšanu par nelikumīgu iesniedzams tiesai pēc lokauta norises vietas (Civilprocesa likuma 394.1pants).

Bezstrīdus kārtībā izskatāmajām saistību izpildes lietām:

par nekustamā īpašuma labprātīgu pārdošanu izsolē tiesas ceļā, pieteikums iesniedzams rajona (pilsētas) tiesai pēc nekustamā īpašuma atrašanās vietas (Civilprocesa likuma 395.pants);

pieteikumi par bezstrīdus piespiedu izpildīšanu naudas maksājumu saistībās, kustamās mantas atdošanas saistībās vai saistībās pēc līgumiem, kas nodrošinātas ar komercķīli, iesniedzami rajona (pilsētas) tiesas zemesgrāmatu nodaļai pēc parādnieka deklarētās dzīvesvietas, bet, ja tādas nav, — pēc dzīvesvietas. (Civilprocesa likuma 403.pants pirmā daļa);

pieteikumi par bezstrīdus piespiedu izpildīšanu pēc nekustamā īpašuma ieķīlājuma aktiem un pēc saistībām atstāt vai atdot nomāto vai īrēto nekustamo īpašumu iesniedzami rajona (pilsētas) tiesas zemesgrāmatu nodaļai pēc nekustamā īpašuma atrašanās vietas. Ja saistība nodrošināta ar vairākiem nekustamiem īpašumiem un pieteikumi piekrīt dažādu rajona (pilsētas) tiesu zemesgrāmatu nodaļu izskatīšanai, pieteikumu izskata rajona (pilsētas) tiesa zemesgrāmatu nodaļa pēc pieteicēja izvēles — pēc viena nekustamā īpašuma atrašanās vietas. (Civilprocesa likuma 403.pants otrā daļa);

pieteikumi par bezstrīdus piespiedu izpildīšanu pēc kuģa hipotēkas obligācijas iesniedzami rajona (pilsētas) tiesas zemesgrāmatu nodaļai pēc hipotēkas reģistrācijas vietas. (Civilprocesa likuma 403.pants trešā daļa).

Saistību piespiedu izpildīšanas brīdinājuma kārtībā lietām:

Pieteikums par saistības piespiedu izpildīšanu brīdinājuma kārtībā iesniedzams rajona (pilsētas) tiesas zemesgrāmatu nodaļai pēc parādnieka deklarētās dzīvesvietas, bet, ja tādas nav, — pēc dzīvesvietas vai juridiskās adreses. (Civilprocesa likuma 406.2pants).

2.2.2.3 Vai tiesas procesa dalībnieki var vienoties par kompetento tiesu, kas citādi nebūtu kompetenta šajā procesā?

Jā, šāda iespēja pastāv, jo Latvijas nacionālie tiesību akti paredz līgumisko piekritību, piešķirot pusēm tiesības vienojoties noteikt savu lietu teritoriālo piekritību. Slēdzot līgumu, tā slēdzēji var noteikt to pirmās instances tiesu, kurā izšķirami strīdi, kas viņiem varētu celties par šo līgumu vai tā izpildīšanu.

Taču puses nevar grozīt lietu priekšmetisko (sugas) piekritību (Civilprocesa likuma 25.pants), proti, civillietu sadalījumu starp pirmās instances dažādu posmu tiesām, kā arī nevar grozīt izņēmuma piekritību (Civilprocesa likuma 29.pants). Līgumiskajam piekritības veidam ir noteikti divi ierobežojumi:

šo piekritības veidu var izmantot tikai līgumstrīdos;

vienoššanās par teritoriālās piekritības maiņu pusēm jāpanāk jau līguma slēgšanas laikā un jānorāda tā konkrētā pirmās instances tiesā, kas izskatīs pušu strīdu.

3 Ja kompetenta ir kāda speciāla tiesa, kā var noteikt, tieši pie kuras tiesas būtu jāvērsas?

Saskaņā ar Latvijas normatīvajiem aktiem Latvijā pastāv vispārējās jurisdikcijas tiesas, kas skata gan civillietas, gan krimināllietas. Specializētas tiesas, piemēram, ģimenes tiesas vai specializētie tiesneši noteiktos tiesību jautājumos, kā tas ir citās valstīs, Latvijā nepastāv.

Kā jau iepriekš norādīts, civillietu pēc būtības izskata pirmās instances tiesa, un tā nav izskatāma pēc būtības augstākā tiesu instancē, iekams tā nav izskatīta zemākā tiesu instancē. Pirmā instance civillietām atbilstoši to piekritībai ir rajona (pilsētas) tiesa. Pēc vispārējiem noteikumiem visi civiltiesiskie strīdi ir pakļauti tiesai un izskatāmi prasības tiesvedības kārtībā.

Lapa atjaunināta: 27/04/2023

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kuras valsts tiesai ir piekritība? - Lietuva

1 Vai man prasība ir jāceļ vispārējā tiesā vai specializētajā tiesā (piemēram, darba strīdu tiesā)?

Ar Likuma par tiesām (*Lietuvos Respublikos teismų įstatymas*) 12. pantu ir noteikta vienota tiesu sistēma, kas ietver vispārējās jurisdikcijas tiesas un specializētās jurisdikcijas tiesas.

Vispārējās jurisdikcijas tiesas (pirmās instances tiesas — gan rajona, gan apgabaltiesas) izskata visas civilietas, kas saistītas ar strīdiem par civiltiesībām, ģimenes, darba tiesībām, intelektuālo īpašumu, bankrotu, pārstrukturēšanu vai citām privātām attiecībām vai izriet no šādām attiecībām; šādas tiesas arī izskata lietas ārkārtas tiesvedībā un lemj par prasībām, kas attiecas uz ārvalstu tiesu un šķīrējtiesu spriedumu atzīšanu un izpildi Lietuvas Republikā (Civilprocesa kodeksa (*Civilinio proceso kodeksas*) 22. pants).

Specializētās tiesas, t. i., administratīvās tiesas (reģionālās un administratīvās tiesas) izskata administratīvās lietas, kas izriet no administratīva rakstura tiesiskām attiecībām.

2 Ja lieta ir piekritīga vispārējai tiesai (t.i. par lietu izskatīšanu atbild šādas tiesas), kā lai noskaidroju, konkrēti kurā tiesā man ir jāiesniedz prasības pieteikums?

Prasītājs var celt prasību tiesā pēc savas izvēles, ievērojot šādus nosacījumus:

prasību pret atbildētāju, kura dzīvesvieta nav zināma, var celt atbilstoši atbildētāja īpašuma atrašanās vietai vai pēdējai zināmajai atbildētāja dzīvesvietai;

prasību pret atbildētāju, kura dzīvesvieta nav Lietuvas Republikā, var celt atbilstoši atbildētāja īpašuma atrašanās vietai vai pēdējai zināmajai atbildētāja dzīvesvietai Lietuvas Republikā;

prasību par uzturēšanās piešķiršanu un paternitātes noteikšanu var celt atbilstoši prasītāja dzīvesvietai;

prasību par personas veselībai nodarīta kaitējuma atlīdzināšanu, tostarp prasību par atlīdzību nāves gadījumā, var celt atbilstoši prasītāja dzīvesvietai vai vietai, kur nodarīts kaitējums;

prasību par personas īpašuma bojājumiem var celt atbilstoši prasītāja dzīvesvietai (juridiskajai adresei) vai vietai, kur izdarīts bojājums;

prasību par zaudējumiem, kas izriet no nelikumīga notiesājoša sprieduma, aizgādības pasākumu nelikumīgas piemērošanas, nelikumīgas brīvības atņemšanas, procesuālu ierobežošanas līdzekļu nelikumīgas piemērošanas vai nelikumīga administratīva soda (apcietināšanas), tostarp par zaudējumiem, kas izriet no tiesneša vai tiesas nelikumīgām darbībām civilietas izskatīšanas laikā, var celt atbilstoši prasītāja dzīvesvietai;

prasību par vienošanos/līgumu, kurā noteikta tā izpildes vieta, var celt arī atbilstoši vienošanās dokumentā/līgumā noteiktajai izpildes vietai;

prasību par darbošanos aizbildņa, turētājbankas vai īpašuma pārvaldītāja statusā var celt arī atbilstoši aizbildņa, turētājbankas vai īpašuma pārvaldītāja dzīvesvietai (juridiskajai adresei);

prasību par patērētāja līgumiem var celt arī atbilstoši patērētāja dzīvesvietai;

prasību par juridiskas personas filiāles darbībām var celt arī atbilstoši filiāles juridiskajai adresei;

prasību par zaudējumiem, kas izriet no kuģu sadursmes, un par kompensācijas piedziņu saistībā ar palīdzības un glābšanas pasākumiem jūrā, tostarp visos citos gadījumos, kad no tiesiskajām attiecībām izriet strīds saistībā ar kuģniecību, var celt arī atbilstoši atbildētāja kuģa atrašanās vietai vai reģistrācijas ostai.

2.1 Vai pastāv atšķirība starp zemākām un augstākām vispārējām tiesām (piemēram, rajona tiesas kā zemākās tiesas un apgabala tiesas kā augstākās tiesas), un, ja, jā, tad kura ir kompetenta manā gadījumā?

Civilietas izskata rajona tiesas un apgabaltiesas kā pirmās instances tiesas (Civilprocesa kodeksa 25. pants).

Saskaņā ar kodeksā ietvertu vispārējo noteikumu visas civilietas izskata rajona tiesas. Attiecībā uz vispārējo noteikumu pastāv arī izņēmums, kas nosaka, ka konkrētas lietas ir apgabaltiesu jurisdikcijā vai Viļņas apgabaltiesas ekskluzīvā jurisdikcijā.

Tas ir atkarīgs no apstrīdētās prasības summas, proti, civilietas, kurās prasības summa pārsniedz LTL 150 000, izņemot lietas, kas saistītas ar ģimenes un darba attiecībām, un lietas, kas saistītas ar kompensāciju par morālu kaitējumu, izskata apgabaltiesas.

Jurisdikcija ir atkarīga arī no citiem faktoriem papildus apstrīdētajai prasībai.

Apgabaltiesas kā pirmās instances tiesas izskata arī šādas civilietas:

lietas, kas attiecas uz tiesiskām attiecībām, kuras nav saistītas ar īpašuma autortiesībām;

lietas, kas attiecas uz tiesiskām attiecībām civilā publiskā iepirkumā;

lietas, kas attiecas uz bankrotu vai pārstrukturēšanu, izņemot lietas saistībā ar fizisku personu bankrotu;

lietas, kurās viena no pusēm ir cita valsts;

lietas, kuru pamatā ir prasības par akciju (kapitāla daļu, līdzdalības procentu) piespiedu pārdošanu;

lietas, kuru pamatā ir prasības par juridiskas personas darbību izmeklēšanu;

lietas, kas attiecas uz kompensāciju par materiāliem zaudējumiem un morālu kaitējumu, kurš izriet no iegūtu pacientu tiesību pārkāpuma;

9) citas civilietas, kas saskaņā ar īpašiem tiesību aktiem jāizskata apgabaltiesām kā pirmās instances tiesām.

Viļņas apgabaltiesai ir ekskluzīva jurisdikcija kā pirmās instances tiesai šādās civilietās:

lietas, kas attiecas uz strīdiem, kā minēts Likumā par patentiem (*Lietuvos Respublikos patentų įstatymas*);

lietas, kas attiecas uz strīdiem, kā minēts Likumā par preču zīmēm (*Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatymas*);

lietas, kas attiecas uz Lietuvas Republikā dzīvojoša Lietuvas pilsoņa adopciju, kurai piesakās citu valstu piederīgie;

citas civilietas, kas saskaņā ar īpašiem tiesību aktiem ir Viļņas apgabaltiesas kā pirmās instances tiesas ekskluzīvā jurisdikcijā.

2.2 Teritoriālā piekritība (vai par manu lietu ir atbildīga A pilsētas vai B pilsētas tiesa?)

2.2.1 Teritoriālās piekritības pamatnoteikums.

Prasību tiesā ceļ atbilstoši atbildētāja dzīvesvietai. Prasību pret juridisku personu ceļ atbilstoši juridiskās personas juridiskajai adresei, kas norādīta Juridisko personu reģistrā. Ja atbildētājs ir valsts vai pašvaldība, prasību ceļ atbilstoši valsti vai pašvaldību pārstāvošās iestādes mītnes vietai.

2.2.2 Šī pamatnoteikuma izņēmumi.

Prasītājs ir tiesīgs izvēlēties starp vairākām tiesām, kurām ir jurisdikcija attiecībā uz konkrēto lietu.

Puses var arī vienoties par to, kurā tiesā ir jāceļ prasība. Civilprocesa kodeksa 32. pantā ir noteikts, ka puses pēc abpusējas vienošanās var mainīt to lietas teritoriālo jurisdikciju, tomēr tiesas kompetenci, kas noteikta, pamatojoties uz tiesas ekskluzīvo jurisdikciju lietas izskatīšanai vai uz lietas priekšmetu, nevar mainīt pēc pušu vienošanās.

2.2.2.1 Kādos gadījumos varu izvēlēties starp tiesu pēc atbildētāja dzīvesvietas (atbilstoši pamatnoteikumiem) un citu tiesu?

Kā noteikts Civilprocesa kodeksa 30. pantā, prasītājs var izvēlēties, kura tiesa ir kompetenta, šādos gadījumos:

prasību pret atbildētāju, kura dzīvesvieta nav zināma, var celt atbilstoši viņa īpašuma atrašanās vietai vai pēdējai zināmajai viņa dzīvesvietai;

prasību pret atbildētāju, kura dzīvesvieta nav Lietuvas Republikā, var celt atbilstoši viņa īpašuma atrašanās vietai vai pēdējai zināmajai viņa dzīvesvietai Lietuvas Republikā;

prasību par juridiskas personas filiāles darbībām var celt arī atbilstoši filiāles juridiskajai adresei;

prasību par uzturēšanās piešķiršanu vai paternitātes noteikšanu var celt arī atbilstoši prasītāja dzīvesvietai;

prasību par personas veselībai nodarīta kaitējuma atlīdzināšanu, tostarp prasību par atlīdzību nāves gadījumā, var celt atbilstoši prasītāja dzīvesvietai vai vietai, kur nodarīts kaitējums;

prasību attiecībā uz kompensāciju par personas īpašuma bojājumiem var celt atbilstoši prasītāja dzīvesvietai (juridiskajai adresei) vai vietai, kur izdarīts bojājums;

prasību par zaudējumiem, kas izriet no nelikumīga notiesājoša sprieduma, aizgādības pasākumu nelikumīgas piemērošanas, nelikumīgas brīvības atņemšanas, procesuālu ierobežošanas līdzekļu nelikumīgas piemērošanas vai nelikumīga administratīva soda (apcietināšanas), tostarp par zaudējumiem, kas izriet no tiesneša vai tiesas nelikumīgām darbībām civillietas izskatīšanas laikā, var celt atbilstoši prasītāja dzīvesvietai; prasību attiecībā uz kompensāciju par zaudējumiem, kas izriet no kuģu sadursmes, un par kompensācijas piedziņu saistībā ar palīdzības un glābšanas pasākumiem jūrā, tostarp visos citos gadījumos, kad no tiesiskajām attiecībām izriet strīds saistībā ar kuģniecību, var celt atbilstoši atbildētāja kuģa atrašanās vietai vai reģistrācijas ostai;

prasību par vienošanos/līgumu, kurā noteikta tā izpildes vieta, var celt arī atbilstoši vienošanās/līguma izpildes vietai;

prasību par darbošanos aizbildnā, turētājbankas vai īpašuma pārvaldītāja statusā var celt arī atbilstoši aizbildnā, turētājbankas vai īpašuma pārvaldītāja dzīvesvietai (juridiskajai adresei);

prasību par patērētāja līgumiem var celt arī atbilstoši patērētāja dzīvesvietai;

turklāt prasību pret vairākiem atbildētājiem, kuri dzīvo vai atrodas dažādās vietās, var celt atbilstoši viena atbildētāja dzīvesvietai vai juridiskajai adresei pēc prasītāja izvēles (Civilprocesa kodeksa 33. panta 1. punkts).

Prasību par vienošanos/līgumu, kurā norādīta tā izpildes vieta, pēc prasītāja izvēles var celt atbilstoši atbildētāja dzīvesvietai vai juridiskajai adresei vai atbilstoši vienošanās/līguma izpildes vietai. Prasību par patērētāju līgumiem var celt atbilstoši atbildētāja vai patērētāja dzīvesvietai vai juridiskajai adresei.

Prasību par uzturlīdzekļu piešķiršanu pēc prasītāja izvēles var celt atbilstoši atbildētāja vai prasītāja dzīvesvietai vai juridiskajai adresei.

Civilprasību par zaudējumu atlīdzināšanu krimināllietā var ierosināt iztiesāšanai saskaņā ar Civilprocesa kodeksa noteikumiem par jurisdikciju, ja attiecīgā prasība nav celta vai iztiesāta krimināllietas ietvaros.

2.2.2.2 Kādos gadījumos man prasība ir jāceļ citā tiesā nevis pēc atbildētāja dzīves vietas (atbilstoši pamatnoteikumiem)?

Civilprocesa kodeksa 31. panta 1. un 2. punktā ir noteikti šādi izņēmumi attiecībā uz vispārējo noteikumu par teritoriālo jurisdikciju, kuri ir saistoši prasītājam, kas uzsāk tiesvedību:

prasības par lietu tiesībām uz nekustamo īpašumu, nekustamā īpašuma izmantošanu, izņemot prasības par laulāto mantisko attiecību izbeigšanu laulības šķiršanas lietās, un prasības par nekustamā īpašuma konfiskācijas atcelšanu ir īpašuma vai lielākās tā daļas atrašanās vietas tiesas kompetencē; kreditoru prasības par mantojumu, kas celtas, pirms mantinieki ir pieņēmuši mantojumu, ir mantojuma vai lielākās tā daļas atrašanās vietas tiesas kompetencē.

Jānorāda arī, ka saskaņā ar Lietuvas Republikas Civilprocesa kodeksa 33. panta 2.–4. punktu:

pretprasība — neatkarīgi no tās jurisdikcijas — jāceļ tiesā, kurā celta sākotnējā prasība. Ja prasības summa ir palielināta, tiek mainīts tās priekšmets, vai ja, ceļot pretprasību, tiek mainīta tiesa, kas kompetenta izskatīt lietu pēc būtības, tad tiesai, kurā celta sākotnējā prasība, ir jāizlemj par visiem ar prasību (pretprasību) saistītajiem jautājumiem un jāizskata visa lieta kopumā pēc būtības.

Ja kāda no prasītāja prasībām ir jāceļ saskaņā ar ekskluzīvās jurisdikcijas noteikumiem, tad visa prasība kopumā ir jāceļ saskaņā ar minētajiem noteikumiem.

Ja kāda no prasītāja prasībām ir apgabaltiesas jurisdikcijā, tad visa prasība kopumā ir jāizskata apgabaltiesai.

2.2.2.3 Vai tiesas procesa dalībnieki var vienoties par kompetento tiesu, kas citādi nebūtu kompetenta šajā procesā?

Puses var mainīt lietas teritoriālo jurisdikciju, noslēdzot rakstisku savstarpēju vienošanos. Tomēr puses nevar pēc vienošanās mainīt tiesas kompetenci, kas noteikta, pamatojoties uz tiesas ekskluzīvo jurisdikciju lietas izskatīšanai vai uz lietas priekšmetu (Civilprocesa kodeksa 32. pants).

Izņēmuma kārtā jurisdikcija lietas izskatīšanai var būt pamatota ar atbildētāja piedalīšanos.

Tiesa var nodot lietu citai tiesai, ja atbildētājs, kura dzīvesvieta nav bijusi zināma, lūdz nodot lietu viņa dzīvesvietas tiesai (Civilprocesa kodeksa 34. panta 2. punkta 2. apakšpunkts).

3 Ja kompetenta ir kāda speciāla tiesa, kā var noteikt, tieši pie kuras tiesas būtu jāvērsas?

Specializētās administratīvās tiesas, kas darbojas Lietuvas Republikā, neizskata civillietas, komercietas vai ar ģimeni saistītas lietas. Tās izskata lietas, kas izriet no administratīva rakstura tiesiskām attiecībām.

Lapa atjaunināta: 21/10/2019

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kuras valsts tiesai ir piekrišana? - Luksemburga

1 Vai man prasība ir jāceļ vispārējā tiesā vai specializētajā tiesā (piemēram, darba strīdu tiesā)?

Luksemburgas Lielhercogistē civillietas un komercietas parasti izskata apgabaltiesa (*tribunal d'arrondissement*). Luksemburgas Lielhercogistē ir divi tiesu apgabali — Luksemburgas un Dīkirhes, un katrā no tiem ir apgabaltiesa.

Apgabaltiesas jurisdikcijā ir visas civillietas un komercietas, kurās jurisdikcija normatīvajos aktos nav piešķirta citai tiesai.

Atšķirībā no dažām citām valstīm Luksemburgas Lielhercogistē nav specializētu tiesu komercietu izskatīšanai. Komercietas skata specializētas apgabaltiesu nodaļas, taču tās ievēro vienkāršotu procedūru.

Specializētās tiesas galvenokārt izskata:

maza apmēra prasības: ja prasības summa ir mazāka par 15 000 euro, lietu izskata mirtiesā (*justice de paix*). Luksemburgas Lielhercogistē ir trīs šādas tiesas — viena Luksemburgā, viena Ešā pie Alzetes un viena Dīkirhē. Katrai no tām ir jurisdikcija noteiktā teritorijā;

darba strīdus: darba tiesai (*tribunal du travail*) ir jurisdikcija lietās, kas attiecas uz darba līgumiem. Luksemburgas Lielhercogistē ir trīs darba tiesas — viena Luksemburgā, viena Ešā pie Alzetes un viena Dīkirhē. Katrai no tām ir jurisdikcija noteiktā teritorijā. Praksē darba tiesas sēdes notiek mirtiesas telpās;

strīdus par nomas līgumiem: strīdi, kas attiecas uz nomas līgumiem, ir mirtiesas (*juge de paix*) kompetencē neatkarīgi no strīda apmēra. Ja strīds attiecas uz īres apmēru, pirms prasības celšanas attiecīgajā tiesā ir jāvērsas konkrētās pašvaldības īres komisijā (*commission des loyers*);

kaimiņu strīdus: vairums strīdu starp kaimiņiem attiecas uz piekļuves tiesībām vai robežām un ir mirtiesas kompetencē. Taču, ja lieta ir nopietnāka un tiek iesniegts zaudējumu atlīdzības pieteikums, noteicošais faktors ir prasības summa — ja tā pārsniedz 15 000 euro, lieta ir izskatāma apgabaltiesā;

sociālā nodrošinājuma lietas: sociālā nodrošinājuma lietās jurisdikcija ir Sociālā nodrošinājuma arbitražas padomei (*Conseil arbitral de la sécurité sociale*).

Padome atrodas Luksemburgas pilsētā, un tās jurisdikcija aptver visu valsti;

strīdus par parādiem: šādās lietās jurisdikcija ir mirtiesai.

2 Ja lieta ir piekrišana vispārējai tiesai (t.i. par lietu izskatīšanu atbild šādas tiesas), kā lai noskaidroju, konkrēti kurā tiesā man ir jāiesniedz prasības pieteikums?

2.1 Vai pastāv atšķirība starp zemākām un augstākām vispārējām tiesām (piemēram, rajona tiesas kā zemākās tiesas un apgabala tiesas kā augstākās tiesas), un, ja, jā, tad kura ir kompetenta manā gadījumā?

Miertiesām ir jurisdikcija civillietās un komercietās, kurās prasības summa (neskaitot procentu maksājumus un izmaksas) ir mazāka par 15 000 euro.

Prasības, kuru summa ir lielāka, izskata apgabaltiesa.

Lietās, kurās prasība nav mantiski novērtējama, piemēram, ģimenes lietās, jurisdikcija vienmēr ir apgabaltiesai.

2.2 Teritoriālā piekrišana (vai par manu lietu ir atbildīga A pilsēta vai B pilsēta tiesa?)

2.2.1 Teritoriālās piekrišanas pamatnoteikums

Parasti lieta ir tās tiesas jurisdikcijā, kuras darbības teritorijā ir atbildētāja dzīvesvieta. Šā noteikuma mērķis ir nodrošināt atbildētājiem noteiktu aizsardzību, jo tiem būs vienkāršāk aizstāvēties tiesā, kas ir tuvāk to dzīvesvietai.

Ja atbildētājs ir fiziska persona, jurisdikcija ir tai tiesai, kuras darbības teritorijā ir atbildētāja domicils vai dzīvesvieta.

Pret uzņēmumiem, asociācijām u. c. var celt prasību ne tikai tajā tiesā, kuras darbības teritorijā ir to juridiskā adrese, bet arī tiesā, kuras darbības teritorijā atrodas filiāle vai pārstāvniecība, ar nosacījumu, ka tur atrodas pārstāvis, kam ir tiesības rīkoties attiecībā uz trešām personām, un strīds ir saistīts ar šīs filiāles vai pārstāvniecības darbību.

2.2.2 Šī pamatnoteikuma izņēmumi

2.2.2.1 Kādos gadījumos varu izvēlēties starp tiesu pēc atbildētāja dzīvesvietas (atbilstoši pamatnoteikumiem) un citu tiesu?

Līgumi: prasītājs var ierosināt prasību vai nu vietā, kur dzīvo atbildētājs, vai — atkarībā no līguma būtības — vietā, kur tiek piegādātas preces vai sniegti pakalpojumi.

Atbildība par kaitējumu izraisīto nodarījumu (neatļautu darbību) un civilprasība kriminālprocesā: prasību var celt tajā tiesā, kuras darbības teritorijā notikusi atbildētāja, vai arī tiesā, kuras darbības teritorijā radies kaitējums vai paveikts kaitējumu izraisītais nodarījums.

2.2.2.2 Kādos gadījumos man prasība ir jāceļ citā tiesā nevis pēc atbildētāja dzīves vietas (atbilstoši pamatnoteikumiem)?

Tālāk uzskaitītās lietās:

- 1) nepilngadīgo laulības pieteikumos, prasībās par laulības spēkā neesības atzīšanu, prasībās par saistībā ar laulību noteiktu atlikšanas pasākumu atcelšanu vai atjaunošanu, prasībās, ar ko pauž iebildumus pret laulību, un prasībās par šādu iebildumu atcelšanu;
 - 2) prasībās par laulības līgumiem un laulāto mantiskajām attiecībām, kā arī prasībās par īpašuma atšķiršanu;
 - 3) prasībās par attiecīgajām laulāto tiesībām un pienākumiem, kā arī par ieguldījumiem ar laulību vai reģistrētām partnerattiecībām saistītu izdevumu segšanā;
 - 4) reģistrētu partnerattiecību pārtraukšanas lietās;
 - 5) uzturēdzenību piedziņas prasībās;
 - 6) prasībās par piekļuves tiesību īstenošanu, dzīves apstākļiem un ieguldījumu bērnu uzturēšanas un audzināšanas izdevumu segšanā;
 - 7) prasībās par vecāku atbildības īstenošanu, izņemot prasības par vecāku atbildības anulēšanu;
 - 8) lēmumos par nepilngadīgo īpašuma juridisko pārvaldību un lēmumos par nepilngadīgo aizbildnību;
 - 9) prasībās par aizliegumu atgriezties mājoklī personām, kuras no tā ir izliktas, pamatojoties uz 1. panta 1. punktu 2003. gada 8. septembra Grozītajā likumā par vardarbību ģimenē (*loi modifiée du 8 septembre 2003 sur la violence domestique*), prasībās par šādu aizliegumu termiņa pagarināšanu atbilstīgi minētā likuma 1. panta 2. punktam, kā arī šādu pasākumu pārsūdzībās
- teritoriālā jurisdikcija, ja vien nav konkrēti norādīts citādi, ir šādai apgabaltiesai:

- 1) tiesa, kuras darbības teritorijā atrodas ģimenes mājoklis;
- 2) ja vecāki dzīvo atsevišķi — tiesa, kuras darbības teritorijā atrodas tā vecāka dzīvesvieta, pie kura nepilngadīgie bērni pastāvīgi dzīvo (ja vecāku atbildību vecāki īsteno kopīgi), vai tiesa, kuras darbības teritorijā ir tā vecāka dzīvesvieta, kurš šo atbildību īsteno viens;
- 3) citos gadījumos — tiesa, kuras darbības teritorijā atrodas tās personas dzīvesvieta, kura nav tiesvedības ierosinātāja.

Lai iesniegtu kopīgas prasības, puses izvēlas tiesu, kuras darbības teritorijā atrodas vienas vai otras puses dzīvesvieta.

Tomēr, ja strīds attiecas tikai uz laulātā uzturēšanu, ieguldījumu bērnu uzturēšanā un audzināšanā, ieguldījumu ar laulībām saistītu izdevumu segšanā vai steidzamiem un pagaidu pasākumiem reģistrētu partnerattiecību izbeigšanas gadījumā, lietas izskatīšana var būt tās tiesas jurisdikcijā, kuras darbības teritorijā dzīvo laulātais vai bijušais partneris, kas saņem uzturēdzenības, vai tas vecāks, kuram ir galvenā atbildība par bērnu aprūpi, pat ja šie bērni ir pilngadīgi.

Teritoriālo jurisdikciju nosaka, ņemot vērā dzīvesvietu prasības iesniegšanas dienā vai — laulības šķiršanas lietās — sākotnējā pieteikuma iesniegšanas dienā.

Juridiskās palīdzības pieteikumi saistībā ar aizgādības tiesībām pār bērniem un piekļuves tiesībām: jurisdikcija ir tā apgabaltiesai, kurā atrodas — vai tiek uzskatīts, ka atrodas — bērna dzīvesvieta.

Laulības šķiršana, laulāto atšķiršana un attiecīgās sekas: jurisdikcija ir tā apgabaltiesai, kurā atrodas laulāto kopīgā dzīvesvieta, vai, ja tādas nav, tā apgabaltiesai, kurā dzīvo atbildētājs vai — ja laulību šķir uz abpusējas vienošanās pamata — viens no laulātajiem.

Mantojuma strīdi: jurisdikcija ir tai tiesai, kuras darbības teritorijā atradās mirušā pēdējā dzīvesvieta.

Strīdi par īres līgumiem: jurisdikcija ir tai tiesai, kuras darbības teritorijā atrodas īpašums.

Darba strīdi: jurisdikcija ir tai tiesai, kuras darbības teritorijā atrodas darbavieta. Taču atsevišķos gadījumos, ja darba devējs ceļ prasību pret darba ņēmēju, kas dzīvo citā dalībvalstī, jurisdikcija ir tai tiesai, kuras darbības teritorijā ir darba ņēmēja dzīvesvieta.

2.2.2.3 Vai tiesas procesa dalībnieki var vienoties par kompetento tiesu, kas citādi nebūtu kompetenta šajā procesā?

Luksemburgas normatīvie akti pieļauj "jurisdikcijas klauzulas", kurās līgumslēdzēji vienojas par konkrētu tiesu, kas izšķirs to strīdu.

Šādas klauzulas ir īpaši noderīgas, ja iespējamā strīda puses dzīvo dažādās dalībvalstīs, jo tādējādi tiesu, kurai būs jurisdikcija, var noteikt jau iepriekš.

Šādu klauzulu spēkā esību starp Eiropas Savienības dalībvalstīm reglamentē Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 12. decembra Regula (ES) Nr. 1215/2012.

Puses par tiesas izvēli var vienoties arī iekšzemes strīdos. Šādos gadījumos puses var vērsties miertiesā, kurai parastos apstākļos attiecīgajā lietā nebūtu jurisdikcijas prasības summas vai teritoriālās jurisdikcijas noteikumu dēļ. Pušu vienošanās var būt gan skaidri izteikta, gan izrietēt no fakta, ka atbildētājs ierodas tiesā, sāk izklāstīt savus argumentus un pirms aizstāvības sākšanas nav izteicis iebildumus pret lietas izskatītājas tiesas jurisdikciju. Tomēr puses nevar izvēlēties, kura apgabaltiesa izskatīs to lietu, jo noteikumi par jurisdikcijas noteikšanu, pamatojoties uz prasības summu, izriet no sabiedriskās politikas. Jurisdikcijas klauzula ir spēkā vienīgi tad, ja tai ir piekritušas abas puses. Šis vienošanās apliecinājums ir jāiesniedz atbilstīgi vispārējām tiesību normām. Pušu brīvību izvēlēties tiesu dažkārt ierobežo normatīvie akti. Piemēram, Patērētāju juridiskās aizsardzības likums (*loi sur la protection juridique du consommateur*) paredz, ka klauzulas, kuru mērķis ir ierobežot patērētāju tiesības celt prasību vispārējās jurisdikcijas tiesās, nav spēkā.

3 Ja kompetenta ir kāda speciāla tiesa, kā var noteikt, tieši pie kuras tiesas būtu jāvērsas?

Pirmajā instancē visas lietas atbilstīgi jurisdikcijai un neatkarīgi no prasības summas izskata specializētajās tiesās, kuras pastāv saskaņā ar Luksemburgas tiesību aktiem — darba tiesā, miertiesā (īres līgumu lietas), pirmās instances administratīvajā tiesā (*tribunal administratif*), Sociālā nodrošinājuma arbitrāžas padomē.

Tāpēc, piemēram, lai gan mirtiesai atbilstīgi vispārējām tiesību normām parasti ir jurisdikcija tikai lietās, kurās prasības summa ir mazāka nekā 15 000 euro, šis ierobežojums neattiecas uz strīdiem par īres līgumiem.

Teritoriālā jurisdikcija

Teritoriālās jurisdikcijas pamatnoteikums

Lai arī parasti jurisdikcija ir tiesai, kuras darbības teritorijā dzīvo atbildētājs, attiecībā uz specializētajām tiesām pastāv izņēmumi.

Piemēram, kompetentā darba tiesa parasti ir tā tiesa, kuras darbības teritorijā atrodas darbavieta, nevis tā tiesa, kuras darbības teritorijā dzīvo kāda no pusēm. Arī strīdos par īres līgumiem prasība ir ceļama tiesā, kuras darbības teritorijā atrodas konkrētais īres īpašums.

Jautājums par teritoriālo jurisdikciju nerodas attiecībā uz pirmās instances administratīvo tiesu vai Sociālā nodrošinājuma arbitražas padomi, jo to jurisdikcija aptver visu Luksemburgas Lielhercogisti.

Pamatnoteikuma izņēmumi

Specializētajām tiesām ir vienīgi nepārprotami piešķirtā jurisdikcija, un parasti puses nevar izvēlēties citu tiesu, kā vien to, kas noteikta tiesību aktos.

Kopumā jurisdikciju uzskata par jautājumu, ko nosaka sabiedriskā politika (piemēram, darba tiesību lietās), tāpēc, pat ja puses pret jurisdikciju neiebilst, tiesai pēc savas iniciatīvas ir jāapsver, vai tai ir jurisdikcija attiecīgajā lietā. Kā skaidrots iepriekš, šis princips neattiecas uz mirtiesu lietās, kurās prasības summa pārsniedz mirtiesneša jurisdikcijai noteikto apmēru un starp pusēm pastāv skaidra vai klusējot izteikta vienošanās. Šādos gadījumos mirtiesas nevar atteikties pieņemt jurisdikciju.

Noderīgas saites

 <http://www.legilux.lu/>

 <https://justice.public.lu/fr.html>

Saistīti dokumenti

Tiesu sistēmas organizācija (147 kb) (147 Kb)

Lapa atjaunināta: 22/10/2021

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kuras valsts tiesai ir piekrišana? - Ungārija

1 Vai man prasība ir jāceļ vispārējā tiesā vai specializētajā tiesā (piemēram, darba strīdu tiesā)?

Saskaņā ar Likumu par tiesu organizāciju un administrāciju Ungārijā darbojas tikai viena veida specializētās tiesas – administratīvo un darba lietu tiesas, kas izskata darba un administratīvus jautājumus. Jautājumus, kas nav darba vai administratīvi jautājumi, izskata vispārējās jurisdikcijas tiesas.

Ja tiesību aktos nav paredzēts citādi, administratīvus strīdus izskata administratīvajā procesā tiesā. Administratīvi strīdi attiecas uz administratīvas iestādes darbības vai bezdarbības tiesiskumu, ja šīs darbības vai bezdarbības mērķis vai sekas ir mainīt tāda tiesību subjekta tiesisko situāciju, kuru reglamentē vai ietekmē administratīvās tiesības. Strīdi par civildienesta attiecībām un administratīviem līgumiem arī ir administratīvi strīdi.

Administratīvās lietas pirmajā instancē izskata administratīvo un darba lietu tiesa vai tiesību aktos noteiktos gadījumos – apgabaltiesa (*törvényszék*) vai Ungārijas Augstākā tiesa (*Kúria*).

Administratīvo un darba lietu tiesu jurisdikcija attiecas uz administratīvo procesu tiesā un citām administratīvām tiesas procedūrām, ja jurisdikcija saskaņā ar tiesību aktiem nav piešķirta apgabaltiesām vai Ungārijas Augstākajai tiesai.

Ja tiesību aktos nav noteikts citādi, apgabaltiesu kompetencē ir lietas, kas ir saistītas ar neatkarīgu regulatīvo iestāžu, autonomu valsts pārvaldes iestāžu un valdības biroju administratīvo darbību saskaņā ar Likumu par centrālajām valsts pārvaldes iestādēm, dzelzceļa administrāciju, aviācijas iestādi un Ungārijas Valsts banku, izņemot lietas, kas attiecas uz civildienesta attiecībām.

Apgabaltiesas pieņem lēmumus pārvaldes struktūru iecelšanas procedūrās, tiesas procedūrās, kas attiecas uz pulcēšanās tiesību īstenošanu, tiesas procesos, kas ir saistīti ar piekļuvi klasificētai informācijai, un juridiskos strīdos, kas attiecas uz profesionālām struktūrām, kuras izveidotas uz likuma pamata. Ungārijas Augstākās tiesas kompetencē ir procedūras kolīziju izvērtēšanai starp pašvaldību rīkojumiem un citiem tiesību aktiem, procedūras gadījumos, kad vietējās pašvaldības nepilda pienākumu pieņemt normatīvos aktus, un procedūras, lai noteiktu procesuālos līdzekļus konstitucionālu sūdzību atrisināšanai. Prasības darba tiesību jomā ietver prasības, kas ir saistītas ar tiesiskajām attiecībām, kuras izveidotas saskaņā ar Likumu par darba kodeksu, nodarbinātību publiskajā sektorā un dienesta attiecībām ar tiesību aktos paredzētajiem izņēmumiem, dalību valsts nodarbinātības shēmās, darba līgumiem, kas noslēgti saskaņā ar Sporta likumu, mācekļības līgumiem, kas noslēgti arodmācību jomā, studentu stažēšanās līgumiem saskaņā ar Likumu par valsts augstāko izglītību, prasības, kas skar kooperatīvu dalībnieku darba attiecības ar sociālajiem kooperatīviem vai nodarbinātības kooperatīviem, un prasības, kas ierosinātas, lai izpildītu citus prasījumus saskaņā ar darba tiesībām, kā minēts Likumā par darba kodeksu. Ar darba tiesībām saistītas prasības statuss nemainās pat tad, ja mainās kādas puses statuss sakarā ar cesiju, parāda pārņemšanu vai darba devēja pēctecību vai ja mainās darba devēja statuss. Ja darbiniekam pret maksātnespējīgu darba devēju ir naudas prasījums, kas izriet no prasījuma saskaņā ar darba tiesībām un attiecas uz aktīviem, kuri ir daļa no maksātnespējīgā parādnieka mantas, bet to apstrīd maksātnespējas administrators, darbinieks pēc maksātnespējas procesa sākšanas var izvirzīt prasību pret darba devēju saskaņā ar darba tiesībām.

2 Ja lieta ir piekrišana vispārējai tiesai (t.i. par lietu izskatīšanu atbild šādas tiesas), kā lai noskaidroju, konkrēti kurā tiesā man ir jāiesniedz prasības pieteikums?

2.1 Vai pastāv atšķirība starp zemākām un augstākām vispārējām tiesām (piemēram, rajona tiesas kā zemākās tiesas un apgabaltiesas kā augstākās tiesas), un, ja, jā, tad kura ir kompetenta manā gadījumā?

Saskaņā ar Likumu par tiesu organizāciju un administrāciju pirmajā instancē pieņem rajona tiesas (*járásbírószék*) un apgabaltiesas. Rajona tiesas kā pirmās instances tiesas izskata visas prasības, kas saskaņā ar tiesību aktiem nav apgabaltiesu kompetencē. Rajona tiesu kompetencē ir šādas prasības:

a) prasības par īpašumtiesībām, ja īpašuma vērtība nepārsniedz 30 miljonus HUF vai ja ar īpašumtiesībām pamatota prasījuma vērtību nav iespējams noteikt, izņemot

aa) ar autortiesībām, blakustiesībām un rūpnieciskā īpašuma tiesībām saistītas prasības,

ab) prasības par zaudējumu atlīdzināšanu saistībā ar valsts varas īstenošanu un agrākā stāvokļa atjaunošanu,

ac) prasības, kas ierosinātas, pamatojoties uz sabiedrības interesēm,

ad) ar juridiskās personas izveidi un likumīgu darbību saistītas prasības,

ae) strīdus starp juridiskām personām un to pašreizējiem vai bijušajiem dalībniekiem un strīdus starp pašreizējiem vai bijušajiem dalībniekiem, kas izriet no šo dalībnieku attiecībām,

b) prasības, kas ir saistītas ar personas statusu,

c) izpildes pasākumi.

Apgabaltiesas ne vien izskata lietas pirmajā instancē, bet arī pieņem lēmumus otrajā instancē, proti, attiecībā uz apelācijas sūdzībām par rajona tiesu un administratīvo un darba lietu tiesu lēmumiem.

Apelācijas apgabaltiesas (*ftélotábla*) lemj par tiesiskās aizsardzības līdzekļu piemērošanu pret rajona tiesu un apgabaltiesu pieņemtiem lēmumiem un izskata citas lietas, kas ir to kompetencē.

Ungārijas augstākās instances tiesa ir Ungārijas Augstākā tiesa (*Kúria*). Augstākā tiesa tiesību aktos noteiktos gadījumos izskata pieteikumus par tiesiskās aizsardzības līdzekļu piemērošanu pret apgabaltiesu un apelācijas apgabaltiesu lēmumiem, izskata pieteikumus par pārskatīšanu tiesā, pieņem lēmumus par kolīzijām starp pašvaldību rīkojumiem un citiem tiesību aktiem un vajadzības gadījumā atceļ šādus rīkojumus, konstatē gadījumus, kad pašvaldības nepilda obligāto pienākumu pieņemt normatīvos aktus, un izskata citas lietas, kas ir tās kompetencē.

2.2 Teritoriālā piekritība (vai par manu lietu ir atbildīga A pilsētas vai B pilsētas tiesa?)

2.2.1 Teritoriālās piekritības pamatnoteikums.

Tiesa, kuras teritoriālajā jurisdikcijā atrodas atbildētāja pastāvīgā dzīvesvieta, ir kompetenta izskatīt visas lietas, kurās nevienai citai tiesai nav izņēmuma jurisdikcijas.

Ja atbildētājam Ungārijā nav pastāvīgas dzīvesvietas, jurisdikciju nosaka pēc atbildētāja uzturēšanās vietas Ungārijā. Ja atbildētāja uzturēšanās vieta nav zināma vai atrodas ārzemēs, ņem vērā atbildētāja pēdējo pastāvīgo dzīvesvietu Ungārijā. Ja to noskaidrot nav iespējams vai atbildētājam šādas pastāvīgas dzīvesvietas nav bijis, jurisdikciju nosaka atbilstoši prasītāja pastāvīgajai dzīvesvietai Ungārijā vai, ja tādas nav, – atbilstoši prasītāja uzturēšanās vietai Ungārijā. Ja prasītājs nav fiziska persona, jurisdikciju nosaka pēc prasītāja juridiskās adreses Ungārijā.

Ja atbildētāja darbavieta neatrodas turpat, kur viņa(-s) pastāvīgā dzīvesvieta, tiesa pēc atbildētāja lūguma, kas iesniegts vēlākais kopā ar viņa(-s) rakstveida aizstāvības argumentu izklāstu, nodod lietu izskatīšanai un nolēmuma pieņemšanai tiesai, kuras jurisdikcijā atrodas atbildētāja darbavieta.

Ja lieta ir ierosināta pret personu, kas nav fiziska persona, vispārējā jurisdikcija ir atkarīga ne vien no šīs personas juridiskās adreses, bet arī no tās struktūras vai organizatoriskās vienības darbības vietas, kurai ir tiesības šo personu pārstāvēt un kura piedalās juridiskā strīda izskatīšanā. Šaubu gadījumā par juridisko adresi jāuzskata darbīgo darbvietas vieta. Ja personas, kas nav fiziska persona, juridiskā adrese ir Budapeštā, bet tās darbība aptver arī Peštas rajona teritoriju, lietu izskata tiesa, kurai ir jurisdikcija Peštas rajonā.

Ja personai, kas nav fiziska persona, Ungārijā nav juridiskās adreses, jurisdikciju attiecībā uz Ungārijā reģistrēta prasītāja, kas nav fiziska persona, iesniegtām prasībām nosaka atbilstoši prasītāja juridiskajai adresei vai darbības vietai. Ja prasītājs ir Ungārijā reģistrēta fiziska persona, jurisdikciju nosaka atbilstoši prasītāja pastāvīgajai dzīvesvietai vai, ja tas nav iespējams, – atbilstoši viņa(-s) uzturēšanās vietai.

2.2.2 Šī pamatnoteikuma izņēmumi.

2.2.2.1 Kādos gadījumos varu izvēlēties starp tiesu pēc atbildētāja dzīvesvietas (atbilstoši pamatnoteikumiem) un citu tiesu?

Ja nav tiesas, kurai ir izņēmuma jurisdikcija, prasītājs var izvēlēties iesniegt prasību citā tiesā, nevis vispārējās jurisdikcijas tiesā attiecībā uz atbildētāju.

Konkrētāk, prasību par uzturēšanās saistību uzlikšanu saskaņā ar tiesību aktiem var iesniegt tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas prasītāja pastāvīgā dzīvesvieta, prasību, kas ir saistīta ar nekustamā īpašuma īpašumtiesībām vai valdījumu vai *in rem* tiesībām uz nekustamo īpašumu, var iesniegt tiesā, kurai ir jurisdikcija nekustamā īpašuma atrašanās vietā, prasību par līgumpamatota prasījuma izpildi var iesniegt tiesā, kurai ir jurisdikcija vietā, kur noslēgts darījums vai kur jāsniedz pakalpojums, prasību par patērētāja līgumpamatota prasījuma izpildi pret uzņēmumu var iesniegt tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas prasītāja pastāvīgā dzīvesvieta Ungārijā vai, ja tas nav iespējams, viņa(-s) uzturēšanās vieta Ungārijā, un prasību par ārpuslīguma atbildību var iesniegt tiesā, kurai ir jurisdikcija ģeogrāfiskajā atrašanās vietā, kur ir nodarīts vai noticis kaitējums.

Ja mantiska strīda gadījumā nav tiesas, kurai ir izņēmuma jurisdikcija, jurisdikcija ir arī tiesai, kuras teritoriālajā jurisdikcijā atbildētājs uzturas paredzami ilgu laiku (piemēram, kā darbinieks vai students). Jurisdikciju saskaņā ar šādu pamatojumu nevar noteikt tādu atbildētāju gadījumā, kuriem nav rīcībasspējas daļēbai tiesvedībā.

Mantisku prasību pret ārvalsts personu, kas nav fiziska persona, var iesniegt arī tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas tās personas pastāvīgā dzīvesvieta, kam uzticēta ārvalsts personas, kas nav fiziska persona, lietu pārvaldība. Tiesai, kuras jurisdikcijā atrodas ārvalsts personas, kas nav fiziska persona, Ungārijas filiāles vai komercaģentūras juridiskā adrese, arī ir jurisdikcija šādu mantisku strīdu gadījumā.

Kopīgu prasību pret sekundāro parādnieku un galveno parādnieku var iesniegt tiesā, kam saskaņā ar jebkādu pamatojumu ir jurisdikcija lietā pret galveno parādnieku.

Jurisdikcija attiecībā uz prasību par personas nodošanu aizbildnībā ir arī tiesai, kuras jurisdikcijas teritorijā atbildētājs uzturas ilgstošas sociālās aprūpes iestādē, saņem ilglaicīgu stacionāro aprūpi vai pastāvīgi dzīvo.

Laulības lietās jurisdikcija ir arī laulāto pēdējās kopīgās pastāvīgās dzīvesvietas tiesai.

Prasības par bērna izcelšanās noteikšanu, vecāku aizgādības tiesību īstenošanu, bērna ievietošanu pie trešās personas, vecāku aizgādības izbeigšanu, nepilngadīga bērna adopcijas vai uzturēšanas izbeigšanu var ierosināt arī tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas attiecīgā nepilngadīgā bērna pastāvīgā dzīvesvieta vai uzturēšanās vieta.

2.2.2.2 Kādos gadījumos man prasība ir jāceļ citā tiesā nevis pēc atbildētāja dzīves vietas (atbilstoši pamatnoteikumiem)?

Tiesību aktos var būt noteikti gadījumi, kad konkrētām tiesām ir izņēmuma jurisdikcija. Tas attiecas, piemēram, uz turpmāk minētajiem gadījumiem.

Ja tiesiskajā regulējumā, saistošos Eiropas Savienības tiesību aktos vai starptautiskās konvencijās nav noteikts citādi, tiesai atbildētāja pastāvīgajā dzīvesvietā Ungārijā ir izņēmuma jurisdikcija attiecībā uz prasībām, ko uzņēmums iesniedz pret patērētāju, lai izpildītu prasījumu, kas izriet no līgumattiecībām. Ja atbildētājam Ungārijā nav pastāvīgas dzīvesvietas, izņēmuma jurisdikciju nosaka pēc atbildētāja uzturēšanās vietas Ungārijā. Ja atbildētāja uzturēšanās vieta nav zināma vai atrodas ārzemēs, atsaucies kritērijs ir atbildētāja pēdējā pastāvīgā dzīvesvieta Ungārijā. Ja to nevar noteikt, jurisdikcija jānosaka saskaņā ar vispārējiem noteikumiem.

Ja persona, kurai nodarīts kaitējums, saskaņā ar tiesību normu, kas attiecas uz civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas līgumiem, var pieprasīt arī zaudējumu atlīdzināšanu vai agrākā stāvokļa atjaunošanu no trešās personas, kas nav persona, kura nodarījusi kaitējumu, tiesai prasītāja pastāvīgajā dzīvesvietā Ungārijā ir izņēmuma jurisdikcija attiecībā uz prasību, kas iesniegta pret trešo personu, ja tiesiskajā regulējumā, saistošos Eiropas Savienības tiesību aktos vai starptautiskās konvencijās nav noteikts citādi. Ja prasītājam Ungārijā nav pastāvīgas dzīvesvietas, izņēmuma jurisdikciju īsteno tiesa prasītāja uzturēšanās vietā Ungārijā. Ja prasītājs nav fiziska persona, tiesu ar izņēmuma jurisdikciju nosaka pēc prasītāja juridiskās adreses Ungārijā. Ja prasītājam Ungārijā nav pastāvīgas dzīvesvietas, uzturēšanās vietas vai juridiskās adreses, jurisdikcija jānosaka saskaņā ar vispārējiem noteikumiem.

Prasība par izpildes izbeigšanu vai ierobežošanu ir tās rajona tiesas izņēmuma jurisdikcijā, kas izdevusi izpildes rīkojumu. Ja izpildes rīkojumu nav izdevusi rajona tiesa, jurisdikcija ir parādnieka pastāvīgās dzīvesvietas rajona tiesai.

Prasība par attiesāšanu (nelikumīgi atsavināta īpašuma atbrīvošanu) ir tās rajona tiesas izņēmuma jurisdikcijā, kuras teritoriālajā jurisdikcijā notikusi atsavināšana.

Prasība par atļauju piedalīties izpildes procedūrā ir tās tiesas izņēmuma jurisdikcijā, kura ir noraidījusi ķīlas ņēmēja lūgumu tiesas izpildes procedūrā.

Prasība, lai tiktu grozīts pašvaldības ierēdņa lēmums jautājumā par valdījumu, ir pašvaldības ierēdņa, kas pieņēmis lēmumu par valdījumu, juridiskās adreses atrašanās vietas tiesas izņēmuma jurisdikcijā,

2.2.2.3 Vai tiesas procesa dalībnieki var vienoties par kompetento tiesu, kas citādi nebūtu kompetenta šajā procesā?

Ja tiesību aktos nav noteikts citādi, ar Īpašumu saistītās lietās puses var konkrētai tiesai piešķirt jurisdikciju izskatīt pušu faktisko strīdu vai turpmākus strīdus, kas var izrietēt no konkrētām tiesiskām attiecībām. Vienošanās par tiesas izvēli puses var noslēgt rakstiski, mutiski ar rakstisku apliecinājumu, veidā, kas atbilst starp pusēm iedibinātajai darījumdarbības praksei, vai – starptautiskās tirdzniecības gadījumā – atbilstoši ierastajai tirdzniecības praksei, kura pusēm ir pazīstama vai kurai būtu jābūtu pazīstamai un kura konkrētajā jomā ir vispārināma un tiek regulāri izmantota, pusēm slēdzot šāda veida vienošanos. Jurisdikciju nevar piešķirt citai tiesai, ja tiesību aktos ir paredzēta konkrētas tiesas izņēmuma jurisdikcija. Izvēlētajai tiesai ir izņēmuma jurisdikcija, ja tiesību aktos nav noteikts citādi vai ja puses nav vienojušās citādi. Vienošanās par tiesas izvēli attiecas uz tiesību pārmantotajiem. Jurisdikcijas izvēle nedrīkst būt tāda, kas liedz patērētājiem panākt līgumpamatotu prasījumu izpildi pret uzņēmumu tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas patērētāja pastāvīgā dzīvesvieta Ungārijā vai, ja tādas nav, – patērētāja uzturēšanās vieta Ungārijā.

Ar Īpašumu saistītās lietās puses nevar piešķirt jurisdikciju izskatīt pušu juridiskos strīdus vai turpmākus strīdus, kas var izrietēt no konkrētām tiesiskām attiecībām, Galvaspilsētas Budapeštas tiesai vai Budapeštas pilsētkopas vispārējās jurisdikcijas tiesai gadījumos, kad jurisdikcija ir apgabaltiesām, vai Peštas centra rajona tiesai gadījumos, kad jurisdikcija ir rajona tiesām.

3 Ja kompetenta ir kāda speciāla tiesa, kā var noteikt, tieši pie kuras tiesas būtu jāvērsas?

Administratīvo un darba lietu tiesas ir vienīgās specializētās tiesas Ungārijā.

Uz prasībām darba tiesību jomā galvenokārt attiecas 2.2.1. punktā aprakstītie vispārējie jurisdikcijas noteikumi. Darbinieks, kas iesniedz prasību, var izvēlēties tiesu, kurai ir vispārēja jurisdikcija attiecībā uz atbildētāju, vai administratīvo un darba lietu tiesu, kuras jurisdikcijā atrodas darbinieka pastāvīgā dzīvesvieta vai, ja tādas nav, – darbinieka uzturēšanās vieta Ungārijā, vai administratīvo un darba lietu tiesu, kuras jurisdikcijā atrodas vieta, kur darbinieks ir ilgstoši strādājis vai strādā. Ja attiecībā uz vienu līdzprasītāju vai prasījumu jurisdikcija ir tiesai, kuras kompetencē ir prasības darba tiesību jomā, bet attiecībā uz citu līdzprasītāju vai prasījumu jurisdikcija ir rajona tiesai vai apgabaltiesai, prasība ir darba lietu tiesas jurisdikcijā, ar noteikumu, ka tiesību akti pieļauj pušu apvienošanu vai prasījumu apvienošanu.

Administratīvās prasības ir jāierosina tiesā, kuras teritoriālajā jurisdikcijā ir izdarīta administratīvā darbība, kas ir prasības priekšmets, ja saskaņā ar tiesību aktiem nav noteikta citas tiesas izņēmuma jurisdikcija. Ja administratīvs akts ir apstrīdēts vairāk nekā vienā instancē, kompetence izskatīt lietu ir tiesai, kurai ir teritoriāla jurisdikcija vietā, kur administratīvais akts apstrīdēts pirmajā instancē.

Ar nekustamo Īpašumu saistītu tiesību, saistību un tiesisku attiecību gadījumā administratīvās darbības veikšanas vieta ir vieta, kur atrodas nekustamais īpašums. Paziņojuma par darbību vai darbības atļaujas gadījumā tā ir vieta, kur minētā darbība tiek veikta vai kur to paredzēts veikt. Izņemot iepriekš minētos divus gadījumus, tādas reģionālas valsts pārvaldes iestādes, kurai ir valsts jurisdikcija, administratīvās darbības veikšanas vieta ir prasītāja pastāvīgā dzīvesvieta vai uzturēšanās vieta, bet attiecībā uz juridiskām personām un tiesību subjektiem bez juridiskas personas statusa – tiesību subjekta juridiskās adreses atrašanās vieta vai, ja tādas nav, pārvaldes iestādes juridiskās adreses atrašanās vieta. Ja administratīvās darbības tiek veiktas tādas valsts pārvaldes iestādes juridiskās adreses atrašanās vietā, kuras juridiskā adrese atrodas Budapeštā, bet kuras jurisdikcijā ietilpst galvenokārt Peštas rajons vai daļa no tā, par administratīvo darbību veikšanas vietu uzskata Peštas rajonu. Bezdarbības gadījumos administratīvās darbības veikšanas vieta ir pārvaldes iestādes juridiskās adreses atrašanās vieta, izņemot pirmos trīs iepriekš minētos gadījumus.

Dažām administratīvo un darba lietu tiesām ir teritoriāla jurisdikcija konkrētos reģionos. Tās ir Galvaspilsētas Budapeštas Administratīvo un darba lietu tiesa, Budapeštas pilsētkopas Administratīvo un darba lietu tiesa, Debrecenas Administratīvo un darba lietu tiesa, Ģēras Administratīvo un darba lietu tiesa, Miškolcas Administratīvo un darba lietu tiesa, Pēčas Administratīvo un darba lietu tiesa, Segedas Administratīvo un darba lietu tiesa un Vesprēmas Administratīvo un darba lietu tiesa.

Jurisdikcija attiecībā uz darbībām, kas saistītas ar sociālā nodrošinājuma, sociālajiem vai bērnu aizsardzības pabalstiem un pabalstiem vai atbalstu, ko sniedz valsts nodarbinātības dienests, ir administratīvo un darba lietu tiesai, kuras jurisdikcijā ir prasītāja pastāvīgā dzīvesvieta vai, ja prasītājs ir juridiska persona vai tiesību subjekts bez juridiskas personas statusa, prasītāja juridiskās adreses atrašanās vieta vai, ja tādas nav, pārvaldes iestādes juridiskās adreses atrašanās vieta.

Prasības, kas attiecas uz administratīviem līgumiem, jāiesniedz apgabaltiesā, kuras teritoriālajā jurisdikcijā līgums noslēgts. Jurisdikcija attiecībā uz prasījumu pret sekundāro parādnieku ir tiesai, kam saskaņā ar jebkādu pamatojumu ir jurisdikcija pār galveno parādnieku.

Ja administratīvā darbība ir veikta ārzemēs, uz to attiecas Galvaspilsētas Budapeštas Administratīvo un darba lietu tiesas izņēmuma jurisdikcija.

Ja tiesību aktos nav noteikts citādi, administratīva līguma puses var pieņemt atsevišķi apspriestu tiesas izvēles klauzulu, saskaņā ar kuru tās piešķir jurisdikciju izskatīt visus turpmākos no administratīvā līguma izrietošos pušu juridiskos strīdus administratīvo un darba lietu tiesai, kam ir teritoriāla jurisdikcija konkrētā reģionā. Ja tiesību aktos nav noteikts citādi vai puses nav vienojušās citādi, izvēlētajai tiesai ir izņēmuma jurisdikcija attiecībā uz visām darbībām, kas saistītas ar administratīvo līgumu. Vienošanās par tiesas izvēli attiecas arī uz tiesību pārmantotajiem.

Jurisdikciju nevar piešķirt citai tiesai, ja tiesību aktos ir paredzēta konkrētas tiesas izņēmuma jurisdikcija.

Puses nevar piešķirt jurisdikciju izskatīt turpmākus no administratīvā līguma izrietošus pušu strīdus Galvaspilsētas Budapeštas Administratīvo un darba lietu tiesai.

Prasības par civildienesta attiecībām jāiesniedz tiesā, kurai ir teritoriāla jurisdikcija attiecībā uz nodarbinātības vietu. Ja prasītājs ir fiziska persona, prasību var iesniegt arī tiesā, kuras jurisdikcijā ir prasītāja pastāvīgā dzīvesvieta.

Galvaspilsētas Budapeštas tiesai ir izņēmuma jurisdikcija izskatīt apelācijas sūdzības par administratīvo un darba lietu tiesu lēmumiem un prasības, kas ir apgabaltiesu jurisdikcijā.

Lapa atjaunināta: 15/01/2024

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešu kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autoritātes noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kuras valsts tiesai ir piekrišana? - Malta

1 Vai man prasība ir jāceļ vispārējā tiesā vai specializētajā tiesā (piemēram, darba strīdu tiesā)?

Tiesas vai tribunāla izvēle ir atkarīga no izskatāmās lietas veida. Absolūtais vairums civillietu un komercietu ietilpst parasto civiltiesu jurisdikcijā, jo komercietas nepastāv. Pastāv dažādi specializētie tribunāli, to skaitā:

Rūpniecības tribunāls (*Tribunal Industrijali*) — izskata lietas, kas ir saistītas ar negodīgu atļaišanu no darba un diskriminējošu attieksmi vai nelikumīgu izturēšanos darba vietā;

Īres regulācijas padome (*Bord tal-Kera*) — izskata lietas, kas ir saistītas ar izmaiņām īres nosacījumos, to skaitā īres maksas paaugstināšanu un īres līgumu izbeigšanu. Šīm lietām ir jābūt saistītām ar īres līgumu, kas noslēgts pirms 1995. gada 1. jūnija;

Zemes šķīrējtiesas padome (*Bord tal-Arbitraġġ dwar Artijiet*) — izskata lietas, kas ir saistītas ar ekspropriētu zemi un kompensācijas apjomu īpašniekam.

Visi šie tribunāli savas sēdes notur Valetā, tajā pašā ēkā, kur atrodas parastās tiesas.

Skatīt arī atbildi uz 4. jautājumu nodaļā “Lietu iesniegšana tiesā”.

2 Ja lieta ir piekritīga vispārējai tiesai (t.i. par lietu izskatīšanu atbild šādas tiesas), kā lai noskaidroju, konkrēti kurā tiesā man ir jāiesniedz prasības pieteikums?

Lai noteiktu to, kurā tiesā ir jāiesniedz lieta, ir svarīgi iepazīties ar Maltes Tiesību aktu krājuma 12. nodaļu “Tiesu sistēmas organizācija un civilprocesa kodekss”.

2.1 Vai pastāv atšķirība starp zemākām un augstākām vispārējām tiesām (piemēram, rajona tiesas kā zemākās tiesas un apgabala tiesas kā augstākās tiesas), un, ja, jā, tad kura ir kompetenta manā gadījumā?

Jā, ir atšķirība starp augstākajām tiesām un zemākajām tiesām. Atšķirība ir tāda, ka zemākās tiesas var uzklaut un izlemt civiltiesiskas lietas attiecībā uz visām prasībām, kuru summa nepārsniedz EUR 15 000. Augstākās tiesas savukārt izskata un izlemj tīri civiltiesiskas lietas attiecībā uz visām prasībām, kuru summa pārsniedz EUR 15 000, un visas lietas (neatkarīgi no prasības summas), kas attiecas uz nekustamo īpašumu vai uz atvieglojumiem, apgrūtinājumiem vai citām tiesībām saistībā ar nekustamo īpašumu, tostarp visas prasības par padziļināšanu vai izlikšanu no nekustamā īpašuma (pilsētas vai lauku), ko nomā vai ir ieņēmušas personas, kuras tur uzturas vai kurām tur ir parastā dzīves vieta. Skatīt arī atbildi uz 4. jautājumu nodaļā “Lietu iesniegšana tiesā”.

2.2 Teritoriālā piekritība (vai par manu lietu ir atbildīga A pilsētas vai B pilsētas tiesa?)

Pamatnoteikums ir tāds, ka teritoriālo jurisdikciju nosaka pēc vietas, kurā uzturas atbildētājs. Maltā jurisdikcija ir sadalīta starp Maltu un Gozo. Nepastāv tiesas, kas ir saistītas ar dažādām pilsētām. Lieta, kas attiecas uz personām, kuras uzturas vai kuru parastā dzīvesvieta atrodas Maltā, ir jāiesniedz Maltes tiesā. No otras puses, attiecībā uz personām, kuras uzturas vai kuru parastā dzīvesvieta atrodas Gozo, lieta ir jāiesniedz Gozo.

2.2.1 Teritoriālās piekritības pamatnoteikums.

Skatīt atbildi uz 2.2. jautājumu.

2.2.2 Šī pamatnoteikuma izņēmumi.

Izņēmums no pamatnoteikuma ir situācija, kad saistības ir jāpilda noteiktā salā. Piemēram, ja atbildētājs dzīvo Gozo, bet saistība, kas ir prasības priekšmets, ir jāizpilda Maltā, jurisdikcija ir Maltes tiesām un visas lietas ir jāiesniedz Maltes tiesās, neņemot vērā faktu, ka atbildētājs dzīvo Gozo.

2.2.2.1 Kādos gadījumos varu izvēlēties starp tiesu pēc atbildētāja dzīvesvietas (atbilstoši pamatnoteikumiem) un citu tiesu?

Saskaņā ar Maltes tiesību aktiem tiesību normas, kas attiecas uz teritoriālo jurisdikciju, nedod pusēm iespēju izvēlēties tiesu.

2.2.2.2 Kādos gadījumos man prasība ir jāceļ citā tiesā nevis pēc atbildētāja dzīves vietas (atbilstoši pamatnoteikumiem)?

Tas ir jādara, ja saistības ir jāpilda noteiktā salā.

2.2.2.3 Vai tiesas procesa dalībnieki var vienoties par kompetento tiesu, kas citādi nebūtu kompetenta šajā procesā?

Attiecībā uz šo jautājumu nepastāv nekādas tiesību normas. Saskaņā ar Maltes tiesību aktiem puses nevar izvēlēties vērsties tiesā, kas citādi nebūtu kompetenta, pat ja puses par to vienojas. Uz apstākli, ka lieta nav piekritīga attiecīgajai tiesai, var norādīt pati tiesa, jo tas ir sabiedriskās kārtības jautājums.

3 Ja kompetenta ir kāda speciāla tiesa, kā var noteikt, tieši pie kuras tiesas būtu jāvērsas?

Mājas lapa <https://judiciary.mt/il-grati/> sniedz noteiktu informāciju par tiesu, kurā jums būtu jāiesniedz sava lieta. Pie tam jūs varat apmeklēt mājas lapu <https://legislation.mt/>, kur varat piekļūt Maltes tiesību aktiem un saprast, kurā tiesā būtu jāvērsas. Padomu vajadzētu jautāt advokātam vai advokāta palīgam (*legal procurator*), kas paraksta aktus. Attiecībā uz specializētajiem tribunāliem — to jurisdikcija un kompetence ir izskaidrota tiesību aktos, ar kuriem tie ir izveidoti.

Links relatīvi

<http://www.justice.gov.mt> [English](#)

Lapa atjaunināta: 28/11/2019

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešu kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kuras valsts tiesai ir piekritība? - Nīderlande

1 Vai man prasība ir jāceļ vispārējā tiesā vai specializētajā tiesā (piemēram, darba strīdu tiesā)?

Atbilstoši Nīderlandes civilprocesaālajām tiesībām nepastāv specializētas tiesas, piemēram, komercietis vai darba tiesa. Rajona tiesai principā ir jurisdikcija visu veidu civilprocesaālā tiesvedībā.

2 Ja lieta ir piekritīga vispārējai tiesai (t.i. par lietu izskatīšanu atbild šādas tiesas), kā lai noskaidroju, konkrēti kurā tiesā man ir jāiesniedz prasības pieteikums?

Pirmās instances tiesas izskata visu veidu civillietas, izņemot tiesību aktos noteiktās lietas. Civiltiesas izskata lietas starp divām pusēm (privātpersonām vai juridiskām personām). Civiltiesai nav jurisdikcijas strīdos, attiecībā uz kuriem administratīvā tiesa ir noteikta kā kompetentā tiesa. Minētais attiecas uz strīdiem ar valsts pārvaldi (publiskām iestādēm). Nīderlandes tiesu sistēmā privāttiesību jomā ir noteiktas trīs veidu tiesas — rajona tiesas (*rechtbanken*), apelācijas tiesas (*gerechtshoven*) un Nīderlandes Augstākā tiesa (*Hoge Raad Nederlanden*).

Kopš 2013. gada 1. aprīļa Nīderlande ir sadalīta 10 tiesu rajonos, no kuriem katram ir sava tiesa — 11 tiesas ar jurisdikciju četrās teritorijās. Papildus ir četras apelācijas tiesas un viena Nīderlandes Augstākā tiesa.

Rajona tiesās ir izveidotas organizatoriskas struktūrvienības, kas zināmas kā “sektori”. Ir apakšrajonu, administratīvo tiesību, civiltiesību un krimināltiesību sektori. Tiesai ir viena tiesneša nodaļa un plēnuma nodaļa. Viena tiesneša nodaļā ir viens tiesnesis; plēnuma nodaļā ir trīs tiesneši. Pamatprincips nosaka, ka apakšrajonu tiesu lietas, vienkāršas lietas un steidzamas lietas izskata viens tiesnesis. Arī daudzas ģimenes lietas izskata viens tiesnesis. Kā viena tiesneša nodaļas piemēru var minēt mazgadīgo tiesu, kas izskata konkrētas ar bērniem saistītas lietas. Juridiski sarežģītas lietas izskata plēnuma nodaļa.

2.1 Vai pastāv atšķirība starp zemākām un augstākām vispārējām tiesām (piemēram, rajona tiesas kā zemākās tiesas un apgabala tiesas kā augstākās tiesas), un, ja, jā, tad kura ir kompetenta manā gadījumā?

Tiesas lieta parasti tiek ierosināta rajona tiesā. Ir četru veidu rajona tiesas:

- civiltiesas (iedzīvotājs pret iedzīvotāju);
- administratīvās tiesas (iedzīvotājs pret publisku iestādi);
- krimināltiesas (likumpārkāpumi un noziedzīgi nodarījumi);
- apakšrajonu sektors.

Apelācijas tiesas

Ikviena, kurš nepiekrīt tiesas spriedumam, var to pārsūdzēt. Krimināllietas un civillietas tiek iesniegtas vienai no četrām apelācijas tiesām. Administratīvās lietās pārsūdzību atkarībā no tās priekšmeta var izskatīt:

apelācijas tiesas (*gerechtshoven*);

pēdējās instances tiesa sociālā nodrošinājuma jautājumos (*Centrale Raad van Beroep*);
pēdējās instances administratīvā tiesa tirdzniecības un rūpniecības jautājumos (*College van Beroep voor het Bedrijfsleven*);
Valsts padome (Administratīvo tiesu nodaļa) (*Raad van State (afdeling bestuursrechtspraak)*).

Augstākā tiesa

Nīderlandes Augstākā tiesa ir augstākā tiesu iestāde Nīderlandē civiltiesību, krimināltiesību un nodokļu tiesību jomā. Augstākā tiesa var atcelt spriedumus — jo īpaši apelācijas tiesu pieņemtos (zināma kā kasācija). Augstākā tiesa arī atbild par tiesiskās vienotības saglabāšanu un Nīderlandes tiesību attīstības koordinēšanu.

2.2 Teritoriālā piekritība (vai par manu lietu ir atbildīga A pilsētas vai B pilsētas tiesa?)

Nīderlandē ir pirmās instances rajona tiesas (*arrondissementsrechtbanken*). Apelācijas tiesā var iesniegt apelāciju pret pirmās instances tiesas nolēmumu. Turklāt jautājumā par to, kurai no desmit tiesām ir jurisdikcija, piemēram, Amsterdamas rajona tiesai vai Leuwardenas rajona tiesai, svarīga ir “relatīvā jurisdikcija” — tās tiesas ģeogrāfiskā jurisdikcija, kurā tiek izskatīta lieta.

Attiecībā uz starptautiskām lietām, t. i., lietām, kam ir pārrobežu raksturs, kad ir noskaidrots, ka jurisdikcija ir Nīderlandes tiesai, vietējo jurisdikciju nosaka atbilstoši Nīderlandes tiesību aktiem, izņemot, ja noteikums, kas nosaka starptautisko jurisdikciju, norāda arī tiesu ar vietējo jurisdikciju, kā paredzēts regulas “Brisele I” (Padomes Regula (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās) 5. panta 1. vai 3. punktā.

2.2.1 Teritoriālās piekritības pamatnoteikums.

Pamatnoteikums attiecībā uz tiesvedību, ko uzsāk ar tiesas pavēsti pirmajā instancē, ir tāds, ka jurisdikcija ir atbildētāja dzīvesvietas tiesai (Civilprocesa kodeksa (*Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*) 99. pants). Ja dzīvesvieta Nīderlandē nav zināma, jurisdikcija ir atbildētāja faktiskās uzturēšanās vietas (Nīderlandē) tiesai.

Tiesas namu tiesas rajonā, kurā ir izskatāma apakšrajona lieta, var noteikt, pamatojoties uz 2001. gada 10. decembra Pakārtoto (tiesas) sēžu norises vietu dekrētu (*Besluit nevenvestigings- en nevenzittingsplaatsen*) pielikumu (<http://www.overheid.nl/>).

Noteikumus par rajona tiesu vietējo jurisdikciju piemēro *mutatis mutandis*.

Pamatnoteikums attiecībā uz tiesvedību, ko uzsāk ar prasības pieteikumu pirmajā instancē, ir tāds, ka jurisdikcija ir prasītāja (vai viena no prasītājiem vai vienas no ieinteresētajām personām, kas norādītas prasības pieteikumā) dzīvesvietas tiesai (Civilprocesa kodeksa 262. pants). Ja dzīvesvieta Nīderlandē nav zināma, jurisdikcija ir prasītāja faktiskās uzturēšanās vietas (Nīderlandē) tiesai. Ja prasības pieteikumu apvieno ar tiesvedību, kas uzsākta ar tiesas pavēsti, jurisdikcija ir arī tiesai, kurā norit šāda tiesvedība.

2.2.2 Šī pamatnoteikuma izņēmumi.

Noteikumi, kas izklāstīti turpmāk 2.2.2.1., 2.2.2.2. un 2.2.2.3. punktā, attiecas galvenokārt uz tiesvedību, kas uzsākta ar tiesas pavēsti.

Tiesvedībā, kas uzsākta ar prasības pieteikumu, kur jurisdikcija ir pārsvarā prasītāja tiesai, piemēro atšķirīgus noteikumus attiecībā uz prasības pieteikumiem par uzturlīdzekļu maiņu.

Prasības pieteikums par partnera uzturlīdzekļu maiņu prasītājam jāiesniedz uzturlīdzekļu maksātāja dzīvesvietas tiesā. Uzturlīdzekļu maksātājam, kurš vēlas iesniegt prasības pieteikumu par uzturlīdzekļu maiņu, jāvērsas uzturlīdzekļu saņēmēja dzīvesvietas rajona tiesā.

2.2.2.1 Kādos gadījumos varu izvēlēties starp tiesu pēc atbildētāja dzīvesvietas (atbilstoši pamatnoteikumiem) un citu tiesu?

Attiecībā uz tiesvedību, kas uzsākta ar tiesas pavēsti, Nīderlandes procesualitātē tiesībās ir ietverti vairāki noteikumi, kuros papildus kompetentajai tiesai, ko nosaka, piemērojot pamatnoteikumu (atbildētāja dzīvesvietas vai faktiskās uzturēšanās vietas tiesa), ir norādīta tiesa, kurai ir jurisdikcija. Tā ir alternatīva jurisdikcija. Prasītājs var izvēlēties starp tiesu, kas noteikta atbilstoši pamatnoteikumam, un tiesu, kas noteikta atbilstoši alternatīvās jurisdikcijas noteikumam. Turpmāk tekstā šī alternatīva izteikta ar vārdu “ar”.

Lietās, ko ierosina ar tiesas pavēsti, ir piemērojami turpmāk izklāstītie noteikumi.

Nodarbinātības/pārstāvības lietas

Nodarbinātības/pārstāvības lietās jurisdikcija ir arī tās vietas tiesai, kur parasti tiek veikts darbs (Civilprocesa kodeksa 100. pants).

Patērētāju lietas

Patērētāju lietās jurisdikcija ir arī patērētāja dzīvesvietas tiesai vai, ja tādas nav, viņa faktiskās uzturēšanās vietas tiesai (Civilprocesa kodeksa 101. pants).

Neatļauta darbība vai kvazidelikts

Lietās, kas saistītas ar neatļautu darbību vai kvazideliktu, jurisdikcija ir arī tās vietas tiesai, kurā izdarīta kaitnieciskā darbība (Civilprocesa kodeksa 102. pants).

Nekustamais īpašums

Lietās, kas saistītas ar nekustamo īpašumu, jurisdikcija ir arī tiesai, kuras jurisdikcijā atrodas īpašums vai lielākā tā daļa (Civilprocesa kodeksa 103. pants).

Lietās, kas saistītas ar mājokļu vai biroja telpu nomu, ekskluzīva jurisdikcija ir apakšrajona tiesai, kuras jurisdikcijā atrodas nomātais īpašums vai lielākā tā daļa.

Mantošana

Lietās, kas saistītas ar mantošanu, jurisdikcija ir arī mirušās personas pēdējās dzīvesvietas tiesai (Civilprocesa kodeksa 104. pants).

Juridiskas personas

Lietās, kas saistītas ar juridiskām personām (piemēram, juridisku personu likvidāciju, juridisku personu lēmumu spēkā neesību vai derīgumu, locekļu vai partneru tiesībām un pienākumiem), jurisdikcija ir arī tas vietas tiesai, kur juridiskā persona vai uzņēmums ir rezidents vai kur tas reģistrēts.

Bankrots, maksājumu pārtraukšana un parāda pārstrukturēšana

Lietās, kas saistītas ar tiesību normu piemērošanu attiecībā uz fizisku personu bankrotu, maksājumu pārtraukšanu un parāda pārstrukturēšanu, jurisdikcija ir arī tiesai, kurai piesaistīts uzraudzības tiesnesis, vai, ja uzraudzības tiesnesis nav iecelts, tiesai, kas pasludinājusi maksājumu pārtraukšanu (Civilprocesa kodeksa 106. pants). Arī Bankrota likumā (*Faillissementswet*) ir ietverti īpaši noteikumi par jurisdikciju, kam ir prioritāte attiecībā pret jurisdikcijas noteikumiem, kuru pamatā ir Civilprocesa kodekss.

Tiesas izvēle

Dažreiz puses starp tām noslēgtajā līgumā norāda citu tiesu, nevis tiesu, kurai ir jurisdikcija saskaņā ar tiesību normām (Civilprocesa kodeksa 108. panta 1. punkts). Šai izvēlei brīvībai piemēro izņēmumus (Civilprocesa kodeksa 108. panta 2. punkts) saistībā ar patērētāju lietām, nomas lietām un darba līgumiem. Šādās lietās tiesa izvērtē, vai pastāv derīga tiesas izvēles klauzula (Civilprocesa kodeksa 110. pants).

Prasītāja dzīvesvieta

Ja saskaņā ar iepriekš minētajiem noteikumiem par vietējo jurisdikciju nevar izraudzīties nevienu tiesu ar jurisdikciju Nīderlandē, Civilprocesa kodeksa 109. pants paredz, ka izņēmuma kārtā jurisdikcija var būt prasītāja dzīvesvietas tiesai. Šāda situācija var rasties, ja darba ņēmējs vēlas izsaukt uz tiesu Nīderlandē ārvalstu darba devēju, kad darbs neaprobežojas ar konkrētu vietu, bet tiek veikts visas valsts teritorijā. Ja arī šādā veidā nevar izraudzīties tiesu, kam ir jurisdikcija, lietu iesniedz iztiesāšanai Hāgas rajona tiesā.

Attiecībā uz laulības šķiršanu ir arī norādīts:

laulības šķiršanas tiesas vietējo jurisdikciju reglamentē Civilprocesa kodeksa 262. pants. Pamatnoteikums ir tāds, ka jurisdikcija ir prasītāja (vai viena no prasītājiem vai vienas no ieinteresētajām personām, kas norādītas prasībā) dzīvesvietas tiesai, bet, ja šīs personas dzīvesvieta Nīderlandē nav zināma, jurisdikcija ir personas faktiskās uzturēšanās vietas (Nīderlandē) tiesai.

2.2.2.2 Kādos gadījumos man prasība ir jāceļ citā tiesā nevis pēc atbildētāja dzīves vietas (atbilstoši pamatnoteikumiem)?

Nīderlandes procesuālajās tiesībās ir ietverti daži īpaši noteikumi par vietējo jurisdikciju, kuros ir atkāpes no pamatnoteikuma. Ir jāpiemēro īpašais noteikums. Turpmāk izklāstītajās īpašajās lietās jāizvēlas tiesa, kas nav atbildētāja dzīvesvietas tiesa.

Nepilngadīgie

Lietās, kas saistītas ar nepilngadīgajiem, jurisdikcija ir nepilngadīgā dzīvesvietas tiesai vai, ja viņa dzīvesvieta nav Nīderlandē, faktiskās uzturēšanās vietas tiesai (Civilprocesa kodeksa 265. pants).

Šī nav alternatīva, bet īpašs noteikums, kas aizstāj pamatnoteikumu. Jurisdikcija ir nevis prasītāja dzīvesvietas vai uzturēšanās vietas tiesai (pamatnoteikums attiecībā uz tiesvedību, ko uzsāk, iesniedzot prasības pieteikumu), bet nepilngadīgā dzīvesvietas vai, ja dzīvesvieta nav Nīderlandē, faktiskās uzturēšanās vietas tiesai. Ja, piemērojot šo noteikumu, nevar izraudzīties konkrētu tiesu, jurisdikcija ir Hāgas rajona tiesai.

Civilstāvoklis

Lietās, kas saistītas ar civilstāvokļa reģistru vai tajos reģistrējamo vai jau reģistrēto apliecību papildināšanu, reģistrāciju, reģistrācijas atcelšanu vai pārveidošanu, jurisdikcija ir tiesai, kuras jurisdikcijā apliecība ir reģistrēta vai ir reģistrējama (Civilprocesa kodeksa 263. pants). Lietās, kas saistītas ar Hāgas pašvaldības civilstāvokļa reģistros reģistrējamām vai jau reģistrētām apliecībām, saskaņā ar Civilkodeksa 1. grāmatu (*Burgerlijk Wetboek*) jurisdikcija ir Hāgas rajona tiesai.

Uzbūvēta nekustamā īpašuma noma

Lietās, kas saistītas ar uzbūvēta nekustamā īpašuma vai tā daļas nomu, jurisdikcija ir tiesai, kuras jurisdikcijā atrodas nomātais īpašums (Civilprocesa kodeksa 264. pants).

Aizbildnība pār pieaugušo, īpašuma fiduciārā pārvaldība, darbaudzināšana

Lietās, kas saistītas ar aizbildnību pār pieaugušo, īpašuma fiduciāro pārvaldību *pieaugušo vārdā* un darbaudzināšanu, jurisdikcija ir personas, uz kuras aizbildnību, īpašumu vai darbaudzināšanu attiecas lieta, dzīvesvietas tiesai vai, ja dzīvesvieta nav Nīderlandē, faktiskās uzturēšanās vietas tiesai (Civilprocesa kodeksa 266. pants).

Prombūtnē esošas vai bezvēsts pazudušas personas; nāves fakta apstiprināšana (Civilprocesa kodeksa 267. pants)

Lietās, kas saistītas ar mantošanu, jurisdikcija ir mirušās personas pēdējās dzīvesvietas tiesai (Civilprocesa kodeksa 268. panta 1. punkts).

Lietās, kas saistītas ar prombūtnē esošām vai bezvēsts pazudušām personām, jurisdikcija ir personas dzīvesvietas, no kuras viņa devusies prom, tiesai.

Attiecībā uz nāves fakta apstiprināšanu jurisdikcija ir Hāgas rajona tiesai (Civilprocesa kodeksa 269. pants). Tādējādi Civilprocesa kodeksa 269. pants darbojas kā drošības tīkls.

2.2.2.3 Vai tiesas procesa dalībnieki var vienoties par kompetento tiesu, kas citādi nebūtu kompetenta šajā procesā?

Saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 108. pantu puses var izvēlēties tiesu rakstiski. Iespēja izvēlēties tiesu pastāv tikai attiecībā uz tiesiskām attiecībām, ko puses var brīvi noteikt. Tāpēc lietās, kas saistītas ar sabiedrisko kārtību, tiesas izvēle nav iespējama. Kā piemēru var minēt konkrētas ģimenes tiesību lietas un bankrota un maksājumu pārtraukšanas lietas. Apakšrajona tiesu lietās tiesas izvēle ir ierobežota. Piemēram, izvēlēties tiesu nav iespējams, ja prasības summa nepārsniedz EUR 25 000 (neatkarīgi no prasības veida).

Principā tiesai, kurai ir jurisdikcija, pamatojoties uz tiesas izvēles klauzulu, ir ekskluzīva jurisdikcija. Puses var skaidri vienoties par ekskluzīvas jurisdikcijas izslēgšanu.

Laulības šķiršanas lietās (laulības šķiršana, laulāto atšķiršana, reģistrētu partnerattiecību izbeigšanās, laulības izbeigšanās pēc laulāto nošķiršanas) piemēro īpašo noteikumu, kas paredzēts Civilprocesa kodeksa 270. panta 2. punktā. Saskaņā ar minēto punktu tiesa, kam nav vietējās jurisdikcijas, parasti nodod lietu tiesai, kam ir jurisdikcija. Saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 270. panta 2. punktu laulības šķiršanas lietās šāda situācija rodas tikai tad, ja atbildētājs (laulātais, pret kuru ir uzsākta tiesvedība) apstrīd tiesas jurisdikciju. Tiesas izvēle kļūstot ir iespējama, ja visas uz tiesu uzaicinātās personas ierodas un nenorāda uz jurisdikcijas trūkumu vai ja otrs laulātais neierodas tiesā.

3 Ja kompetenta ir kāda speciāla tiesa, kā var noteikt, tieši pie kuras tiesas būtu jāvērsas?

Atbilstoši Nīderlandes civilprocesuālajām tiesībām nepastāv specializētas tiesas.

Lapa atjaunināta: 09/02/2022

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešus kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kuras valsts tiesai ir piekritība? - Austrija

1 Vai man prasība ir jāceļ vispārējā tiesā vai specializētajā tiesā (piemēram, darba strīdu tiesā)?

Civillietās pirmajā instancē piekritība ir rajonu tiesām (*Bezirksgericht*) un reģionālajām tiesām (*Landesgericht*). Ārpus Vīnes rajonu tiesas un reģionālās tiesas izskata arī komercietas, turklāt reģionālās tiesas izskata arī lietas saistībā ar darba un sociālā nodrošinājuma tiesībām. Tikai Vīnē ir atsevišķa rajona tiesa komercietām, atsevišķa komercietas (*Handelsgericht*) un atsevišķa Darba un sociālo jautājumu tiesa (*Arbeits- und Sozialgericht*).

Faktu lapā "Tiesu organizācija" ir izskaidrots, kāda ir lietu piekritība pēc būtības rajona un reģionālajām tiesām, tiesām, kas izskata lietas saistībā ar darba un sociālā nodrošinājuma tiesībām, kā arī tiesām, kas izskata komercietas.

2 Ja lieta ir piekritīga vispārējai tiesai (t.i. par lietu izskatīšanu atbild šādas tiesas), kā lai noskaidroju, konkrēti kurā tiesā man ir jāiesniedz prasības pieteikums?

2.1 Vai pastāv atšķirība starp zemākām un augstākām vispārējām tiesām (piemēram, rajona tiesas kā zemākās tiesas un apgabala tiesas kā augstākās tiesas), un, ja, jā, tad kura ir kompetenta manā gadījumā?

Lietu piekritību tiesām pamatā nosaka pēc prasības veida (piekritība pēc būtības), visu pārējo lietu, kuru piekritība rajona vai reģionālajām tiesām šādi nav nosakāma, piekritība ir atkarīga no strīda summas (piekritība pēc vērtības). Piekritībai pēc būtības ir priekšroka pār piekritību pēc vērtības.

Piemēram, lielākā daļa ģimenes tiesību un īres tiesību strīdu pēc būtības ir piekritīgi rajona tiesām, savukārt reģionālām tiesām pēc būtības ir piekritīgi strīdi, kam piemērojams Likums par civiltiesisko atbildību atomenerģijas jomā, Likums par amatpersonu atbildību, Likums par datu aizsardzību, kā arī strīdi konkurences un autortiesību jomā. Rajona tiesām pēc vērtības ir piekritīgas lietas, kurās prasījuma summa nepārsniedz 15 000 eiro, reģionālajām tiesām ir piekritīgas lietas, kurās prasījuma summa pārsniedz 15 000 eiro.

2.2 Teritoriālā piekritība (vai par manu lietu ir atbildīga A pilsētas vai B pilsētas tiesa?)

2.2.1 Teritoriālās piekritības pamatnoteikums.

Uz katru personu var attiecināt kādu vispārējās jurisdikcijas vietu, ko nosaka pēc šīs personas personiskās saiknes ar tiesas apgabalu. Parasti prasība ir iesniedzama vispārējās jurisdikcijas vietā pēc atbildētāja dzīvesvietas. Fiziskas personas vispārējās jurisdikcijas vietu parasti nosaka pēc viņa dzīvesvietas vai pastāvīgās uzturēšanās vietas; personai var būt arī vairāk nekā viena vispārējās jurisdikcijas vieta. Juridiskas personas vispārējās jurisdikcijas vieta parasti ir atkarīga no šīs personas juridiskās adreses atrašanās vietas.

2.2.2 Šī pamatnoteikuma izņēmumi.

2.2.2.1 Kādos gadījumos varu izvēlēties starp tiesu pēc atbildētāja dzīvesvietas (atbilstoši pamatnoteikumiem) un citu tiesu?

Dažos gadījumos var izvēlēties, vai prasību celt atbildētāja vispārējās jurisdikcijas vietā, vai arī citā tiesā (izvēles vietā). Austrijas jurisdikciju reglamentējošie tiesību akti civilprocesā vien paredz vairāk nekā divdesmit dažādas izvēles vietas līgumisko un ārpuslīgumisko saistību izskatīšanai dažādās situācijās, dažādu prasību izskatīšanai saistībā ar īpašumtiesībām, kā arī procesuāla veida izvēles vietas. Piemēram, tā var būt tiesa vietā, kur veikta izpilde vai kas norādīta rēķinā, tiesa vietā, kur atrodas strīda priekšmets (*forum rei sitae*), tiesa vietā, kur radīts kaitējums, vai tiesa, kurā iesniegta pretprasība. Noteikumi par jurisdikciju konkrētos gadījumos var ievērojami atšķirties no citiem Eiropas vai citu valstu noteikumiem par jurisdikciju.

Piemēram, saskaņā ar Austrijas tiesībām turpmāk minētie prasījumi ir ceļami tikai noteiktās tiesās.

No līgumattiecībām izrietošas prasības (izņemot darba līgumus): prasības noteikt līguma spēkā esību, prasības par līgumsaistību izpildi vai atcelšanu un prasības par zaudējumu atlīdzināšanu sakarā ar līgumsaistību nepildīšanu vai pienācīgu neizpildi var iesniegt tiesā, kurai ir jurisdikcija vietā, kur saskaņā ar pušu vienošanos atbildētājam bija jāizpilda savas līgumsaistības (izpildes vietas tiesa). Šāda vienošanās ir jāpamato ar dokumentāru pierādījumu.

Uzturēšanas prasības: sk. "Uzturēšanas prasības — Austrija".

Zaudējumu atlīdzības prasības: saistībā ar strīdiem par zaudējuma kompensāciju vienai vai vairākām personām nodarīta kaitējuma, nāves vai savainojuma gadījumā, par nepamatotu ieslodzījumu vai kaitējumu materiālam īpašumam prasības var iesniegt arī tiesā, kurai ir jurisdikcija vietā, kur kaitējums nodarīts (kaitējuma nodarīšanas vietas tiesa). Turklāt kompensāciju prasības saistībā ar noziedzīgiem nodarījumiem var iesniegt arī kriminālprocesā, kas uzsākts pret likumpārkāpēju (civilprasība krimināllietā).

Laulības šķiršanas pieteikumi vai prasījumi: sk. "Laulības šķiršana — Austrija".

Pieteikumi aizgādības tiesību nodošanai: sk. „Vecāku atbildība — Austrija”.

2.2.2.2 Kādos gadījumos man prasība ir jāceļ citā tiesā nevis pēc atbildētāja dzīves vietas (atbilstoši pamatnoteikumiem)?

Dažos gadījumos ir paredzēta konkrēta jurisdikcijas vieta, kur jāceļ attiecīgā prasība, tādējādi nav iespējams vērsties ne vispārējās jurisdikcijas, ne izvēles vietā. Ar terminu "obligātās jurisdikcijas vieta" (*Zwangsgerecht*) apzīmē ekskluzīvu jurisdikcijas vietu, ko nevar mainīt pat tad, ja puses ir noslēgušas savstarpēju vienošanos par jurisdikcijas vietu (tam ir jābūt skaidri paredzētam). Ekskluzīvas jurisdikcijas vietas pastāv galvenokārt (bet ne tikai) saistībā ar laulības un ģimenes tiesībām. Piemēram, ekskluzīva jurisdikcijas vieta varētu būt laulības vai reģistrētu partnerattiecību vai mantojuma lietu jurisdikcijas vieta, un obligāta jurisdikcijas vieta varētu būt arī jurisdikcija vietā, kur tiek izskatīti strīdi, kas izriet no asociācijas saistībām vai darbībām. Noteikumi par jurisdikciju konkrētos gadījumos var ievērojami atšķirties no citiem Eiropas vai citu valstu noteikumiem par jurisdikciju.

2.2.2.3 Vai tiesas procesa dalībnieki var vienoties par kompetento tiesu, kas citādi nebūtu kompetenta šajā procesā?

Gadījumā, ja nav noteikts, ka konkrētais strīds ir jāizskata obligātās jurisdikcijas vietā (sk. 2.2.2.2. punktu iepriekš), puses var skaidri vienoties, ka vērsīsies vienā vai vairākās pirmās instances tiesās konkrēti nosauktās vietās vai izslēgs tiesas, kurām citādi būtu jurisdikcija. Nolīgumā jāatsaucas vai nu uz noteiktu strīdu, vai uz strīdiem, kas izriet no noteikta strīda vai juridiskajām attiecībām. Nav paredzēts, ka, sastādot nolīgumus par jurisdikciju, būtu obligāti jāievēro kādi formāli noteikumi, tomēr ir jābūt iespējai apstiprināt nolīgumu ar dokumentāru pierādījumu, ja minētais nolīgums tiesas procesa gaitā tiktu apstrīdēts. Ja ir sastādīts nolīgums par jurisdikciju, puses var mainīt piekritīgo tiesu (kas ir piekritīga pēc lietas būtības un/vai pēc vietas), kurai citādi būtu jurisdikcija konkrētajā lietā pēc likuma. Šādus nolīgumus var sastādīt pirms tiesas procesu uzsākšanas vai tiesas procesu sākumā. Ir atļauts slēgt nolīgumu, ar ko tiek mainīta piekritīgā tiesa pēc lietas būtības, pirmās instances tiesas vietā izvēloties rajona tiesu, ja pirmās instances tiesai ir jurisdikcija, pamatojoties uz strīda summu, un gan izvēloties starp vispārējo un komerciālo jurisdikciju.

Teritoriālo piekritību var mainīt, ja vien šāda iespēja nav skaidri izslēgta. Obligātās jurisdikcijas vietā lieta ir jāizskata tad, ja tiesību aktos ir noteikts, ka jurisdikciju mainīt nedrīkst. Piemēram, teritoriālo jurisdikciju nedrīkst mainīt vai drīkst mainīt tikai ierobežotā mērā tad, ja piekritība ir noteikta saskaņā ar Patērētāju tiesību aizsardzības likuma (*KSchG*) 14. pantu, Noteikumu par jurisdikciju (*JN*) 83.a pantu vai 83.b pantu, Civilprocesa kodeksa (*ZPO*) 532. pantu, Darba un sociālo lietu likuma (*ASGG*) 9. pantu, Noteikumu par ieņēmumu atlīdzināšanu (*EO*) 51. pantu vai Bankrota kodeksa (*IO*) 253. pantu.

3 Ja kompetenta ir kāda speciāla tiesa, kā var noteikt, tieši pie kuras tiesas būtu jāvērsas?

Civillietās tikai Vīnē ir speciālas tiesas komercietās, proti, rajona tiesa komercietās (*Bezirksgericht für Handelssachen*) un Vīnes Komerctiesa (*Handelsgericht Wien*), un speciāla civiltiesas darba un sociālā nodrošinājuma lietās, proti, Vīnes Darba un sociālo jautājumu tiesa (*Arbeits- und Sozialgericht Wien*). Visos citos apgabalos komercietas un lietas, kas saistītas ar darba un sociālā nodrošinājuma tiesībām, izskata vispārējās piekritības tiesas. Šā iemesla dēļ teritoriālo piekritību komercietās un lietās saistībā ar darba un sociālā nodrošinājuma tiesībām reglamentē civilprocesa vispārējie noteikumi.

Lapa atjaunināta: 05/06/2023

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešus kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Please note that the original language version of this page [\[pl\]](#) has been amended recently. The language version you are now viewing is currently being prepared by our translators.

Please note that the following languages: [\[en\]](#) have already been translated.

Kuras valsts tiesai ir piekritība? - Polija

1 Vai man prasība ir jāceļ vispārējā tiesā vai specializētajā tiesā (piemēram, darba strīdu tiesā)?

Polijā civillietas izskata vispārējās piekritības tiesas (*sądy powszechnie*) un Augstākā tiesa (*Sąd Najwyższy*) (sk. Tiesu sistēma dalībvalstīs — Polija), ja vien tās nav specializēto tiesu kompetencē.

Noteikumi par tiesu jurisdikciju ir ietverti Civilprocesa kodeksa (CPK, *Kodeks Postępowania Cywilnego*) 16.–18. un 27.–46. pantā.

Rajona tiesās (*sądy rejonowe*) civillietas izskata šādas nodaļas:

civillietu nodaļa;

ģimenes un mazgadīgo lietu nodaļa (bāriņtiesas, *sądy rodzinne*) — izskata ģimenes un aizbildnības lietas; lietas saistībā ar nepilngadīgo morāles pagrimumu un viņu izdarītām sodāmām darbībām; lietas, kas saistītas ar tādu personu ārstēšanu, kurām ir alkohola, narkotiku vai psihotropo vielu atkarība, kā arī lietas, kas saskaņā ar citiem tiesību aktiem ir aizbildnības tiesu kompetencē;

darba un sociālā nodrošinājuma lietu nodaļa (darba tiesas, *sądy pracy*) — izskata ar darba tiesībām un sociālo nodrošinājumu saistītas lietas;

komerclietu nodaļa (komerctiesas, *sądy gospodarcze*) izskata komerclietas un civillietas starp saimnieciskām vienībām saistībā ar to darbīdumdarbību; lietas saistībā ar uzņēmumu vai partneru attiecībām; lietas pret uzņēmumu valdes locekļiem saistībā ar prasībām, kas izriet no nepatiesām deklarācijām, kuras valdes locekļi iesniedz Valsts tiesu reģistram; lietas pret saimnieciskām vienībām, lai izdotu rīkojumu izbeigt kaitējumu videi, un bankrota lietas;

zemesgrāmatu nodaļa — uztur zemesgrāmatas un izskata citas civillietas, kas saistītas ar zemesgrāmatu procedūrām.

Apgabaltiesām (*sądy okręgowe*) Polijā ir atbilstošās nodaļas, izņemot zemesgrāmatu nodaļas un ģimenes un mazgadīgo lietu nodaļas. Apgabaltiesām Polijā ir ģimenes civillietu nodaļas, kas ir kompetentas izspriest jo īpaši lietas saistībā ar laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu un laulāto atšķiršanas izbeigšanu, laulības atzīšanu par neesošu, laulības esamības vai neesamības atzīšanu un lietas saistībā ar ārvalstu tiesu spriedumu izpildāmības atzīšanu ģimenes lietās.

Turklāt Varšavas apgabaltiesai ir šādas papildu struktūrvienības, kas darbojas kā nodaļas:

Konkurences un patērētāju tiesību aizsardzības tiesa (*Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów*), kuras darbības jomā ietilpst ar monopola prakses novēršanu saistītu lietu un enerģētikas regulējuma lietu iztiesāšana;

Kopienas preču zīmju un rūpniecisko dizainparaugu tiesa (*Sąd Wspólnotowych Znaków Towarowych i Wzorów Przemysłowych*), kura iztiesā lietas, kas saistītas ar rūpniecisko dizainparaugu un preču zīmju pārkāpumiem, šādu pārkāpumu draudiem vai to neesību, lietas, kas saistītas ar Kopienas dizainparaugu atzīšanu par spēkā neesošu, preču zīmju derīguma termiņa izbeigšanos vai to atzīšanu par spēkā neesošām, un lietas, kas saistītas ar preču zīmju pārkāpuma sekām.

Turklāt 2010. gada 1. janvārī Ļubļinas rajona tiesa tika izraudzīta par kompetento tiesu citu rajona tiesu jurisdikcijā esošu lietu izskatīšanai elektroniskā procedūrā ar maksājuma rīkojumiem.

2 Ja lieta ir piekrtīga vispārējai tiesai (t.i. par lietu izskatīšanu atbild šādas tiesas), kā lai noskaidroju, konkrēti kurā tiesā man ir jāiesniedz prasības pieteikums?

Rajona tiesām parasti ir jurisdikcija civillietās pirmajā instancē. **Rajona tiesām** ir jurisdikcija visās lietās, izņemot lietas, kas saskaņā ar tiesību aktiem (CPK 16. un 507. pantu) ir piekrtīgas apgabaltiesām.

Apgabaltiesām ir pirmās instances jurisdikcija attiecībā uz CPK 17. pantā uzskaitītajām lietām, proti:

1) ar īpašumu nesaistītām tiesībām un īpašuma prasībām, ko ierosina apvienojumā ar šādām tiesībām, izņemot [lietas par bērna izcelšanās noteikšanu vai apstrīdēšanu, lietas par paternitātes atzīšanas anulēšanu un lietas par adopcijas atcelšanu](#);

2) [lietas autortiesību aizsardzības](#) un saistītu tiesību aizsardzības lietām, kā arī lietām, kas attiecas uz [izgudrojumiem, lietderīgajiem modeļiem](#), rūpnieciskajiem dizainparaugiem, preču zīmēm, ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm un integrālslēmu topogrāfijām, kā arī lietām, kas attiecas uz citu nemateriālā īpašuma tiesību aizsardzību;

3) lietām, ko ierosina atbilstoši [Preses likumam](#);

4) īpašuma tiesībām, ja strīdus priekšmeta vērtība pārsniedz 75 000 zlotu, izņemot [uzturīdzekļu lietas](#), lietas attiecībā uz [valdījuma tiesību pārkāpumiem](#), lietas attiecībā uz laulāto [mantas nošķiršanu](#), [zemesgrāmatas satura pielāgošanu](#) faktiskajam juridiskajam statusam, kā arī lietas, ko izskata [elektroniskā procedūrā ar maksājuma rīkojumiem](#);

5) sprieduma pasludināšanu kooperatīva sadalīšanas lēmuma vietā;

6) tādu lēmumu atcelšanu, anulēšanu vai neesības atzīšanu, kurus pieņēmušas juridisku personu pārvaldes struktūras vai organizatoriskas struktūrvienības, kas nav juridiskas personas, bet kam ar likumu ir piešķirts juridiskas personas statuss;

7) negodīgas konkurences novēršanu un apkarošanu;

8) kompensāciju par [zaudējumiem, ko radījusi nelikumīga galīgā sprieduma pasludināšana](#);

9) prasībām, kas izriet no tādu tiesību pārkāpumiem, kuras piešķirtas personas datu aizsardzības noteikumos.

Turklāt **apgabaltiesu** jurisdikcijā ietilpst, piemēram:

1) ar darbnespēju saistītas lietas;

2) lietas saistībā ar strīdu izšķiršanu par valstij piederošu uzņēmumu darbību starp uzņēmuma valdi un direktoru, starp uzņēmuma pārvaldes struktūrām un tā dibinātājstruktūrām un starp uzņēmuma pārvaldes struktūrām un struktūru, kas īsteno uzņēmuma uzraudzību;

3) ārvalstu tiesu spriedumu atzīšana un to paziņošana par izpildāmiem (CPK 1148.1 un 1151.1 pants).

Ar īpašuma tiesībām saistītās lietās prasītājam ir pienākums prasības izklāstā precizēt strīdus priekšmeta vērtību, izņemot, ja strīdus priekšmets ir konkrēta naudas summa.

Ar naudas prasībām saistītās lietās, pat ja šādas prasības izvirza kā alternatīvu citai prasībai, norādītā naudas summa ir strīdus priekšmeta vērtība.

Ar citu īpašumu saistītās lietās prasītājam ir pienākums precizēt strīdus priekšmeta vērtību, norādot naudas summu prasības izklāstā atbilstoši CPK 20.–24. pantam.

2.1 Vai pastāv atšķirība starp zemākām un augstākām vispārējām tiesām (piemēram, rajona tiesas kā zemākās tiesas un apgabala tiesas kā augstākās tiesas), un, ja, jā, tad kura ir kompetenta manā gadījumā?

Skatīt 2. punktu.

2.2 Teritoriālā piekrtība (vai par manu lietu ir atbildīga A pilsētas vai B pilsētas tiesa?)

Polijas Civilprocesa kodeksā izšķir četrus tiesas jurisdikcijas veidus — vispārējo (27.–30. pants), alternatīvo (31.–37. pants), ekskluzīvo (38.–42. pants) un īpašo jurisdikciju (43.–46. pants).

Teritoriālā jurisdikcija ir sīkāk aprakstīta 2.2.1.–2.2.3. punktā.

2.2.1 Teritoriālās piekrtības pamatnoteikums.

Vispārējā teritoriālā jurisdikcija

Prasības jāierosina pirmās instances tiesā, kuras teritoriālajā jurisdikcijā atrodas prasītāja domicils (CPK 27. pants).

Saskaņā ar Civilt kodeksa 25. pantu fiziskas personas domicils ir pilsētā, kur persona uzturas ar nolūku tajā dzīvot pastāvīgi. Ja atbildētāja dzīvesvieta nav Polijā, vispārējo jurisdikciju nosaka atbilstoši viņa uzturēšanās vietai; ja uzturēšanās vieta nav zināma vai atrodas ārpus Polijas, prasības pieteikums ir jāiesniedz atbilstoši atbildētāja pēdējam domicilam Polijā.

Prasības pieteikums pret Valsts kasi ir jāiesniedz tiesai, kuras jurisdikcijā atrodas organizatoriskās struktūrvienības, uz kuru attiecas strīds, juridiskā adrese.

Ja Valsts kasi pārstāv Polijas Republikas Ģenerālprokuratūra (*Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej*), prasības pieteikumi ir jāiesniedz tiesai, kuras jurisdikcijā ir reģistrētā adrese Prokuratūras filiālei, kas atbild par organizatorisko struktūrvienību, uz kuru attiecas strīds.

Prasības pieteikumi pret citām juridiskām personām un citām struktūrām, kas nav fiziskas personas, ir jāiesniedz tiesai, kuras jurisdikcijā ir to reģistrētā adrese (CPK 30. pants).

2.2.2 Šī pamatnoteikuma izņēmumi.

Skatīt 2.2.2.1. punktu.

2.2.2.1 Kādos gadījumos varu izvēlēties starp tiesu pēc atbildētāja dzīvesvietas (atbilstoši pamatnoteikumiem) un citu tiesu?

Alternatīvā teritoriālā jurisdikcija ļauj prasītājam izvēlēties tiesu konkrētās lietās. Prasītājs var ierosināt prasību tiesā, kam ir vispārējā jurisdikcija, vai citā tiesā, kas norādīta CPK 32.–371. pantā.

Alternatīvā teritoriālā jurisdikcija ir paredzēta šādās lietās:

par uzturlīdzekļu prasībām un par bērna izcelšanās noteikšanu un ar to saistītām prasībām — prasības var celt tiesā, kuras jurisdikcijā ir tiesīgās puses domicils;

par ģimenes prasību pret saimniecisku vienību — prasības var celt tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas vienības galvenā mītne vai filiāle, ja prasība ir saistīta ar galvenās mītnes vai filiāles darbībām. Tomēr tas neattiecas uz lietām, kurās saskaņā ar likumu Valsts kases ģenerālprokuratūra pārstāv Valsts kasi;

par līguma esības atzīšanu, par līguma izpildi, izbeigšanu vai spēkā neesības atzīšanu, kā arī par zaudējumiem, kas radušies līguma neizpildes vai nepienācīgas izpildes dēļ — prasības var celt tiesā, kuras jurisdikcijā ir apstrīdētā līguma izpildes vieta; jebkādu šaubu gadījumā līguma izpildes vieta ir jāapstiprina ar dokumentu;

par prasību, kas saistīta ar kaitējumu — prasības var celt tiesā, kuras teritoriālajā jurisdikcijā ir noticis kaitējumu izraisījušais notikums;

par lietas sagatavošanas maksas samaksu — prasības var celt tiesā, kuras jurisdikcijā ir vieta, kur likumīgais pārstāvis sagatavojis lietu;

par prasību, kas saistīta ar nekustamā īpašuma nomu (*najem* vai *dzierzawa*) — prasības var celt tiesā, kuras jurisdikcijā ir nekustamā īpašuma atrašanās vieta;

pret pusi, kurai ir ar vekseli vai čeku noteikts pienākums — prasības var celt tiesā, kuras jurisdikcijā ir maksājuma veikšanas vieta. Ja ir vairākas puses, kurām ir ar vekseli vai čeku noteikts pienākums, tās visas kopā var iesūdzēt tiesā, kuras jurisdikcijā ir maksājuma veikšanas vieta, vai tiesā, kurai ir vispārējā jurisdikcija attiecībā uz vekseļa vai čeka saņēmēju vai izdevēju;

attiecībā uz darba tiesībām — prasības var celt tiesā, kuras teritoriālajā jurisdikcijā darbs tiek veikts, tika veikts vai bija jāveic, vai tiesā, kuras teritoriālajā jurisdikcijā atrodas darba vieta (CPK 461. panta 1. punkts).

2.2.2.2 Kādos gadījumos man prasība ir jāceļ citā tiesā nevis pēc atbildētāja dzīves vietas (atbilstoši pamatnoteikumiem)?

Tiesas **ekskluzīvā jurisdikcija** nozīmē, ka lietu var izskatīt tikai Kodeksā norādītā tiesa. Ekskluzīvā jurisdikcija ir paredzēta šādās lietās:

attiecībā uz ģimenes tiesībām vai citām lietu tiesībām uz nekustamo īpašumu — prasības var celt tikai tiesā, kuras jurisdikcijā ir nekustamā īpašuma atrašanās vieta; ja strīdus priekšmets ir zemes servitūts, jurisdikciju nosaka atbilstoši apgrūtinātā īpašuma atrašanās vietai;

attiecībā uz mantojumu, neatņemamo daļu, kā arī legātiem, norādījumiem vai citiem testamentāriem rīkojumiem — prasības jāceļ tikai tiesā, kuras jurisdikcijā ir testatora pēdējā pastāvīgā dzīvesvieta, un — ja testatora domicils Polijā nevar noskaidrot — tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas mantojums vai tā daļa;

attiecībā uz dalību kooperatīvā, partnerībā, uzņēmumā vai apvienībā — prasības var celt tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas juridiskā adrese;

attiecībā uz laulības attiecībām — prasības var celt tikai tiesā, kuras teritoriālajā jurisdikcijā atrodas laulāto pēdējā dzīvesvieta, pat ja vienam no laulātajiem joprojām ir domicils vai viņš(-a) pastāvīgi uzturas šādā jurisdikcijā. Ja šāda pamata jurisdikcijas noteikšanai nav, tiesa, kurai ir ekskluzīvā jurisdikcija, ir tiesa, kuras jurisdikcijā atrodas atbildētāja domicils; ja nav arī šī jurisdikcijas noteikšanas pamata, ekskluzīvā jurisdikcija ir tiesai, kuras jurisdikcijā atrodas prasītāja domicils;

attiecībā uz bērnu un vecāku savstarpējām attiecībām un adoptētāja un adoptējamā savstarpējām attiecībām — prasības var celt tikai tiesā, kuras jurisdikcijā ir prasītāja domicils, ar nosacījumu, ka nav pamata celt prasību saskaņā ar vispārējās jurisdikcijas noteikumiem.

2.2.2.3 Vai tiesas procesa dalībnieki var vienoties par kompetento tiesu, kas citādi nebūtu kompetenta šajā procesā?

Īpašā jurisdikcija nozīmē, ka īpašos tiesību aktos paredzētās lietās jurisdikciju var noteikt citādi.

Tiesības izvēlēties tiesu ir piešķirtas prasītājam.

Ja ir pamatota vairāku tiesu jurisdikcija vai ja prasību ceļ pret vairākām personām, attiecībā uz kurām saskaņā ar tiesību aktiem par vispārējo jurisdikciju kompetence ir dažādām tiesām. Tas pats attiecas uz gadījumu, kad nekustamais īpašums, kura atrašanās vieta ir pamats tiesas jurisdikcijas noteikšanai, atrodas vairāku tiesu teritoriālajā jurisdikcijā.

Tiesības izvēlēties tiesu ir piešķirtas abām pusēm, pamatojoties uz vienošanos vai kopīgu pieprasījumu.

Puses var rakstiski vienoties iesniegt jau esošu strīdu vai strīdus, kas nākotnē var izrietēt no specifiskām tiesiskajām saistībām, pirmās instances tiesai, kurai nav teritoriālās jurisdikcijas atbilstoši tiesību aktiem. Tādā gadījumā šādai tiesai ir ekskluzīva jurisdikcija, ja vien puses nav vienojušas citādi vai prasītājs nav iesniedzis prasības izklāstu elektroniskā procedūrā ar maksājuma rīkojumu. Puses, rakstiski vienojoties, var arī ierobežot prasītāja tiesības izvēlēties starp vairākām tiesām, kas ir kompetentas iztiesāt šādus strīdus.

Tomēr puses nevar mainīt ekskluzīvo jurisdikciju.

Vienošanās par tiesas jurisdikciju jānoformē rakstveidā. Šādas vienošanās var būt daļa no vienošanās par materiālo tiesību normām (kā jurisdikcijas klauzula) vai būt atsevišķas vienošanās.

Lietās, kas saistītas ar darba tiesībām un sociālo nodrošinājumu, kompetentā tiesa pēc pušu kopīga pieprasījuma var nodot lietu iztiesāšanai citai līdzvērtīgai tiesai, kura izskata darba tiesību un sociālā nodrošinājuma lietas, ja tas ir pamatots ar steidzamības apsvērumiem.

Kompetento tiesu izraugās augstākas instances tiesa vai Augstākā tiesa.

Ja kompetentā tiesa nevar izskatīt lietu vai veikt citu darbību kāda šķēršļa dēļ, tās augstākās instances tiesa izraugās citu tiesu. Šādas izraudzīšanās iemesls var būt tikai šķērslis, kas liedz izskatīt lietu, piemēram, tiesneša izslēgšana vai nepārvarama vara.

Augstākajai tiesai ir pienākums izraudzīties tiesu, kurā jāceļ prasība, ja teritoriālo jurisdikciju nevar noteikt saskaņā ar Kodeksu, pamatojoties uz lietas apstākļiem (CPK 45. pants).

3 Ja kompetenta ir kāda speciāla tiesa, kā var noteikt, tieši pie kuras tiesas būtu jāvērsas?

Specializētās tiesas ir administratīvās tiesas (*sądy administracyjne*) un militārās tiesas (*sądy wojskowe*).

Militāro tiesu darbību reglamentē 1997. gada 21. augusta Militāro tiesu organizācijas likums (*Prawo o ustroju sądów wojskowych*). Parasti šīs tiesas izskata krimināllietas Polijas Bruņotajos spēkos. Citas lietas var nodot to kompetencē, tikai pamatojoties uz likumu.

Administratīvo tiesu darbību reglamentē 2002. gada 25. jūlija Administratīvo tiesu organizācijas likums (*Prawo o ustroju sądów administracyjnych*).

Administratīvās tiesas nodrošina tiesiskumu, pārraugot valsts pārvaldes iestāžu darbību, kā arī izšķirot kompetences strīdus un jurisdikcijas strīdus starp pašvaldības iestādēm un valsts pārvaldes iestādēm. Nav izslēgts, ka izņēmuma gadījumos administratīvā tiesa, pildot savus valsts pārvaldes iestāžu pārraudzības pienākumus, var iztiesāt civillietu.

Lapa atjaunināta: 08/09/2021

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

The language version you are now viewing is currently being prepared by our translators.

Please note that the following languages: [en](#) [pt](#) have already been translated.

Kuras valsts tiesai ir piekrišana? - Portugāle

1 Vai man prasība ir jāceļ vispārējā tiesā vai specializētajā tiesā (piemēram, darba strīdu tiesā)?

Vispirms jānorāda, ka šajā faktu lapā sniegtās atbildes attiecas tikai uz vispārējās piekrišanas tiesām (kuras Portugālē parasti sauc par vispārējās jurisdikcijas tiesām (*tribunais comuns*)). Papildus vispārējās piekrišanas tiesām pastāv citas tiesu iestādes: Konstitucionālā tiesa, administratīvās tiesas, Revīzijas palāta (*Tribunal de Contas*). Pastāv arī mīrtiesas (*Julgados de Paz*) un šķīrējtiesas (*tribunais arbitrais*).

Lai noskaidrotu kompetento tiesu, ņem vērā šādu nosacījumu: vispārējās piekrišanas tiesu kompetencē ietilpst lietas, kuras nav piešķirtas citām tiesu iestādēm.

Turklāt vispārējās piekrišanas tiesu sistēmā specializētas tiesas pretstats nav parasta civiltiesā. Specializētas tiesas pretstats ir vispārējās kompetences tiesa. Izvēle starp specializētu palātu vai tiesu un vispārējās kompetences palātu vai tiesu ir atkarīga no izskatāmā jautājuma un noteiktos gadījumos, kuri ir norādīti turpmāk tekstā, — arī no iesaistītās vērtības.

Ir piemērojami šādi tiesību akti:

2013. gada 26. augusta Likums Nr. 62/2013, kura atjauninātā versija pieejama šeit:

http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=1974&tabela=leis

2014. gada 27. marta Dekrētiņš Nr. 49/2014, kura atjauninātā versija pieejama šeit:

http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=2075&tabela=leis&ficha=1&pagina=1&so_miolo=&

Pirmās instances vispārējās piekrišanas tiesas parasti iedala tiesās ar plašāku teritoriālo jurisdikciju un rajona tiesās (*Tribunais de comarca*) (Likuma Nr. 62/2013 33. pants).

Lai noskaidrotu, kurā pirmās instances tiesā jums jāvērsas, jāņem vērā arī turpmāk aprakstītie aspekti.

Tiesas ar plašāku teritoriālo jurisdikciju ir specializētas tiesas, kuru kompetence aptver visu teritoriju vai daļu teritorijas, kurā ietilpst vairāki rajoni. Portugālē plašāka teritoriāla jurisdikcija ir šādām tiesām: Jūras tiesa (*Tribunal marítimo*), Intelektuālā īpašuma tiesa (*Tribunal da propriedade intelectual*), Konkurences, regulējuma un uzraudzības tiesa (*Tribunal da concorrência, regulação e supervisão*), Sodū piemērošanas tiesa (*Tribunal de execução das penas*), Centrālā kriminālizmeklēšanas tiesa (*Tribunal central de instrução criminal*) (Likuma Nr. 62/2013 83. pants).

Rajona tiesas iedala tiesās ar specializētu kompetenci, vispārējās kompetences tiesās un vietējās tiesās (Likuma Nr. 62/2013 81. pants).

Visas centrālās palātas ir specializētas, un tās iedala centrālajās civillietu palātās, centrālajās krimināllietu palātās, centrālajās kriminālizmeklēšanas palātās, centrālajās komercietu palātās, centrālajās spriedumu izpildes palātās, centrālajās ģimenes tiesību un nepilngadīgo jautājumu palātās un centrālajās darba tiesību palātās.

Vietējās palātas iedala vietējās civillietu palātās, vietējās krimināllietu palātās, vietējās sīkās noziedzības palātās, vietējās vispārējās kompetences palātās un vietējās tuvas pieejamības palātās.

Vietējās tuvas pieejamības palātas darbojas kā apgabala tiesas filiāles (*Tribunal de comarca*): tās tikai pieņem dokumentus saistībā ar lietām, kas jau ir ierosinātas palātās vai tiesās, kuru kompetencē ir attiecīgais apgabala rajons, tās sniedz informāciju, organizē video konferences un nodrošina atbalstu izmeklēšanā. Tomēr šajās vietējās tuvas pieejamības palātās lietas neizskata, un principā tās šajās palātās nedrīkst ierosināt (Likuma Nr. 62/2013 130. pants 5. un 6. punkts).

Atsevišķos gadījumos ir īstenojama tiesvedība, kas jāierosina un jāveic iestādēm, kuras nav tiesas. Atkarībā no izskatāmās lietas šo tiesvedību nodod kompetentajai tiesai konkrētos posmos, proti, kad lietu apstrīd, iesniedz apelācijas sūdzību vai kad ir jāapstiprina konkrēti lēmumi. Tā tas ir turpmāk norādīto tiesvedību gadījumā.

Īpaša tiesvedība par izlikšanu no mājokļa ir jāierosina elektroniski Valsts nomas birojā (*Balcão Nacional do Arrendamento*) Portu; šā biroja kompetencē ietilpst visa valsts teritorija, sk. [šeit](#).

Tiesvedība par maksājuma rīkojumu parāda atgūšanai ir jāierosina elektroniski Valsts maksājumu rīkojumu birojā (*Balcão Nacional de Injunções*) Portu; šā biroja kompetencē ietilpst visa valsts teritorija, sk. [šeit](#).

Dažās lietās ir jāpieprasa inventāra procedūras, savukārt citās lietās tās var ierosināt vai nu tiesā, vai arī notāra starpniecību.

Kompetentās tiesas prokurors atbild par lēmumu pieņemšanu attiecībā uz pieteikumiem par: piekrišanas sniegšanu (gadījumos, kad pieteikums saistīts ar personas rīcībnespēju vai prombūtni); atļauju rīkoties rīcībnespējīgas personas juridiskajam pārstāvim; atļauju atsavināt vai apgrūtināt prombūtnē esošas personas aktīvus; rīcībnespējīgas personas pārstāvja veiktu darbību apstiprināšanu; kā arī juridiskā pārstāvja paziņojumu nolūkā informēt par dāvinājumu pieņemšanu vai noraidīšanu rīcībnespējīgas personas interesēs.

Tiesvedība, kuras mērķis ir panākt pušu vienošanos, ir jāierosina kādā no civilstāvokļa aktu reģistrācijas iestādēm attiecībā uz šādiem gadījumiem: pilngadīgu vai rīcībnespējīgu nepilngadīgu bērnu uzturēdzenī; nepilngadīgu bērnu uzturēdzenī, ja tam piekriš abi vecāki; mājas kā ģimenes mītnes nodošana; tiesību izmantot otra laulātā uzvārdu atcelšana; atļauja izmantot bijušā laulātā uzvārdu; laulāto atšķiršana un laulības šķiršana ar abpusēju piekrišanu ar kopīgu īpašumu vai bez tā; personu un aktīvu tiesiskās nodalīšanas pārveidošana pēc laulības šķiršanas; aizgādības par nepilngadīgiem bērniem regulējums vai izmaiņu veikšana šajā regulējumā.

2 Ja lieta ir piekrišana vispārējai tiesai (t.i. par lietu izskatīšanu atbild šādas tiesas), kā lai noskaidroju, konkrēti kurā tiesā man ir jāiesniedz prasības pieteikums?

Šajā atbildē ar parastajām vietējām civillietu tiesām jāsaprot vietējās civillietu palātas, kā arī vispārējās kompetences palātas apgabala tiesās. Šo tiesu kompetence ir noteikta pēc noklusējuma, citiem vārdiem sakot, tās ir kompetentas gadījumos, kad par kompetentu nav uzskatāma cita nodaļa vai specializētā tiesa. Turklāt to kompetenci nosaka, arī pamatojoties uz lietas zemo vērtību.

Tāpēc turpmāk uzskaitīto lietu gadījumā jums jādodas uz vietējo civillietu palātu vai, ja tādas nav, uz vietējo vispārējās kompetences palātu apgabala tiesā: parastas deklaratīvas civilprasības, kuru vērtība ir 50 000 EUR vai mazāka;

lietas, kuras nav nodotas citām palātām vai tiesām ar plašāku jurisdikciju;

spriedumu izpildes procedūras gadījumos, kad nepastāv spriedumu izpildes palāta vai cita kompetenta specializēta palāta vai tiesa;

ar nepilngadīgajiem saistītas steidzamas prasības attiecībā uz civiltiesisko aizbildnību, pāraudzinošo aizbildnību, kā arī bērna tiesību veicināšanu un aizsardzību — pat gadījumos, kad pastāv ģimenes lietu un nepilngadīgo nodaļa, kuras kompetencē ietilpst šādas prasības, ja minētā ģimenes lietu un nepilngadīgo nodaļa atrodas citā pašvaldībā;

orderi, vēstules un paziņojumi, kuru nosacījumi pēc citu tiesu vai kompetento iestāžu pieprasījuma ir jāizpilda uz vietas;

cita likumā noteikta kompetence;

tādu lēmumu pārsūdzēšana, ko pieņēmuši ostu kapteiņi Jūras administratīvo pārkāpumu tiesvedībā, parastas deklaratīvas civilprasības, kuru vērtība ir 50 000 EUR vai mazāka un kuras, ņemot vērā to priekšmetu, ietilpst Jūras tiesas kompetencē tiesas apgabalos, kuri neietilpst Jūras tiesas teritoriālās kompetences apgabalā;

maza apmēra prasības, kas norādītas 2007. gada 11. jūlija Regulā (EK) Nr. 861/2007.

Lai uzzinātu, vai jums jāvērsas vietējā civillietu palātā, vietējā vispārējās kompetences palātā vai centrālajā specializētajā palātā, lūdzu, skatiet arī turpmāk sniegto atbildi uz 3. jautājumu “*Ja piekritība ir specializētajām tiesām, kā es varu uzzināt, kurā no tām man vērsties?*”.

2.1 Vai pastāv atšķirība starp zemākām un augstākām vispārējām tiesām (piemēram, rajona tiesas kā zemākās tiesas un apgabala tiesas kā augstākās tiesas), un, ja, jā, tad kura ir kompetenta manā gadījumā?

Saskaņā ar noteikumiem par kompetenci attiecībā uz hierarhiju vispārējās piekritības tiesas ir iedalītas šādi: pirmās instances tiesas, apelācijas tiesas (jeb otrās instances tiesas) un Augstākā tiesa (*Supremo Tribunal de Justiça*), kas ir pēdējās instances vispārējās piekritības tiesa (Likuma Nr. 62/2013 42.°pants). Tiesiskajā regulējumā ir noteiktas lietas, kuru gadījumā apelācijas sūdzības pieņemamība ir atkarīga no tiesām noteiktajām robežvērtībām:

apelācijas tiesām piemērotā robežvērtība ir 30 000 EUR,

pirmās instances tiesām piemērotā robežvērtība ir 5000 EUR (vērtības, kas bija spēkā, pēdējo reizi atjauninot šo faktu lapu).

Parasti Augstākā tiesa izskata apelācijas sūdzības, kuru vērtība pārsniedz apelācijas tiesām piemēroto robežvērtību, un apelācijas tiesas izskata lietas, kuru vērtība pārsniedz pirmās instances vispārējās piekritības tiesām piemēroto robežvērtību (Likuma Nr. 62/2013 44.°pants).

Prasības ir jāiesniedz un jāizskata pirmās instances tiesās. Turklāt pirmās instances tiesas ir kompetentas izskatīt arī apelācijas sūdzības par notāru un sekretāru pieņemtajiem lēmumiem, kā arī par citiem tiesiskajā regulējumā paredzētajiem lēmumiem. Lai noteiktu kompetento pirmās instances tiesu, ir jāpiemēro noteikumi par kompetenci attiecībā uz prasības priekšmetu, vērtību un teritoriju. Šie noteikumi ir izklāstīti turpmāk sniegtajās atbildēs uz jautājumiem.

Apelācijas tiesas principā izskata tikai apelācijas sūdzības, kas ir iesniegtas par pirmās instances tiesu pieņemtiem lēmumiem. Tiesiskajā regulējumā ir noteikts, ka izņēmuma kārtā apelācijas tiesas var veikt atsevišķu lietu pirmās instances izskatīšanu. Apelācijas tiesas arī izskata pirmās instances tiesu jurisdikcijas kolīzijas, sūdzības par pirmajā instancē izdotajiem rīkojumiem, kā arī pārskata ārvalstu tiesu spriedumus civillietās un komercietās.

Augstākā tiesa izskata apelācijas sūdzības par apelācijas tiesu pieņemtiem lēmumiem. Īpašos tiesiskajā regulējumā paredzētos gadījumos Augstākā tiesa izskata apelācijas sūdzības par pirmās instances tiesu lēmumiem. Tiesiskajā regulējumā ir noteikts, ka izņēmuma kārtā Augstākā tiesa ir kompetenta izskatīt atsevišķas lietas kā vienīgā instance. Augstākā tiesa arī izskata lietas, kas skar apelācijas tiesu jurisdikcijas kolīzijas, kā arī ārkārtas pārsūdzības, lai vienādotu judikatūru.

2.2 Teritoriālā piekritība (vai par manu lietu ir atbildīga A pilsētas vai B pilsētas tiesa?)

Pirmās instances vispārējās piekritības tiesas

Portugālē ir 23 apgabala vispārējās piekritības tiesas:

Azoru salu apgabala vispārējās piekritības tiesa,

Aveiro apgabala vispārējās piekritības tiesa,

Bežas apgabala vispārējās piekritības tiesa,

Bragas apgabala vispārējās piekritības tiesa,

Bragansas apgabala vispārējās piekritības tiesa,

Kaštēlubranku apgabala vispārējās piekritības tiesa,

Koimbras apgabala vispārējās piekritības tiesa,

Evoras apgabala vispārējās piekritības tiesa,

Faru apgabala vispārējās piekritības tiesa,

Gvardas apgabala vispārējās piekritības tiesa,

Leirijas apgabala vispārējās piekritības tiesa,

Lisabonas apgabala vispārējās piekritības tiesa,

Lisabonas ziemeļu apgabala vispārējās piekritības tiesa,

Lisabonas rietumu apgabala vispārējās piekritības tiesa,

Madeiras salas apgabala vispārējās piekritības tiesa,

Portalegri apgabala vispārējās piekritības tiesa,

Portu apgabala vispārējās piekritības tiesa,

Portu austrumu apgabala vispārējās piekritības tiesa,

Santareimas apgabala vispārējās piekritības tiesa,

Setubalas apgabala vispārējās piekritības tiesa,

Vjana du Kaštēlu apgabala vispārējās piekritības tiesa,

Vilarealas apgabala vispārējās piekritības tiesa,

Vizēu apgabala vispārējās piekritības tiesa.

(Likuma Nr. 62/2013 33.°pants)

Papildus šīm tiesām ir arī tiesas ar plašāku teritoriālo jurisdikciju, un trim no tām ir arī jurisdikcija civillietās un komercietās:

Jūras tiesa,

Intelektuālā īpašuma tiesa,

Konkurences, regulējuma un uztraudības tiesa.

(Likuma Nr. 62/2013 83.°pants)

Apelācijas tiesas (*Tribunais da Relação*)

Ir piecas otrās instances apelācijas tiesas, kuras sauc tās pašvaldības vārdā, kurā attiecīgā tiesa atrodas:

Lisbonas Apelācijas tiesa,

Portu Apelācijas tiesa,

Koimbras Apelācijas tiesa,

Evoras Apelācijas tiesa,

Gimaraišas Apelācijas tiesa.

(Likuma Nr. 62/2013 32.°panta 1. punktā minētais I pielikums)

Pēdējā instance

Augstākā tiesa, atrodas Lisabonā.

(Likuma Nr. 62/2013 31.pants)

Augstākās tiesas jurisdikcijā ir visa Portugāles valsts teritorija. Apelācijas tiesu un pirmās instances vispārējās piekritības tiesu jurisdikcijā ir to attiecīgie tiesas apgabali, kuri ir noteikti likumā par tiesu sistēmas organizāciju (2013. gada 26. augusta Likums Nr. 62/2013). Lai noskaidrotu, vai kompetentā tiesa ir A vai B pilsētas tiesa, jāskata iepriekšminētā likuma par tiesu sistēmas organizāciju I, II un III pielikums.

2.2.1 Teritoriālās piekritības pamatnoteikums.

Fiziskas personas

Kompetentā tiesa ir atbildētāja domicila tiesa, ja vien konkrētās tiesību normās vai turpmāk izklāstītajos noteikumos nav noteikts citādi (Civilprocesa kodeksa 80.pants).

Ja atbildētājam nav pastāvīgas dzīvesvietas vai ja tā nav zināma, vai ja atbildētājs ir prombūtnē, lietu ierosina tiesā pēc prasītāja dzīvesvietas.

Prombūtnē esošas personas aktīvu pagaidu vai pastāvīgu uzraudzību pieprasa šīs personas pēdējā zināmā domicila tiesā Portugālē.

Ja atbildētāja domicils un dzīvesvieta atrodas ārvalstīs, lietu ierosina tā apgabala tiesā, kur atbildētājs uzturas.

Ja atbildētājs neuzturas Portugālē, lietu ierosina tiesā pēc prasītāja dzīvesvietas. Ja šāds domicils atrodas ārvalstīs, jurisdikcija attiecībā uz lietu ir Lisabonas tiesai.

Juridiskās personas un uzņēmumi

Ja atbildētājs ir valsts, atbildētāja domicila tiesu aizstāj ar prasītāja domicila tiesu (Civilprocesa kodeksa 81.pants).

Ja atbildētājs ir cita juridiska persona vai uzņēmums, lietu ierosina tā apgabala tiesā, kur atrodas atbildētāja galvenā juridiskā adrese vai filiāles, aģentūras, meitasuzņēmuma, pilnvarotās struktūras vai pārstāvniecības galvenā juridiskā adrese, atkarībā no tā, vai lietu ierosina pret galveno uzņēmumu vai pret tā minētajām struktūrām.

Tomēr lietas pret ārvalstu juridiskām personām vai uzņēmumiem, kam ir filiāle, aģentūra, meitasuzņēmums, pilnvarotā struktūra vai pārstāvniecība Portugālē, var ierosināt tiesās, kas darbojas apgabalos, kur atrodas minēto struktūru juridiskā adrese, pat ja lieta tiek ierosināta pret galveno uzņēmumu.

Vairāki atbildētāji un apvienoti pieteikumi (Civilprocesa kodeksa 82.pants)

Ja vienā lietā ir vairāki atbildētāji, lieta pret viņiem jāierosina atbildētāju vairākuma domicila tiesā. Ja dažādos domicilos dzīvojošu atbildētāju skaits ir vienāds, prasītājs var izvēlēties jebkura atbildētāja domicila tiesu.

Ja prasītājs iesniedz vairākus pieteikumus, kuri ietilpst dažādu tiesu teritoriālajā kompetencē, šis prasītājs drīkst izvēlēties ierosināt prasību jebkurā no šīm tiesām.

Vienīgais izņēmums attiecas uz situācijām, kurās tiesa pēc savas iniciatīvas spēj novērtēt, ka kāds no pieteikumiem neietilpst tās kompetencē, ņemot vērā teritoriālo aptvērumu, vērtību vai vienošanos. Šādā gadījumā prasība jāierosina tiesā, kuras kompetencē šī prasība ietilpst. Piemēram, minētais izņēmums attiecas uz lietām, kurās pieteikuma izskatīšanas kompetence ir atkarīga no nekustamā īpašuma situācijas vai saistību izpildes vietas. Tas attiecas arī uz lietām, kas saistītas ar aizsardzības rīkojumu (*providencia cautelar*) vai sagatavošanās pasākumiem (*diligencia anticipada*), kā arī lietām, kurās kā puses iesaistīti tiesneši vai viņu radnieki, noteiktām izpildes procedūrām, lietām, kuras ir jāizskata, jo tās tiek apvienotas ar citām lietām, lietām, kurās pirms lēmuma pieņemšanas prasītājam neizsniedz tiesas pavēsti, vai lietām, kuras neietilpst tiesas kompetencē prasības vērtības dēļ.

Ja tiek apvienoti pieteikumi, kas ir savstarpēji atkarīgi vai pakārtoti, prasības pieteikums jāiesniedz tiesā, kas ir kompetenta izskatīt galveno pieteikumu.

Lietas, kurās viena no pusēm ir tiesnesis, tiesneša laulātais/-ā vai noteikti radnieki (Civilprocesa kodeksa 84.pants)

Tādu lietu gadījumā, kurās iesaistīts tiesnesis, tiesneša laulātais/-ā, kāds no tiesneša lejupējiem vai augšupējiem radniekiem vai persona, ar kuru tiesnesis ir civillaulībā, un kuras ir jāierosina tiesas apgabalā, kurā strādā šis tiesnesis, kompetentā tiesa būs tiesneša tiesas apgabalam tuvākā tiesas apgabala galvenā tiesa.

Ja lieta ir ierosināta tiesas apgabalā, kurā strādā tiesnesis, uz kuru attiecas liegums izskatīt lietu, vai ja šāds tiesnesis ir norīkots uz tiesas apgabalu, kurā lieta jau tiek izskatīta, lietu nosūta uz tuvāko tiesas apgabalu.

Iepriekšminētie noteikumi neattiecas uz tiesas apgabaliem, kuros strādā vairāk nekā viens tiesnesis, jo tādā gadījumā lietu nodod citam tajā pašā tiesas apgabalā nodarbinātam tiesnesim.

Apelāciju izskatīšana

Apelācijas sūdzības jāiesniedz tiesā, kas ir hierarhiski augstāka par tiesu, kura pieņēma attiecīgo lēmumu (Civilprocesa kodeksa 83.pants).

2.2.2 Šī pamatnoteikuma izņēmumi

2.2.2.1 Kādos gadījumos varu izvēlēties starp tiesu pēc atbildētāja dzīvesvietas (atbilstoši pamatnoteikumiem) un citu tiesu?

2.2.2.2 Kādos gadījumos man prasība ir jāceļ citā tiesā nevis pēc atbildētāja dzīves vietas (atbilstoši pamatnoteikumiem)?

Turpmāk sniegta kopīga atbilde uz šiem trim jautājumiem.

Aktīvu atrašanās vietas jurisdikcija

Lietas, kas saistītas ar lietu vai personīgām tiesībām izmantot nekustamo īpašumu, kopīgas mantas dalīšanu, izlikšanu, pirkuma tiesībām un tiesību zaudēšanu iekļāta īpašuma izpirkšanai, kā arī lietas, kas saistītas ar hipotēku nostiprināšanu, aizstāšanu, samazināšanu vai atbrīvošanu, jāierosina tā apgabala tiesā, kur atrodas konkrētais īpašums.

Tomēr lietas saistībā ar hipotēku nostiprināšanu, aizstāšanu, samazināšanu vai atbrīvošanu attiecībā uz kuģiem vai gaisa kuģiem jāierosina tā apgabala tiesā, kur ir reģistrēts attiecīgais objekts. Ja hipotēka attiecas uz vairākos apgabalos reģistrētiem kuģiem vai gaisa kuģiem, prasītājs var izvēlēties tiesu jebkurā no šiem apgabaliem.

Ja prasības priekšmets ir kustamu priekšmetu grupa, kas pieder vienai un tai pašai personai un ir paredzēta vienreizējai lietošanai, vai kustama vai nekustama manta vai nekustamais īpašums, kas atrodas dažādos apgabalos, attiecīgo lietu ierosina tā apgabala tiesā, kur atrodas vērtīgākais nekustamais īpašums. Šim nolīkam izmanto zemesgrāmatā reģistrētās vērtības. Ja nekustamais īpašums, kas ir prasības priekšmets, atrodas vairāk nekā vienā tiesas apgabalā, prasītājs var izvēlēties ierosināt lietu jebkurā no šiem apgabaliem (Civilprocesa kodeksa 70.pants).

Kompetence par saistību izpildi

Lietas, kurās pieprasa saistību izpildi, kompensāciju par saistību neizpildi vai nepienācīgu izpildi un līguma laušanu saistību neizpildes dēļ ierosina pēc atbildētāja domicila.

Kreditors var izvēlēties tiesu vietā, kurā būtu jābūt izpildītām saistībām, ja atbildētājs ir juridiska persona vai ja kreditora domicils ir Lisabonas vai Portu aglomerācijā un ja tajā pašā aglomerācijā dzīvo arī atbildētājs.

Civiltiesiskās atbildības lietās, kas pamatotas ar prettiesiskām darbībām vai apdraudējumiem, jurisdikcija ir tā apgabala tiesai, kur notikusi šāda darbība (Civilprocesa kodeksa 71.pants).

Laulības šķīšana un laulāto atšķiršana

Jurisdikcija attiecībā uz šķiršanās lietām vai laulāto atšķiršanas un mantas sadales lietām ir tā apgabala tiesai, kur atrodas prasītāja domicils vai pastāvīgā dzīvesvieta (Civilprocesa kodeksa 72.º pants).

Prasības pieteikumi par maksas atgūšanu

Tādu prasību pieteikumu gadījumā, kuru priekšmets ir juridiskajiem pārstāvjiem vai tehniskajiem darbiniekiem samaksāto maksu atgūšana un klientam avansā samaksāto summu atgūšana, kompetentā tiesa ir tā apgabala tiesa, kurā tika sniegts pakalpojums. Lietas par maksu atgūšanu izskata, apvienojot tās ar lietu, kuras ietvaros tika sniegts pakalpojums.

Ja lieta, kuras ietvaros tika sniegts pakalpojums, tika ierosināta apelācijas tiesā vai Augstākajā tiesā, atgūšanas darbību veic debitora domicila apgabala tiesā (Civilprocesa kodeksa 73.º pants).

Vispārējo avārijas zaudējumu noteikšana un sadale

Tās ostas tiesai, kurā nogādāta vai uz kuru būtu vajadzējis nogādāt kuģa kravu, kas deklarēta saskaņā ar vispārējiem zaudējumu noteikumiem, ir jurisdikcija izlemt par šādiem zaudējumiem un to sadali (Civilprocesa kodeksa 74.º pants).

No kuģu sadursmes izrietoši zaudējumi un zaudējumu atlīdzība

Lietu saistībā ar zaudējumiem, kas izriet no kuģu sadursmes, un zaudējumu atlīdzību var ierosināt tā apgabala tiesā, kur noticis negadījums, tiesā pēc kuģa, kas sadūries ar citu kuģi, īpašnieka domicila, tiesā pēc kuģa reģistrācijas vietas vai atrašanās vietas vai tiesā pēc kuģa, ar kuru sadūries cits kuģis, pirmās pietāšanas ostas (Civilprocesa kodeksa 75.º pants).

Atalgojumi par kuģu glābšanu vai palīdzības sniegšanu kuģiem

Atalgojumu par kuģu glābšanu vai palīdzības sniegšanu kuģiem var pieprasīt tiesā pēc attiecīgā fakta norises vietas, pēc izglābto objektu īpašnieku domicila vai pēc vietas, kur izglābtais kuģis ir reģistrēts vai kur tam jāatrodas (Civilprocesa kodeksa 76.º pants).

Kuģu privilēģiju atcelšana

Lietu, kurā bez maksas vai par atlīdzību iegādātais kuģis jāatzīst par kuģi bez privilēģijām, ierosina tiesā pēc tās ostas atrašanās vietas, kur kuģis ir noenkurots tā iegādes brīdī (Civilprocesa kodeksa 77.º pants).

Pagaidu pasākumi un sagatavošanās pasākumi

Prasības par apķīlāšanu un konfiskāciju var iesniegt tiesā, kurā jāierosina saistītā tiesvedība, vai tiesā pēc aktīvu atrašanās vietas, vai, ja aktīvi atrodas vairākos apgabalos, tiesā kādā no minētajiem apgabaliem.

Attiecībā uz embargo piemērošanu jaunam darbam, jurisdikcija ir tā apgabala tiesai, kur darbu plānots veikt.

Attiecībā uz citiem pagaidu pasākumiem jurisdikcija ir tiesai, kurā plānots ierosināt attiecīgo lietu.

Sagatavošanās pasākumus, kas jāveic pierādījumu nodrošināšanai, pieprasa veikt tā apgabala tiesā, kurā šos pasākumus plānots veikt.

Pagaidu pasākumus un sagatavošanās pasākumus pierādījumu nodrošināšanai sasaista ar attiecīgo prasību un vajadzības gadījumā nosūta uz tiesu, kurā prasība tiek izskatīta (Civilprocesa kodeksa 78.º pants).

Paziņojumi

Paziņojumu izsniegšanu pieprasa tā apgabala tiesā, kur dzīvo persona, kurai paziņojums adresēts (Civilprocesa kodeksa 79.º pants).

Izpilde (Civilprocesa kodeksa 89.º pants)

Parasti kompetentā tiesa ir debitora domicila tiesa, ja vien konkrētās tiesību normās vai turpmāk izklāstītajos noteikumos nav noteikts citādi.

Kreditors var izvēlēties tiesu vietā, kurā ir jāizpilda saistības, ja debitors ir juridiska persona vai ja kreditora domicils ir Lisabonas vai Portu aglomerācijā un ja tajā pašā aglomerācijā dzīvo arī debitors.

Ja izpilde attiecas uz konkrēta priekšmeta nodošanu vai parāda iekasēšanu ar reālu nodrošinājumu, attiecīgā kompetentā tiesa ir tās vietas tiesa, kur atrodas konkrētais priekšmets, vai tās vietas tiesa, kur atrodas priekšmeti, ko izmanto kā nodrošinājumu.

Ja prasības pieteikums par izpildi jāiesniedz debitora dzīvesvietas tiesā un ja debitoram nav dzīvesvietas Portugālē, bet ir aktīvi Portugālē, jurisdikcija ir šo aktīvu atrašanās vietas tiesai.

Aktīvu atrašanās vietas tiesai ir kompetence arī gadījumos, kad: prasības pieteikums par izpildi jāiesniedz Portugāles tiesā, jo tas ir saistīts ar uzņēmumu /citu juridisko personu, kuru juridiskā adrese ir Portugālē, izveidi/liķvidāciju, vai ar to pārvaldes struktūru pieņemto lēmumu spēkā esamību; neviena no situācijām nenorīt tā, kā noteikts spriedumu izpildei piemērojamajos iepriekš vai turpmāk tekstā izklāstītajos noteikumos.

Lietās, kas ir saistītas ar vairāku lēmumu izpildi, kuru novērtējums ietilpst dažādu tiesu jurisdikcijā, kompetentā tiesa ir debitora domicila tiesa.

Lai Portugāles tiesās panāktu lēmuma izpildi, izpildes pieteikumu iesniedz tās tiesvedības ietvaros, kurā tika pieņemts attiecīgais lēmums, un izpildi reģistrē tās pašas lietas materiālos. Ja lieta pēc izskatīšanas ir pārsūdzēta, pārsūta lietas materiālus. Ja par izpildi ir kompetenta specializēta nodaļa, tai pēc iespējas ātrāk jānosūta sprieduma kopija, pieteikums, ar kuru pamatota izpilde, un pavaddokumenti.

Ja lēmumu pieņēmuši šķīrējtiesneši šķīrējtiesas procesā, kas noticis Portugālē, kompetentā tiesa attiecībā uz izpildi ir šķīrējtiesas procesa norises apgabala tiesa (Civilprocesa kodeksa 85.º pants).

Ja lieta ir iesniegta apelācijas tiesā vai Augstākajā tiesā, kompetentā tiesa ir debitora domicila tiesa. Ja debitors ir tiesnesis, tiesneša laulātais/-ā vai noteikti radnieki, piemēro iepriekš sadaļā *“Lietas, kurās viena no pusēm ir tiesnesis, tiesneša laulātais/-ā vai noteikti radnieki”* izklāstītos noteikumus. Jebkurā gadījumā ar deklaratīvo tiesvedību saistītos lietas materiālus vai to kopiju nosūta kompetentajai tiesai sprieduma izpildes nodrošināšanai (Civilprocesa kodeksa 86.º pants).

Ja sprieduma izpilde ir saistīta ar izdevumiem, sodiem vai kompensāciju, kas maksājama negodprātīgas prāvas rezultātā, kompetenta ir tiesa, no kuras tiesvedības izriet attiecīgais rēķins vai izlīgums. Ar izmaksām, sodiem vai kompensāciju saistītu spriedumu izpildi veic, apvienojot to ar attiecīgo lietu.

Ja spriedumu, kas paredz izmaksu, sodu vai kompensāciju samaksu, pieņem apelācijas tiesa vai Augstākā tiesa, izpildi veic pirmās instances tiesā, kura ir kompetenta apgabalā, kur notika lietas izskatīšana (Civilprocesa kodeksa 87. un 88.º pants).

Attiecībā uz izpildi, kas pamatota ar ārvalsts tiesas spriedumu, jurisdikcija ir debitora dzīvesvietas tiesai (Civilprocesa kodeksa 86. pants *saistībā ar* 90. pantu).

Eiropas maksājuma rīkojuma gadījumā (2006. gada 12. decembra Regula (EK) Nr. 1896/2006, kas grozīta ar Regulu (ES) 2015/2421) kompetenta ir Portu rajona tiesas centrālās instances 1. civillietu nodaļa.

Darba tiesības

Parasti prasības jāiesniedz atbildētāja domicila tiesā. Par darba devēja vai apdrošinātāja, kā arī sociālā nodrošinājuma iestāžu domicilu uzskata arī vietu, kurā darbojas to filiāle, aģentūra, delegācija vai pārstāvniecība (Darba procesa kodeksa (*Código de Processo de Trabalho*) 13. pants).

Ar darba līgumiem saistītas lietas, ko ierosina darba ņēmējs pret savu darba devēju, var ierosināt tā apgabala tiesā, kur tiek veikts attiecīgais darbs, vai tā apgabala tiesā, kur atrodas darba ņēmēja domicils.

Ja ir vairāki prasītāji, jurisdikcija ir tā apgabala tiesai, kur tiek veikts attiecīgais darbs, vai tā apgabala tiesai, kur atrodas jebkura prasītāja domicils.

Ja attiecīgais darbs tiek veikts vairāk nekā vienā vietā, lietas var ierosināt tiesā jebkurā no attiecīgajiem apgabaliem (Darba procesa kodeksa 14. pants).

Lietas, kas izriet no nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām, jāierosina tā apgabala tiesā, kur noticis nelaimes gadījums vai kur saslimuši persona pēdējoreiz veikusi darba pienākumus, par kuriem ir aizdomas, ka tie izraisījuši slimību.

Ja nelaimes gadījums notiek ārvalstīs, lieta jāierosina Portugālē, tā apgabala tiesā, kur atrodas nelaimes gadījumā cietušās personas domicils.

Ja ir vairāki palīdzības saņēmēji, par kompetentu uzskatāma tā apgabala tiesa, kur dzīvo vislielākais skaits pieteikuma iesniedzēju, vai, ja dažādos apgabalos dzīvo vienāds skaits pieteikuma iesniedzēju, tā apgabala tiesai, kur dzīvo persona, kura pirmā iesniegusi pieteikumu.

Ja nelaimes gadījumā cietuši persona, saslimuši persona vai palīdzības saņēmējs **ir reģistrēts kā jūmieks vai gaisa kuģa apkalpes loceklis un ja nelaimes gadījums noticis brauciena laikā vai ja slimība tiek konstatēta brauciena laikā**, jurisdikcija attiecībā uz konkrēto lietu ir tai tiesai, kuras darbības apgabalā ir vieta valsts teritorijā, ko kuģis vai gaisa kuģis sasniedzis pirmo, vai tās vietas tiesai, kurā kuģis vai gaisa kuģis reģistrēts (Darba procesa kodeksa 15. pants). **Kolektīvās atļaišanas lietās** apturēšanas aizsargpasākumi jāpieprasa un iebildumi jāiesniedz tā apgabala tiesā, kur atrodas uzņēmums, kurā tiek veikts darbs. Ja kolektīvā atļaišana ietekmē darba ņēmējus vairākās darba struktūrās, par kompetentu uzskatāma tā apgabala tiesa, kur atrodas tā darba struktūra, kurā ir vislielākais atļauto darba ņēmēju skaits (Darba procesa kodeksa 16. pants).

Maksātnespēja

Attiecībā uz **maksātnespējas tiesvedību** un atkarībā no konkrētās lietas jurisdikcija ir tās vietas tiesai, kur atrodas debitora juridiskā adrese vai domicils vai mantojuma prasītāja juridiskā adrese vai domicils nāves datumā.

Vienlīdz kompetenta ir tās vietas tiesa, kurā atrodas debitora galveno interešu centrs. Par galveno interešu centru uzskata vietu, kur debitors parasti pārvalda minētās intereses un kuru par šādu galveno interešu centru atzīst trešās puses (Maksātnespējas un korporatīvo parādu piedzišanas kodeksa (*Código de Insolvência e Recuperação de Empresas*) 7.º pants).

Ārvalstu tiesas pieņemta lēmuma par lietas ierosināšanu publicēšanu un reģistrāciju publiskā reģistrā, kā paredzēts Padomes 2000. gada 29. maija Regulas (EK) Nr. 1346/2000 21. un 22. pantā, jāpieprasa Portugāles tiesai apgabalā, kur atrodas debitora uzņēmums. Ja maksātnespējīgajam debitoram nav uzņēmuma Portugālē un ja tā īpašums ietver uzņēmumu, pieprasījums jāiesniedz Lisabonas komercietu nodaļā. Ja maksātnespējīgā debitora īpašums neietver uzņēmumu, kompetenta ir Lisabonas civillietu nodaļa.

Iepriekšminētais noteikums par kompetenci attiecas uz **maksātnespējas deklarācijas atzīšanu ārvalstu tiesas izskatītā lietā** (Maksātnespējas un korporatīvo parādu piedzišanas kodeksa 288.º pants).

Inventarizācija

Informāciju par kompetenci ar inventarizāciju saistītā tiesvedībā skatiet faktu lapā par mantošanu.

Pieaugušo un nepilngadīgo uzturētājiem un vecāku atbildības regulējums

Informāciju par kompetenci attiecībā uz deklaratīvām prasībām saistībā ar pieaugušo un nepilngadīgo uzturētāju maksājumiem, to izpildi, kā arī prasībām saistībā ar vecāku atbildības regulējumu skatiet faktu lapā par mantošanu.

2.2.2.3 Vai tiesas procesa dalībnieki var vienoties par kompetento tiesu, kas citādi nebūtu kompetenta šajā procesā?

Jā, ar zināmiem ierobežojumiem.

Puses, skaidri vienojoties, iekšzemes mērogā var izlemt par labu kompetences noteikumu atcelšanai attiecībā uz teritoriju. To sauc par “**saskaņoto kompetenci**” (*competência convencional*) (Civilprocesa kodeksa 95. pants).

Saskaņoto kompetenci nevar paredzēt lietās, kurās tiesa pēc savas iniciatīvas var pasludināt, ka tai nav kompetences, pamatojoties uz teritoriālo aptvērumu. Piemēram, šāda situācija rodas konkrētās lietās, kurās kompetence ir atkarīga no nekustamā īpašuma situācijas vai saistību izpildes vietas, vai gadījumos, kad lieta ietver aizsardzības rīkojumu vai sagatavošanās pasākumus. Minētais izņēmums attiecas arī uz lietām, kurās kā puses iesaistīti tiesneši vai viņu radnieki, noteiktām izpildes procedūrām, lietām, kuras ir jāizskata, jo tās tiek apvienotas ar citām lietām, lietām, kurās pirms lēmuma pieņemšanas prasītājam neizsniedz tiesas pavēsti, vai lietām, kuras neietilpst tiesas kompetencē prasības vērtības dēļ. Šādos gadījumos teritoriālās kompetences atcelšana vienojoties nav iespējama.

Puses pēc savas vēlēšanās nekad nevar atcelt kompetences noteikumus saistībā ar lietas priekšmetu, hierarhiju un vērtību.

Kompetence, kas noteikta vienojoties (kad tas ir pieļaujams), ir vienlīdz saistoša kā gadījumos, kad tā izriet no tiesību aktiem. Šāda vienošanās jānoslēdz, ievērojot prasības attiecībā uz līguma formu, kas ir saistību avots. Jebkurā gadījumā tai jābūt sagatavotai rakstveidā, norādot jautājumus, uz kuriem tā attiecas, kā arī kritēriju, kas piemērojams, lai noteiktu kompetento tiesu.

Puses starptautiskā mērogā var vienoties par to, kuras jurisdikcijas tiesas ir kompetentas izskatīt konkrētu lietu vai lietas, kas varētu izrietēt no noteiktām juridiskām attiecībām, ar nosacījumu, ka šīs attiecības ir saistītas ar vairāk nekā vienu tiesību sistēmu. Šīs lietas sauc par “**privātiem jurisdikcijas piešķiršanas līgumiem**” (Civilprocesa kodeksa 94. pants).

Vienošanās par jurisdikcijas piešķiršanu var ietvert ekskluzīvas kompetences piešķiršanu konkrētām tiesām vai arī tā var būt tikai alternatīva Portugāles tiesu jurisdikcijai, ja šāda alternatīva pastāv. Šādu gadījumā pieņem, ka kompetence ir ekskluzīva.

Jurisdikcijas izvēle ir spēkā tikai tad, ja ir izpildīti visi šie nosacījumi:

strīds ir saistīts ar pieejamām tiesībām;

jurisdikcijas piešķiršana ir atļauta tai tiesai piemērojamajos tiesību aktos, kurai piešķirta jurisdikcija;

izvēle ir pamatota ar iemeslu, kas ir svarīgs abām pusēm vai vienai no tām, kamēr vien tas nerada būtiskas neērtības otrai pusei;

lieta nav saistīta ar jautājumu, kas ir Portugāles tiesu ekskluzīvā jurisdikcijā;

izvēle ir noteikta ar rakstisku vienošanos vai rakstiski apstiprinātu vienošanos, turklāt vienošanās dokumentā ir skaidri norādīta tiesa, kurai tiek piešķirta jurisdikcija.

Gan saskaņotas kompetences (iekšzemes mērogs), gan privātu jurisdikcijas piešķiršanas līgumu (starptautisks mērogs) gadījumā par rakstisku vienošanos uzskata jebkuru dokumentu, kuru parakstījušas puses vai kas izriet no tādu vēstuļu, teleksu, telegrammu vai cita veida korespondences apmaiņas, ko var izmantot kā rakstisku apliecinājumu, neatkarīgi no tā, vai šajos instrumentos faktiski ir ietverta vienošanās vai klauzula, kurā ir atsauce uz citu dokumentu, kas satur vienošanos.

Darba tiesībās vienošanās vai noteikumi par tādas teritoriālas jurisdikcijas izslēgšanu, kas paredzēta tiesiskajā regulējumā, nav spēkā (Darba procesa kodeksa 19. pants).

3 Ja kompetenta ir kāda speciāla tiesa, kā var noteikt, tieši pie kuras tiesas būtu jāvērsas?

Kā minēts iepriekš, specializētas pirmās instances tiesas Portugālē ir katras rajona tiesas centrālā palāta, vietējās civillietu palātas un tiesas ar plašāku jurisdikciju.

Turpmāk tekstā būs norādīta katras tiesas kompetence, lai būtu skaidrs, kurā tiesā jums jāvērsas, ņemot vērā prāvas priekšmetu. Kā minēts iepriekš, parasti lietu sāk izskatīt pirmās instances tiesās. Tikai apelācijas gadījumā to nosūta uz augstāku tiesas instanci.

Centrālās civillietu palātas (*Juízos centrais cíveis*) (Likuma Nr. 62/2013 117. pants):

parastas deklaratīvas civilprasības, kuru vērtība pārsniedz 50 000 EUR;

civiltiesiska rakstura spriedumu izpildes procedūras, kuru vērtība pārsniedz 50 000 EUR, tiesu apgabalos, kuri neietilpst citas nodaļas vai tiesas kompetencē;

tiesvedība saistībā ar pagaidu pasākumiem, kas atbilst to kompetencē esošām prasībām;
prasības, spriedumu izpilde un pagaidu pasākumi, kuri ietilptu apgabalu komercietu nodaļu kompetencē, bet šajos apgabalos šādu nodaļu nav;
lietas, kas tiek izskatītas vietējās palātās un kuru vērtība ir mainījies uz 50 001 EUR vai lielāku summu;
bērna tiesību veicināšanas un aizsardzības lietas apgabalos, kuri neietilpst ģimenes un nepilngadīgo lietu tiesu jurisdikcijā;
parastas deklaratīvās civilprasības, kuru vērtība ir 50 001 EUR vai mazāka un kuras, ņemot vērā to priekšmetu, ietilpst Jūras tiesas kompetencē, tiesas apgabalos, kuri neietilpst jūras tiesas teritoriālās kompetences apgabalā.

Centrālās ģimenes un nepilngadīgo lietu palātas

(Personu un ģimeņu civilstāvoklis) (Likuma Nr. 62/2013 122. pants)

bezstrīdus tiesvedība starp laulātajiem;

bezstrīdus tiesvedība kopdzīves bez laulības situācijās vai saistībā ar personām, kuras dzīvo kopīgā māsaimniecībā;

prasības saistībā ar laulāto atšķiršanu, laulības šķiršanu un mantas sadali;

prasības par dzimtsarakstu nodaļā noslēgtas laulības pasludināšanu par neesošu vai tās anulēšanu;

tiesas paziņojums par laulātā labticību tādas par neesošu atzītas vai anulētas laulības gadījumā, kurā viens no laulātajiem vai abi devušies labā ticībā;

prasības par uzturlīdzekļu maksājumiem un ar tiem saistīto spriedumu izpildi starp laulātajiem un bijušajiem laulātajiem;

citas prasības saistībā ar personu un ģimeņu civilstāvokli;

prasības, kas ir tiesas kompetencē tādu inventarizācijas procedūru gadījumā, kuras ir ierosinātas personu un ģimenes atšķiršanas, laulāto šķiršanas, dzimtsarakstu nodaļā noslēgtas laulības pasludināšanas par neesošu vai tās anulēšanas rezultātā, kā arī ģimenes gadījumos, kas ir saistīti ar ģimenes nošķiršanu un kuriem piemērojamas attiecīgo tiesvedību reglamentējošās tiesību normas.

(Nepilngadīgi un pilngadīgi bērni) (Likuma Nr. 62/2013 123. pants)

aizbildnības noteikšana un aktīvu pārvaldība;

nepilngadīgā pārstāvja un aizbildņa, kurš pārstāv nepilngadīgo atbilstoši aizgādības tiesībām ārpustiesas lietās, iecelšana;

adopcijas atļaušana;

lēmumu pieņemšana par vecāku aizgādības īstenošanu un ar to saistīto jautājumu izskatīšanu;

nepilngadīgu un pilngadīgu, kā arī rīcībspējīgu nepilngadīgu bērnu uzturlīdzekļu maksājumu noteikšana gadījumos, kad šie uzturlīdzekļu maksājumi ar tiesas lēmumu noteikti laikā, kad bērni bija nepilngadīgi;

attiecīgo spriedumu par uzturlīdzekļu maksājumiem sagatavošana un izpilde;

nolēmumu pieņemšana par nepilngadīgo aizgādības tiesībām;

pasākumu noteikšana saistībā ar adopciju vai ievietošanu iestādē izraudzītas personas ņemšanu aprūpē un uzraudzībā pirms adopcijas;

lēmumu pieņemšana par civiltiesiskām aizgādības attiecībām (*apadrinhamento civil*) un šādu lēmumu atcelšana;

pilnvaru piešķiršana nepilngadīgo likumiskajiem pārstāvjiem veikt konkrētas darbības, apstiprināt darbības, kas var būt veiktas bez pilnvarojuma, un veikt pasākumus attiecībā uz dāvinājumu pieņemšanu;

lēmumu pieņemšana par garantijām, kas vecākiem jānodrošina par labu nepilngadīgiem bērniem;

dekrētu izdošana par vecāku aizgādības tiesību pilnīgu vai daļēju atņemšanu un to īstenošanas ierobežojumu noteikšana;

maternitātes un paternitātes noteikšana pēc savas iniciatīvas, kā arī prasību saistībā ar maternitātes un paternitātes apstrīdēšanu un noskaidrošanu izskatīšana;

lēmuma pieņemšana par nepilngadīgā vārdu un uzvārdu vecāku domstarpību gadījumā;

mantas aizgādības vai pārvaldības gadījumā mantas aizgādņa vai pārvaldnieka atlīdzības noteikšana, ar mantas aizgādņa, pārvaldnieka vai ģimenes lietu padomes locekļa atsaukšanu, atbrīvošanu vai atcelšanu saistītu jautājumu izskatīšana, kontu pieprasīšana un novērtēšana, pilnvarojuma sniegšana likumīgās hipotēkas aizstāšanai un nodrošināto garantiju nostiprināšanas vai aizstāšanas noteikšana, kā arī ģimenes mantas aizgādņa iecelšana nepilngadīgā pārstāvēšanai ārpustiesas jautājumos;

ģimenes mantas aizbildņa iecelšana nepilngadīgā pārstāvēšanai jebkurā aizbildnības lietā;

adopcijas pārveidošana, atcelšana un pārskatīšana, adoptētāja kontu pieprasīšana un novērtēšana un adoptējamā uzturēšanai nepieciešamo ienākumu summu noteikšana;

lēmumu pieņemšana par nepilngadīgo bērnu labā nodrošinātās garantijas nostiprināšanu un aizstāšanu;

to kontu pieprasīšana un novērtēšana, kas vecākiem jānodrošina;

citu jautājumu izskatīšana iepriekšējā punktā minēto tiesvedību ietvaros;

citu iestāžu pieņemto lēmumu atkārtota izvērtēšana gadījumos, kad šādām iestādēm tiesību aktos ir piešķirta kompetence iepriekšējos sešos punktos minētajos jautājumos.

(Pāraudzinošā aizbildnība un aizsargājošā aizbildnība) (Likuma Nr. 62/2013 124. pants)

sagatavošanās pasākumu un izvērtējumu veikšana, kā arī lēmumu sagatavošana ar bērnu tiesību veicināšanu un aizsardzību saistītas tiesvedības ietvaros;
bērnu tiesību veicināšanas un aizsardzības pasākumu piemērošana un to izpildes pārraudzība gadījumos, kad bērns vai jauniešs atrodas riska situācijā un aizsardzības komisijai nav pamata iesaistīties;

jurisdikcijas darbību veikšana saistībā ar izmeklēšanas veikšanu pāraudzinošās aizbildnības jomā;

faktisku darbību, kuras tiesību aktos definētas kā noziegumi un kuras veicis nepilngadīgais vecumā no 12 līdz 16 gadiem, izvērtēšana nolūkā piemērot aizgādības līdzekli;

aizgādības līdzekļu piemērošana un pārskatīšana;

paziņojuma sniegšana par aizgādības līdzekļa izbeigšanu vai atcelšanu;

tādu apelācijas sūdzību izskatīšana, kuras attiecas uz lēmumiem, ar kuriem piemēro disciplināru sodu nepilngadīgajiem, kuriem uzlikts ar brīvības atņemšanu saistīts pasākums.

Piezīme

Centrālās ģimenes un nepilngadīgo lietu palātas kompetence attiecībā uz pāraudzinošo aizbildnību un aizsargājošo aizbildnību nav piemērojama, ja: kriminālprocesā par noziegumu, ko pastrādājis nepilngadīgais vecumā no 16 līdz 18 gadiem, tiek piemērots faktiskais sods, kas ietver brīvības atņemšanu; vai, ja pirms lēmuma pieņemšanas pirmajā instancē nepilngadīgais sasniedz 18 gadu vecumu.

Centrālās darba tiesību palātas

(Civillietās) (Likuma Nr. 62/2013 126. pants)

lietas, kas saistītas ar kolektīvai darba apstākļu reglamentēšanai paredzētu neadministratīvu instrumentu atcelšanu un interpretāciju;

lietas, kas izriet no darba devēju un darba ņēmēju attiecībām un attiecībām, kuras izveidotas, lai noslēgtu darba līgumus;

lietas, kas izriet no nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām;

lietas, kas saistītas ar medicīnisko aprūpi, uzturēšanos slimnīcā, zāļu nodrošinājumu klīnisku pakalpojumu sniegšanas laikā, protēzēm un ortopēdiskām ierīcēm vai jebkādiem citiem pakalpojumiem, kurus veic vai par kuriem maksā, lai radītu labumu darbā notikušos nelaimes gadījumos cietušajiem vai arodslimniekiem;

lietas, kas ierosinātas, lai atceltu aktus un līgumus, kurus parakstījušas jebkādas atbildīgās struktūras, lai izvairītos no saistībām, kas izriet no arodbiedrību vai darba tiesību aktu piemērošanas;

lietas, kas izriet no līgumiem, kurus saskaņā ar likumu uzskata par tādiem, kas ir līdzvērtīgi darba līgumiem;

lietas, kas izriet no apmācības un mācekļības līgumiem;

lietas saistībā ar darba ņēmējiem, kurus nodarbina viena un tā pati struktūra, attiecībā uz tiesībām un pienākumiem, kas izriet no darbībām, kuras tiek kopīgi veiktas darba attiecību īstenošanā, vai no jebkura šāda darba ņēmēja prettiesiskas darbības darba pienākumu veikšanas laikā vai darba pienākumu veikšanas dēļ; šajā saistībā civiltiesiskā atbildība, kas saistīta ar kriminālatbildību, ir krimināltiesu jurisdikcijā;

lietas, kas rodas starp sociālā nodrošinājuma iestādēm, tostarp tām, kuru darbs saistīts ar ģimenes pabalstiem, un pabalstu saņēmējiem saistībā ar jebkuru šādu pušu normatīvos, administratīvos vai reglamentējošos aktos noteiktām tiesībām, pilnvarām un pienākumiem; tas neietekmē administratīvo un nodokļu tiesu jurisdikciju;

lietas, kas rodas starp arodbiedrību apvienībām un locekļiem vai personām, ko tās pārstāv vai ko ietekmē to lēmumi, attiecībā uz jebkuru šādu pušu normatīvos, administratīvos vai reglamentējošos aktos noteiktām tiesībām, pilnvarām un pienākumiem;

lietas saistībā ar sociālā nodrošinājuma iestāžu vai arodbiedrību apvienību aktīvu likvidāciju vai sadalīšanu, ja nav tiesību normu, kas to aizliedz;

lietas, kuras rodas starp sociālā nodrošinājuma iestādēm vai arodbiedrību apvienībām saistībā ar vienas šādas puses normatīvos, administratīvos vai reglamentējošos aktos noteiktu pilnvaru vai pienākumu esību, darbības jomu vai veidu, kas ietekmē otru pusi;

spriedumu izpilde, pamatojoties uz to lēmumiem vai citiem spriedumu izpildes rīkojumiem, ievērojot citām tiesām piešķirto jurisdikciju;

lietas, kas rodas starp darba attiecību pusēm vai starp vienu no šādām pusēm un trešo personu, ja tās izriet no attiecībām, kas saistītas ar darba attiecībām, un ja pieteikums tiek iesniegts kopā ar citu pieteikumu, attiecībā uz kuru darba tiesību palātai ir tieša jurisdikcija;

lietas, kas ietver pretpasības, kuras ir saistītas ar prasību atbilstīgi iepriekšējā punktā paredzētajiem nosacījumiem, izņemot kompensāciju gadījumus, kuros minētā saistība nav vajadzīga;

ar streikiem saistītas civillietas;

lietas, kas rodas starp darba ņēmēju komitejām un attiecīgajām koordinācijas komitejām, uzņēmumu vai uzņēmuma darbiniekiem;

visas lietas saistībā ar arodbiedrību apvienību, darba devēju apvienību un darba ņēmēju komiteju izveides, statūtu (tostarp tajos veikto izmaiņu), darbības un slēgšanas likumības kontroli;

citi tiesiskajā regulējumā noteikti jautājumi.

(Saistībā ar administratīviem pārkāpumiem)

apelācijas sūdzību izskatīšana par administratīvo pārkāpumu tiesvedības ietvaros pieņemtiem administratīvo iestāžu lēmumiem saistībā ar darba tiesību un sociālā nodrošinājuma jautājumiem.

Centrālās komerclietu palātas (Likuma Nr. 62/2013 128. pants):

maksātnespējas tiesvedība un ģeogrāfiskās tiesvedības maksātnespējas atjaunošanas jautājumos;

prasības atzīt uzņēmuma statūtus par neesošiem, spēkā neesošiem vai anulētiem;

prasības par tiesību īstenošanu uzņēmumā;

prasības par uzņēmuma lēmumu apturēšanu un atcelšanu;

prasības par uzņēmumu likvidāciju tiesas ceļā;

prasības par Eiropas akciju sabiedrības likvidāciju;

prasības par pārvaldītājsabiedrības likvidāciju;

Komercreģistra kodeksā norādītās prasības;

prasības par kredītiestādes vai finanšu sabiedrības likvidāciju;

saistīti jautājumi, apvienoti tiesvedības procesi un lēmumu izpilde iepriekšējos punktos minētajās prasībās un lietās.

komercrēģistru turētāju pieņemtu lēmumu pārsūdzēšana;

tādu lēmumu apstrīdēšana, kurus pieņēmuši turētāji atbilstoši administratīvās tiesvedības darbības jomai attiecībā uz komercuzņēmumu likvidāciju.

Centrālās spriedumu izpildes palātas (Likuma Nr. 62/2013 129. pants):

civiltiesiska rakstura spriedumu izpildes procedūras, izņemot: jautājumus, kuri ietilpst Intelektuālā ģeogrāfiskās tiesas, Konkurences, regulējuma un uzraudzības tiesas, Jūras tiesas, Ģimenes un nepilngadīgo lietu palātu, darba tiesību palātu un komerclietu palātu kompetencē, kā arī izņemot krimināllietu palātas pieņemtu lēmumu izpildi, kurus atbilstīgi kriminālprocesam nedrīkst iesniegt civillietu palātā.

TIESAS AR PLAŠĀKU JURISDIKCIJU

Intelektuālā ģeogrāfiskās tiesa (Likuma Nr. 62/2013 111.^opants).

ar autortiesībām un saistītām tiesībām saistītas prasības;

ar rūpniecisko ģeogrāfiskās saistītas prasības;

prasības par spēkā neesību un atcelšanu atbilstīgi Rūpnieciskā ģeogrāfiskās kodeksam;

apelācijas sūdzības par Valsts rūpnieciskā ģeogrāfiskās institūta (*Instituto Nacional da Propriedade Industrial, I. P.*) pieņemtiem lēmumiem, ar kuriem piešķir vai liedz rūpnieciskā ģeogrāfiskās tiesības vai kuri ir saistīti ar nodošanu, licencēm vai paziņojumiem par spēkā neesību, vai kuru priekšmets ir darbības, kuras ietekmē, maina vai atceļ rūpnieciskā ģeogrāfiskās tiesības;

to lēmumu (vai jebkuru citu likumīgi apstrīdamu pasākumu) pārsūdzība un pārskatīšana, kurus Valsts rūpnieciskā ģeogrāfiskās institūts ir pieņēmis administratīvā pārkāpuma procesā;

deklaratīvas civilprasības lietās, kas attiecas uz interneta domēnu nosaukumiem;

apelācijas sūdzības par Valsts zinātniskās skaitļošanas fonda (*Fundação para a Computação Científica Nacional*) kā par .PT domēnu nosaukumu reģistrēšanu atbildīgās iestādes lēmumiem, ar kuriem reģistrē .PT domēnu nosaukumus, atsaka to reģistrēšanu vai dzēš šādus nosaukumus;

prasības lietās, kas attiecas uz sabiedrību vai uzņēmumu nosaukumiem;

apelācijas sūdzības par Reģistrācijas un notariālo jautājumu institūta (*Instituto dos Registos e do Notariado, I. P.*) lēmumiem saistībā ar sabiedrību un uzņēmumu nosaukumu pieņemamību atbilstīgi Valsts juridisko personu reģistram (*Registo Nacional de Pessoas Colectivas*) piemērojamajiem tiesību aktiem;

prasības lietās, kas attiecas uz negodīgu konkurenci saistībā ar rūpniecisko ģeogrāfiskās;

pasākumi pierādījumu iegūšanai un saglabāšanai, kā arī informācijas sniegšanai gadījumos, kad tie ir vajadzīgi intelektuālā ģeogrāfiskās tiesību un autortiesību aizsardzībai;

saistīti jautājumi, apvienoti tiesvedības procesi un lēmumu izpilde iepriekšējos punktos minēto prasību un apelācijas sūdzību gadījumā.

Konkurences, regulējuma un uzraudzības tiesa (Likuma Nr. 62/2013 112. pants).

Tādu likumīgi apstrīdamu lēmumu, rīkojumu un citu administratīvā pārkāpuma procesā pieņemtu pasākumu apelācija, pārskatīšana un izpilde, kurus ir pieņēmušas turpmāk norādītās iestādes:

Konkurences iestāde;

Valsts komunikāciju iestāde;

Portugāles Banka;

Vērtspapīru tirgus komisija;

Plašsaziņas līdzekļu regulējuma iestāde;

Portugāles Apdrošināšanas institūts;

citas neatkarīgas administratīvās iestādes, kurām ir regulatīvas un uzraudzības funkcijas;

turpmāk norādīto lēmumu apelācija, pārsūdzība un izpilde:

lēmumi, kurus administratīvā procesa ietvaros ir pieņēmusi konkurences iestāde atbilstīgi tiesiskajam regulējumam konkurences jomā;

ministra lēmumi, kuri izņēmuma kārtā atļauj tādu uzņēmumu koncentrēšanos, kas ir aizliegta ar konkurences iestādes lēmumu;

citi konkurences iestādes lēmumi, kurus var pārsūdzēt atbilstīgi tiesiskajam regulējumam konkurences jomā;

saistīti jautājumi, apvienoti tiesvedības procesi un lēmumu izpilde iepriekšējos punktos minēto apelāciju, lietu, prasību un pārskatīšanas gadījumā.

Jūras tiesa (Likuma Nr. 62/2013 113. pants).

kompensācija par zaudējumiem, kas radušies vai radīti kuģiem, laivām un citiem peldošiem transportlīdzekļiem vai kas izriet no to izmantošanas jūrā, atbilstoši tiesību aktu vispārējiem noteikumiem;

lietas saistībā ar līgumiem par kuģu, laivu un citu peldošu transportlīdzekļu būvēšanu, remontu, pirkšanu un pārdošanu, kamēr vien šādi kuģi, laivas un peldošas ierīces ir paredzētas izmantošanai jūrā;

lietas saistībā ar līgumiem par jūras transportu vai kombinēto vai multimodālo pārvadājumu līgumiem;

lietas saistībā ar līgumiem par pārvadājumiem pa upēm vai kanāliem iekšzemes ūdensceļā un attiecīgo gultņu un krastmalu jūras jurisdikcijas apgabalos atbilstīgi tiesiskajam regulējumam;

lietas saistībā ar līgumiem par kuģu, laivu un citu peldošu transportlīdzekļu, konkrēti — fraktēšanai un finanšu nomai paredzēto, izmantošanu jūrā;

lietas saistībā ar līgumiem par izmantošanai jūrā paredzētu kuģu, laivu un citu peldošu transportlīdzekļu un to kravu apdrošināšanu;

lietas saistībā ar hipotēkām un privilēģijām attiecībā uz kuģiem un laivām, kā arī garantijām *in rem* attiecībā uz peldošiem transportlīdzekļiem un to kravām;

īpaša tiesvedība saistībā ar kuģiem, laivām un citiem peldošiem transportlīdzekļiem un to kravām;

tiesvedība saistībā ar ierobežojošiem pasākumiem attiecībā uz kuģiem, laivām un citiem peldošiem transportlīdzekļiem, to attiecīgajām kravām, kā arī skaidru naudu un citu mantu, kas pieder pie kuģiem, laivām un citiem peldošiem transportlīdzekļiem, un pagaidu prasības ostu kapteiņiem apturēt tās mantas aizvešanu, kas ir šādu pasākumu priekšmets;

lietas saistībā ar vispārējiem vai konkrētiem zaudējumiem kuģu avārijas gadījumā, tostarp zaudējumiem, kas radīti citiem izmantošanai jūrā paredzētiem peldošiem transportlīdzekļiem;

lietas saistībā ar palīdzību un glābšanu jūrā;

lietas saistībā ar vilkšanas līgumiem un loča pakalpojumu līgumiem;

lietas saistībā ar atkritumu aizvākšanu;

civiltiesiskā atbildība, kas izriet no jūras un citu tiesas jurisdikcijā esošu ūdens joslu piesārņojuma;

zvejai vai pārtikas iegūšanai no jūras dzīvniekiem un augiem, gliemju un jūras augu iegūšanai paredzētu ierīču vai rīku, enkuru, takelāžas, ierīču,

nodrošinājuma un citu navigācijai vai zvejai izmantojamu priekšmetu izmantošana, nozaudēšana, atrašana vai piesavināšanās, kā arī šādu priekšmetu vai šādiem priekšmetiem radīti zaudējumi;

zaudējumi, kas radīti mantai valsts jūras īpašumu jomā;

īpašumtiesības un turējuma tiesības uz jūras krastā izskalošām precēm un priekšmetiem vai atliekām, kas atrodas dzelmē vai jūras dibenā vai kas atpeldējušas no iekšējiem ūdeņiem vai var atrasties šādos ūdeņos, ja tām ir ar jūru saistīta nozīme;

apķīlāšana;

visi vispārējie jautājumi par jūras komerciesībām;

tādu lēmumu pārsūdzēšana, ko pieņēmuši ostu kapteiņi jūras administratīvo pārkāpumu tiesvedībā;

saistīti jautājumi, apvienoti tiesvedības procesi un lēmumu izpilde iepriekšējos punktos minētajās prasībās un lietās.

AUGSTĀKĀS TIESAS

Apelācijas tiesas (*Tribunais da Relação*) (Likuma Nr. 62/2013 67. pants).

Apelācijas tiesas ir otrās instances tiesas, un tās veido civillietu, krimināllietu, sociālo lietu, ģimenes un nepilngadīgo lietu, komerclietu, intelektuālā īpašuma, kā arī konkurences, regulējuma un uzraudzības nodaļas. Tomēr sociālo, ģimenes un nepilngadīgo lietu, komerclietu, intelektuālā īpašuma, kā arī konkurences, regulējuma un uzraudzības nodaļu izveide ir atkarīga no pakalpojuma apjoma un sarežģītības.

Augstākā tiesa (Likuma Nr. 62/2013 47. pants):

Augstākā tiesa ir pēdējā instance, un to veido civillietu, krimināllietu un sociālo lietu nodaļas.

Attiecīgie tiesību akti

 [Civilprocesa kodekss](#)

 [Likums Nr. 62/2013](#)

 [Darba procesa kodekss](#)

 [Maksātspējas un korporatīvo parādu piedzišanas kodekss](#)

Brīdinājums

Kontaktpunktam, tiesām, kā arī citām struktūrām un iestādēm šajā faktu lapā sniegtā informācija nav saistoša. Lūdzam skatīt arī spēkā esošos tiesību aktus un tajos vēlāk veiktos grozījumus.

Lapa atjaunināta: 25/01/2022

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kuras valsts tiesai ir piekrišana? - Rumānija

1 Vai man prasība ir jāceļ vispārējā tiesā vai specializētajā tiesā (piemēram, darba strīdu tiesā)?

Rumānijā papildus vispārējās jurisdikcijas tiesām pastāv specializētās tiesas vai tiesu palātas, kas izšķir strīdus par konkrētiem jautājumiem.

Atbilstoši noteikumiem, kas paredzēti Likumā Nr. 304/2004 par tiesu sistēmas organizāciju, Augstajai kasācijas un justīcijas tiesai (*Înalta Curte de Casație și Justiție*) ir četras nodaļas — I civillietu nodaļa, II civillietu nodaļa, Krimināllietu nodaļa, Administratīvās un nodokļu tiesvedības nodaļa, kas ir tiesas palāta deviņu tiesnešu sastāvā, un apvienotās nodaļas, katra ar savu jurisdikciju. Apelācijas tiesās, tribunālos vai — attiecīgā gadījumā — rajona tiesās ir specializētās nodaļas vai palātas, kas izskata civillietas, krimināllietas, lietas saistībā ar nepilngadīgām personām un ģimeni, lietas saistībā ar administratīviem un nodokļu strīdiem, lietas saistībā ar darba strīdiem un sociālo apdrošināšanu, uzņēmumiem, Tirdzniecības reģistru, maksātnespēju, negodīgu konkurenci, kā arī lietas, kas saistītas ar jūrām un upēm. Vajadzības gadījumā minēto lietu iztiesāšanai var tikt izveidoti specializēti tribunāli.

2 Ja lieta ir piekritīga vispārējai tiesai (t.i. par lietu izskatīšanu atbild šādas tiesas), kā lai noskaidroju, konkrēti kurā tiesā man ir jāiesniedz prasības pieteikums?

Civilprocesa kodeksā ir noteikta parastā procedūra civillietu izskatīšanai. Kodeksa noteikumi ir piemērojami arī citām lietām, ciktāl tās reglamentējošie tiesību akti neparedz citādi.

Civilprocesa kodeksa 94.–97. pants reglamentē civiltiesu jurisdikciju saistībā ar prasību priekšmetu.

Rajona tiesas *kā pirmās instances tiesas* izskata šādas lietas, kurās prasības pieteikumus var (nevar) novērtēt naudas izteiksmē:

prasības pieteikumi, kas atbilstoši Civilkodeksam ir bāriņtiesas jurisdikcijā,

prasības pieteikumi saistībā ar civilstāvokļa aktu reģistrāciju,

prasības pieteikumi saistībā ar tādu daudzdzīvokļu ēku / dzīvokļu / telpu apsaimniekošanu, kuru ekskluzīvie īpašnieki ir dažādas personas, un tiesiskajām attiecībām, ko māju īpašnieku apvienības nodibinājušas ar citām fiziskām vai juridiskām personām,

prasības pieteikumi par izlikšanu no telpām,

prasības pieteikumi saistībā ar kopējām māju sienām un grāvjiem, attālumu starp ēkām un stādījumiem, ceļa tiesībām, servitūtiem, citiem ierobežojumiem, kas skar īpašumtiesības,

prasības pieteikumi saistībā ar robežu izmaiņām un robežu atzīmēšanu,

prasības pieteikumi par valdījumu aizsardzību,

prasības pieteikumi saistībā ar pienākumiem veikt vai neveikt noteiktas darbības, kuras nevar novērtēt naudas izteiksmē,

prasības pieteikumi saistībā ar īpašuma dalīšanu tiesā neatkarīgi no iesaistītās vērtības,

prasības pieteikumi tiesas akta sagatavošanai par personas miršanas faktu,

prasības pieteikumi saistībā ar mantojumu neatkarīgi no iesaistītās vērtības,

prasības pieteikumi saistībā ar noilguma tiesībām neatkarīgi no iesaistītās vērtības,

prasības pieteikumi saistībā ar zemi, izņemot tādus, kas saskaņā ar īpašiem tiesību aktiem ir citu tiesu jurisdikcijā,

citi prasības pieteikumi, ko var novērtēt naudas izteiksmē, par summu līdz 200 000 RON neatkarīgi no pušu statusa.

Rajona tiesas izskata apelācijas pret lēmumiem, ko pieņēmušas publiskās iestādes, kurām ir jurisdikcija, un citas struktūras, kurām ir jurisdikcija. Rajona tiesas arī izskata jebkurus citus pieteikumus, kas saskaņā ar tiesību aktiem ir to jurisdikcijā.

Tribunāli izskata:

kā pirmās instances tiesas — visus pieteikumus, kas saskaņā ar tiesību aktiem nav citu tiesu jurisdikcijā,

kā apelācijas tiesas — apelācijas, kas iesniegtas pret tiesnešu pieņemtiem spriedumiem pirmajā instancē,

kā pārskatīšanas tiesas — to spriedumu pārskatīšanas pieteikumus, kurus pieņēmušas rajona tiesas un kuri saskaņā ar tiesību aktiem nav pārsūdzami, un citas lietas, ko skaidri paredz tiesību akti,

jebkurus citus pieteikumus, kas saskaņā ar tiesību aktiem ir to jurisdikcijā.

Apelācijas tiesas izskata:

kā pirmās instances tiesas — pieteikumus saistībā ar administratīviem un nodokļu strīdiem,

kā apelācijas tiesas — apelācijas, kas iesniegtas pret tribunālu pieņemtiem spriedumiem pirmajā instancē,

kā pārskatīšanas tiesas — to pārsūdzības lietu spriedumu pārskatīšanas pieteikumus, kuri pieņemti tribunālos, vai to spriedumu pārskatīšanas pieteikumus, kurus tribunāli pieņēmuši pirmajā instancē un kuri saskaņā ar tiesību aktiem nav pārsūdzami, un citas lietas, ko skaidri paredz tiesību akti, jebkurus citus pieteikumus, kas saskaņā ar tiesību aktiem ir to jurisdikcijā.

Augstā Kasācijas un justīcijas tiesa izskata:

apelācijas pret apelācijas tiesu spriedumiem un citiem spriedumiem tiesību aktos paredzētajos gadījumos,

pārskatītās lietas tiesiskuma interesēs,

ieteikumus saistībā ar iepriekšēju nolēmumu konkrētu tiesību jautājumu noskaidrošanai,

jebkurus citus pieteikumus, kas saskaņā ar tiesību aktiem ir tās jurisdikcijā.

2.1 Vai pastāv atšķirība starp zemākām un augstākām vispārējām tiesām (piemēram, rajona tiesas kā zemākās tiesas un apgabala tiesas kā augstākās tiesas), un, ja, jā, tad kura ir kompetenta manā gadījumā?

Rumānijas civiltiesību sistēmā izšķir zemākas un augstākas tiesas, ar jurisdikciju attiecībā uz prasību priekšmetu dažādo instanču tiesām nosakot atbilstoši funkcionāliem kritērijiem (pienākuma veids) un procesuāliem kritērijiem (strīda vērtība, priekšmets vai būtība).

Ar Civilprocesa kodeksu ir ieviestas izmaiņas attiecībā uz jurisdikciju, kā rezultātā tribunāli ir kļuvuši par tiesām, kam ir pilna jurisdikcija izskatīt lietas pēc būtības pirmajā instancē. Rajona tiesu kompetencē ir izskatīt maza apmēra un/vai mazāk sarežģītas prasības, kas praksē ir sastopamas ļoti bieži.

Apelācijas tiesu kompetencē ir galvenokārt apelācijas sūdzību izskatīšana, savukārt Augstā Kasācijas un justīcijas tiesa ir vispārējās jurisdikcijas pārskatīšanas tiesa, kas nodrošina tiesību aktu vienādu interpretāciju un piemērošanu valsts līmenī.

2.2 Teritoriālā piekritība (vai par manu lietu ir atbildīga A pilsētas vai B pilsētas tiesa?)

2.2.1 Teritoriālās piekritības pamatnoteikums.

Rumānijas civiltiesu sistēmā noteikumi par teritoriālo jurisdikciju ir noteikti Civilprocesa kodeksa 107. pantā un turpmākajos pantos.

Saskaņā ar vispārējo noteikumu prasības pieteikumu iesniedz tiesā, kuras teritorijā atrodas atbildētāja domicils vai juridiskā adrese.

2.2.2 Šī pamatnoteikuma izņēmumi.

Pastāv īpaši noteikumi par teritoriālo jurisdikciju, piemēram:

ja atbildētāja domicils / juridiskā adrese nav zināma, prasības pieteikumu iesniedz atbildētāja dzīvesvietas / pārstāvniecības vietas tiesā vai — ja šī vieta nav zināma — prasītāja domicila / juridiskās adreses / dzīvesvietas / pārstāvniecības vietas tiesā,

prasības pieteikumu pret juridisku personu, kas ir privāttiesību subjekts, var iesniegt arī tās vietas tiesā, kur atrodas viena no šādas personas filiālēm, kam nav juridiskas personas statusa,

prasības pieteikumu pret apvienību, uzņēmumu vai citu struktūru, kam nav juridiskas personas statusa, var iesniegt tiesai, kam ir jurisdikcija attiecībā uz personu, kurai saskaņā ar apvienības, uzņēmuma vai struktūras locekļu vienošanos ir uzticēta šo struktūru vadība vai pārvaldība; ja šādas personas nav, prasības pieteikumu var iesniegt tiesā, kam ir jurisdikcija attiecībā uz kādu no attiecīgās struktūrvienības locekļiem, prasības pieteikumus pret valsts iestādēm, centrālajām pārvaldes iestādēm vai vietējām pārvaldes iestādēm, kā arī iestādēm un juridiskām personām, kas ir publisko tiesību subjekti, var iesniegt tiesā, kuras teritorijā atrodas prasītāja domicils / juridiskā adrese vai atbildētāja juridiskā adrese.

2.2.2.1 Kādos gadījumos varu izvēlēties starp tiesu pēc atbildētāja dzīvesvietas (atbilstoši pamatnoteikumiem) un citu tiesu?

Rumānijas Civilprocesa kodeksā ir paredzēti vairāki alternatīvās jurisdikcijas noteikumi (113., 114. un 115. pants). Saskaņā ar minētajiem noteikumiem teritoriālā jurisdikcija ir arī šādām tiesām:

prasītāja domicila tiesai (prasības par bērna izcelšanās noteikšanu),

prasītāja / uzturētāja saņēmēja domicila tiesai (uzturētāja maksāšanas pienākums),

līgumsaistību izpildes vietas tiesai,

nekustamā īpašuma atrašanās vietas tiesai (noma, zemes reģistrācija / pamatojums / labojumi),

izbraukšanas (izlidošanas) / iebraukšanas (ielidošanas) vietas tiesai (transporta līgumi),

maksājuma veikšanas vietas tiesai (pārvedu vekseli, čeki, vienkāršie vekseli vai citi vērtspapīri),

patērētāja domicila tiesai (zaudējumu atlīdzība patērētājiem par līgumiem, kas noslēgti ar speciālistiem),

nelikumīgas darbības izdarīšanas vietas tiesai vai zaudējumu rašanās vietas tiesai (tādu prasības pieteikumu gadījumā, kas attiecas uz saistībām, kuras izriet no šādām darbībām).

Ja atbildētājs ārpus sava domicila regulāri veic profesionālas darbības / lauksaimnieciskas, komerciālas, rūpnieciskas vai tamlīdzīgas darbības, prasības pieteikumu var iesniegt arī tās vietas tiesā, kur tiek veiktas šādas darbības, attiecībā uz finansiālām saistībām, kas rodas šādā vietā vai ir izpildāmas šādā vietā.

Apdrošināšanas lietās prasības pieteikumu par atlīdzību var iesniegt arī apdrošinātās personas domicila vai juridiskās adreses vietas tiesā, apdrošināto aktīvu atrašanās vietas tiesā vai apdrošinātā riska rašanās vietas tiesā.

Jurisdikcijas izvēli uz vienošanās pamata uzskata par spēkā neesošu, ja tā veikta, pirms radušās tiesības uz kompensāciju, savukārt lietās, kas saistītas ar obligāto civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu, cietusī puse var arī tieši uzsākt tiesvedību sava domicila / juridiskās adreses vietas tiesā.

Attiecībā uz prasības pieteikumiem par fizisku personu aizsardzību, kuras saskaņā ar Civilkodeksu ir bāriņtiesu kompetencē, par teritoriālo jurisdikciju lemj tiesa, kuras teritorijā ir aizsargātās personas domicils/dzīvesvieta. Attiecībā uz prasības pieteikumiem bāriņtiesai atļaut noteiktu juridiska akta noslēgšanu (saistībā ar nekustamo īpašumu) jurisdikcija ir arī īpašuma atrašanās vietas tiesai. Šādā gadījumā bāriņtiesa, kas pasludinājusi spriedumu, iesniedz sprieduma kopiju aizsargātās personas domicila/dzīvesvietas bāriņtiesai.

Prasības pieteikums par laulības šķiršanu ir laulāto pēdējā kopīgā mājokļa vietas rajona tiesas jurisdikcijā. Ja laulātajiem nav kopīga mājokļa vai ja nevienam no laulātajiem vairs nedzīvo teritorijā, kura ir rajona tiesas jurisdikcijā un kur atrodas kopīgais mājoklis, kompetentā rajona tiesa ir tiesa, kuras teritoriālajā jurisdikcijā ir atbildētāja mājokļa atrašanās vieta. Ja atbildētājs nedzīvo Rumānijā un Rumānijas tiesām ir starptautiska jurisdikcija, kompetentā tiesa ir prasītāja mājokļa atrašanās vietas tiesa. Ja ne prasītājs, ne atbildētājs nedzīvo Rumānijā, puses var vienoties iesniegt prasības pieteikumu par laulības šķiršanu jebkurā rajona tiesā Rumānijā. Ja šādu vienošanos nenoslēdz, prasības pieteikumu par laulības šķiršanu iesniedz Bukarestes 5. rajona tiesā (Civilprocesa kodeksa 915. pants).

Prasības pieteikumus par individuālu darba strīdu izšķiršanu iesniedz prasītāja domicila / darba vietas tribunālā (Likuma Nr. 53/2003 (Darba kodekss) 269. pants).

2.2.2.2 Kādos gadījumos man prasība ir jāceļ citā tiesā nevis pēc atbildētāja dzīves vietas (atbilstoši pamatnoteikumiem)?

Noteikumi par ekskluzīvo teritoriālo jurisdikciju ir paredzēti Civilprocesa kodeksa 117.–121. pantā. Saskaņā ar šiem noteikumiem:

prasības pieteikumus par nekustamā īpašuma tiesībām (lietu tiesībām) drīkst iesniegt tikai nekustamā īpašuma atrašanās vietas tiesai. Ja nekustamais īpašums atrodas vietā, kas ir vairāku tiesu jurisdikcijā, prasības pieteikums jāiesniedz atbildētāja domicila/dzīvesvietas tiesā, ja domicils/dzīvesvieta ir kādā no šīm teritoriālajām jurisdikcijām, vai arī jebkurai no tiesām, kuru jurisdikcijā atrodas nekustamais īpašums. Šo noteikumu piemēro arī prasības pieteikumiem par valdījumu, prasības pieteikumiem par robežu atzīmēšanu, prasības pieteikumiem par nekustamā īpašuma tiesību ierobežojumiem un prasības pieteikumiem par nekustamā īpašuma dalīšanu tiesā, ja no mantojuma neizriet nedalītas kopīpašuma tiesības, mantojuma lietās līdz nedalīto kopīpašuma tiesību sadalīšanai mirušās personas pēdējā domicila tiesai ir ekskluzīva jurisdikcija attiecībā uz prasības pieteikumiem par:

testamentāro rīkojumu derīgumu vai izpildi,

mantojumu, saistītajām nodevām un nodevām saistībā ar mantinieku iespējamām prasībām citam pret citu,

mirušās personas legatāru/kreditoru prasībām pret jebkuru no mantiniekiem/testamenta izpildītājiem,

attiecībā uz prasībām, kas saistītas ar uzņēmumiem, līdz likvidācijas/dereģistrācijas procesa pabeigšanai ekskluzīva jurisdikcija ir uzņēmuma galvenā biroja atrašanās vietas tiesai,

attiecībā uz prasībām par maksātnespēju / kreditoru vienošanos ekskluzīva jurisdikcija ir tribunālam, kura teritorijā ir parādnieka biroja juridiskā adrese,

speciālistu prasības pret patērētājiem var iesniegt tikai patērētāja domicila tiesā.

2.2.2.3 Vai tiesas procesa dalībnieki var vienoties par kompetento tiesu, kas citādi nebūtu kompetenta šajā procesā?

Puses rakstiski vai — attiecībā uz noteikto strīdiem — sniedzot mutisku paziņojumu tiesā var vienoties, ka lietas, kas saistītas ar aktīviem un citām tiesībām, kādas pusēm var būt, izskata citas tiesas, nevis tiesas, kam būtu teritoriālā jurisdikcija, ja vien tām nav ekskluzīva jurisdikcija. Strīdos, kas saistīti ar patērētāju tiesību aizsardzību, un citos gadījumos, kas paredzēti tiesību aktos, puses var vienoties par kompetentās tiesas izvēli tikai pēc tam, kad ir radušās tiesības uz kompensāciju, un jebkuru vienošanos par pretējo uzskata par spēkā neesošu (Civilprocesa kodeksa 126. pants).

Blakusprasību, papildu prasību un izrietošu prasību izskatīšana ir tās tiesas jurisdikcijā, kas ir kompetenta attiecībā uz pamatprasību, pat ja to priekšmetā ir citas tiesas kompetencē vai tās ir citas tiesas teritoriālajā jurisdikcijā, izņemot pieteikumus par maksātnespēju un kreditoru vienošanos. Šie noteikumi ir piemērojami arī tad, ja ar tiesību aktiem jurisdikcija attiecībā uz pamatprasību ir noteikta specializētai tiesas nodaļai vai palātai. Ja tiesai ir ekskluzīva jurisdikcija attiecībā uz vienu no pusēm, tai ir ekskluzīva jurisdikcija attiecībā uz visām pusēm (Civilprocesa kodeksa 123. pants).

Turklāt atbilstoši Civilprocesa kodeksa 124. panta noteikumiem tiesa, kas ir kompetenta spriest par pamatprasību, spriež arī par aizstāvības līdzekļiem un izņēmumiem, izņemot tos, kas ir prejudiciāli jautājumi un ir citas tiesas ekskluzīvā jurisdikcijā, savukārt par procesuāliem incidentiem spriež tiesa, kurai tie iesniegti izskatīšanai.

Puses vai tiesnesis jebkurā tiesvedības procesa posmā var izvirzīt pretenzijas par tiesu jurisdikcijas vispārējo trūkumu. Pretenzijas attiecībā uz prasības priekšmetu un par teritoriālās jurisdikcijas trūkumu saistībā ar sabiedrisko kārtību jāizvirza pirmajā tiesas sēdē, uz kuru puses ieradušās, saņemot pavēsti par ierašanos pirmās instances tiesā, savukārt pretenzijas par jurisdikcijas trūkumu saistībā ar privātu rīkojumu var izvirzīt tikai atbildētājs, izmantojot aizstāvības līdzekļus, vai, ja aizstāvība nav obligāta, vēlākais pirmajā tiesas sēdē, uz kuru puses ieradušās, saņemot pavēsti par ierašanos pirmās instances tiesā. Ja

jurisdikcijas trūkums nav saistīts ar sabiedrisko kārtību, puse, kas iesniegusi prasības pieteikumu tiesā, kurai nav jurisdikcijas, nevar pieprasīt jurisdikcijas trūkuma pasludināšanu (Jaunā civilprocesa kodeksa 130. pants).

Pārrobežu civilstrīdos, lietās, kas saistītas ar pusēm brīvi pieejamām tiesībām atbilstoši Rumānijas tiesību aktiem, ja puses noslēgušas derīgu vienošanos par to, ka Rumānijas tiesām ir jurisdikcija spriest par aktuālo strīdu vai iespējamām strīdiem saistībā ar šādām tiesībām, kompetentas lemt par šādām lietām ir tikai Rumānijas tiesas. Ja vien tiesību akti neparedz citādi, Rumānijas tiesa, uz kuru izsaukts atbildētājs, ir kompetenta spriest par prasības pieteikumu, ja atbildētājs ierodas tiesā un iesniedz aizstāvības līdzekļus saistībā ar lietas būtību, nepaužot pretenzijas saistībā ar jurisdikcijas trūkumu vēlākais līdz pirmās instances tiesā notiekošās tiesvedības pierādījumu iegūšanas posma beigām. Abās iepriekš minētajās situācijās Rumānijas tiesa, kurai nodota attiecīgās lietas izskatīšana, var noraidīt prasības pieteikumu, ja, izvērtējot visus lietas apstākļus, kļūst skaidrs, ka strīdam nav būtiskas saiknes ar Rumāniju (Jaunā civilprocesa kodeksa 1067. pants).

3 Ja kompetenta ir kāda speciāla tiesa, kā var noteikt, tieši pie kuras tiesas būtu jāvērsas?

Skatīt atbildes uz 1., 2., 2.1., 2.2., 2.2.2.1., 2.2.2.2. punktu.

Lapa atjaunināta: 23/04/2024

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešus kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kuras valsts tiesai ir piekritība? - Slovēnija

1 Vai man prasība ir jāceļ vispārējā tiesā vai specializētajā tiesā (piemēram, darba strīdu tiesā)?

Slovēnijā civiltiesisku strīdu prasību izskatīšana pirmajā instancē ir vietējo tiesu (*okrajna sodišča*) un apgabaltiesu (*okrožna sodišča*) jurisdikcijā. Tās ir kompetentas izlemt visas lietas un strīdus civiltiesību jautājumos (par kompensāciju piešķiršanu, par īpašumu, kā arī ģimenes strīdus u. c.). Jurisdikcijas nodalīšana starp vietējām tiesām un apgabaltiesām ir aplūkota turpmāk.

Savukārt ar komercietībām saistītu lietu izskatīšana pirmajā instancē ir tikai apgabaltiesu kompetencē. Komercietiskie strīdi ir strīdi, kuros katra puse civillietā ir uzņēmums, iestāde (tostarp valsts iestāde), kooperatīvs, valsts vai vietējā pašvaldība. Komercietiskie strīdi ir arī strīdi, kas saistīti ar juridiskajām attiecībām starp individuālajiem uzņēmējiem (saistībā ar to ienākumus nesošo darbību), no vienas puses, un uzņēmumu, iestādi (tostarp valsts iestādi), kooperatīvu, valsti vai vietējo pašvaldību, no otras puses.

Tiesību akti paredz, ka darba strīdi ir darba tiesu (*delovna sodišča*) un sociālo lietu tiesu (*socialna sodišča*) jurisdikcijā, pat ja lieta ir saistīta ar civiltiesisku strīdu. Darba strīdi aptver attiecības starp darba devēju un darbinieku, kas veido tādu tiesību un pienākumu pārkāpumus, kuri izriet no darba tiesiskajām attiecībām. Darba tiesas ir kompetentas iztiesāt individuālus darba strīdus (strīdus, kas izriet no darba tiesiskajām attiecībām, strīdus, kas attiecas uz īpašumtiesībām saistībā ar šādām attiecībām), kolektīvus darba strīdus (strīdus, kuros viena puse parasti ir arodbiedrība vai cita darbinieku pārstāvības institucionāla forma), strīdus par streiku atbilstību likumam un strīdus par darbinieku tiesībām uz darbinieku līdzdalību uzņēmuma vadīšanā, kas paredzētas Slovēnijas tiesību aktos. Sociālo lietu tiesas lemj par tiesībām, kas ir saistītas ar darbnespēju un pensiju apdrošināšanu, veselības apdrošināšanu un bezdarba apdrošināšanu, kā arī par tiesībām uz ģimenes un sociālajiem pabalstiem.

Tā kā jautājums par jurisdikciju rodas tikai tad, kad prasība par darbību vai strīdu ir iesniegta tiesā (pirms tiesa izskata un iztiesā lietu, tā vispirms nosaka, vai lieta ir iesniegta pēc piekritības), ieteicams pirms tam konsultēties ar advokātu, lai izvairītos no nepamatotas kavēšanās. Katrā procesā, ko tiesa īsteno, tai vienmēr jāpievērš uzmanība jurisdikcijas jautājumam un jāpārliedz, ka lieta nav piekritīga nevienai citai iestādei (piem., administratīvai iestādei). Ja tiesa atklāj, ka lieta ir piekritīga citai iestādei, tā prasītāja lietu izbeidz; tā rezultātā nevajadzīgi tiek zaudēts laiks un palielinās puses izmaksas.

Informāciju par tiesu struktūru, atrašanās vietu un jurisdikciju var atrast arī Slovēnijas Republikas Augstākās tiesas (*Vrhovno sodišče Republike Slovenije*) oficiālajā tīmekļa vietnē: <http://www.sodisce.si/>

2 Ja lieta ir piekritīga vispārējai tiesai (t.i. par lietu izskatīšanu atbild šādas tiesas), kā lai noskaidroju, konkrēti kurā tiesā man ir jāiesniedz prasības pieteikums?

Prasību var iesniegt jebkurā Slovēnijas Republikas tiesā, bet ikvienam prasības iesniedzējam jāpievērš uzmanība *ratione materiae* jurisdikcijai (t. i., tam, kurai tiesai ir jurisdikcija pēc lietas satura) un teritoriālajai jurisdikcijai. Pamatinformācija, tostarp visu Slovēnijas vietējo tiesu un apgabaltiesu adreses, ir pieejama Slovēnijas Republikas Augstākās tiesas tīmekļa vietnē: <http://www.sodisce.si/>

Slovēnijā *ratione materiae* jurisdikcija pirmajā instancē jeb tiesas iespējas iztiesāt puses konkrēto prasību tiek dalītas starp vietējām tiesām un apgabaltiesām. Lai noteiktu, kura tiesa iztiesās lietu, izšķiroši ir šādi divi kritēriji: prasības summa (strīda priekšmets) un strīdā iesaistīto attiecību likumiskais pamats (strīda priekšmets un saturs).

Galvenais noteikums ir, ka apgabaltiesa lemj svarīgākus strīdus, kur strīda priekšmetam ir liela vērtība vai kur strīds ir būtiski svarīgs saistībā ar puses dzīvi, vai lietas, kas ir juridiski sarežģītas, jo iztiesāšanās tiesām ir jāpiemēro tiesību akti, kas skar sarežģītus un sensitīvus juridiskos jautājumus (piem., laulības šķiršana, bērna uzturēšana).

Otrajā instancē tiesu spriež augstās tiesas ar vispārēju jurisdikciju (*višja sodišča*), un Slovēnijā tādas ir četras. Šādā tiesā iesniegt prasību tieši nav iespējams. Augstās tiesas iztiesā apelācijas sūdzības par vietējo tiesu un apgabaltiesu pieņemtajiem lēmumiem; tās arī iztiesā strīdus attiecībā uz vietējo tiesu un apgabaltiesu jurisdikciju to piekritības teritorijā.

Slovēnijas Republikas Augstākajai tiesai ir jurisdikcija iztiesāt apelācijas sūdzības par augsto tiesu spriedumiem, it sevišķi saistībā ar lēmumiem par pārskatīšanu un lūgumiem par likumības aizsardzību. Ja tiek iesniegta prasība par ārkārtas tiesību aizsardzības līdzekļiem, ir nepieciešams, lai ieinteresētā puse piesaistītu arī advokātu; likumā noteikts, ka īpašas procesuālās darbības Augstākajā tiesā var veikt tikai kvalificēti advokāti.

2.1 Vai pastāv atšķirība starp zemākām un augstākām vispārējām tiesām (piemēram, rajona tiesas kā zemākās tiesas un apgabala tiesas kā augstākās tiesas), un, ja, jā, tad kura ir kompetenta manā gadījumā?

Kā norādīts iepriekšējā punktā, pirmajā instancē jurisdikciju daļa vietējās tiesas un apgabaltiesas, taču starp šīm divām tiesām nav stingras hierarhijas. Tiesu jurisdikciju nosaka likums, bet kopumā apgabaltiesas galvenokārt izskata lietas, kas ir juridiski un faktiski sarežģītākas.

Civilprocesa likums (*Zakon o pravdnem postopku, ZPP*) paredz, ka vietējām tiesām, un tādas Slovēnijā ir 44, ir jurisdikcija iztiesāt šādas lietas:

īpašuma prasības, ja strīda priekšmeta summa nepārsniedz 20 000 EUR,

strīdus par tiesību pārkāpšanu,

strīdus par servitūtiem un apgrūtinājumiem,

strīdus par īres un nomas attiecībām.

Vietējās tiesas izskata arī juridiskās palīdzības lietas, kurās saskaņā ar tiesību aktiem nevienai citai tiesai nav jurisdikcijas, kā arī citas tiesību aktos noteiktās lietas.

Apgabaltiesām, un tādas Slovēnijā ir 11, ir jurisdikcija iztiesāt šādas lietas:

īpašuma prasības, ja strīda priekšmeta summa pārsniedz 20 000 EUR,

strīdus par paternitātes vai maternitātes noteikšanu, vai apstrīdēšanu,

laulības strīdus,

strīdus par likumisku uzturēšanu,

strīdus par bērnu aizsardzību un audzināšanu,

strīdus par bērnu saskarsmi ar vecākiem un citām personām, kad tie tiek iztiesāti kopā ar strīdiem par bērnu aizsardzību un audzināšanu,

strīdus par autortiesībām un strīdus par izgudrojumu un preču zīmju aizsardzību vai tiesībām izmantot tirdzniecības nosaukumu, un strīdus saistībā ar konkurences aizsardzības noteikumiem,

komerctiesiskos strīdus,

strīdus, kas izriet no bankrota procedūras.

Intelektuālā īpašuma tiesību iztiesāšana pirmajā instancē ir vienīgi Ļubļanas apgabaltiesas teritoriālajā jurisdikcijā. Apgabaltiesām ir arī jurisdikcija attiecībā uz prasībām pēc starptautiskas juridiskās palīdzības un pēc juridiskās palīdzības saistībā ar ārvalstu tiesu spriedumu atzīšanu, kā arī citās lietās, kas noteiktas tiesību aktos.

2.2 Teritoriālā piekritība (vai par manu lietu ir atbildīga A pilsētas vai B pilsētas tiesa?)

Principā Slovēnijā prasību var iesniegt jebkurā pirmās instances tiesā, kas minēta iepriekšējos punktos. Tiesai, kurā puse iesniedz prasību, ir jālemj par prasības piekritību, pirms sākas iztiesāšana. Ja tiesa uzskata, ka tai konkrētajā lietā nav teritoriālas jurisdikcijas, tā var paziņot, ka tai nav jurisdikcijas un nodot lietu citai tiesai, lai gan šādi tai jārikojas tikai tad, ja pretējā puse vērš uzmanību uz jurisdikcijas neesamību. Tomēr tiesai ir pienākums to darīt, ja citai tiesai ir īpaša teritoriālā jurisdikcija iztiesāt konkrēto lietu. Neatkarīgi no iepriekš minētā, pastāv daži vispārīgi noteikumi, kurus piemēro, lai noteiktu tiesu teritoriālo jurisdikciju, un kurus ņem vērā, lai nodrošinātu mazākus izdevumus un pēc iespējas ātrāku lietas izskatīšanu.

ZPP ietver noteikumu par vispārējo un īpašo teritoriālo jurisdikciju; to nosaka pēc strīda priekšmeta un pēc strīdā iesaistītajām pusēm. Precīzāka informācija izklāstīta turpmāk minētajos punktos.

2.2.1 Teritoriālās piekritības pamatnoteikums.

Tas paredz, ka gadījumā, ja prasība tiek iesniegta pret fizisku vai juridisku personu, prasība ir jāiesniedz tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas teritorija, kur ir atbildētāja pastāvīgā dzīvesvieta vai juridiskās personas juridiskā adrese. Ja lieta ir ierosināta pret ārvalstu fizisku vai juridisku personu, galvenā teritoriālās jurisdikcijas tiesa ir tiesa, kuras jurisdikcijā atrodas teritorija, kur ir fiziskās personas dzīvesvieta Slovēnijā vai juridiskās personas filiāle.

2.2.2 Šī pamatnoteikuma izņēmumi.

Dažās konkrētās lietās ZPP ļauj lietas pusēm iesniegt prasību citā tiesā, nevis noteikumos paredzētajā galvenajā tiesā. Konkrēti definētos gadījumos (atkarībā no strīda priekšmeta vai satura) puse var iesniegt prasību tikai tajā tiesā, kurai vienīgajai ir kompetence iztiesāt izskatāmo lietu; šajā gadījumā to dēvē par ekskluzīvu teritoriālo jurisdikciju.

Ja prasītājs iesniedz prasību tiesā, kurai nav teritoriālās jurisdikcijas, tiek paziņots, ka tiesai nav attiecīgās jurisdikcijas un lieta tiek nodota citai tiesai pēc piekritības, kur lietas izskatīšana turpinās, it kā tā būtu ierosināta tur.

2.2.2.1 Kādos gadījumos varu izvēlēties starp tiesu pēc atbildētāja dzīvesvietas (atbilstoši pamatnoteikumiem) un citu tiesu?

Kā minēts iepriekš, noteiktās lietās teritoriālā jurisdikcija var būt vienlaicīgi divām tiesām. Šai gadījumā lietā iesaistītā puse var izvēlēties, kurā tiesā iesniegt prasību (izvēles jurisdikcija).

Šāda veida jurisdikcija ir noteikta Civilprocesa likuma 49. līdz 65. pantā; tādēļ turpmāk ir izklāstītas tikai vissvarīgākās lietas un tās lietas, kuras visvairāk ir saistītas ar lietā iesaistīto dalībnieku dzīvi.

Strīdos saistībā ar laulāto uzturēšanu piekritīga ir ne tikai tiesa ar vispārējo teritoriālo jurisdikciju, bet arī tiesa, kuras jurisdikcijā atrodas teritorija, kur ir pieteicēja (uztura saņēmēja) pastāvīgā dzīvesvieta. Arī laulāto strīdos (laulības šķiršanas lietās) pusēm ir iespēja izvēlēties tiesu. Šai gadījumā piekritīga ir tiesa, kuras jurisdikcijā atrodas teritorija, kur bija laulāto pēdējā kopīgā dzīvesvieta. Strīdos par paternitātes vai maternitātes noteikšanu vai apstrīdēšanu piekritība ir arī tai tiesai, kuras jurisdikcijā atrodas teritorija, kur ir bērna, kurš saskaņā ar Slovēnijas tiesību aktiem ir tiesīgs iesniegt prasību, pagaidu vai pastāvīgā dzīvesvieta. Ja Slovēnijā esošajai tiesai ir piekritība šādos strīdos, piemēram, tāpēc, ka pieteicēja pastāvīgā dzīvesvieta ir Slovēnijā, teritoriālā jurisdikcija ir tai tiesai, kuras jurisdikcijā atrodas teritorija, kur ir pieteicēja pastāvīgā dzīvesvieta. Ārpuslīguma strīdos par zaudējumu atlīdzināšanu (tās galvenokārt ir lietas saistībā ar satiksmes negadījumiem) papildus galvenajai jurisdikcijas tiesai piekritība ir arī tiesai, kuras jurisdikcijā atrodas teritorija, kur atgadījies zaudējumus radošais notikums (piem., satiksmes negadījuma vieta), vai tiesai, kuras jurisdikcijā atrodas teritorija, kur iestājušās radīto zaudējumu sekas. Tādu zaudējumu gadījumā, kuru rezultātā ir iestājušies personas nāve vai persona ir guvusi nopietnus ievainojumus, jurisdikcija ir arī tiesai, kuras jurisdikcijā atrodas teritorija, kur ir pieteicēja pastāvīgā vai pagaidu dzīvesvieta. Saistībā ar strīdiem, kas izriet no līgumattiecībām starp pusēm, piekritība ir arī tiesai, kuras jurisdikcijā atrodas teritorija, kura noteikta kā līgumattiecību izpildes vieta; līdzīga kārtība pastāv arī attiecībā uz strīdiem par vekseliem vai čekiem (tiesa, kuras jurisdikcijā atrodas teritorija, kur ir maksājuma vieta).

Turklāt izvēles jurisdikcija attiecas arī uz strīdiem, kas saistīti ar patērētāju līgumattiecībām, kurās prasītājs ir patērētājs (fiziska persona). Šādos gadījumos piekritīga ir ne tikai tiesai ar vispārējo teritoriālo jurisdikciju, bet arī tiesa, kuras jurisdikcijā atrodas teritorija, kurā atrodas patērētāja pastāvīgā vai pagaidu dzīvesvieta. Ja prasītājs strīdā par patērētāju līgumattiecībām ir uzņēmums, tad piekritīga ir tā tiesa, kuras jurisdikcijā atrodas teritorija, kurā atrodas patērētāja pastāvīgā vai pagaidu dzīvesvieta. Citu teritoriālo jurisdikciju var piemērot tikai tad, ja patērētājs un uzņēmums noslēdz vienošanos pēc strīda rašanās vai vienošanos, kas papildus ļauj patērētājam uzsākt tiesvedību citās tiesās. Strīdos, kas saistīti ar apdrošināšanas attiecībām, kurās atbildētājs ir apdrošināšanas sabiedrība, piekritīga ir ne tikai tiesa ar vispārējo teritoriālo jurisdikciju un tiesa, kuras jurisdikcijā atrodas teritorija, kurā atrodas apdrošināšanas sabiedrības filiāles juridiskā adrese, bet arī tā tiesa, kuras jurisdikcijā atrodas teritorija, kurā atrodas prasītāja pastāvīgā vai pagaidu dzīvesvieta vai juridiskā adrese. Strīdos, kas saistīti ar apdrošināšanas attiecībām, apdrošināšanas sabiedrība var iesniegt prasību tikai tajā tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas teritorija, kurā atrodas atbildētāja, kas ir apdrošinājumaņēmējs, apdrošinātā persona vai apdrošināšanas atlīdzības saņēmējs, pastāvīgā vai pagaidu dzīvesvieta vai juridiskā adrese. Citu teritoriālo jurisdikciju var piemērot tikai tad, ja strīda puses noslēdz vienošanos pēc strīda rašanās vai vienošanos, kas papildus ļauj apdrošinājumaņēmējam, apdrošinātajai personai vai apdrošināšanas saņēmējam uzsākt tiesvedību citās tiesās.

Citi izvēles jurisdikcijas gadījumi, kā minēts iepriekš, ir noteikti Civilprocesa likumā.

2.2.2.2 Kādos gadījumos man prasība ir jāceļ citā tiesā nevis pēc atbildētāja dzīves vietas (atbilstoši pamatnoteikumiem)?

Īpašos gadījumos tiesību akti paredz īpašu teritoriālo jurisdikciju un nosaka tiesu kā vienīgo tiesu, kurai ir jurisdikcija iztiesāt konkrētu lietu. To sauc par **ekskluzīvu teritoriālo jurisdikciju**, un tā tiek piemērota šādi:

attiecībā uz strīdiem par īpašumtiesībām, to pārkāpumiem, īpašuma īri un nomu ekskluzīva teritoriālā jurisdikcija ir tiesai, kurai piekritīga teritorija, kur atrodas īpašums;

attiecībā uz strīdiem par reālajām tiesībām uz jūras vai gaisa kuģi (un strīdiem par to nomu) ekskluzīva teritoriālā jurisdikcija ir tiesai, kurai piekritīga teritorija, kur tiek vests reģistrs, kur ierakstīts jūras vai gaisa kuģis;

attiecībā uz strīdiem, kas rodas tiesas vai administratīvā izpildes procesa laikā vai rezultātā, un strīdiem, kas rodas bankrota procedūras laikā vai saistībā ar to, ekskluzīva teritoriālā jurisdikcija ir tiesai, kurai piekritīga teritorija, kur atrodas tiesa, kas īsteno izpildes vai bankrota procedūru.

2.2.2.3 Vai tiesas procesa dalībnieki var vienoties par kompetento tiesu, kas citādi nebūtu kompetenta šajā procesā?

Slovēnijas tiesību akti ļauj pusēm īpašā gadījumā vienoties par pirmās instances tiesas jurisdikciju (**vienošanās par teritoriālo jurisdikciju**). Pušu vienošanās var mainīt tiesību aktos noteikto teritoriālo jurisdikciju, tomēr jāatzīmē, ka puses nevar noslēgt vienošanos, nosakot jurisdikciju *ratione materiae*; to var noteikt tikai likums (sk. skaidrojumu iepriekš).

Puses var vienoties, ka lietu izskata pirmās instances tiesa, kurai citādi nav teritoriālā jurisdikcija. Pusēm jāievēro pamatnoteikums, ka tiesai, par kuru tās vienojas, ir jābūt kompetentai iztiesāt lietu pēc satura vai arī tai ir jābūt tiesai, kurai ir jurisdikcija *ratione materiae* (sk. jurisdikcijas nodalīšana starp vietējām tiesām un apgabaltiesām). Vienošanās nav atļauta arī tad, ja tiesību akti nosaka ekskluzīvas teritoriālās jurisdikcijas tiesu (sk. iepriekšējo punktu). Pušu vienošanās ir jānoslēdz rakstiski attiecībā uz konkrētu strīdu vai nākotnes strīdu, kas rodas vai var rasties no pušu īpašajām juridiskajām attiecībām. Vienošanās dokuments pieteicējam jāpievieno prasībai, ar kuru tiek uzsākts process attiecīgajā tiesā. Ir svarīgi atzīmēt, ka teritoriālo jurisdikciju nevar noteikt procesa gaitā, t.i., kad prasība tiesā jau ir iesniegta, nepievienojot šādu dokumentu par vienošanos.

3 Ja kompetenta ir kāda speciāla tiesa, kā var noteikt, tieši pie kuras tiesas būtu jāvērsas?

Slovēnijas tiesu sistēmā nav īpašu tiesu, kas specializējas civiltiesībās un komercietībās (piem., īpašas ģimeņu tiesas, lai izšķirtu laulību strīdus vai strīdus starp vecākiem un bērniem), jo visi civiltiesiskie strīdi tiek izšķirti vietējās tiesās un apgabaltiesās vai attiecīgi to civillietu komercietu nodaļās. Tiesās ir izveidotas nodaļas (civillietu, ģimenes lietu, komercietu, izpildes, bezstrīdus, testamentu). Parasti šajās nodaļās strīdus izskata un tiesas spriedumus taīsa specializējušies tiesneši.

Īpašas tiesas tiek organizētas tikai attiecībā uz darba un sabiedrisko lietu strīdiem; to jurisdikcija un struktūra ir izklāstīta šīs tēmas sākumā.

Saistītās saites

<http://www.sodisce.si/>

<http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/preciscenaBesedilaZakonov>

<https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs>

<http://www.pisrs.si/Pis.web/>

Lapa atjaunināta: 08/09/2021

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešu kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minētu informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kuras valsts tiesai ir piekrišana? - Slovākija

1 Vai man prasība ir jāceļ vispārējā tiesā vai specializētajā tiesā (piemēram, darba strīdu tiesā)?

Pirmās instances civiltiesvedībā jurisdikcija principā ir vispārējās piekrišanas tiesām; tas nozīmē, ka vairākumā gadījumu tā ir rajona tiesa (*okresný súd*) (Civilprocesa strīdu izskatīšanas kodeksa (*Civilný sporový poriadok*, CCAP) 12. pants), un izņēmuma gadījumos — apgabaltiesa (*krajský súd*) (CCAP 31. pants). Atsevišķos gadījumos jāvērsas specializētā tiesā (skatīt atbildi uz 3. jautājumu).

2 Ja lieta ir piekritīga vispārējai tiesai (t.i. par lietu izskatīšanu atbild šādas tiesas), kā lai noskaidroju, konkrēti kurā tiesā man ir jāiesniedz prasības pieteikums?

Ar jurisdikciju pēc būtības saprot noteiktu kompetenci izspriest lietas pirmajā instancē kādai no dažādu veidu tiesām. Tas nozīmē, ka tiek noteikts, vai rajona tiesai vai apgabaltiesai ir jāizspriež lieta kā pirmās instances tiesai. Parasti rajona tiesām ir jurisdikcija izskatīt civillietas pirmajā instancē (CCAP 12. pants). Konkrētos tiesību aktos paredzētos jautājumos lietas pirmajā instancē izspriež apgabaltiesas (CCAP 31. pants). Pamatkritērijs tiesas jurisdikcijas noteikšanai ir lietas būtība.

Tiesas procedūras pamats ir tiesas sēdes pirmās instances tiesās. Ikvienu lieta ir vispirms jāizspriež pirmās instances tiesā. Izšķirošais kritērijs, nosakot jurisdikciju pēc būtības, ir apstākļi, kādi pastāv procedūras sākšanas brīdī, t. i., dienā, kad prasība/pieteikums tiek saņemta/-s tiesā. Apstākļu izmaiņas procedūras gaitā neietekmē jau noteikto jurisdikciju pēc būtības.

Jurisdikcijas pēc būtības pastāvēšana ir viens no procedūras pamatnosacījumiem, kas saistīti ar tiesu. Tiesa visos tiesvedības posmos un visās instancēs izvērtē, vai šis pamatnosacījums ir *ex officio* ievērots, tāpēc iebildumu par jurisdikcijas trūkumu pēc būtības nav vajadzības celt. Ja tiesa nospriež, ka tai nav jurisdikcijas pēc būtības, tai ir pienākums nodot lietu citai tiesai, kam ir jurisdikcija pēc būtības. Tiesa informē prasītāju. Ja prasība/pieteikums jau ir nodots/-s atbildētājam, tiesai ir jāinformē arī atbildētājs par to, ka lieta ir nodota tiesai, kurai ir jurisdikcija pēc būtības. Strīds par jurisdikciju pēc būtības var rasties tikai starp rajona tiesu un apgabaltiesu, ņemot vērā, ka Augstākajai tiesai (*Najvyšší súd*) nevar būt jurisdikcija pēc būtības pirmās instances tiesvedībā. Strīdu par jurisdikciju pēc būtības starp rajona tiesu un apgabaltiesu izšķir Augstākā tiesa, kas ir par minētajām tiesām augstākas instances tiesa, lemjot par jurisdikciju.

2.1 Vai pastāv atšķirība starp zemākām un augstākām vispārējām tiesām (piemēram, rajona tiesas kā zemākās tiesas un apgabaltiesas kā augstākās tiesas), un, ja, jā, tad kura ir kompetenta manā gadījumā?

Slovākijas Republikas tiesu sistēmā ir trīs līmeņu tiesas — rajona tiesas, apgabaltiesas un Augstākā tiesa. Rajona tiesām ir jurisdikcija izskatīt civillietas pirmajā instancē (CCAP 12. pants). Apgabaltiesām ir jurisdikcija otrajā instancē; tas nozīmē, ka apelācijas pret rajona tiesu lēmumiem vienmēr izskata apgabaltiesas. Izņēmums ir strīdi, kas izriet no abstraktas pārskatīšanas patērētāju lietās, kad apgabaltiesas (Bratislavas apgabaltiesa, Banská Bystrica apgabaltiesa un Košices apgabaltiesa) izspriež lietas savos apgabalos kā pirmās instances tiesas (CCAP 31. pants).

2.2 Teritoriālā piekrišana (vai par manu lietu ir atbildīga A pilsētas vai B pilsētas tiesa?)

Teritoriālo jurisdikciju reglamentē Civilprocesa strīdu izskatīšanas kodekss un Bezstrīdus civilprocesa kodekss (*Civilný mimosporový poriadok*, CMP). Noteikumi par teritoriālo jurisdikciju nosaka, kurai pirmās instances tiesai, t. i., kurai konkrētajai tiesai no visām tiesām, kam ir jurisdikcija pēc būtības, ir jāizskata un jāizspriež kāda lieta. Piemērojamā tiesiskajā regulējumā izšķir vispārējo teritoriālo jurisdikciju un īpašo teritoriālo jurisdikciju. Nosakot tiesas teritoriālo jurisdikciju, prioritāte ir īpašajai teritoriālajai jurisdikcijai. Ja jurisdikcija netiek noteikta, izmantojot šo metodi, piemēro vispārējo teritoriālo jurisdikciju. Teritoriālā jurisdikcija var arī būt izvēles (alternatīva/fakultatīva) vai ekskluzīva jurisdikcija. Ja teritoriālā jurisdikcija ir izvēles jurisdikcija, prasītājs var izvēlēties, vai pieteikumu iesniegt atbildētāja vispārējās piekrišanas tiesā vai citā CCAP noteiktā tiesā. Ja teritoriālā jurisdikcija ir ekskluzīva, ir uzskaitīti gadījumi, kad teritoriālā jurisdikcija ir citai tiesai, nevis atbildētāja vispārējās piekrišanas tiesai. Tas nozīmē, ka konkrētai tiesai būs jurisdikcija neatkarīgi no tā, vai atbildētāja vispārējās piekrišanas tiesa ir cita tiesa, un neatkarīgi no iespējas konkrētajā lietā izvēlēties tiesu pēc saviem ieskatiem.

2.2.1 Teritoriālās piekrišanas pamatnoteikums.

Strīdu lietas

Saskaņā ar CCAP noteikumiem teritoriālā jurisdikcija vienmēr ir atbildētāja vispārējās piekrišanas tiesai, ja vien nav noteikts citādi (CCAP 13. pants).

Fiziskas personas vispārējās piekrišanas tiesa ir tiesa, kuras rajonā ir šādas personas pastāvīgā dzīvesvieta (CCAP 14. pants).

Juridiskas personas vispārējās piekrišanas tiesa ir tiesa, kuras rajonā ir šādas personas juridiskā adrese (CCAP 15. panta 1. daļa). Ārvalstu juridiskas personas vispārējās piekrišanas tiesa ir tiesa, kuras rajonā ir šādas ārvalstu juridiskas personas filiāle (CCAP 15. panta 2. daļa).

Ja vispārējās piekritības tiesu nevar noteikt pēc šiem kritērijiem, vispārējās piekritības tiesa ir tiesa, kuras rajonā atrodas fiziskās personas pēdējā pastāvīgā dzīvesvieta vai juridiskās personas pēdējā juridiskā adrese Slovākijas Republikā; ja šādas tiesas nav, jurisdikcija ir tiesai, kuras rajonā atrodas personas aktīvi (*CCAP* 16. pants).

Valsts gadījumā vispārējās piekritības tiesa ir tiesa, kuras rajonā noticis fakts, par ko celta prasība (*CCAP* 17. pants).

Bezstrīdus lietas

Bezstrīdus lietās (*CMP* 3. pants) teritoriālā jurisdikcija ir likumā noteiktai tiesai. Ja teritoriālo jurisdikciju šādi nevar noteikt, tad teritoriālā jurisdikcija ir prasītāja vispārējās piekritības tiesai.

2.2.2 Št pamatnoteikuma izņēmumi.

2.2.2.1 Kādos gadījumos varu izvēlēties starp tiesu pēc atbildētāja dzīvesvietas (atbilstoši pamatnoteikumiem) un citu tiesu?

Alternatīvā jurisdikcija (jurisdikcija, ko izvēlas pēc saviem ieskatiem) atspoguļo prasītāja tiesības izvēlēties nevis atbildētāja vispārējās piekritības tiesu, bet gan tiesu, kam ir jurisdikcija saskaņā ar *CCAP* 19. pantu. Papildus atbildētāja vispārējai tiesai teritoriālā jurisdikcija ir arī tiesai, kuras rajonā:

- atrodas atbildētāja darba vieta atbilstoši viņa(-s) darba līgumam;
- radies apstākļi, par kuru ierosināta zaudējumu atlīdzības prasība;
- atrodas atbildētāja—juridiskas personas filiāle, ja strīds attiecas uz konkrēto filiāli;
- ir prasītāja—patērētāja pastāvīgā dzīvesvieta, ja strīds ir patērētāja strīds vai ja tiesvedība attiecas uz patērētāju strīdu izšķiršanu šķīrējtiesā;
- ir prasītāja pastāvīgā dzīvesvieta vai juridiska adrese vai — ārvalstu juridiskas personas gadījumā — prasītāja organizatoriskā struktūrvienība, ja tiek izskatīts strīds par diskriminācijas apkarošanu.

2.2.2.2 Kādos gadījumos man prasība ir jāceļ citā tiesā nevis pēc atbildētāja dzīves vietas (atbilstoši pamatnoteikumiem)?

Ekskluzīva jurisdikcija **strīdu lietās** nozīmē, ka prasītājam ir pienākums izvēlēties nevis atbildētāja vispārējās piekritības tiesu, bet tiesu, kam ir jurisdikcija saskaņā ar *CCAP* 20. pantu. Tas nozīmē, ka turpmāk norādītajos gadījumos teritoriālā jurisdikcija izspiest lietu ir tiesai:

- kuras rajonā atrodas nekustamais īpašums — strīdā, kas saistīts ar lietu tiesībām uz nekustamo īpašumu;
- kuras rajonā notiek mantojuma tiesvedība — strīdā, kas attiecas uz mantojuma tiesvedību;
- kurā notiek izpildes tiesvedība — ja strīda iemesls ir tiesvedības īpašais raksturs;
- kurā notiek bankrota vai pārstrukturēšanas tiesvedība — ja strīda iemesls ir tiesvedības īpašais raksturs, izņemot tiesvedību saistībā ar nedalāmas laulāto mantas lietu kārtošanu;
- kuras rajonā atrodas šķīrējtiesa, ja tiesvedība attiecas uz strīdiem saistībā ar izšķiršanu šķīrējtiesā, izņemot patērētāju strīdu izšķiršanu šķīrējtiesā; ja šķīrējtiesa atrodas ārpus Slovākijas Republikas, lieta ir tās tiesas jurisdikcijā, kuras rajonā ir atbildētāja pastāvīgā dzīvesvieta vai juridiskā adrese, vai organizatoriskā struktūra ārvalstu juridiskas personas gadījumā; ja atbildētāja pastāvīgā dzīvesvieta vai juridiskā adrese, vai organizatoriskā struktūra ārvalstu juridiskas personas gadījumā nav Slovākijas Republikā, kompetentā tiesa lietas izspiešanai ir tiesa, kuras jurisdikcijā ir prasītāja pastāvīgā dzīvesvieta vai juridiskā adrese, vai organizatoriskā struktūra ārvalstu juridiskas personas gadījumā.

Ekskluzīva jurisdikcija **bezstrīdus lietās** nozīmē, ka vispārējās piekritības tiesas vietā jurisdikcija ir turpmāk norādītajām tiesām.

Teritoriālā jurisdikcija tiesvedībā, kas saistīta ar **laulības šķiršanu**, ir tiesai, kuras rajonā atrodas laulāto pēdējā kopīgā dzīvesvieta, ja vismaz vienam no viņiem dzīvesvieta joprojām ir attiecīgajā rajonā. Visos citos gadījumos teritoriālā jurisdikcija ir tā laulātā vispārējās piekritības tiesai, kurš nav prasības pieteikuma iesniedzējs. Ja tiesas jurisdikciju nevar noteikt, izmantojot šo kritēriju, jurisdikcija ir prasītāja vispārējās piekritības tiesai (*CMP* 92. pants). Teritoriālā jurisdikcija tiesvedībā, kas saistīta ar **laulības atzīšanu par nelikumīgu** vai **neesošu**, ir tiesai, kuras rajonā atrodas laulāto pēdējā kopīgā dzīvesvieta, ja vismaz vienam no viņiem dzīvesvieta joprojām ir attiecīgajā rajonā. Visos citos gadījumos teritoriālā jurisdikcija ir tā laulātā vispārējās piekritības tiesai, kurš nav prasības pieteikuma iesniedzējs. Ja tiesas jurisdikciju nevar noteikt, izmantojot šo kritēriju, jurisdikcija ir jebkura laulātā vispārējās piekritības tiesai (*CMP* 101. pants).

Teritoriālā jurisdikcija tiesvedībā, kurā izskata lietas, kas saistītas ar **nepilngadīgo tiesību aizsardzību tiesā**, ir tiesai, kuras rajonā ir nepilngadīgā dzīvesvieta un kuru nosaka pēc nepilngadīgā vecāku vienošanās vai citādi saskaņā ar tiesību aktiem tiesvedības sākumā (*CMP* 112. panta 1. daļa).

Teritoriālā jurisdikcija tiesvedībā, kurā izskata lietas, kas saistītas ar **adopciju**, ir tiesai, kuras rajonā ir bērna dzīvesvieta un kuru nosaka pēc bērna vecāku vienošanās vai citādi saskaņā ar tiesību aktiem tiesvedības sākumā. Ja šādas tiesas nav, jurisdikcija izspiest lietu ir tiesai, kuras rajonā bērns dzīvo (*CMP* 136. pants).

Teritoriālā jurisdikcija tiesvedībā, kas saistīta ar **tiesībspēju un rīcībspēju iesaistīties tiesiskās darbībās**, ir tiesai, kuras rajonā ir tās personas dzīvesvieta, uz kuras tiesībspēju un rīcībspēju attiecas konkrētā lieta (*CMP* 232. pants).

Teritoriālā jurisdikcija tiesvedībā, kas saistīta ar **personas tiesību pieļaujamību un personas paturēšanu medicīnas iestādē**, ir tiesai, kuras rajonā atrodas medicīnas iestāde (*CMP* 252. pants).

Teritoriālā jurisdikcija tiesvedībā, kas saistīta ar **turētājbankas iecelšanu**, ir tiesai, kuras rajonā ir attiecīgās personas dzīvesvieta; ja šādas tiesas nav, teritoriālā jurisdikcija ir tiesai, kuras rajonā atrodas personas aktīvi (*CMP* 273. pants).

Teritoriālā jurisdikcija tiesvedībā, kas saistīta ar **nāves fakta pasludināšanu**, ir tās personas tiesai, kura ir pasludināma par mirušu (*CMP* 220. pants).

Teritoriālā jurisdikcija tiesvedībā, kas saistīta ar **mantojumu**, ir tiesai, kuras rajonā:

- bija testatora pastāvīgā dzīvesvieta viņa nāves brīdī;
- atrodas testatora aktīvi, izņemot, ja jurisdikcija tiek noteikta atbilstoši a) apakšpunktam;
- testators miris, izņemot, ja jurisdikcija tiek noteikta atbilstoši a) vai b) apakšpunktam (*CMP* 158. pants).

Turpmākā mantojuma tiesvedībā teritoriālā jurisdikcija ir tiesai, kas slēgusi mantojuma tiesvedību (*CMP* 159. pants).

Ja tiesai ir jāapstiprina darbība, ko saistībā ar mantojuma tiesvedību veic nepilngadīgais, kurš ir mantinieks, jurisdikcija apstiprināt konkrēto tiesisko darbību ir tiesai, kurā notiek mantojuma tiesvedība (*CMP* 160. panta 1. daļa).

Teritoriālā jurisdikcija tiesvedībā, kurā izskata lietas, kas saistītas ar **nodotā notāra aizgādību**, ir tiesai, kuras rajonā ir tā notāra juridiskā adrese, kā aizgādībā tiek nodota nauda, priekšmeti vai vērtspapīri (*CMP* 334. pants).

Teritoriālā jurisdikcija tiesvedībā, kura saistīta ar **bankas vai ārvalstu bankas filiāles emitēta un zaudēta vērtspapīra aizstāšanu, ko veic ar tiesas starpniecību**, ir tiesai, kuras rajonā ir bankas vai ārvalstu bankas filiāles juridiskā adrese. Visos citos gadījumos tiesvedībā, kura saistīta ar dokumenta aizstāšanu, ko veic ar tiesas starpniecību, jurisdikcija ir prasītāja vispārējās piekritības tiesai. Ja prasītāja vispārējās piekritības tiesa neatrodas Slovākijas Republikā, jurisdikcija ir tiesai, kuras rajonā atrodas maksājuma veikšanas vieta (*CMP* 311. pants).

2.2.2.3 Vai tiesas procesa dalībnieki var vienoties par kompetento tiesu, kas citādi nebūtu kompetenta šajā procesā?

Nē.

3 Ja kompetenta ir kāda speciāla tiesa, kā var noteikt, tieši pie kuras tiesas būtu jāvērsas?

Specializēto tiesu jurisdikciju reglamentē *CMP* 22–33. pants, proti, ir specializētas tiesas, kurām ir jurisdikcija šādos gadījumos:

- tiesvedība saistībā ar pārvedu vekseliem un čekiem;

- b) darba strīdi;
- c) tiesvedība saistībā ar bankrotu un pārstrukturēšanu;
- d) strīdi saistībā ar rūpniecisko īpašumu;
- e) strīdi saistībā ar negodīgu konkurenci un autortiesību strīdi;
- f) strīdi, kas izriet no ekonomiskās konkurences;
- g) strīdi saistībā ar šķīrējtiesas procedūru;
- h) strīdi, kas izriet no biržas līgumiem;
- i) strīdi, kas saistīti ar līgumu, darba koncesijas līgumu vai pamatlīgumu spēkā neesības noteikšanu;
- j) strīdi, kas izriet no abstraktas pārskatīšanas patērētāju jautājumos;
- k) strīdi saistībā ar atbildību par kodolpostījumiem;
- l) jautājumi saistībā ar aizsardzības pasākumiem civillietās, par kuriem rīkojums izdots citā ES dalībvalstī.

Lapa atjaunināta: 22/04/2022

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kuras valsts tiesai ir piekrišana? - Somija

1 Vai man prasība ir jāceļ vispārējā tiesā vai specializētajā tiesā (piemēram, darba strīdu tiesā)?

Somijā civilprasības izskata vispārējās tiesas. Speciālās tiesas parasti ir vai nu apelācijas instances, vai tiesas, kas izskata lietas, kuras nav ierosinājuši atsevišķi pilsoņi.

2 Ja lieta ir piekrišana vispārējai tiesai (t.i. par lietu izskatīšanu atbild šādas tiesas), kā lai noskaidroju, konkrēti kurā tiesā man ir jāiesniedz prasības pieteikums?

2.1 Vai pastāv atšķirība starp zemākām un augstākām vispārējām tiesām (piemēram, rajona tiesas kā zemākās tiesas un apgabala tiesas kā augstākās tiesas), un, ja, jā, tad kura ir kompetenta manā gadījumā?

Somijā vispārējā pirmās instances tiesa civillietās ir apgabaltiesa (*käräjäoikeus*). Apelācijas tiesas (*hovioikeus*) galvenokārt darbojas kā pārsūdzības tiesas.

2.2 Teritoriālā piekrišana (vai par manu lietu ir atbildīga A pilsētas vai B pilsētas tiesa?)

2.2.1 Teritoriālās piekrišanas pamatnoteikums.

Galvenais princips paredz, ka prasības ir jāceļ vispārējā pirmās instances tiesā pēc atbildētāja dzīvesvietas. Tas attiecas arī uz situācijām, kad atbildētājs ir juridiska persona. Ir maz tādu prasību, kas tiek izskatītas citur.

2.2.2 Šī pamatnoteikuma izņēmumi.

2.2.2.1 Kādos gadījumos varu izvēlēties starp tiesu pēc atbildētāja dzīvesvietas (atbilstoši pamatnoteikumiem) un citu tiesu?

Tas ir iespējams turpmāk minētajos gadījumos.

Prasības par laulības šķiršanu, kopdzīves izbeigšanu vai laulības spēkā esamību, vai īpašuma sadalīšanu apstājkļos, kas nav saistīti ar laulātā nāvi, var celt tā tiesu apgabala pirmās instances tiesā, kurā atrodas viena vai otra laulātā pastāvīgā dzīvesvieta vai uzturēšanās vieta.

Prasības saistībā ar filiāles, departamenta vai pārstāvja darbībām, vai darbībām, kas veiktas citās tamlīdzīgās juridiskas personas komercdarbības vietās, vai saistībā ar darbībām, kas veiktas individuālā komersanta komercdarbības vietā, gadījumos, kad attiecīgā juridiskā persona vai individuālais komersants ir atbildētājs, var celt tā tiesu apgabala pirmās instances tiesā, kurā atrodas attiecīgā komercdarbība vieta.

Patērētāja prasību pret komersantu, kas celta, pamatojoties uz patērētāju tiesību aizsardzības tiesību aktiem, var izskatīt arī tā tiesu apgabala pirmās instances tiesa, kurā ir attiecīgā patērētāja pastāvīgā dzīvesvieta vai uzturēšanās vieta.

Tirgus tiesa (*markkinaoikeus*) ir pirmās instances tiesa, kas izskata strīdus, pieteikumus un sūdzības saistībā ar rūpnieciskā īpašuma tiesībām un autortiesībām.

Prasības saistībā ar darba līgumiem var celt arī tā tiesu apgabala pirmās instances tiesā, kurā parasti tiek veikts attiecīgajā līgumā noteiktais darbs.

Gadījumos, kad darbs galvenokārt netiek veikts vienā un tajā pašā tiesu apgabalā, darbinieka celto prasību pret viņa darba devēju var izskatīt arī tā tiesu apgabala pirmās instances tiesa, kurā ir darba devēja komercdarbības vieta.

Prasības par kompensācijām, kas nav saistītas ar līgumattiecībām, var celt arī tā tiesu apgabala pirmās instances tiesā, kurā notikusi darbība vai bezdarbība, kas ir attiecīgās prasības pamatā, vai kurā minētās darbības/bezdarbība dēļ ir radušies zaudējumi. Iepriekš minēto veidu prasības var celt arī tā tiesu apgabala pirmās instances tiesā, kurā ir prasītāja pastāvīgā dzīvesvieta vai uzturēšanās vieta, ja prasība ir celta saskaņā ar Likumu par transportlīdzekļu apdrošināšanu (*liikennevakuutuslaki*), Likumu par kaitējumu pacientam (*potilasvahinkolaki*), Produktatbildības likumu (*tuotevastuulaki*), Likumu par apdrošināšanu pret videi nodarīto kaitējumu (*laki ympäristövahinkovakuutuksesta*) vai Dzelzceļa satiksmes atbildības likumu (*raideiliikennevastuulaki*).

Prasības saistībā ar nekustamo īpašumu var celt arī tā tiesu apgabala pirmās instances tiesā, kurā atrodas nekustamais īpašums.

Prasības saistībā ar uzturlīdzekļiem var celt arī tā tiesu apgabala pirmās instances tiesā, kurā ir prasītāja vai uzturlīdzekļu saņēmēja dzīvesvieta.

Starptautiskās lietās piemērojami jurisdikcijas noteikumi, kas paredzēti ES regulās vai starptautiskajos līgumos.

2.2.2.2 Kādos gadījumos man prasība ir jāceļ citā tiesā nevis pēc atbildētāja dzīves vietas (atbilstoši pamatnoteikumiem)?

Ne vienmēr piekrišana tiesa būs tiesa pēc atbildētāja dzīvesvietas. Turpmāk doti dažu šādu gadījumu piemēri.

Prasības saistībā ar paternitātes noteikšanu ir jāceļ tā tiesu apgabala pirmās instances tiesā, kurā ir mātes vai bērna pastāvīgā dzīvesvieta vai uzturēšanās vieta. Prasības par paternitātes atzīšanu par neesošu ir jāceļ tā tiesu apgabala pirmās instances tiesā, kurā ir bērna pastāvīgā dzīvesvieta.

Prasības saistībā ar aizgādību pār bērnu un saskarsmes tiesībām ir jāceļ tā tiesu apgabala pirmās instances tiesā, kurā ir bērna pastāvīgā dzīvesvieta.

Prasības saistībā ar rīkojumu izpildi par aizgādību un saskarsmes tiesībām ir jāceļ tā tiesu apgabala pirmās instances tiesā, kurā ir bērna vai atbildētāja pastāvīgā dzīvesvieta vai kurā kāds no viņiem uzturas pagaidām.

Prasības attiecībā uz aizbildņu iecelšanu vai aizbildnības izbeigšanu, vai tiesībspējas un rīcībspējas ierobežošanu, vai šādu ierobežojumu atcelšanu vai grozīšanu ir jāceļ tā tiesu apgabala pirmās instances tiesā, kurā ir tās fiziskās personas pastāvīgā dzīvesvieta, kuras tiesībspēja un rīcībspēja tiek ierobežota.

Prasības saistībā ar adopcijas apstiprināšanu ir jāceļ tā tiesu apgabala pirmās instances tiesā, kurā ir adoptētāja pastāvīgā dzīvesvieta vai uzturēšanās vieta.

Prasības saistībā ar mantošanu un īpašumiem ir jāceļ tā tiesu apgabala pirmās instances tiesā, kurā atradās mantojuma atstājēja pastāvīgā dzīvesvieta vai uzturēšanās vieta.

2.2.2.3 Vai tiesas procesa dalībnieki var vienoties par kompetento tiesu, kas citādi nebūtu kompetenta šajā procesā?

Civilprasībās (izņemot bezstrīdus tiesas procesus), ņemot vērā noteiktus nosacījumus, ieinteresētās puses var izvēlēties vērsties tiesā, kas vispārējā kārtībā nav noteikta kā kompetentā tiesa (pirmās instances tiesa).

Patērētāju, darbinieku un fizisku personu, kas pieprasa vai saņem uzturlīdzekļus, tiesības celt prasības Tiesas procesa kodeksā (*oikeudenkäymiskaari*) norādītajā tiesā nevar ierobežot ar līgumiem, kas nosaka piekritību, izņemot gadījumus, kad šādas vienošanās ir panāktas pēc strīda rašanās. Vienošanās par piekritības noteikšanu ir jāsastāda rakstiski, un tās var attiecināt uz konkrētu strīdu vai jebkuriem turpmākiem strīdiem, kas izriet no konkrētajām juridiskajām attiecībām.

3 Ja kompetenta ir kāda speciāla tiesa, kā var noteikt, tieši pie kuras tiesas būtu jāvērsas?

Tirgus tiesa darbojas kā pirmās instances tiesa attiecībā uz strīdiem, pieteikumiem un sūdzībām saistībā ar rūpnieciskā īpašuma tiesībām un autortiesībām. Citādi speciālo tiesu sistēma Somijā tiek izmantota tiesvedībā tikai izņēmuma apstākļos.

Saites

 <https://oikeus.fi/tuomioistuimet/en/index.html>

Lapa atjaunināta: 19/04/2024

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kuras valsts tiesai ir piekritība? - Zviedrija

1 Vai man prasība ir jāceļ vispārējā tiesā vai specializētajā tiesā (piemēram, darba strīdu tiesā)?

Civillietas parasti tiek izskatītas vispārējā tiesā. Prasību iespējams pēc piekritības celt rajona tiesā (*tingsrätt*).

Pastāv divas speciālās tiesas, kuras izskata noteikta veida civillietas, proti, Darba tiesa (*Arbetsdomstolen*) un Tirgus tiesa (*Marknadsdomstolen*). Tāpat ir konkrētas rajona tiesas, kas skata īpaša veida lietas. Informācija par šo tiesu jurisdikciju atrodama [pie 3. jautājuma](#).

Plašāka informācija par vispārējām tiesībām atrodama [šeit](#), savukārt par speciālajām tiesām [šeit](#).

Atsevišķus civillietu strīdus izskata iestādēs, kas faktiski nav tiesas. Piemērojot vienkāršotas procedūras saīsinātās tiesvedības procesā, izpildes iestādes var pieprasīt, lai puse veic nepieciešamos maksājumus vai citus pasākumus. Iestāžu pieņemtos lēmumus var apstrīdēt rajona tiesā. Noteikta veida strīdus, kas attiecas uz īres un nomas jautājumiem, izskata Īres tribunāli (*hyresnämnder*) vai Nomas tribunāli (*arrendenämnder*).

2 Ja lieta ir piekritīga vispārējai tiesai (t.i. par lietu izskatīšanu atbild šādas tiesas), kā lai noskaidroju, konkrēti kurā tiesā man ir jāiesniedz prasības pieteikums?

2.1 Vai pastāv atšķirība starp zemākām un augstākām vispārējām tiesām (piemēram, rajona tiesas kā zemākās tiesas un apgabala tiesas kā augstākās tiesas), un, ja, jā, tad kura ir kompetenta manā gadījumā?

Faktiski visas prasības civillietās tiek celtas zemākajā tiesā, proti, rajona tiesā (*tingsrätt*).

2.2 Teritoriālā piekritība (vai par manu lietu ir atbildīga A pilsētas vai B pilsētas tiesa?)

2.2.1 Teritoriālās piekritības pamatnoteikums.

Saskaņā ar vispārējiem noteikumiem prasība ceļama tur, kur ir atbildētāja domicils. Fiziskas personas domicils ir vieta, kur šī persona reģistrēta iedzīvotāju reģistrā. Informāciju par to, kur persona ir reģistrēta iedzīvotāju reģistrā, var sniegt Zviedrijas Nodokļu aģentūra (*Skatteverket*) (tālrunis: +46 (0)8 56 48 51 60). Juridiskas personas domicils parasti ir vieta, kas reģistrēta kā tās juridiskā adrese.

Zviedrijas tiesā prasību iespējams celt arī tad, ja persona nedzīvo Zviedrijā. Ja atbildētājam nav dzīvesvietas, prasība ceļama vietā, kur tas uzturas, vai atsevišķos gadījumos vietā, kur tas pēdējo reizi dzīvojis vai uzturējies. Dažās civillietās prasību var celt Zviedrijā pat tad, ja atbildētājs ir citas valsts residents. Nosakot piekritību, būtiska nozīme ir tam, vai pusēm Zviedrijā pieder īpašums vai arī tās ir noslēgušas līgumu Zviedrijā.

Starptautiskās lietās būtiski atcerēties, ka Zviedrijas regulējums par tiesu piekritību ir piemērojams vienīgi gadījumos, kad piekritība ir Zviedrijas tiesām. Vairumā gadījumu piekritība ir Zviedrijas tiesām, ja Zviedrijas tiesai piekritība ir saskaņā ar valsts normatīvo regulējumu par tiesu piekritību. Šajā kontekstā jāievēro arī visi starptautiskie nolīgumi, kas var būt piemērojami. Zviedrijai visbūtiskākie tiesību akti ir Regula „Brisele I”, Briseles Konvencija un Lugāno Konvencija — tie visi regulē tiesu piekritību, ja atbildētāja domicils ir valstī, kas ietilpst regulas vai konvenciju tvērumā. Jo īpaši tajos ir arī norādīts, ka pamatojumu tiesas piekritības noteikšanai gadījumos, kad tiek celta prasība par maksājuma saistību izpildi vietā, kur atbildētājam pieder īpašums, var nepiemērot personai, kuras domicils ir ES dalībvalstī vai Konvencijas dalībvalstī.

2.2.2 Šī pamatnoteikuma izņēmumi.

2.2.2.1 Kādos gadījumos varu izvēlēties starp tiesu pēc atbildētāja dzīvesvietas (atbilstoši pamatnoteikumiem) un citu tiesu?

Ir vairāki regulējumi par piekritību, kas paredz, ka prasību var celt arī citā tiesā, kas nav piekritīgā tiesa atbilstoši atbildētāja dzīvesvietas kritērijam. Dažādos starptautiskos nolīgumos, piemēram, Regulā „Brisele I” un Briseles Konvencijā, pastāv noteikumi par jurisdikcijas kolīziju.

Šis ir svarīgākais Zviedrijas regulējums par jurisdikcijas kolīziju:

ikviens, kam ir radušies zaudējumi, var celt prasību tajā vietā, kurā notika nevēlamā darbība vai kur ir radušies zaudējumi. Būtībā šis noteikums nav piemērojams līguma laušanas gadījumā. Prasību par zaudējumu atlīdzību, kas radušies noziedzīga nodarījuma rezultātā, var celt saistībā ar krimināllietu par minēto noziedzīgo nodarījumu;

patērētāji maza apmēra prasību lietās var celt prasību pret komersantu savā tiesā;

prasību par maksājumu saistību izpildi saskaņā ar līgumu atsevišķos gadījumos var celt līguma slēgšanas vietā. No otras puses, Zviedrijas tiesībās nav paredzēta norma, ar ko jurisdikcija tiek nodota tiesai vietā, kurā līgums ir izpildāms;

atsevišķos gadījumos prasību pret komersantu par strīdu, kas radies saistībā ar uzņēmējdarbību, var celt uzņēmuma atrašanās vietā;

tiesvedība par bērna aizgādību, uzturēšanās un apmeklēšanas tiesībām parasti notiek vietā, kur bērns uzturas (lūdzu, skatīt arī sadaļu par Vecāku atbildību — Zviedrija);

prasības par alimentiem parasti tiek celtas tiesā, kurai ir piekritība atbilstoši atbildētāja dzīvesvietai, savukārt paternitātes lietas, laulību lietas un lietas par vecāku atbildību (lietas par bērna aizgādību un bērna dzīvesvietu) var izskatīt arī citā tiesā.

2.2.2.2 Kādos gadījumos man prasība ir jāceļ citā tiesā nevis pēc atbildētāja dzīves vietas (atbilstoši pamatnoteikumiem)?

Zviedrijas normatīvajos aktos ietilpst vairāki noteikumi par ekskluzīvo piekritību, ar ko nosaka, ka prasība ir ceļama kādā konkrētā tiesā. Arī dažādos starptautiskos nolīgumos, piemēram, Regulā „Brisele I” un Briseles Konvencijā un Lugāno Konvencijā, pastāv noteikumi par ekskluzīvo piekritību. Ja lietā, uz ko attiecas kāds no šiem noteikumiem, prasība ir celta citā tiesā, nevis ekskluzīvās piekritības tiesā, minētā tiesa šo lietu izskatīt nedrīkst.

Šis ir svarīgākais Zviedrijas regulējums par ekskluzīvo piekritību:

vairums īpašuma tiesību strīdu jārisina tiesā vietā, kur īpašums atrodas;

atsevišķi strīdi par īpašuma jautājumiem jārisina īpašuma tiesā (*fastighetsdomstol*) vai īres vai nomas tribunālā (*hyresnämnd* vai *arrendenämnd*). Arī šajā gadījumā tas ir atkarīgs no tā, kur īpašums atrodas;

mantojumu lietas izskatāmas tiesā vietā, kur mirušais dzīvojis;

laulību un laulāto mantas sadales lietas jāizskata tiesā vietā, kur dzīvo viena no pusēm;

ja strīds ir risināms Darba tiesā (*Arbetsdomstolen*) vai Tirgus tiesā (*Marknadsdomstolen*), prasību nevar celt vispārējā tiesā pēc atbildētāja dzīvesvietas; vairumā strīdu, kas saistīti ar vides tiesībām, jūras tiesībām un intelektuālā īpašuma tiesībām, piemērojamas īpašas normas, kas nosaka tikai vienas tiesas piekritību;

Svea Apelācijas tiesai (*Svea hovrätt*) ir ekskluzīva piekritība izskatīt noteiktas prasības, kas attiecas uz ārvalstu tiesu pieņemto nolēmumu izpildi.

2.2.2.3 Vai tiesas procesa dalībnieki var vienoties par kompetento tiesu, kas citādi nebūtu kompetenta šajā procesā?

Puses var vienoties par to, ka prasību var celt vai ka lieta ir jāizskata konkrēta tiesā. Šādu vienošanos dēvē par piekritības papildlīgumu, un tas sagatavojams rakstiski. Šī vienošanās var nozīmēt, ka vienai konkrētai tiesai ir ekskluzīva piekritība. Ir iespējams vienoties arī par to, ka piekritība ir citai tiesai, nevis tai, kuras piekritību nosaka standarta regulējums. Puses var arī noteikt vairāk nekā vienas tiesas piekritību.

Būtībā tiesai, kuru puses noteikušas par piekritības tiesu, prasība ir jāpieņem izskatīšanai. Taču tas neattiecas uz gadījumiem, kad vienošanās saturs ir pretrunā ekskluzīvās piekritības regulējumam. Ja viena puse apgalvo, ka piekritības papildlīgums nav spēkā, tiesai ir jāapsver arī šis apgalvojums, kā rezultātā var tikt konstatēts, ka tiesai nav atbilstošas piekritības.

Tiesa, kas citkārt nebūtu piekritības tiesa, var būt attiecīgās piekritības tiesa, ja atbildētājs neapgalvo, ka lieta tiek izskatīta nepareizajā tiesā (šāda rīcība tiek saukta par “vārdos neizteiktu vienošanos”). Taču tas neattiecas uz gadījumiem, kad piemērojams ekskluzīvās jurisdikcijas regulējums; tiesai šis jautājums ir jāapsver pēc pašas iniciatīvas. Taču tiesa automātiski neizskata jautājumu par to, vai prasība nav celta pretrunā galvenajam noteikumam, noteikumiem par jurisdikcijas kolīziju vai piekritības papildlīgumam. Jebkādi apgalvojumi par to, ka tiesai nav atbilstošas piekritības, izsakāmi tad, kad puses lietā pirmo reizi izvirza savus argumentus. Taču, ja atbildētājs vispār nesniedz nekādus argumentus un tiesai ir jātaisa aizmugurisks spriedums, tai ir jāapsver jautājums par to, vai tai ir atbilstošā piekritība.

3 Ja kompetenta ir kāda speciāla tiesa, kā var noteikt, tieši pie kuras tiesas būtu jāvērsas?

Pastāv divas speciālās tiesas, kurās tiek skatītas civillietas, proti, Darba tiesa (*Arbetsdomstolen*) un Tirgus tiesa (*Marknadsdomstolen*). Darba tiesā tiek skatīti strīdi par darba tiesiskajām attiecībām, t. i., strīdi par attiecībām starp darba devēju un darbinieku. Tirgus tiesā tiek skatītas lietas, kas saistītas ar konkurences un tirgvedības tiesībām.

Konkrētas rajonu tiesas (*tingsrätter*) skata īpaša veida civillietas. Piecas Zviedrijas rajonu tiesas ir arī zemes un vides lietu tiesas (*mark- och miljödomstolar*). Šajās tiesās tiek skatītas lietas, kas ietilpst Vides kodeksa (*miljöbalken*) darbības jomā, kā arī lietas, kas saistītas ar ekspropriāciju un zemes sadali. Jūras lietas tiek skatītas septiņās rajonu tiesās, kas ir jūras tiesību tiesas (*sjörättsdomstolar*). Īpaši noteikumi ir piemērojami attiecībā uz strīdiem, kas ietilpst intelektuālā īpašuma tiesību tvērumā, īpaši attiecībā uz strīdiem, kas saistīti ar patentiem, un šie jautājumi ir Stokholmas rajona tiesas (*Stockholms tingsrätt*) ekskluzīvā piekritība.

Lapa atjaunināta: 12/11/2015

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešus kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kuras valsts tiesai ir piekritība? - Anglija un Velsa

1 Vai man prasība ir jāceļ vispārējā tiesā vai specializētajā tiesā (piemēram, darba strīdu tiesā)?

Strīda būtība nosaka atbilstošo tiesu vai tribunālu, kura kompetencē ir strīds. Civillietas parasti ierosina vai nu apgabaltiesā, vai Augstajā tiesā; noteicošie faktori ir prasības vērtība un strīda sarežģītība. Lietas starp valsti un privātpersonu, kā arī lietas dažās diskrētās jomās (piemēram, nodarbinātības tiesību jomā) parasti tiek izskatītas tribunālos. Informācija par dažādiem tribunāliem ir pieejama [Tieslietu ministrijas](#) tīmekļa vietnē.

Dažiem apgabaltiesas sēžu centriem ir vienota jurisdikcija attiecībā uz civilo darbu, savukārt citiem ir “specializēta jurisdikcija”, kas ļauj tiem izskatīt lietas, kuras saistītas ar kancelejas, preču vai tehnoloģiju un būvniecības likumiem. Turklāt Augstā tiesa, kas parasti atrodas Londonā, uztur rajonu reģistrus daudzās galvenajās valsts teritorijās. Rajonu reģistri ļauj piemērotas kvalifikācijas tiesnešiem izskatīt Augstās tiesas lietas ārpus Londonas. Dažos reģionālajos centros Administratīvā tiesa uztur pilna laika Augstās tiesas pārstāvību. [1] Pilns Augstās tiesas apraksts ir sniegts tālāk.

Tā kā jurisdikcijas jautājums bieži nav vienkāršs — piemēram, dažus nodarbinātības tiesību jautājumus izskata apgabaltiesā, nevis nodarbinātības tribunālā —, pirms tiesvedības uzsākšanas ieteicams konsultēties. Plašāku informāciju var iegūt arī [Tieslietu ministrijas](#) tīmekļa vietnē.

[1] Kārdifa, Bristole, Birmingema, Līdsa un Mančestra.

2 Ja lieta ir piekritīga vispārējai tiesai (t.i. par lietu izskatīšanu atbild šādas tiesas), kā lai noskaidroju, konkrēti kurā tiesā man ir jāiesniedz prasības pieteikums?

Civillietu procesuālie noteikumi, kas zināmi kā [civilprocesa noteikumi](#) (CPN) un kurus papildina praktiski norādījumi, sniedz praktiskus padomus par to, kā interpretēt noteikumus. Praktiskajā norādē uz CPN [7. daļu](#) noteikts, kurā tiesas līmenī lieta būtu jārosina. Galvenās atšķirības starp apgabaltiesas un Augstās tiesas jurisdikciju ir prasības vērtība un sarežģītība. Pamatierobežojums ir tāds, ka prasība par summu, kas nepārsniedz 100 000 sterliņu mārciņu, ir jāceļ apgabaltiesā, savukārt jebkura prasība, kas pārsniedz minēto summu, ir jāceļ Augstajā tiesā. Turklāt CPN 8. daļā ir paredzēta procedūra, kas attiecas uz prasībām, kuras nav naudas prasības; šajā gadījumā izskatīšanas kārtība būs atkarīga no temata, kā arī lietas sarežģītības.

Naudas prasībām piemēro dažādu kārtību — prasībām, kas nepārsniedz 10 000 sterliņu mārciņu, piemēro kārtību maza apmēra prasībām, savukārt prasībām no 10 000 līdz 25 000 sterliņu mārciņām piemēro paštrinātu kārtību; prasībām, uz kurām neattiecas neviena no šīm kārtībām, piemēro daudzpusēju kārtību. Jānorāda, ka izskatīšanas kārtības piemērošana ir tiesas funkcija, un nekas no iepriekš minētā neliedz tiesnešiem izmantot viņu lietu pārvaldības pilnvaras, lai piemērotu lietām noteiktu kārtību, lai tās tiktu izskatītas konkrētā tiesā. Pilnīgāks skaidrojums ir pieejams [šeit](#).

Augstajā tiesā ir trīs departamenti, kas nodarbojas ar dažāda veida lietām.

Karājuma kompetences lietu departaments nodarbojas ar plašu civillietu klāstu, tostarp prasībām par zaudējumu atlīdzināšanu līgumu un civiltiesību pārkāpumu, apmelošanas dēļ, komerciāliem strīdiem un admirālītes lietām (civiltiesībām, kas saistītas ar kuģiem, piemēram, sadursmēm, kravas bojājumiem un glābšanu); turklāt pašlaik tas ietver Oficiālo tiesnešu tiesu, kas atrodas [Tehnoloģiju un celtniecības tiesas](#) pakļautībā. Tas pilda arī uzraudzības funkciju pār daudzām tiesām, tribunāliem un struktūrām vai personām, kuras pilda sabiedriskas funkcijas (tostarp valdības ministriem), ar Administratīvās tiesas starpniecību, izmantojot procesu, kurš zināms kā Tiesu kontrole, kas nodrošina, ka šo struktūru vai personu pieņemtie lēmumi ir atbilstoši un likumīgi un nepārsniedz pilnvaras, kuras viņiem piešķirjis Parlaments.

Kancelejas departaments nodarbojas jo sevišķi ar īpašuma jautājumiem, tostarp mirušo īpašumu pārvaldīšanu, testamentu interpretāciju, maksātnespēju, nodokļu partnerībām, patentiem un strīdiem par uzņēmumiem un partnerībām. Jaunizveidotā [Uzņēmumu intelektuālā īpašuma tiesa #_ftn1](#) [1] arī ir kancelejas departamenta jurisdikcijā.

Ģimenes lietu departaments nodarbojas ar šķiršanās un laulības lietām, lietām, kas saistītas ar bērniem, piemēram, adopciju, bezstrīdus testamentiem un to cilvēku īpašumu sadalīšanu, kuri miruši, nesastādījuši testamentu.

Plašāka informācija par Augsto tiesu pieejama arī [Tieslietu ministrijas](#) tīmekļa vietnē.

Ja jums rodas šaubas par to, kura ir pareizā tiesa, jums vajadzētu saņemt juridisku konsultāciju vai apmeklēt [Tieslietu ministrijas](#) tīmekļa vietni.

2.1 Vai pastāv atšķirība starp zemākām un augstākām vispārējām tiesām (piemēram, rajona tiesas kā zemākās tiesas un apgabala tiesas kā augstākās tiesas), un, ja, jā, tad kura ir kompetenta manā gadījumā?

2.2 Teritoriālā piekritība (vai par manu lietu ir atbildīga A pilsētas vai B pilsētas tiesa?)

2.2.1 Teritoriālās piekritības pamatnoteikums.

Kā minēts iepriekš, apgabaltiesas prasības parasti tiek iesniegtas centralizēti, un pēc tam tās tiek nosūtītas uz tiesas sēžu centriem, kad ir nepieciešama tiesas sēde. CPN 26. daļas 2.A sadaļas 2. punkts paredz, ka lieta jānodod apgabaltiesas sēžu centram, kura adrese atbilst atbildētāja dzīvesvietai vai uzņēmējdarbības veikšanas vietai, tomēr jebkura no pusēm var brīvi pieteikt lietas izskatīšanu noteiktā tiesas sēžu centrā. Kas attiecas uz jautājumu par specializētu jurisdikciju, noteiktais tiesas sēžu centrs var neatbilst nevienas puses atrašanās vietai, pamatojoties uz prasību par specializētiem tiesnešiem. Turklāt ir īpašas prasības, kuras var celt vienīgi ierobežotā teritorijā; piemēram, prasības, kas saistītas ar zemes īpašumtiesībām, kā arī prasības saskaņā ar Patēriņa kredītu likumu vai prasība atgūt mantu. Šajā gadījumā prasība jāceļ tur, kur dzīvo persona, kuras rīcībā ir manta, vai kur tā veic uzņēmējdarbību. Plašāka informācija par šiem izņēmumiem ir pieejama Anglijas un Velsas [civilprocesa noteikumu](#) 55. un 7. daļā.

2.2.2 Šī pamatnoteikuma izņēmumi.

Pamatnoteikuma izņēmumi ir tādi, ka lieta tiek izskatīta tiesā, kura ir piemērotākā lietas izskatīšanai, ņemot vērā lietas būtību, pieejamo jurisdikciju un pušu pārstāvju viedokļus par piemērotu norises vietu.

2.2.2.1 Kādos gadījumos varu izvēlēties starp tiesu pēc atbildētāja dzīvesvietas (atbilstoši pamatnoteikumiem) un citu tiesu?

Pamatnoteikums ir tāds, ka, ja ir nepieciešama tiesas sēde, lieta tiek nodota apgabaltiesas sēžu centram, kas apkalpo adresi, kurā atbildētājs dzīvo vai veic uzņēmējdarbību. Iesniedzot norādījumu anketu, pusēm tomēr ir atļauts izvēlēties tiesu, kurā tās vēlētos, lai lieta tiktu izskatīta; lēmums paliek tiesas ziņā. Dažas Londonas Augstajā tiesā iesniegtās prasības var izskatīt vienā no daudzajiem rajonu reģistriem. Plašāka informācija par lietu nodošanu ir pieejama [civilprocesa noteikumu](#) 30. daļā.

2.2.2.2 Kādos gadījumos man prasība ir jāceļ citā tiesā nevis pēc atbildētāja dzīves vietas (atbilstoši pamatnoteikumiem)?

Kā minēts iepriekš, vispārējais noteicošais faktors attiecībā uz tiesas līmeni būs prasības vērtība vai sarežģītība. Norādījumu anketā puses var paust savu viedokli par vietu, tomēr galīgo lēmumu pieņem tiesa. Prasītājs nevar izvēlēties, kurā tiesā ierosināt lietu. Turklāt saskaņā ar CPN 2.7. daļu tiesai ir absolūta rīcības brīvība izskatīt lietas, kuras tā uzskata par atbilstošām. Plašāka informācija ir pieejama [civilprocesa noteikumos](#).

2.2.2.3 Vai tiesas procesa dalībnieki var vienoties par kompetento tiesu, kas citādi nebūtu kompetenta šajā procesā?

Nē.

3 Ja kompetenta ir kāda speciāla tiesa, kā var noteikt, tieši pie kuras tiesas būtu jāvērsas?

Dažādu Augstās tiesas departamentu pienākumi un plašāka informācija par tiesām, kas nodarbojas ar ģimenes lietām, ir izklāstīta iepriekš.

Plašāka informācija par [apgabaltiesām](#) un [Augsto tiesu](#) ir pieejama Tieslietu ministrijas tīmekļa vietnē.

Saistītās saites

[Tieslietu ministrija](#)

Lapa atjaunināta: 16/09/2021

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kuras valsts tiesai ir piekritība? - Ziemeļīrija

1 Vai man prasība ir jāceļ vispārējā tiesā vai specializētajā tiesā (piemēram, darba strīdu tiesā)?

Lielākā daļa civillietu vai komerciālu tiek izskatītas Ziemeļīrijas Augstajā tiesā vai apgabaltiesā. Miertiesām ir piekritīgas dažas civillietas, piemēram, maza apjoma parādu piedziņa un ģimenes un sadzīves lietas.

Ir vairākas tiesību aktos paredzētas tiesas, kas skata dažādas lietas, piemēram, imigrācijas, nodokļu, garīgās veselības, sociālo pabalstu un transporta lietas. Vairākām tiesām ir AK līmeņa kompetence, un ar tām saistīto informāciju var atrast Ziemeļīrijas Tiesu dienesta tīmekļa vietnē. Savukārt citām tiesām, piemēram, taisnīgas nodarbinātības un rūpniecības tiesām, kas skata dažus ar nodarbinātību saistītus jautājumus, ir tikai Ziemeļīrijas līmeņa kompetence. Bieži vien jurisdikcijas jautājums nav viennozīmīgs. Tāpēc pirms tiesvedības uzsākšanas vienmēr ieteicams konsultēties ar juristu,

2 Ja lieta ir piekritīga vispārējai tiesai (t.i. par lietu izskatīšanu atbild šādas tiesas), kā lai noskaidroju, konkrēti kurā tiesā man ir jāiesniedz prasības pieteikums?

2.1 Vai pastāv atšķirība starp zemākām un augstākām vispārējām tiesām (piemēram, rajona tiesas kā zemākās tiesas un apgabala tiesas kā augstākās tiesas), un, ja, jā, tad kura ir kompetenta manā gadījumā?

Vienmēr ir jāsaņem juridiska konsultācija par to, kurā tiesā uzsākt tiesvedību.

Ja prasības summa ir mazāka par £ 30 000 un ir saistīta ar atlīdzināšanu nolaidības dēļ vai līguma noteikumu pārkāpuma dēļ, tiesvedība jāuzsāk apgabaltiesā, ja vien jums netiek norādīts citādi. Šādas prasības par summu, kas pārsniedz £ 30 000, jāiesniedz Augstajā tiesā.

Noteiktas prasības, kuru summa nepārsniedz £ 3000, var tikt skatītas apgabaltiesā, izmantojot maza apjoma prasību procedūru, kas piedāvā vienkāršu un neformālu iespēju strīdu risināšanai bieži pat bez vajadzības iesaistīt juristu. Informācijas lapa par maza apjoma prasību procedūru ir pieejama Ziemeļīrijas Tiesu dienesta tīmekļa vietnē.

Atkarībā no lietas rakstura ģimenes un sadzīves lietas var skatīt miertiesā, apgabaltiesā vai Augstajā tiesā.

2.2 Teritoriālā piekritība (vai par manu lietu ir atbildīga A pilsētas vai B pilsētas tiesa?)

2.2.1 Teritoriālās piekritības pamatnoteikums.

Miertiesām un apgabaltiesai ir piekritīgas lietas visā Ziemeļīrijas teritorijā. Teritoriju, kurā šīm tiesām ir jurisdikcija, parasti nosaka, atsaucoties uz trīs administratīvajiem tiesu apgabaliem. Tiesu administratīvo rokasgrāmatu var lejupielādēt *NICTS* tīmekļa vietnē <http://www.courtsni.gov.uk/en-GB/Documents/Single%20Jurisdiction%20Internet%20Info%20Agreed.pdf>

Augstajai tiesai ir kompetence visā Ziemeļīrijā.

2.2.2 Šī pamatnoteikuma izņēmumi.

2.2.2.1 Kādos gadījumos varu izvēlēties starp tiesu pēc atbildētāja dzīvesvietas (atbilstoši pamatnoteikumiem) un citu tiesu?

Parasti tiesvedība jāuzsāk tiesā, kuras kompetencē ir atbildētāja pastāvīgās dzīvesvietas apgabals vai kur tiek veikta tā uzņēmējdarbība, vai tiesā, kuras kompetencē ir vieta, kur radies tiesvedības pamats (lai gan tehniski tiesvedību var uzsākt jebkurā apgabalā).

Ar līgumiem saistītās lietās kompetentā tiesa ir atkarīga no līguma rakstura. Piemēram, ar darba līgumu saistīts strīds var būt risināms apgabaltiesā vai Rūpniecības tiesā.

Atkarībā no lietas rakstura ģimenes un sadzīves lietas, piemēram, saistībā ar aizgādību, tiek skatītas miertiesā, apgabaltiesā vai Augstajā tiesā.

Delikta prasības tiek skatītas atbilstoši vispārējās jurisdikcijas noteikumam. Tas pats attiecas arī uz civilprasībām, kas izriet no krimināllietas. Tomēr pastāv arī mehānisms, kā maksāt kompensāciju noziegumos cietušajiem — vairāk informācijas ir pieejams Kompensācijas dienesta tīmekļa vietnē (sk. saiti zemāk).

2.2.2.2 Kādos gadījumos man prasība ir jāceļ citā tiesā nevis pēc atbildētāja dzīves vietas (atbilstoši pamatnoteikumiem)?

Nav šādas prasības. Tiesvedību var rosināt jebkurā administratīvajā tiesu apgabalā neatkarīgi no prasības priekšmeta (lai gan parasti tas notiek tās tiesas apgabalā, kur pastāvīgi dzīvo atbildētājs, tiek veikta tā uzņēmējdarbība vai radies tiesvedības pamats).

2.2.2.3 Vai tiesas procesa dalībnieki var vienoties par kompetento tiesu, kas citādi nebūtu kompetenta šajā procesā?

Puses nevar piešķirt jurisdikciju tiesai.

3 Ja kompetenta ir kāda speciāla tiesa, kā var noteikt, tieši pie kuras tiesas būtu jāvērsas?

Informāciju par tiesām ar AK līmeņa kompetenci var atrast Anglijas un Velsas Tiesu dienesta un Tieslietu ministrijas tīmekļa vietnēs.

Informācijas lapas par tiesām un vairumu specializēto tiesu Ziemeļīrijā ir pieejamas Ziemeļīrijas Tiesu dienesta tīmekļa vietnē.

Informāciju par rūpniecības un taisnīgas nodarbinātības tiesām varat atrast rūpniecības tiesu un Taisnīgas nodarbinātības tiesas tīmekļa vietnē.

Saistītās saites

[Ziemeļīrijas Tiesu dienests](#)

[Tiesas](#) (Viņas Majestātes Tiesu dienests — Anglija un Velsa)

[Tiesas \(Tieslietu ministrija\)](#)

[Rūpniecības tiesas un Taisnīgas nodarbinātības tiesa](#)

[Kompensācijas pakalpojumi](#)

Lapa atjaunināta: 14/09/2021

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešus kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kuras valsts tiesai ir piekrišana? - Skotija

1 Vai man prasība ir jāceļ vispārējā tiesā vai specializētajā tiesā (piemēram, darba strīdu tiesā)?

Divas galvenās civillietu tiesas Skotijā ir Šerifa tiesa (tostarp arī Šerifa apelācijas tiesa) un Augstākā civillietu tiesa. Tomēr ir dažas specializētās tiesas, kurām ir jurisdikcija tikai attiecībā uz konkrētiem prasījumu veidiem. Tās ir: Lauvas lorda tiesa, Finanšu tiesa, Vēlēšanu lūgumrakstu tiesa, Šerifa personiskā aizskāruma lietu tiesa (kas ir daļa no Šerifa tiesas) un Skotijas Zemes tiesa. Pastāv arī vairāki likumi noteikti tribunāli.

Tribunāli

Ar 2007. gada Tribunālu un tiesu izpildes likumu tika izveidota vienota atsevišķa struktūra lielākajai daļai tribunālu Apvienotās Karalistes teritorijā, kas tika sadalīta Pirmā līmeņa tribunālā un Augstākajā tribunālā. Gan Pirmā līmeņa tribunālam, gan Augstākajam tribunālam ir atsevišķas palātas, kas izskata atšķirīgas lietas, bet tām ir līdzīgas jurisdikcijas. Stāka informācija par tribunāliem ir atrodama [Viņas Majestātes Tiesu un tribunālu dienesta](#) tīmekļa vietnē.

Vairāki tribunāli ir nodoti Skotijai. Lielāko daļu tribunālu vada atsevišķs priekšsēdētājs, un katram no tribunāliem ir dažādas izpildes pilnvaras. To jurisdikcijā ir dažādi jautājumi, sākot ar pārsūdzībām attiecībā uz soda naudām, kas noteiktas par automašīnu neatļautu novietošanu, līdz pat lietām par tādu personu obligāto ārstēšanu un brīvības ierobežošanu, kam ir smaga garīga slimība. Pārsūdzības par Skotijas tribunālu lēmumiem izskata Skotijas civiltiesas, un tās var izskatīt arī Šerifa tiesa un Augstākā civillietu tiesa.

Ar 2014. gada Tribunālu (Skotija) likumu ir izveidots vienots Skotijas Pirmā līmeņa tribunāls un Skotijas Augstākais tribunāls attiecībā uz nodotajiem tribunāliem. Skotijas augstākais tiesnesis — Lords—priekšsēdētājs — ir Skotijas tribunālu vadītājs, un viņš ir deleģējis dažādas funkcijas Skotijas tribunālu priekšsēdētājam, līdzīgi kā tas ir iepriekš aprakstītajā Apvienotās Karalistes modelī. Skotijas Augstākais tribunāls būs atbildīgs par lielāko daļu pārsūdzību par Pirmā līmeņa tribunāla lēmumiem, un tādējādi šīs pārsūdzības vairs nebūs tiesu jurisdikcijā. Pirmos tribunālus ir paredzēts pārcelt uz jauno struktūru 2016. gada decembrī. Skotijas Pirmā līmeņa tribunāla un Skotijas Augstākā tribunāla administrēšanu veiks Skotijas Tiesu un tribunālu dienests.

Papildu informācija ir pieejama [Skotijas Tiesu un tribunālu dienesta](#) un [Skotijas valdības](#) tīmekļa vietnēs.

Lauvas lorda tiesa

Lauvas lorda ģerboņa karalis ir viens no Skotijas Karalistes valsts virsniekiem un karalienes padomdevējiem heraldikas, ģenealoģijas un ceremoniju lietās. Viņš izmanto visu valsts jurisdikciju heraldikas lietās, izpilda tiesību aktus par heraldiku un pieņem lēmumus jautājumos par vārdu, ģimenes pārstāvību un vadības jautājumos.

Finanšu tiesa

Izskatot ar ieņēmumiem saistītas lietas, Skotijā Augstākā civillietu tiesa darbojas kā Finanšu tiesa. Tās darbības pamatā ir pārsūdzības par tiesību aktiem saistībā ar ienākuma nodokļa īpašo komisāru noteikšanu par nodokļu saistību jautājumiem.

Vēlēšanu lūgumrakstu tiesa

Šī tiesa sastāv no diviem Augstākās civillietu tiesas tiesnešiem, un tā izskata lūgumrakstus, kas iesniegti saistībā ar Parlamenta deputātu un Skotijas Parlamenta deputātu ievēlēšanu, pamatojoties uz prettiesiskumu vai nepareizu praksi.

Skotijas Zemes tiesa

Šī tiesa galvenokārt izskata strīdus, kas saistīti ar lauksaimniecības zemes nomas darījumiem un sīksaimniecībām (mazu lauku saimniecību paveids). Tās priekšsēdētājs un priekšsēdētāja vietnieks ir juridiski kvalificēti, un abi pārējie locekļi ir praktizējoši lauksaimniecības speciālisti. Tai var lūgt noteikt tres maksu lauku saimniecībām un sīksaimniecībām, un tā izskata pārsūdzības, ko iesniegusi iestāde, kas regulē sīksaimniecības. Tā izskata arī Skotijas valdības lēmumu pārsūdzības attiecībā uz sankciju piemērošanu lauksaimniekiem, kas saņem maksājumus saskaņā ar ES kopējās lauksaimniecības politikas režīmu, kā arī pārsūdzības saistībā ar dažiem vides jautājumiem.

Skotijas Zemju tribunāls

Tribunālam ir priekšsēdētājs un trīs locekļi, kuriem ir atzītas zināšanas tiesību un ģeodēzijas jomā. Tribunāla priekšsēdētājs ir arī Skotijas Zemes tiesas priekšsēdētājs.

Tā galvenās darbības jomas ir:

īpašumtiesību nosacījumu pildīšana vai maiņa;

īrnieku tiesības iegādāties publiskā sektora ēkas;

apstrīdētās kompensācijas par zemes piespiedu iegādi vai zemes vērtības krišanos, ko izraisījuši sabiedriskie būvdarbi;

vērtējumi par neapdzīvojamu telpu novērtējumu;

pārsūdzības pret Skotijas reģistru turētāju;

pārsūdzības par pirkuma zemes vērtēšanu;

brīvprātīgi vai kopīgi pieprasījumi, kuros Tribunāls darbojas kā šķīrējtiesnesis.

Šerifa personiskā aizskāruma lietu tiesa

Šerifa personiskā aizskāruma lietu tiesa ir valsts speciālo zināšanu centrs personiskā aizskāruma lietās. Personiskā aizskāruma lietas var ierosināt specializētajā aizskārumu tiesā Edinburgā, ja prasības summa pārsniedz 5 000 GBP. Pusēm ir arī iespēja ierosināt personiskā aizskāruma lietas par jebkādu prasības summu vietējā Šerifa tiesā. Īpašs noteikums paredzēts attiecībā uz lietām par personisko aizskārumu darbvietā — prasības par summu vairāk nekā 1 000 GBP var ierosināt Šerifa personiskā aizskāruma lietu tiesā, savukārt lietas par personisko aizskārumu darbvietā, ja prasības summa ir līdz 1 000 GBP, var nodot Tiesai, ja vietējā Šerifa tiesa uzskata, ka tās ir pietiekami svarīgas vai sarežģītas. Augstākā civillietu tiesa vairs neizskata personiskā aizskāruma lietas, ja prasības summa ir mazāka par 100 000 GBP.

2 Ja lieta ir piekritīga vispārējai tiesai (t.i. par lietu izskatīšanu atbild šādas tiesas), kā lai noskaidroju, konkrēti kurā tiesā man ir jāiesniedz prasības pieteikums?

2.1 Vai pastāv atšķirība starp zemākām un augstākām vispārējām tiesām (piemēram, rajona tiesas kā zemākās tiesas un apgabala tiesas kā augstākās tiesas), un, ja, jā, tad kura ir kompetenta manā gadījumā?

Skotijā gan Šerifa tiesa (zemākās instances tiesa), gan Augstākās civillietu tiesas Ārējā palāta (augstākās instances tiesa) civillietu tiesvedībā darbojas kā pirmās instances tiesas.

Šerifa tiesas civillietu jurisdikcija ir plaša, un tā attiecas uz visām parādu vai zaudējumu atlīdzināšanas prasībām, kurām nav nekāda maksimālā finanšu apmēra, Prasības, kuru vērtība, izņemot procentus un izdevumus, nepārsniedz 100 000 GBP, jāiesniedz Šerifa tiesā. No 2015. gada septembra Šerifa tiesas ekskluzīvā kompetence tika palielināta no 5 000 GBP līdz 100 000 GBP.

Jautājumi, kas nav iekļauti Šerifa jurisdikcijā un kas ir Augstākās civillietu tiesas kompetencē, ir administratīvo lēmumu izskatīšana tiesā, lēmumu pieņemšana prasībās (kas rada tiesības uz nodrošinājumu īpašumam), samazināšana (bet tikai saistībā ar dekrēta ietekmes anulēšanu) un lūgumraksti par tādu uzņēmumu likvidāciju, kuru apmaksātais kapitāls pārsniedz 120 000 GBP. Lietas, kas saistītas ar Hāgas konvenciju par starptautiskās bērnu nolaupīšanas civiltiesiskajiem aspektiem, tiek izskatītas Augstākajā civillietu tiesā.

Pēc lietas puses ierosinājuma lietu var pārsūtīt no Šerifa tiesas uz Augstāko civillietu tiesu, ja Šerifs uzskata, ka lietas nozīmīgums vai sarežģītība to attaisno. Savukārt Augstākā civillietu tiesa var atļaut nodot tai tiesvedību “uzrādot iemeslu to darīt”.

Tāpat dažas lietas no Augstākās civillietu tiesas var nodot Šerifa tiesai.

2.2 Teritoriālā piekritība (vai par manu lietu ir atbildīga A pilsētas vai B pilsētas tiesa?)

2.2.1 Teritoriālās piekritības pamatnoteikums.

Vairumā civillietu tiesvedības gadījumu jurisdikcijas jautājumus reglamentē 1982. gada Civillietu jurisdikcijas un spriedumu likums. Skotijas jurisdikcijas noteikumu galvenais princips ir tāds, ka gan juridiskas, gan fiziskas personas ir jāiesūdz tiesā vietā, kur atrodas attiecīgās personas domicils.

2.2.2 Šī pamatnoteikuma izņēmumi.

2.2.2.1 Kādos gadījumos varu izvēlēties starp tiesu pēc atbildētāja dzīvesvietas (atbilstoši pamatnoteikumiem) un citu tiesu?

Papildus iepriekš minētajam pamatnoteikumam var arī izvēlēties, kurā tiesā uzsākt tiesvedību.

Piemēram:

Līgums

Personu var iesūdzēt arī tās vietas tiesā, kurā bija jāpilda līgumā noteiktās saistības.

Delikts un kvazidelikts

Personu var iesūdzēt arī tās vietas tiesā, kurā ir noticis vai var notikt notikums, kas rada kaitējumu.

Uzturlīdzekļi

Tiesai ir jurisdikcija lietās, kas attiecas uz uzturlīdzekļiem, ja tā ir tās vietas tiesa, kur uzturlīdzekļu kreditoram ir domicils vai pastāvīgā dzīvesvieta, vai arī, ja uzturlīdzekļu prasījums ir papildu prasība agrāk ierosinātā tiesvedībā attiecībā uz personas statusu, un tā jurisdikcija sakrīt ar šīs tiesvedības jurisdikciju.

Strīds, kas radies filiāles, aģentūras vai citas iestādes darbības rezultātā

Šādā gadījumā jurisdikcija ir tām tiesām, kuru teritorijā atrodas filiāle/aģentūra.

Ģimenes tiesības

Tādi jautājumi kā laulības šķiršana, saskarsme ar bērniem un bērna uzturēšanās un vecāku pienākumi un tiesības parasti būs saskaņā ar Skotijas teritoriālās jurisdikcijas noteikumiem, t. i., lieta tiks izskatīta tajā vietā, kur bērnam ir domicils, parasti Šerifa tiesā. Tomēr tā var atšķirties, jo īpaši, ja vienai vai abām pusēm ir saistība ar citu jurisdikciju, kas nav Skotijā. Ja uzskatāt, ka tas tā ir, vienmēr apsveriet iespēju saņemt juridiskās konsultācijas par šādiem jurisdikcijas jautājumiem.

Personiskais aizskārums

Kopš 2015. gada septembra ir spēkā jauni jurisdikcijas noteikumi attiecībā uz Šerifa personiskā aizskāruma lietu tiesu, Šerifa tiesu un Augstāko civillietu tiesu. Sīkāka informācija ir pieejama šajā faktu lapā.

2.2.2.2 Kādos gadījumos man prasība ir jāceļ citā tiesā nevis pēc atbildētāja dzīves vietas (atbilstoši pamatnoteikumiem)?

Dažās tiesvedības kategorijās tiesai ir ekskluzīva jurisdikcija neatkarīgi no domicila vai citiem jurisdikcijas noteikumiem. Tas tā ir:

tiesvedībā, kuras priekšmets ir nekustamā īpašuma tiesības *in rem* vai nekustamā īpašuma nomas darījumi, ekskluzīvā jurisdikcija ir tiesām, kuru teritorijā atrodas īpašums. Kaut arī, ja noma ir paredzēta pagaidu privātai lietošanai ilgākais uz sešiem mēnešiem, tiesa, kuras teritorijā atrodas atbildētāja domicils, ir piekritīga arī tad, ja īpašnieks un īrnieks ir fiziskas personas, kuru domicils ir tajā pašā valstī; tiesvedībā par uzņēmumu vai citu juridisku personu vai fizisku vai juridisku personu apvienību dibināšanas, anulēšanas vai likvidācijas pamatojību ekskluzīva jurisdikcija ir tās vietas tiesai, kurā atrodas uzņēmēj sabiedrības, juridiskās personas vai apvienības juridiskā adrese; tiesvedībā, kuras priekšmets ir ierakstu derīgums publiskajos reģistros, ekskluzīva jurisdikcija ir tās vietas tiesai, kurā tiek glabāts reģistrs; tiesas procesos, kas saistīti ar spriedumu izpildi, ekskluzīva jurisdikcija ir tās vietas tiesai, kuras teritorijā spriedums tiek izpildīts vai ir izpildāms.

2.2.2.3 Vai tiesas procesa dalībnieki var vienoties par kompetento tiesu, kas citādi nebūtu kompetenta šajā procesā?

Jurisdikciju var paplašināt, ja persona ierodas tiesā vai nu ar skaidru piekrišanu, vai arī, atbildot uz uzaicinājumu un neceļot iebildi par kompetences neesamību.

3 Ja kompetenta ir kāda speciāla tiesa, kā var noteikt, tieši pie kuras tiesas būtu jāvērsas?

Skotijā specializēto tiesu izmantošana ir ļoti ierobežota, un atbilde uz 1. jautājumu sniedz detalizētu informāciju par to, kāda veida lietas tiek izskatītas. Daudzos gadījumos civillietā tiks izskatīta vai nu Šerifa tiesā, vai Augstākajā civillietu tiesā. Jebkurā gadījumā ir ieteicams lūgt juridisku konsultāciju par lietas nodošanu tiesai, tostarp, ja tā var būt piemērota specializētai tiesai.

Vispārīgu informāciju par Skotijā esošajām tiesām var atrast Skotijas Tiesu un tribunālu dienesta tīmekļa vietnē.

Saistītās saites

 [Skotijas Tiesu un tribunālu dienests](#)

Lapa atjaunināta: 13/09/2021

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kuras valsts tiesai ir piekritība? - Gibraltārs

1 Vai man prasība ir jāceļ vispārējā tiesā vai specializētajā tiesā (piemēram, darba strīdu tiesā)?

Lielākā daļa lietu, kas saistītas ar civiliem vai komerciāliem jautājumiem, būtu jārosina Gibraltāra Augstākajā tiesā. Augstākā tiesa ir sadalīta vairākās jurisdikcijās, taču Gibraltāra izmēru dēļ ir tikai viens reģistrs. (Maģistrātu tiesai ir ierobežota jurisdikcija dažos ģimenes lietu jautājumos.)

Dažos jautājumos, kas saistīti ar nodarbinātības tiesībām, prasību var iesniegt Rūpniecības tribunālā. Citi specializētie tribunāli ir izveidoti tādās jomās kā garīgā veselība, ienākuma nodokļa pārsūdzības un sociālā nodrošinājuma pārsūdzības.

Papildu norādes var saņemt Augstākās tiesas Kancelejā — 277 Main Street, Gibraltārs, tālruna numurs (+350) 200 75608.

2 Ja lieta ir piekritīga vispārējai tiesai (t.i. par lietu izskatīšanu atbild šādas tiesas), kā lai noskaidroju, konkrēti kurā tiesā man ir jāiesniedz prasības pieteikums?

2.1 Vai pastāv atšķirība starp zemākām un augstākām vispārējām tiesām (piemēram, rajona tiesas kā zemākās tiesas un apgabala tiesas kā augstākās tiesas), un, ja, jā, tad kura ir kompetenta manā gadījumā?

Parasti civillietas izskata vienīgi Gibraltāra Augstākā tiesa. (Maģistrātu tiesai ir ierobežota jurisdikcija dažos ģimenes lietu jautājumos.)

2.2 Teritoriālā piekritība (vai par manu lietu ir atbildīga A pilsētas vai B pilsētas tiesa?)

2.2.1 Teritoriālās piekritības pamatnoteikums.

Gibraltāra izmēru dēļ nerodas jautājums par iekšējo teritoriālo jurisdikciju.

2.2.2 Šī pamatnoteikuma izņēmumi.

2.2.2.1 Kādos gadījumos varu izvēlēties starp tiesu pēc atbildētāja dzīvesvietas (atbilstoši pamatnoteikumiem) un citu tiesu?

Gibraltārā ir tikai viena Augstākā tiesa.

2.2.2.2 Kādos gadījumos man prasība ir jāceļ citā tiesā nevis pēc atbildētāja dzīves vietas (atbilstoši pamatnoteikumiem)?

Gibraltārā ir tikai viena Augstākā tiesa.

2.2.2.3 Vai tiesas procesa dalībnieki var vienoties par kompetento tiesu, kas citādi nebūtu kompetenta šajā procesā?

Gibraltārā ir tikai viena Augstākā tiesa.

3 Ja kompetenta ir kāda speciāla tiesa, kā var noteikt, tieši pie kuras tiesas būtu jāvērsas?

Specializēti tribunāli tiek izveidoti ar likumu. Ja domājat, ka varat iesniegt prasību kādā specializētajā tiesā, jums būtu jākonsultējas ar vietējo advokātu no ledzīvotāju konsultāciju biroja.

Lapa atjaunināta: 15/09/2021

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.